VÝROČNÍ ZPRÁVA 2016
ZOO DVŮR KRÁLOVÉ

ZOO Dvůr Králové a.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2016

ZOO Dvůr Králové a. s.
Štefánikova 1029 | 544 01 Dvůr Králové n. L.
info@zoodvurkralove.cz | www.zoodvurkralove.cz | tel.: +420 499 329 515
IČ: 27478246 | Zapsána v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Hradci Králové
oddíl B vložka 2443

Statutární orgány
k 31. 12. 2016

Správní rada
Předseda: Doc. RNDr. Marian Slodičák, CSc.
Místopředseda: RSDr. Ing. Otakar Ruml
Členové: Jan Bém, PhDr. Robin Böhnisch, Bc. Karel Klíma, RNDr. Josef Janeček, JUDr. Miroslav Antl

Statutární ředitel
MVDr. Přemysl Rabas

Zřizovatel
Královéhradecký kraj | Pivovarské nám. 1245/2 | 500 03 Hradec Králové
posta@kr-kralovehradecky.cz | www.kr-kralovehradecky.cz | tel.: +420 495 817 111

Statutární orgán
PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D.

© 2017 ZOO Dvůr Králové a. s.

Foto: (a) archiv, (im) Igor Mašín, (lp) Lukáš Pavlačík, (sj) Simona Jiřičková, (th) Tomáš Hajnyš, (zb) Zdeněk Bárta, (zč) Zdeněk Čermák, (as) Alfonz Sucháň, (lh) Lukáš Hudák, (le) Luděk Erlebach, (jp) Jan Pařík, (ns) Nikol Schovancová, (js) Jan Stejskal, (ib) IZW Berlin, (jh) Jiří Hrubý, (pp) Petr Podzemný, (kš) Karel Šimeček, (rd) Robert Doležal, (ppa) Petr Pavliska, (pš) Pavel Šereda, (dš) David Šimůnek, (hg) Hynek Glos, (aj) Andrea Jiroušová

Foto zaměstnanci: Zdeněk Čermák

Redakce: Jan Stejskal, Pavel Moucha, Pavel Šereda
Jazyková úprava: Andrea Jiroušová, Ilona Kratochvílová, Jan Stejskal
Grafická úprava: Pavel Šereda

ISBN 978-80-905184-7-6

Úvodní slovo

Vážení návštěvníci, partneři, přátelé a podporovatelé královedvorské zoologické zahrady,

rok sedmdesátého výročí založení naší zoo byl plný významných událostí. Ministr kultury Daniel Herman nám přivezl rozhodnutí o prohlášení Afrického safari založeného Josefem Vágnerem kulturní památkou. Při příležitosti významného výročí byl v květnu otevřen nový vjezd do safari spolu s novou pokladnou, informačním centrem a stylovou restaurací Kibo. V zahradě se uskutečnilo velmi srdečné setkání bývalých zaměstnanců včetně pěti bývalých ředitelů zoo. Otevřelo se městečko Tiébélé mající předlohu ve stejnojmenném městě na jihu Burkina Faso. Jeho součástí je několik nových expozic zvířat, etnografická výstava a africká kavárna. Po více než deseti letech se k nám vrátili hroši, mají pro sebe rozlehlou vodní plochu společně s pelikány a jeřáby a velký výběh společně se stádem impal a vodušek. Nová samice hrabáče byla krátce po spojení se samcem úspěšně napářena. Podobně i psi hyenoví se během několika měsíců po příchodu do zoo rozmnožili. Začátkem roku se u nás poprvé v historii narodili hned dva drilové. Koncem roku se pak tento úspěch zopakoval. Za celý rok se narodilo více než 2300 zvířat. Pro návštěvníky, kteří by rádi v zoo zůstali déle než jeden den, jsme postavili luxusní africké safari stany. Zájem o ubytování v nich daleko předčil naše očekávání. Významnou událostí roku byla také výroční konference Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií, které se zúčastnili zástupci zoologických zahrad 17 států včetně Izraele a Japonska. Pozvání přijal i prezident sesterské organizace EAZA Thomas Kauffels. Na jaře jsem měl jedinečnou možnost zúčastnit se zničení více než sta tun slonoviny a nosorožčích rohů v Keni a na podzim jsme byli pozváni k podobné události ve Vietnamu. Tam ke spálení rohů nosorožců přispěl také příklad naší zoo, která zničila své zásoby rohoviny o dva roky dříve. Zahrada odeslala skupinu pelikánů skvrnozobých na Filipíny. Stali se tak prvními zástupci tohoto druhu, kteří se na ostrově znovu objevili po svém vyhubení. V létě se uskutečnil transport samice nosorožce černého, která byla jako dar Tanzanii zařazena do obnovy populace nosorožců v národním parku Mkomazi. Projekt Poslední šance pro severní bílé nosorožce zaznamenal řadu úspěchů včetně získání prvního oplozeného vajíčka nosorožce v laboratorních podmínkách na světě. Do konce roku prošlo branami naší zoo více než půl milionu návštěvníků a je mou milou povinností poděkovat jim a všem příznivcům zoologické zahrady ve Dvoře Králové, včetně zřizovatele, kterým je Královehradecký kraj, za podporu. Zvláštní poděkování patří též všem zaměstnancům za jejich záslužnou práci.

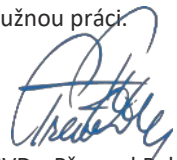

MVDr. Přemysl Rabas

Dvůr Králové nad Labem, 31.12.2016

Ředitelství zoo (zleva): Aneta Skálová, Přemysl Rabas, Zdeňka Nepilá, Jaroslav Hyjánek.

Správní rada (zleva): Robin Böhnisch, Marian Slodičák, Zdeňka Nepilá, Jan Bém, Otakar Ruml, Josef Janeček, Karel Klíma.

Vedení a zaměstnanci

Vedení a zaměstnanci k 31. prosinci 2016

Ředitelství zoo
MVDr. Přemysl Rabas
Ředitel zoo
Ing. Jaroslav Hyjánek
Zástupce ředitele
Další zaměstnanci ředitelství: 3

Komunikace a mezinárodní projekty
Mgr. Jan Stejskal
Vedoucí útvaru
Další zaměstnanci útvaru: 5

Návštěvnický servis
Jan Pařík, DiS
Vedoucí útvaru
Lucie Petráčová
Vedoucí návštěvnického provozu
Ing. Zuzana Dědová
Vedoucí prodejen
Roman Lahučký
Vedoucí Hotelu Safari a Safari Kempu
Další zaměstnanci útvaru: návštěvnický provoz 7, zooshop 4, hotel 5, sklad 3, kemp 6

Zoologie
RNDr. Pavel Moucha
Vedoucí útvaru
Bc. Luděk Čulík
Vedoucí oddělení kopytníků 1
Bc. Jiří Hrubý
Vedoucí oddělení kopytníků 2
RNDr. Gabriela Linhart, Ph.D.
Vedoucí oddělení šelem, slonů, ryb a bezobratlých
Mgr. Michal Podhrázský
Vedoucí oddělení ptáků a primátů
Zdeněk Bárta
Vedoucí výměny zvířat
Bc. Radek Hlávka
Inspektor zoologie
Další zaměstnanci útvaru: vrchní ošetřovatelé 6, ošetřovatelé 51, administrativa 3

Ekonomie
Ing. Josef Bárta
Vedoucí útvaru
Další zaměstnanci útvaru: 7

Technický provoz a servis
Ing. Jiří Děd
Vedoucí útvaru
Ing. Petr Jiřička
Vedoucí útvaru technický servis
Ing. Monika Ptáčková
Vedoucí oddělení výživy zvířat
Miroslav Bednář
Vedoucí oddělení technické údržby
Martin Vala
Vedoucí objemových krmiv a energetik
Další zaměstnanci útvaru: technický servis 4, výživa zvířat 15, údržba 9, zahradní údržba 9

Externí spolupracovníci
Ing. Arch. Markéta Šebestová
Zahradní architektka
MVDr. Jiří Váhala, Ph.D.; MVDr. Lukáš Pavlačík, Ph.D., MVDr. Tomáš Krejčí
Veterinární lékaři

Přepočtený počet zaměstnanců zoo v roce 2016: 157

Marketing a PR

Andrea Jiroušová, Zdeněk Hefka, Jan Stejskal

Výraznou renovací prošel vjezd do safari a přilehlá pokladna zoo, na kterou navazuje nový restaurant Kibo. (sj)

V roce 2016 oslavila zoo 70. výročí svého založení a celý rok se nesl ve znamení velkých novinek, ať už se jednalo o nové stavby, významné zvířecí přírůstky nebo úspěchy v ochranářských projektech. Marketingové aktivity se tak soustředily zejména na propagaci a komunikaci těchto událostí, mezi které patřila výstavba západoafrického městečka a kryté expozice pro nosorožce, rekonstrukce vjezdu do safari, návrat hrochů do zoo, rozšíření kapacit Safari Kempu, ale především podařený převoz nosorožčí samičky Elišky do národního parku Mkomazi v Tanzanii.

Do svých aktivit jsme i v tomto roce zahrnuli práce na jednotném vizuálním vzhledu areálu zahrady ve stylu africké koncepce, pro kterou se zoo rozhodla před několika lety. V minulých letech jsme zmodernizovali informační systém zoo, zejména na cedulkách u zvířat. Ty jsme nahradili novými, na nichž výrazně ubylo textové části.

Podrobné informace o chovaných druzích, které ubyly z cedulek zvířat, jsme zanesli do brožury Mzuri Wanyama, neformálně označované jako Lexikon zvířat. Brožura na více než šedesáti stranách přináší detailní přehled o chování, rozmnožování, místech výskytu, přijímání potravy a jiných zajímavostech jednotlivých druhů. Texty jsou doplněny originálními kresbami zvířat od výtvarnice Jitky Mašínové. V brožuře jsme nezapomněli zmínit chovatelské úspěchy, kterých

zoo dosáhla například u nosorožců, gepardů či psů hyenových. Brožura Mzuri Wanyama byla vydána na jaře 2016 a je k dostání na několika místech v zoo nebo v e-shopu ZOO Dvůr Králové.

K 70. narozeninám jsme našim příznivcům nadělili i sběratelsky hodnotný dárek – originální zoo známky. Na tiskový arch o velikosti A4 jsme zanesli 25 známek zachycujících nejvýznamnější zvířecí druhy dvorské zahrady. Ty jsou na tiskovém listu doplněny obrázkem obálky, na němž je namalována tzv. velká pětka, tedy pětice velkých afrických zvířat, která jsou považována za mimořádně nebezpečná – slon, lev, levhart, nosorožec a buvol. Dvorská zoo chová velkou pětku jako jediná v republice. Autorkou kreseb je opět Jitka Mašínová. Celkem jsme nechali vytisknout 600 archů, které byly během pár dnů kompletně vyprodány.

V souboru tiskovin, které jsme v roce 2016 vydali, nechyběl standardně průvodce po zoo Jambo, který přináší návštěvníkům základní informace o zahradě a o dění v ní. V roce 2016 vyšel v jarní a letní verzi a jako obvykle byl poskytován návštěvníkům zdarma. V závěru roku jsme připravili stolní kalendář s kreslenými obrázky zvířat znovu od Jitky Mašínové.

Africké prvky jsme se snažili přenášet do všech oblastí služeb zahrady od zážitkových programů a akcí pro veřejnost, přes gastronomii a ubytování, až po výstavbu Západoafrického městečka, uspořádání desetidenního Afrického festivalu nebo vánočních trhů, během kterých se poprvé rozzářil model stromu afrického baobabu o výšce necelých pět metrů. V roce 2016 jsme navíc začali aktivně používat nový slogan – Jedeme do Afriky.

Velké mediální pozornosti se každoročně těší odchyt pelikánů ze safari a jejich převoz na kryté zimoviště. (lp)

Tisková konference u příležitosti vyhlášení Afrického safari kulturní památkou. (sj)

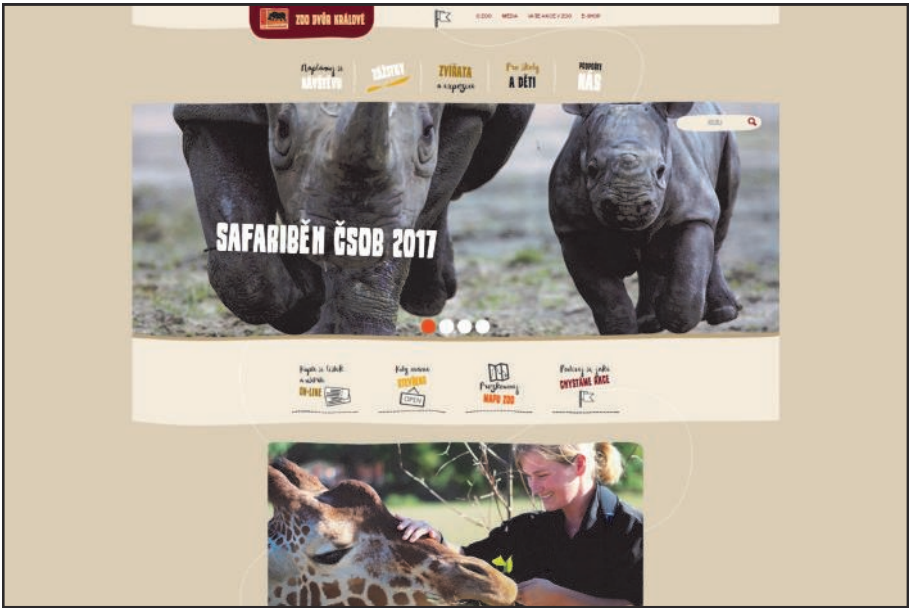

V závěru roku byly spuštěny nové webové stránky zoo. (a)

Podstatnou část propagační práce tvořilo informování veřejnosti o dění v zoo a spolupráce s médii. Hlavním mediálním partnerem zoo byl stejně jako v minulých letech Český rozhlas. Důležité okamžiky v naší zoo byly pravidelně zahrnovány do televizních relací, z nichž se nejčastěji jednalo o vysílání České televize, TV Barrandov a TV Nova. Pokračovali jsme rovněž v úzké spolupráci s TV Noe, která s naším přispěním vytvořila cyklus pořadů o osobnosti Josefa Vágnera a jeho přínosu pro rozvoj dvorské zoo. Z cyklu s názvem Sedm výprav Josefa Vágnera byly v roce 2016 odvysílány čtyři díly, první tři mohli diváci zhlédnout na podzim roku 2015.

Jméno dvorské zoo bylo v médiích v průběhu roku často skloňováno v souvislosti s akcemi demonstrativního ničení slonoviny a rohoviny v Keni a Vietnamu za účasti ředitele zoo Přemysla Rabase a vedoucího mezinárodních projektů Jana Stejskala. Na jaře 2016 byl Přemysl Rabas navíc pozván do pořadu Show Jana Krause, kde se tomuto tématu rovněž věnoval.

V průběhu roku vydalo oddělení komunikace desítky tiskových zpráv a o dění v zoo jsme také pravidelně informovali na webových stránkách zahrady. Jako ještě důležitější nástroj pro přímou komunikaci se však ukazují sociální média, zejména Facebook. Příspěvky jsme přidávali téměř denně, v hlavní sezoně pak i několikrát za den. Aktivní jsme udržovali rovněž profil ZOO Dvůr Králové na Instagramu, který jsme založili ke konci roku 2015.

Během roku jsme uspořádali několik tiskových konferencí, a to jak na půdě dvorské zoo, tak i mimo ni. Na pražském magistrátu jsme zorganizovali tiskovou konferenci u příležitosti udělení prestižní ceny Hanno R. Ellenbogenové za výjimečnou službu a přínos veřejnosti Tonymu Fitzjohnovi, známému ochranáři, se kterým dvorská zoo úzce spolupracuje. Další události, jež se staly tématem tiskových konferencí, byly přesun nosorožčí samičky Elišky do Tanzanie a prohlášení safari kulturní památkou, které se podařilo na podzim roku 2016.

Významným úspěchem, který má bezesporu zásadní vliv na propagaci zoo, bylo zhotovení nových webových stránek, které byly oficiálně spuštěny v prosinci 2016. Naším cílem bylo vytvořit takové stránky, které návštěvníka upoutají na první pohled originálním designem a kvalitními fotografiemi a při tom poskytnou všechny důležité informace v přehledné formě.

Polsko

Zoo Dvůr Králové už tradičně patří mezi nejoblíbenější turistické cíle polských občanů mířících do České republiky. Návštěvníci nacházejí klid, poučení a zábavu. Oceňují atmosféru přátelskou pro polského klienta. Zaměstnanci zoo a safari se snaží vcítit do potřeb zahraničních návštěvníků a můžeme říci, že se jim to daří.

Letní sezonu nám zkomplikovaly opravy silnic, jak ve Dvoře Králové, tak v Náchodě. Vedení zoo zajistilo informační tabule v polském jazyce a směrové šipky bezpečně nasměřovaly turisty na parkoviště zoo. I přes tyto komplikace měla dvorská zoo rekordní návštěvu přes 500 tisíc návštěvníků.

Leden začal jednáním s polským partnerem Zamek Książ o možnosti renovace Palmiarni Walbrzych a tří pavilonů v zoo. Tento projekt se prolíná s opravami budov a aktivitami v rámci vzájemné propagace obou subjektů.

V únoru začala marketingová jednání s Rabat Polska. Na tomto webovém portále je nabízena možnost trávení volného času v příhraničí.

V březnu jsme propagovali zoo na největším mezinárodním veletrhu cestovního ruchu ITT Berlín a v dubnu byla umístěna propagace Zoo Safari v městech Nowa Ruda, Kamienna Góra, Kłodzko, Kudowa Zdrój, Ząbkowice Śląskie a v jejich okolí.

Květen patřil tradiční akci Festival květin a umění na Zamku Książ. Několikadenní slavnost s desetitisícovou návštěvou. I zde zoo měla své zastoupení a nabízela možnosti návštěvy a ubytování v zahradě.

V červnu jsme odstartovali mediální kampaň v polském příhraničí. Využili jsme elektronická media, venkovní reklamu a tisk. Zde můžeme uvést Radio ZET Gold, TV Dami Walbrzych, 30 minut a další.

V srpnu jsme začali spolupracovat se Sudety Online, webovým portálem s nabídkou zajištění výletu do Zoo Safari.

Září a CIAF v Hradci Králové, spojení letecké přehlídky a propagace Zoo Safari má už zvuk a tradici.

Říjen bez Týdne duchů si už nedovedeme představit. Zoo vyzdobená vydlabanými a svíčkami rozzářenými dýněmi s možností v rámci vstupného si s dětmi dýni vyřezat podle vlastních představ je velmi lákavá. Pro polské návštěvníky je to nové a přijímají to s nadšením.

Prosinec nabídl novinku „První vánoční trhy v zoo“, po dva adventní víkendy mohli návštěvníci porovnat naše a africké vánoční zvyky. Nechyběly tradiční vánoční výrobky, jídla a nápoje i společné zpívání koled pod osvětleným vánočním stromem baobabem. Zoo se v roce 2016 opět více otevřela a nabídla svým návštěvníkům nevšední zážitky.

Pro všechny příznivce zoo máme připravenu pestrou škálu suvenýrů s tématikou africké fauny, ale i kultury. (sj)

Oddělení komunikace a mezinárodních projektů (zleva): Zdeněk Čermák. Pavel Šereda, Ilona Kratochvílová, Andrea Jiroušová, Jan Stejskal, Tomáš Hajnyš.

Významné události

Tomáš Hajnyš, Andrea Jiroušová

Jeden z nejvýznamnějších okamžiků dvorské zoo v roce 2016 byl převoz samice nosorožce dvourohého Elišky ze zoo do rezervace Mkomazi v Tanzanii. (js)

V roce 2016 překročila zoo znovu po sedmi letech hranici půlmilionové návštěvnosti. Ke zvýšené oblibě ZOO Dvůr Králové jako turistického cíle přispělo několik novinek, které zahrada v tomto roce představila. Nový vjezd do Afrického safari s rákosovou střechou a restaurace Kibo byly představeny při příležitosti oslav 70. narozenin ZOO Dvůr Králové. K tomuto jubileu zoo vydala i speciální emisi vlastních známek s pětadvaceti druhy zvířat namalovaných výtvarnicí Jitkou Mašínovou. Dvorská zoo na jaře přivítala po 14 letech hrochy obojživelné, otevřela západoafrické městečko Tiébélé, rozšířila ubytovací kapacity v Safari kempu o sedm luxusních stanů v „korunách stromů“. V červnu se zoo podařilo převézt samici černého nosorožce Elišku do národního parku Mkomazi v Tanzanii. Byl to již osmý nosorožec z královédvorského chovu vrácený zpět do Afriky. V létě návštěvníci prožívali tradiční Africký festival, na podzim zoo hostila setkání zástupců zoologických zahrad EARAZA, představila návštěvníkům krytou expozici pro nosorožce a v zimě poprvé nabídla vánoční trhy doplněné bohatým doprovodným programem. Další informace naleznete v následujícím přehledu.

Leden

1. 1. **Prvním mládětem roku 2016 se stala zebra Böhmova**. Královédvorská zahrada zná první mládě roku 2016. Stala se jím samička zebry Böhmovy Dasha, která se narodila brzy ráno 2. ledna

2016 jako 124. mládě zebry Böhmovy v sedmdesátileté historii královédvorské zahrady.

1. 1. – 3. 1. **Vánoční zoo**. Zoo byla slavnostně osvětlena a vyzdobena, otevřeno bylo až do 19 hodin za vánoční snížené vstupné.

6. 1. **Šestnáctitisícikilometrovej vejšlap.** 1. klubová přednáška v galerii Tengenenge ze středečního cyklu organizovaného již desátým rokem. Petr Hirsch přednášel o svém 16 000 km dlouhém pěším putování ke třem poutním místům křesťanství: Santiago de Compostela ve Španělsku, Řím v Itálii a Jeruzalém v Izraeli. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 70 účastníků.

8. 1. **Setkání se zaměstnanci**. Ředitel zoo Přemysl Rabas poděkoval zřizovateli a zaměstnancům zoo za výsledky minulého roku. Otakar Ruml, náměstek hejtmana Královéhradeckého kraje, si zoo váží jako nejnavštěvovanější místo KHK. Ředitel dále poděkoval ostatním zaměstnancům a ocenil Hanu Dvořákovou, Radmilu Maříkovou a Naďu Humlovou za dlouholetou kvalitní práci. Setkání dále pokračovalo masopustní zábavou.

11. a 18. 1. **Narození dvou mláďat drilů černolících**. Během pouhých osmi dnů se v ZOO Dvůr Králové narodila hned dvě mláďata drila černolícího, a stávající tlupa se tak rozrostla na devět jedinců. V té době to byla druhá největší skupinu drilů chovaných v evropských zoologických zahradách.

19. 1. **Nový druh v zoo**. Zoo rozšířila sbírku afrických plazů o nového jedince - samce mamby černé, jednoho z nejjedovatějších hadů světa. Dvorská zoo chová jedovaté hady od roku 2014 a v současnosti jich má více jak dvě desítky.

28. - 31. 1. **Za hezké vysvědčení do zoo jenom za desetikorunu**. Od pátku do neděle mohli žáci a studenti za pěkné vysvědčení, které neobsahovalo horší známky než jedničky a dvojky, do zoo za pouhých 10 Kč. V Restaurantu Lemur pro ně bylo za stejnou částku připraveno pohoštění v podobě palačinky s ovocem a malé překvapení k tomu. Návštěvnost po dobu akce dosáhla 3200 návštěvníků.

Únor

1. 2. – 13. 3. **Detektivem v říši zvířat a zajímavosti ze zákulisí zahrady během jarních prázdnin**. Zajímavosti ze zákulisí zoo se návštěvníci dozvídali ve středu a pátek od našich průvodců zdarma. Pro všechny, kteří se na chvíli chtěli stát „detektivy v říši zvířat“, probíhal po celé období jarních prázdnin, tedy od 1. února do 13. března, napínavý pátrací závod po zoo. Pátrání bylo připraveno i v jazyce anglickém. Pro správné řešitele byly připraveny drobné odměny v galerii Pravěk očima Zdeňka Buriana.

13. – 15. 2. **Valentýnský víkend**. Jako každý rok i letos měly zamilované páry během valentýnského víkendu zvýhodněný vstup do zoo 1+1 vstupenka zdarma. Zároveň pro ně zoo připravila valentýnskou fotosoutěž, jejíž výherkyní se stala slečna Nikol Čarná, která tak získala hodnotné ceny věnované dvorskou zoo. Valentýnský víkend strávilo v zoo 1304 návštěvníků.

25. 2. **Afrikou za Velkou pětkou.** 2. klubová přednáška v galerii Tengenenge z cyklu organizovaného již desátým rokem. Saša Ryvolová přednášela o slonech, nosorožcích, buvolech, lvech, levhartech a dalších afrických zvířatech žijících v národních parcích Namibie, Botswany a Jihoafrické republiky. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 45 účastníků.

Březen

3. 3. **Světový den divoké přírody** oslavila ZOO Dvůr Králové se sedmnácti pracovníky Celní správy v čele s plukovníkem Lubomírem Doskočilem při celodenním programu v zoo. Prohlédli si tropické pavilony včetně zákulisí pavilonu Vodní světy a Darwinovy stanice. V galerii obrazů obdivovali malby Zdeňka Buriana a v expozici Velké expedice Josefa Vágnera se seznámili s africkými transporty divokých zvířat do ZOO Dvůr Králové a naopak jejich vývozy ze zoo do Afriky. Prohlédli si dotykové stoly, na kterých studenti mimo jiné také předvádějí návštěvníkům pochybné suvenýry. Seznámili se s osvětovou činností zoo na CITES výstavce v předsálí galerie Tengenenge. Tam byl World Wildlife Day zakončen přednáškou Pavly Říhové, která pracuje jako vedoucí oddělení České inspekce životního prostředí, která se zabývá potíráním nelegálního obchodu s živočichy na území ČR.

3. 3. **Boj o rohy aneb soumrak nosorožců**. 3. klubová přednáška v galerii Tengenenge z cyklu organizovaného již desátým rokem. Pavla Říhová povídala o obchodu s nosorožčími rohy, o tom, proč je situace nosorožců dnes tak kritická, o těžkém boji s pytláky, překupníky a asijskými mafiemi, který se kupodivu nevyhýbá ani nám. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 40 účastníků.

13. – 14. 3. **Infotour a cykloturistika 2016**. Prezentace zoo na veletrhu cestovního ruchu na výstavišti Aldis v Hradci Králové ve společném výstavním stánku s Městem Dvůr Králové nad Labem. Zoo se prezentovala tiskovinami, individuálním oslovováním návštěvníků veletrhu a páteční prezentací kontaktních zvířat. Veletrhu se zúčastnilo asi 5000 lidí.

16. 3. **Vydání speciální edice známek u příležitosti 70. výročí svého založení**. ZOO Dvůr Králové vydalo v součinnosti s Českou poštou unikátní kolekci vlastních známek, která připomíná 70. výročí vzniku zoologické zahrady. Známky detailně zachycují 25 druhů zvířat, jež dvorská zoo chová. Ke koupi byly k dispozici pro zájemce jako celý

ZOO Dvůr Králové vydala u příležitosti 70. výročí založení zoo speciální edici 25 známek zachycující významné zvířecí druhy chované v zahradě. (a)

Během oslav 70. výročí založení zoo pojmenovali zástupci nigerijské ambasády lednová mláďata drilů černolících. Samečci dostali jména Mambilla a Obudu podle nigerijských pohoří. (sj)

32. ročník Běhu Safari odstartoval senátor Jiří Hlavatý. (sj)

Ochranář a spolupracovník ZOO Dvůr Králové Tony Fitzjohn obdržel v dubnu 2016 v Praze prestižní cenu Hanno R. Ellenbogenové. (aj)

tiskový list. Autorkou výtvarného návrhu byla Jitka Mašínová. První známky, které se týkaly dvorské zoo, vydala tehdejší Československá pošta přesně před 40 lety. Kolekce šesti známek se jmenovala Československé safari. Seznam zvířat na známkách na tiskovém listě: lev, buvol kaferský, gepard, slon, levhart, hroch, chameleon pardální, nosorožec tuponosý, zmije gabunská, hadilov, bongo, pes hyenový, okapi, zebra, hrabáč kapský, čáp sedlatý, hyena skvrnitá, toko rudozobý, gorila, osinák africký, šimpanz, žirafa, perutýn.

19. 3. **Hodina Země**. ZOO Dvůr Králové se společností GASTRO ZOO symbolicky podpořila mezinárodní událost Hodina Země, která proběhla od 20:30 do 21:30 hodin. Hodina Země patřila mezi nejrozsáhlejší dobrovolné akce na světě připomínající nutnost chránit životní prostředí. Principem akce je vypnutí osvětlení budov, památek anebo pouhé zhasnutí světel v domácnostech na šedesát minut, kterým účastníci dávají najevo, že chtějí žít šetrněji a s menšími dopady na životní prostředí.

25. - 28. 3. **Velikonoce**. V pátek a v sobotu mohli návštěvníci v rámci velikonoční dílny plést pomlázky. Před Restaurantem Lemur byly pro všechny návštěvníky připraveny proutky, ozdoby a také naši pomocníci. Nezapomněli jsme ani na děti, se kterými jsme vyráběli velikonoční zajíčky a zdobili vajíčka.

Duben

2. 4. **32. ročník silničního Běhu Safari**. Sportovní sobota ve Dvoře Králové byla zahájena rodinným během. 54 malých závodníků vyběhlo na trať sami nebo za doprovodu svých rodičů v 10.30 od hlavního vjezdu do safari královédvorské zoo. Závodníci běželi speciální trasou 1800 m přes areál Lvího safari. 32. Ročník hlavního Běhu Safari si připsal rekord hned při zahájení. Na trať vyrazilo rekordních 170 závodníků, 109 mužů a 61 žen. Absolutním vítězem se stal Jan Kohut (Elite sport Team), který 10,8 km dlouhou trať zaběhl v čase 35:26. Letošní běh odstartoval u brány Afrického safari Josefa Vágnera senátor Jiří Hlavatý, statutární ředitel společnosti JUTA a.s. Dvůr Králové nad Labem. Poprvé byla využita elektronická časomíra pomocí čipů. Od 13:00 hodin měli návštěvníci s platnou vstupenkou výjimečnou možnost si projít trasu Afrického safari pěšky.

5.-6. 4. **Seminář Státní zástupci versus wildlife crime**. Dvoudenní školení pro 28 státních zástupců. Mezi přednášejícími vystoupili Adam Bašný, Pavla Říhová z ČIŽP, Antonín Budiš, Kateřina Weissová a Dominika Formanová. Jednalo se o státní zástupce ze všech regionů, kteří byli vybráni šéfy krajských zastupitelství, že by měli do budoucna vytvořit síť prokurátorů s povědomím o environmentální kriminalitě.

V rámci krátké vycházky do terénu se seznámili se zařízením Lvího safari.

6. 4. **Tisková konference** o přesunu dalšího nosorožce z dvorské zoo do Tanzanie. Tony Fitzjohn, významný partner ZOO Dvůr Králové, převzal v Praze od Organizace Prague Society for International Cooperation prestižní cenu Hanno R. Ellenbogenové za výjimečnou službu a přínos veřejnosti. Společně s ředitelem ZOO Dvůr Králové Přemyslem Rabasem představili při té příležitosti podrobnosti k přesunu nosorožce dvourohého z chovu dvorské zoo do záchranné stanice v tanzanském národním parku Mkomazi ve spolupráci se společností DHL.

8. - 27. 4. **Zvíře není věc**. XII. ročníku dětské výtvarné soutěže „Zvíře není věc“, kterou vyhlašuje Hankův dům MKZ Dvůr Králové, se celkem zúčastnilo 41 škol z celé ČR. Porota vybírala z 639 došlých prací 8. března 2016 v Hankově domě. Slavnostní vyhlášení a vernisáž výstavy se uskutečnila 7. dubna za účasti autorů v ZOO Dvůr Králové. Výstava proběhla v ZOO Dvůr Králové v galerii Tengenenge od 7. do 24. dubna 2016 a bylo zde vystaveno na 90 vybraných a oceněných prací.

9. - 22. 4. **Mezisezona v Safari.** Po dobu mezisezony bylo Lví safari otevřeno jen o víkendu pro vlastní auta návštěvníků. Trucky začaly jezdit se začátkem hlavní sezony.

13. 4. **Safari po Safari**. Vzdělávací soutěž s procházkou pro školní kolektivy i veřejnost u příležitosti Dne Země ve spolupráci s DDM „Jednička“ a Lesy ČR. Letošní téma Safari po safari se věnovalo ohroženým druhům zvířat, tedy zvířatům jako jsou gorila, gepard, lev berberský nosorožec dvourohý a žirafa. Účastníci absolvovali trasu s pěti stanovišti, kde si ve dvou věkových kategoriích vyzkoušeli znalosti o těchto zvířatech. Na start přišlo celkem 785 účastníků ve třiceti sedmi skupinách ze čtrnácti škol. Trasa byla zatraktivněna přírodninami a zajímavými aktivitami.

18. 4. **Medojed kapský.** Po přestávce opět v dvorské zoologické zahradě. Po příchodu samce Oketze se ZOO Dvůr Králové stala druhou zahradou v ČR a pátou v Evropě, která tuto houževnatou a inteligentní šelmu chová. Oketz se narodil v roce 2004 v pražské zoo a do roku 2015 žil v Izraeli.

21. 4. **Ukliďme Česko**. Akce ke Dni Země. ZOO Dvůr Králové se ve spolupráci s Odborem životního prostředí Města Dvůr Králové a se ZŠ Podharť připojilo k dobrovolnické akci „Ukliďme Česko“. Cílem akce byl úklid odpadků a nelegálních skládek u lipnické „dálnice“, v údolíčku zoo, u vlečky za bývalým areálem Tiby Zálabí, nad loděnicí u Pušova splavu a u garáží na Slovanech a dále podél Labe k mostu Jana Palacha.

Do filipínské Zoo Avilon zoo převezla 6 pelikánů skvrnozobých z vlastního chovu, aby se odchovaná mláďata mohla v budoucnu stát základem nové volně žijící populace. (sj)

8. května uspořádala zoo oslavy 70. výročí založení zahrady, kterých se mimo jiné zúčastnili tehdejší místopředseda vlády Pavel Bělobrádek, hejtman Královéhradeckého kraje Lubomír Franc a jeho náměstek Otakar Ruml. (sj)

V květnu byla v zoo zahájena výstava obrazů malíře Jana Skořepy, který byl žákem a dlouholetým přítelem významného malíře prehistorického světa a ilustrátora Zdeňka Buriana. (a)

Pro našeho generálního partnera Československou obchodní banku pořádáme pravidelně akce s názvem Den s ČSOB. V roce 2016 se jich tu uskutečnilo 8 a zúčastnilo se více než 400 klientů ČSOB. (th)

Odpoledne ZOO Dvůr Králové pro děti připravila za odměnu zajímavý program v zákulisí zoo. Velkým zážitkem bylo pro děti krmení žiraf, dále zákulisí pavilonu Vodní světy s přednáškou o provozu celého pavilonu včetně chovu zvířat, nebo povídání o slonech s ukázkou jejich dovedností jako je například „sloní tělocvik" či oblíbená hra chobotem na foukací harmoniku. Akce se zúčastnilo okolo 70 dětí ze ZŠ Podharť.

27. - 29. 4. **EAZA zasedání komise TAG pro antilopy a žirafy**. Královédvorská zoo hostila 30 účastníků komisí odborníků pro rozvoj chovu antilop a žiraf. O této události pojednává samostatný článek v další části této výroční zprávy.

28. 4. **Madagaskar – podivuhodná Lemurie**. 4. klubová přednáška v galerii Tengenenge z cyklu organizovaného již desátým rokem. Vladimír Lemberk hovořil o přírodě 4. největšího ostrova na Zemi. Během dlouhého treku fotografoval s přáteli nejtlustší stromy světa, baobaby, porosty trnitého buše, lemury, chameleony, deštné pralesy i sterilní pouště. A také Malgaše, domorodce dosud vyznávající animismus a věřící víc svým zemřelým předkům než moderním názorům na svět. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 35 účastníků.

23. 4. – 4.10. **Hlavní návštěvnická sezona**. Africké safari bylo otevřeno již v sedmadvacáté sezoně. Návštěvníci si mohli prohlédnout zvířata na Africkém safari Josefa Vágnera safari mezi stády zeber a antilop. Jako první byli do safari přesunuti pelikáni. Pelikány následovaly antilopy a zebry. Letos opět v safari pobíhal odchovaný pštros z předchozího roku. Do každodenního provozu bylo uvedeno rovněž Lví safari, které bylo během dubna otevřeno pouze o víkendech. Zoo byla otevřena každý den od 9 do 18 hodin po dobu 165 dní.

Květen

4. 5. **Zoo Biology**. Prezentace práce špičkových odborníků ze čtyř kontinentů o záchraně severních bílých nosorožců v periodiku Zoo Biology. Jednání proběhlo v prosinci loňského roku ve Vídni. Článek zahrnuje otázky týkající se genetických a buněčných technologií, vědecké etiky, ale také významu dlouhodobých strategických úvah a komunikace mezi odborníky. Klíčovou součástí prosincové diskuze byla zejména nezbytnost uchovávat v genetických bankách zmražené vzorky tkání a samčích a samičích pohlavních buněk.

4. 5. **Šest pelikánů na Filipíny**. Dvorská zoologická zahrada zahájila další ochranářský projekt - jeho cílem je obnovit vyhynulou populaci pelikánů skvrnozobých na Filipínách. Ve spolupráci se Zoo Plzeň odeslala 4. května šest pelikánů ze svého chovu na Filipíny, kde tento druh v minulosti zcela vyhynul. ZOO Dvůr Králové chová pelikány

skvrnozobé od roku 2004 a jako jediná v ČR je pravidelně rozmnožuje. Od roku 2007 tu bylo odchováno už 58 mláďat.

5. 5. **Den lesů**. Prezentace zoo na akci Lesů ČR v Hájemství, kde probíhaly akce pro cca 600 dětí místních základních škol a mateřských školek. Vzdělávací pracovníci zoo prezentovali program o afrických šelmách a jejích loveckých strategiích. Děti si hrály na predátory a kořist a mohly si sáhnout na kůže a lebky afrických zvířat.

8. 5. **Oslava 70. výročí založení ZOO Dvůr Králové**. Výroční program byl zahájen slavnostním přestřižením pásky nového hlavního vchodu do zoo včetně vjezdu do safari, otevřením Restaurantu Kibo a Infocentra zoo. Oslavy pokračovaly o hodinu později pojmenováním dvou mláďat drilů černolících, jejichž kmotry se stali zástupci velvyslanectví Nigérie. Poté proběhl v Galerii Zdeňka Buriana křest originální edice známek, které zoo vydala k příležitosti letošního jubilea a vernisáž obrazů malíře Jana Skořepy. Na závěr programu proběhlo společné setkání současných bývalých zaměstnanců včetně ředitelů zoologické zahrady v prostoru vedle Restaurantu Kibo.

8. 5. – 4. 7. **Výstava olejomaleb Jana Skořepy**. V galerii Zdeňka Buriana byla ředitelem zoo, Přemyslem Rabasem, zahájena výstava malíře Jana Skořepy „Zvířata a lidé Afriky“. Jan Skořepa pracoval jako správce galerie v letech 1972 až 1993 a významnou měrou se zasloužil o vytvoření největší stálé výstavy obrazů Zdeňka Buriana na světě.

10. 5. **Od přírody k welfare**. 18. ročník semináře pro učitele přírodopisu a biologie. Na začátku semináře pozdravila 17 učitelů Eva Voláková ze Školského zařízení pro DVPP Královéhradeckého kraje. Zástupce ředitele Jaroslav Hyjánek informoval o záchranných projektech zoo a Tomáš Hajnyš o chystaných seminářích a dalších aktivitách pro školy. Odbornou přednášku na téma Krmení a výživa exotických zvířat měla Monika Ptáčková. Po přestávce se učitelé přesunuli do kuchyně zvěře a odchovny krmných zvířat, kde po krátké exkurzi připravili krmné dávky pro čtyři vybraná zvířata. Nádherným zážitkem bylo setkání se pštrosy, surikatami, žirafami, hrabáčem a okapi, které v přítomnosti ošetřovatelů krmili připraveným jídlem. Seminář ukončil Tomáš Hajnyš projížďkou Afrika truckem po safari.

14. 5. **1. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 48 klientů ČSOB z Jižních Čech dopoledne absolvovalo krmení žiraf a prohlídku zákulisí Darwinovy stanice a dalších pavilonů. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem prošli pěší Safari až k Pavilonu lvů a pak projeli Africké safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

14. a 15. 5. **Zdobení vznikajícího západoafrického městečka** naproti výběhu slonů. S malováním afrických vzorů a symbolů o víkendu rádi pomohli dobrovolníci i pracovníci zoo.

Jednou z vítězných fotografií tradiční soutěže Fotosafari 2016 se stal snímek levharta od autora Davida Šimůnka. (dš)

Novou edici čokolády SAFARI, kterou vyrábí ve spolupráci s dvorskou zoo místní čokoládovna Carla, slavnostně pokřtila Sabina Laurinová. (sj)

Na jaře zoo uspořádala oficiální vítání hrochů, kteří se do zoo vrátili po 14 letech. Pro návštěvníky byl mimo jiné připravený slavnostní dort ve tvaru hrochů. (sj)

Další novinkou roku 2016 se stalo městečko Tiébélé. U příležitosti jeho představení obdržel ředitel zoo P. Rabas od hostů dárky v podobě několika domorodých artefaktů. (sj)

14. 5. **Hrátky se zvířaty**. Prezentace zoo na akci DDM Jednička s kontaktními zvířaty - želva uhlířská, hroznýš královský, korálovka sedlatá, ježek bělobřichý a bodlíni. Součástí akce bylo i představení kůží a dermoplastických preparátů afrických zvířat. Akci navštívilo cca 60 lidí.

16.5.-15.11. **Fotografická soutěž FOTOSAFARI 2016.** Milovníci fotografování měli příležitost zúčastnit se tradiční soutěže o nejlepší digitální fotografii FOTOSAFARI 2016, kterou ZOO Dvůr Králové pořádá ve spolupráci se Správou KRNAP Vrchlabí. Pro letošní rok bylo vyhlášeno téma „Divočina". Soutěž probíhala ve třech věkových kategoriích (do 15 let, do 26 let, nad 26 let) a mohly do ní být zařazeny pouze ty fotografie, které byly pořízeny v královédvorské zoo nebo na území Krkonošského národního parku. Každý účastník má možnost zaslat nanejvýš pět fotografií.

26. 5. **Keňa a Tanzánie – ráj pod Kilimandžárem**. 5. klubová přednáška v galerii Tengenenge z cyklu organizovaného již desátým rokem. Fotograf a cestovatel Václav Šilha hovořil a promítal foto a video o velké migrace pakoňů ze Serengeti do Masai Mary, na kterých s přestávkami pracoval více jak deset let. Za tu dobu zaznamenal v divočině stovky příběhů. Nechyběly ani příběhy lidí nebo otázky týkající se ochrany životního prostředí. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 55 účastníků.

28. 5. **2. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 48 klientů ČSOB z oblasti Praha Sever dopoledne absolvovalo krmení žiraf a prohlídku zákulisí Darwinovy stanice a dalších pavilonů. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem prošli pěší Safari až k Pavilonu lvů a následně projeli Africké safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

28. 5. **Představení největších novinek roku**. O posledním květnovém víkendu jsme oslavili Mezinárodní den dětí a křtili čokoládu SAFARI, kterou vyrábí čokoládovna Carla, se Sabinou Laurinovou a kuchařkou Vendy. Děti si zasoutěžily o čokoládové ceny, vyzkoušely výrobu čokoládových lízátek a ochutnaly čokoládu z fontány. V neděli zoo slavnostně přivítala hrochy a představila nově vznikající západoafrické městečko Tiébélé. Dvě nové hroší samice, větší Hula z Belgie a menší Mona z Dánska. Hroši se tak do dvorské zoo vrátili po čtrnácti letech. Ve 14 hodin ředitel zoo Přemysl Rabas představil nově vznikající západoafrické městečko Tiébélé. Toho se jako hlavní hosté zúčastnili zastupitel Královéhradeckého kraje Otakar Ruml, účastník světoznámé rallye Paříž-Dakar Pavel Svoboda, cestovatel a představitel CK Adventura Jaroslav Lhota. Do zoo dorazili stylově v závodním vozidle Liaz a expedičním Tatrabuse. Obě auta byla po celý den návštěvníkům k dispozici k bližší prohlídce.

28. 5. **Akce s Electrowin - s vysloužilci do zoo**. Za přinesený starý elektrospotřebič dostal návštěvník jednu dětskou vstupenku zdarma. Stejně jako minulý rok i letos jsme věnovali do školní soutěže ve sběru druhotných surovin s WEGA Recycling vstupné pro výherní třídu včetně jednoho výukového programu dle výběru. Certifikát s platností do konce roku vyhrála ZŠ Prokopa Velikého 633, 280 02 Kolín IV. Stánek s keramickou tvorbou – děti zkoušely malovat na vytvořené keramické předměty. Stánek zajišťovalo Muzeum Walzbrzych.

28. 5. **Dětský den v Pardubicích**. Prezentace novinek v zoo (hroši opět v zoo, západoafrické městečko Tiébélé), určování přírodnin a možnost si sáhnout na hroznýše, agamu a korálovku. Návštěvnická účast byla cca 9500 lidí.

29. 5. **Den s Krnapem**. Den plný soutěží a ukázek kůží, rohů ze zvířat evropské fauny s pracovníky KRNAPu. Správa KRNAP připravila interaktivní hry a soutěže o ceny a děti a dospělí se mohli seznámit s přírodou Krkonošského parku formou soutěží a kvízů.

Červen

4. 6. **3. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 60 klientů ČSOB z oblasti Západní Čechy dopoledne absolvovalo krmení žiraf a prohlídku zákulisí Darwinovy stanice a dalších pavilonů. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem prošli pěší Safari až k Pavilonu lvů a následně projeli Africké safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

4. 6. **Zahájení provozu Večerního safari**. Jako první vozidlo zkušebního provozu Lvího safari vjel Tatrabus od CK Adventura.

5. 6. **ZOO Dvůr Králové součástí celosvětové kampaně na záchranu nosorožců.** Vietnamská populární zpěvačka Thu Minh představila v neděli 5. června v ZOO Dvůr Králové kampaň OSN zaměřenou na záchranu nosorožců, jíž je dvorská zoo partnerem. Současně převzala patronát nad přesunem královédvorské nosorožčí samičky Elišky do Afriky. Thu Minh přijela podpořit i česká Miss Earth 2013 Monika Leová, česká Miss Earth 2013, jež je vietnamského původu.

9. 6. **První letošní mládě nosorožce dvourohého na světě**. Ve čtvrtek 9. června se v naší zoo narodilo 42. mládě nosorožce dvourohého. Další dvě samice tohoto kriticky ohroženého druhu porodily během roku 2016. Dvorská zoo chová nosorožce dvourohé jako jediná v České republice.

11. 6. **4. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 48 klientů ČSOB z oblasti Severní Morava dopoledne absolvovalo krmení žiraf a

Do ZOO Dvůr Králové v neděli 5. června, na Světový den životního prostředí, zavítala populární vietnamská zpěvačka Thu Minh. (hg)

Na tiskové konferenci 23. června představila zoo společně se zástupcem přepravní společnosti DHL podrobný program přesunu nosorožčí samice Elišky do rezervace Mkomazi v Tanzanii. (sj)

Hudební a taneční zimbabwská skupina Iyasa byla i v roce 2016 hlavní hvězdou Afrického festivalu. (sj)

V rámci festivalu byla slavnostně pojmenována mláďata lemurů. Od zástupců Českého rozhlasu Hradec Králové, Lesy ČR a GASTRO ZOO dostala jména Greta, Garbo, Wilda a Kili. (zč)

prohlídku zákulisí Darwinovy stanice a dalších pavilonů. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem prošli pěší Safari až k Pavilonu lvů a následně projeli Africké safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

11. 6. **Dětské muzikálové představení Kocourek Modroočko** v podání herců Mezinárodní konzervatoře Praha. Malí i velcí diváci se mohli potěšit podívanou na divadelní pohádku provázenou písničkami Marka Ebena.

11. 6. **Safari Cheer Cup 2016**. Třetí ročník celonárodní soutěže roztleskávaček s mezinárodní účastí cca 600 lidí. Vítězné týmy obdržely jako ceny adopci surikaty a návštěvy zákulisí u žiraf a na Darwinově stanici. Soutěžící v průběhu závodů poznávali zoo s pracovními listy Detektivem v říši zvířat a po skončení i na večerním safari.

13. 6. **Narození dalšího, již 43. mláděte nosorožce dvourohého.**

18. 6. **Mezinárodní den žiraf**. Na lávce u výběhu žiraf proběhlo komentované krmení, ukázky kostí, vyprávění příběhu o žirafě Zarafě, povídání o stavu populace žiraf v přírodě a tipovací soutěž. Jejich výhrou se stalo krmení žiraf z VIP vyhlídky. V průběhu akce se rozdávaly malé dárky a pamětní „placky" dětem.

18. 6. **5. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 42 klientů ČSOB z oblasti Jižní Morava dopoledne absolvovalo krmení žiraf a prohlídku zákulisí Darwinovy stanice a dalších pavilonů. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem prošli pěší Safari až k Pavilonu lvů a následně projeli Africké safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

20. 6. **Třídíme s Nikitou**. Vyhodnocení IX. ročníku soutěže pořádanou pro základní školy Královéhradeckého kraje v rámci celostátní kampaně „Čistá obec, čisté město, čistý kraj", zajišťovanou společností EKO-KOM, a.s. a ve spolupráci s dalšími partnery: Krajský úřad Královéhradeckého kraje, společnosti ASEKOL a.s., ELEKTROWIN a.s. a Centrum investic, rozvoje a inovací. Pro vítěznou třídu byla uspořádána projížďka po safari, pro některé žáky pak zákulisí a krmení žiraf.

22. 6. **Dětský den v Motole**. Pracovníci vzdělávání uspořádali ve spolupráci s organizátory Indiánských prázdnin dětský den na onkologické klinice v nemocnici Motol pro 40 dětských pacientů a 10 dospělých. Pracovníci představili africké kopytníky, šelmy a kontaktní zvířata z Darwinovy stanice.

22. 6. - 2. 9. **Ukázky zimbabwského sochařského umění**. Sochařka Maudy Muhoni z umělecké komunity Tengenenge ze Zimbabwe tvořila africké sochy a

vedla víkendové sochařské workshopy pro zájemce přímo v naší zoo poblíž Restaurace U Lemura a přírodního divadla.

23. 6. **Tisková konference v Galerii Zdeňka Buriana**. Byly představeny podrobnosti k převozu nosorožce dvourohého, samice Elišky, ze ZOO Dvůr Králové do Tanzanie. Převoz proběhl v neděli 26. června ráno. Tiskové konference se zúčastnili zástupci ZOO DK a společnosti DHL a Monika Leová, jedna z patronek projektu.

26.-28. 6. **ZOO Dvůr Králové poslala dalšího nosorožce dvourohého ze svého chovu do Tanzanie**. Podpoří tam jednu z pouhých tří populací tohoto kriticky ohroženého druhu v celé zemi. Samice Eliška se vrátila do oblasti, odkud před desítkami let bývalý ředitel ZOO Dvůr Králové Josef Vágner přivezl její předky.

Červenec

1. 7. **Živé vysílání Českého rozhlasu Hradec Králové** s panem ředitelem ČRo Kudrnou a zástupci naší zoo Jaroslavem Hyjánkem a Pavlem Mouchou. Během vysílání proběhla soutěž pro návštěvníky a bylo slavnostně pojmenováno jedno z letošních mláďat lemurů.

2. 7. - 10. 7. **Výstava kaktusů, sukulentů a jiných exotických rostlin**. Tradiční prodejní výstava pichlavých krasavců, tropických rostlin a masožravek se pořádala vedle správní budovy zoo. Výstavu pořádalo Občanské sdružení Klub kaktusářů v čele s panem Francem. Pěstitelé návštěvníkům radili, jak správně o kaktusy a sukulenty pečovat.

4. -23. 7. **Letní tábory**. V termínu od 4. do 23. července se uskutečnily 2 tábory pro celkem 38 lidí. První probíhal tábor z Orlové od 4. do 10. července pro 15 členů, kteří se pod vedením lektorů učili v zoo, absolvovali 2 zákulisní prohlídky (hmyz a žirafy) a denní i večerní safari. 23 mladých přírodovědců ze stanice Asterix Havířov od 18. do 23. července se zúčastnilo týdenního letního tábora v zoo již popáté.

5. 7. – 15. 8. **Praxe studentů České lesnické akademie Trutnov**. Čtyři desítky studentů České lesnické akademie Trutnov předávali informace o zvířatech návštěvníkům. Zejména v době konání festivalu Afrického festivalu pomáhali se soutěžemi a trhy. U dotykových stolů hovořili o plazech, rybách a savcích před pavilony Vodní světy, Ptačí svět a Africká savana.

15. 7. - 30. 9. **ZOO Dvůr Králové se zapojila do fotografické soutěže s National Geographic**. V areálu zoo probíhala fotosoutěž National Geographic, kdy byly umístěny dva žluté rámečky v pěším safari u výběhu č. 5 (u zebry Böhmovy, žirafy síťované, antilopy koňské) a u výběhu slonů. Každý, kdo se chtěl do soutěže zapojit, musel fotografovat cokoli skrz žlutý rámeček a fotografie nahrát do soutěžní galerie.

17. 7. **Potštejn**. Prezentační akce Kukátkem do Zoo Dvůr Králové v Kemp Western Vochtánka. Pracovníci oddělení vzdělávání předvedli

Nové ubytovací kapacity v sedmi luxusních stanech umístěných v "korunách stromů" přímo nad velkým výběhem afrických zvířat v Safari Kempu se vyprodaly během pár hodin po jejich zveřejnění. (sj)

Kmotry dvou nosorožčích přírůstků roku 2016 se stala herečka a moderátorka Lejla Abbasová a herec Ondřej Vetchý. (sj)

V srpnu zoo poprvé oslavila World Tomistoma Day. Návštěvníci tak mohli přijmout pozvání například na komentované krmení krokodýlů. (sj)

ZOO Dvůr Králové se v létě stala dějištěm prvního sochařského sympozia. (sj)

program se zvířaty a přírodninami a pobavili děti i dospělé soutěží a fotografováním na plyšové žirafě. 250 účastníků.

20. 7. **Setkání se zaměstnanci zoo v galerii Tengenenge**. Tématem byl přesun nosorožčí samičky Elišky do rezervace Mkomazi v Tanzanii. Povídání o přípravách, průběhu transportu a o tom, jak se Elišce v jejím novém domově daří, hovořil ředitel zoo Přemysl Rabas, kurátor nosorožců Jiří Hrubý a vedoucí mezinárodních projektů Jan Stejskal. Na setkání se zaměstnanci dozvěděli nové informace o vývoji projektu na záchranu nosorožců tuponosých severních.

22. 7. - 27. 7. **Výstava fotografií Archa světel a stínů Jana Svatoše**. Jedny z nejstarších fotografií divoké africké přírody. Projekt Archa světel a stínů zachycuje pozoruhodný život amerických filmařů Martina a Osy Johnsonových a jejich expedic do nejodlehlejších oblastí světa, včetně afrického kontinentu, v první polovině 20. století. Na výstavě ve dvorské zoo byly k vidění jejich fotografie držící světové prvenství, např. historicky první letecké záběry Kilimandžára nebo Mt. Kenya. Výstava byla zakončena komentovanou prohlídkou fotografií a představením projektu Archa světel a stínů režisérem Janem Svatošem.

23. - 31. 7. **Africký festival**. Tradiční festival plný africké hudby, tanců, umění, ale i jídla a zábavy pro děti. Hlavními hvězdami festivalu byla zimbabwská hudební a taneční skupina IYASA a trio vokalistů Insingizi. Pestrý program však nabídl návštěvníkům i další africká vystoupení, např. bubeníci z Konga a Angoly, zpěváci a tanečníci z Gambie a Senegalu nebo skupina Ngoma Africa z Tanzanie. Cílem festivalu především bylo, aby se návštěvníci dobře bavili a blíže se seznámili s rozmanitou africkou kulturou. Proto kromě hudby a tanců zažili návštěvníci i pravé africké tržiště se spoustou ručně vyráběných dekorací a předmětů, kulinářské speciality nebo mohli sledovat při práci africkou sochařku Maudy Muhoni z umělecké komunity Tengenenge v Zimbabwe. Vybrané večery patřily rytmickým koncertům skupiny IYASA, která letos zavítala do Evropy již popatnácté, nebo zimbabwské trojici a cappella zpěváků Insingizi. Nechybělo ani oblíbené promítání filmů s africkou tematikou, např. animovaný film pro děti Zambezia či slavné romantické drama Vzpomínky na Afriku. Večerní programy byly doplněny o oslnivou ohnivou show nebo vystoupení skupiny Sahar. Afriku ještě více přiblížilo vyprávění spisovatelky Zuzany Beranové, která v zoo dokonce uspořádala autogramiádu své nejnovější knihy Poslední nosorožec, nebo bývalé české diplomatky v Keni a Zimbabwe Marie Imbrové. Besedy probíhaly v kavárně Karen v Neumannově vile. Vernisáží výstavy fotografií Josefa Vágnera provedla jeho dcera paní Lenka Vágnerová. Na děti každý den čekaly dovednostní úkoly

a soutěže, to vše bylo doplněno oblíbeným malováním na obličej nebo zaplétáním typických afrických copánků. V pátek zahájila program taneční skupina Nigerian Cultural Dance, následovaly hudební vystoupení afrických skupin Marimba Mama a IYASA. S Africkým festivalem se návštěvníci rozloučili hudebním představením skupin Africa Ngoma a Insingizi, ale také módní přehlídkou a přednáškou v kavárně Karen. Úplně poslední festivalová půl hodina patřila vystoupení skupiny IYASA.

30. 7. **Slavnostní pojmenování dvou nosorožců dvourohých**. Součástí programu Afrického festivalu bylo slavnostní pojmenování dvou letošních mláďat nosorožců dvourohých. Kmotry se stali Lejla Abbasová a Ondřej Vetchý. Staršího samečka, který se matce Jasmíně narodil 9. června, pojmenovala Lejla Abbasová jménem Joe. Druhé mládě, narozené 13. června matce Evě, dostalo od Ondřeje Vetchého jméno Elias. Ondřej Vetchý se ve dvorské zoo stal kmotrem mimo jiné také nosorožčí samice Jasmíny v roce 2010, jejíhož syna v sobotu pojmenovávala L. Abbasová.

23. 7. **Svatoanenské zahradní slavnosti aneb slavnosti bez bariér**. Prezentace zoo s hady a želvou v areálu zámečku v Žirči u Domova sv. Josefa v Žirči pro tisíc účastníků.

27. 7. - 30. 9. **Výstava fotografií z expedic Josefa Vágnera**. Jednalo se o fotografie z odchytů a transportů afrických zvířat do zoo ve Dvoře Králové nad Labem. Výstava v galerii Tengenenge nad Zooshopem.

Srpen

1. 8. **Slavnostní zprovoznění sedmi stanů v "korunách stromů" přímo nad velkým výběhem afrických zvířat**. Novinka v zoo mající u návštěvníků dvorské zahrady vyvolat pocit nocování na opravdovém africkém safari. Nové stany nejen doplnily žádané ubytovací kapacity našeho kempu, ale především přinesly návštěvníkům opět něco nového.

2. 8. - 20. 9. **Úterní pozorování Slunce**. Pozorování slunečních skvrn a dalších útvarů na Slunci speciálním solárním dalekohledem s odborníky z Hvězdárny Úpice

5. 8. **World Tomistoma Day**. Povídání Pavla Mouchy o krokodýlech úzkohlavých a komentované krmení dvou chovaných tomistom od Martina Smrčka zpestřilo návštěvníkům páteční pobyt v zoo. 1. ročník na uctění památky německého herpetologa Ralfa Sommerlada (*5. 8. 1952,+2015) v pavilonu Vodní světy.

9. 8. **Druhé žirafí mládě v ZOO Dvůr Králové**. Mládě dostalo od návštěvnice jméno Oliver. Jednalo se o druhé letošní mládě žirafy Rothschildovy, a opět samečka. Matkou samečka byla téměř desetiletá samice Johari, která od roku 2008, kdy přišla do dvorské zahrady ze zoo v Hannoveru, porodila čtyři mláďata. Otcem se

V září se zoo stala pořadatelem konference Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií. (a)

Poštovní arch s názvem „Ochrana přírody: Zoologické zahrady I“ představuje čtyři významné české zoo – ZOO Dvůr Králové, Zoo Jihlava, Zoo Praha a Zoo Olomouc. (sj)

Přemysl Rabas, ředitel zoo, představil během tiskové konference o prohlášení safari kulturní památkou, kterých částí objektu se prohlášení týká. (sj)

Během Světového dne nosorožců daroval anglický malíř Julian Hume dvorské zoo obraz posledních pěti žijících nosorožců bílých. (sj)

tradičně stal samec Tommy, pro kterého je Oliver už 37. mládě v zoo. Ve dvorské zoo mohli návštěvníci pozorovat největší stádo žiraf chovaných mimo Afriku - 21 žiraf Rothschildových a 13 žiraf síťovaných.

13. 8. **Historické motorové vozy**. Bezmála stovka automobilových a motocyklových veteránů zamířilo do zoo v rámci 16. ročníku Dvorské toulky do Ratibořic. Výstava byla součástí již tradiční společné akce Old Racing Clubu Dvůr Králové nad Labem a ZOO Dvůr Králové. V rámci každoroční spolupráce při pořádání této akce Old Racing Club adoptoval hrocha obojživelného.

13. 8. **Světový den lvů a slonů**. Mezinárodní den slonů probíhal před jejich výběhem od 11 hodin. Návštěvníci shlédli ukázky poslušnosti slonů, komentované krmení a děti si mohly zasoutěžit.

15. 8. **Nový druh v zoo**. Největší madagaskarský had nově k vidění v ZOO Dvůr Králové - samec hroznýše madagaskarského. Tito hroznýši jsou největšími hady žijícími na ostrově Madagaskar. Dorůstají délky až 3 metry, dvorský jedinec měří zatím 1,7 metru. Hroznýš madagaskarský žije pouze na ostrově Madagaskar. V současné době není bezprostředně ohrožen vyhubením, v případě ubývání jeho přirozeného prostředí v důsledku kácení madagaskarských lesů by se však situace mohla výrazně zhoršit.

18. 8. **Divadelní představení Divadla Artur s názvem „Kdo se bojí postele“** proběhlo v amfiteátru večer. Herci Braňo Polák a Kristýna Podzimková rozehráli čtyři úsměvné na sobě nezávislé příběhy, jejichž hlavním tématem byly mezilidské a partnerské vztahy.

20. – 21. 8. **Keňské dny** u Galerie Zdeňka Buriana. Návštěvníci si mohli s opravdovými Masaji zatančit tradiční masajské tance, ochutnat pravou keňskou kávu, dozvědět se spoustu zajímavostí, zasoutěžit si o keňské dárky a děti vyráběly po oba víkendové dny vlastní safari masku. V sobotu navíc proběhly **křtiny 105. mláděte antilopy bongo**. Celý víkendový program byl připraven ve spolupráci s Magical Kenya.

21. – 30. 8. **Sochařské sympozium**. Pět sochařů každý den sochalo z pískovcových bloků vedle Neumannovy vily. Sochy vznikaly v rámci 1. sochařského sympozia s názvem "Co řekne kámen", přímo v zoo od 21. srpna pod rukama sochařů Jiřího Němce, Jitky Kůsové, Václava Kyselky, Lukáše Řezníčka a Blanky Žáčkové. 30. srpna proběhla slavnostní **dernisáž kamenných soch s africkou tematikou**. Během dernisáže byly sochy představeny a slavnostně věnovány královédvorské zahradě.

24. 8. **Nově vytvořený pár hrabáčů kapských**. Do expozice k tříletému hrabáči Ekovi se přistěhovala samička Skyla z Anglie. Královédvorská zoo je jednou ze dvou českých zoologických zahrad, které tato originální africká zvířata chovají.

Září

3. 9. **Centropol v ZOO Dvůr Králové**. Společnost zajistila v zoo celodenní program, např. hru na stopovanou zvířat nebo malování a skládání puzzle v jihoafrické vesničce.

5. -9. 9. **22. konference EARAZA**. Setkání významného mezinárodního společenství – Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií (EARAZA) jsme uspořádali jako jednu z akcí k 70. výročí založení ZOO Dvůr Králové. O této události pojednává samostatný článek v další části této výroční zprávy.

7. 9. **První mládě vzácně chovaného kočkodana bělonosého v zoo**. Skupina kočkodanů bělonosých se v zoo rozrostla na čtyři jedince. V celé Evropě jsou tito primáti přitom chováni pouze ve třech zoologických zahradách. Díky novému mláděti ve dvorské zoo se počet chovaných jedinců na celém kontinentu vyšplhal na deset.

8. 9. **První mláďata jedovatých hadů**. Zoo se v expozici Jedovatá Afrika, která byla pro veřejnost otevřena na jaře roku 2014, podařilo rozmnožit zmije rohaté. Během dvou dnů se tam vylíhlo 19 mláďat.

10. 9. **Jičín – město pohádky**. Propagační akce zoo spojená s předváděním plazů. Náměstí v Jičíně navštívilo 13 000 návštěvníků.

16. 9. **Křest známek České pošty**. Jednalo se o poštovní arch s názvem "Ochrana přírody: Zoologické zahrady I", který představil čtyři významné české zoo – ZOO Dvůr Králové, Zoo Jihlava, Zoo Praha a Zoo Olomouc. Na známce dvorské zahrady byl zobrazen nosorožec dvourohý s mládětem, jehož chovem se zoo proslavila, a v popředí pár psů hyenovitých. Křest známek, autogramiáda manželů Knotkových a menší program pro veřejnost se odehrál v Galerii obrazů Zdeňka Buriana.

19. 9. **Tisková konference k návrhu na prohlášení Afrického safari Josefa Vágnera za kulturní památku** proběhla v Galerii Zdeňka Buriana v Neumannově vile tisková konference k návrhu na prohlášení Afrického safari Josefa Vágnera za kulturní památku. Zúčastnil se jí ministr kultury Daniel Herman, ředitel zoo Přemysl Rabas, Lenka Vágnerová, dcera Josefa Vágnera a zástupci NPÚ.

24. – 25. 9. **Keňské dny** u Galerie Zdeňka Buriana v ZOO Dvůr Králové. Návštěvníci měli možnost zatančit si s opravdovými Masaji tradiční masajské tance, ochutnat pravou keňskou kávu, dozvědět se spoustu zajímavostí, zasoutěžit si o keňské. Celý víkendový program jsme pro Vás připravili ve spolupráci s Magical Kenya.

26. 9. **Světový den nosorožců**. Při oslavách byla otevřena vnitřní expozice Pavilonu nosorožců. Prvním zvířetem, které bylo do expozice vpuštěno, se stal samec nosorožce černého Baringo. Součástí ceremoniálu bylo rovněž představení několika uměleckých děl, která se svou tematikou vážou ke kritické situaci nosorožců ve volné

Třetím mládětem nosorožce dvourohého narozeným v roce 2016 byla po dvou samcích konečně holka. (sj)

Ani v roce 2017 zoo nevynechala tradiční podzimní akci Týden duchů. Tu za dobu jejího trvání navštívilo celkem více než 18 tisíc lidí. (sj)

ZOO Dvůr Králové po sedmi letech znovu přivítala více než 500 000 návštěvníků. Půlmiliontým návštěvníkem se stala paní Ledvinková. (a)

V rámci oslav Týdne duchů byl ve dvorské zoo uspořádán Den s Lesy ČR. (a)

přírodě. Z Londýna dorazil slavný anglický malíř Julian Hume, který tu nejen poprvé představil svůj obraz posledních žijících nosorožců severních bílých, ale dílo dvorské zoo slavnostně věnoval. Dalším představeným dílem byla fotografie Nabiré, posledního nosorožce severního bílého, který žil v Evropě, od slavného fotografa magazínu National Geographic Joela Sartoreho. Malbu a fotografii doplnila socha nosorožce s názvem "Pod tlakem" od sochaře Václava Kyselky. Ten během oslav vysvětlil, že socha s jejím příznačným názvem symbolizuje současný stav populace nosorožců, která čelí vážným hrozbám.

29. 9. **Portugalsko**. 8. klubová přednáška v galerii Tengenenge. Dana Holečková vyprávěla o Algarve, nejteplejším místě Portugalska se severoafrickým klimatem. Povídání o zajímavé floře, fauně i historii. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 15 účastníků.

Říjen

1. 10. **6. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 63 klientů ČSOB z oblasti Praha Jih dopoledne absolvovalo krmení žiraf a prohlídku Darwinovy stanice a dalších pavilonů zoo. V odpoledních hodinách s odborným průvodcem projeli Africké safari včetně Lvího safari. Na závěr proběhla u lanového maxihřiště soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

2. 10. **Ukončení hlavní letní sezony**. Příznivého počasí využila ZOO Dvůr Králové k prodloužení letní sezony včetně Afrického safari až do soboty 4. října. Zahrada nabízela své kompletní služby, pokladny zůstaly otevřeny do 18.00 hodin. Letošní hlavní sezóna trvala od 25. dubna do 4. října, tj. plných 163 dní.

3. - 30. 10. **Podzimní mezisezona**. V rámci podzimní sezóny bylo zahájeno stěhování zvířat do zimovišť, safaribusy odjely do garáží. Bylo sníženo vstupné a pokladna zůstala otevřena do 17. hodin. Pro návštěvníky byly přístupné všechny pavilony a většina letních výběhů. Vyhlídkové Afrika Trucky jezdily okružní jízdy do Lvího safari a zpět.

11. 10. **Seminář Vzdělávání zoopedagogů**. Seminář o ohrožených zvířatech pro 18 zoolektorů z devíti zoologických zahrad z českých a slovenských zoo. Účastníky přivítal ředitel Přemysl Rabas s příspěvkem o záchraně ropušky baleárské. Pracovníci SEV Divizna představili 2 ekovýchovné výukové programy pro žáky 2. stupně ZŠ s tématem ohrožených druhů zvířat a jejich možné ochrany.

12. 10. **Nový přírůstek**. Dvorská zoo přivítala minulý týden třetí letošní mládě nosorožce dvourohého. Po dvou samcích, kteří se narodili v červnu tohoto roku, byla dalším mládětem samička. Matkou se stala osmnáctiletá samice Jola. Otcem nového přírůstku je dvacetiletý

samec Mweru, který v dvorské zoo zplodil už čtyři mláďata. Zoo chová 17 nosorožců dvourohých, což je největší skupina v Evropě.

14. 10. **Jednání Asociace krajů komise rady pro financování a majetek**. Procházka 35 hostů ke Lvímu safari a zákulisní prohlídka u žiraf.

22. – 30. 10. **Týden duchů**. Tradiční akce pro veřejnost. Program pro návštěvníky zahrnoval dlabání dýní na třech stanovištích v zoo – vedle vily, u dětského hradu u Kiba a před Restaurantem Lemur. V pátek 28. 10. byl program rozšířen o „Strašidelný ostrov" s živými strašidly, stezku odvahy a soutěže pro děti. Na každý den byla připravena dýňová překvapení pro zvířata. Zoo byla otevřena do 18:00 hodin.

22. 10. **7. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 58 klientů ČSOB z oblasti Střední Čechy absolvovali prohlídku zákulisí spojenou s krmením žiraf a ukázku kontaktních zvířat na Darwinově stanici zoo. V odpoledních hodinách prošli s odbornými průvodci pěší Safari kolem nosorožců až ke lvům a dlabali z dýní vlastní strašidla v rámci Týdne duchů u okapi. Tam proběhla na závěr soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

23. 10. **8. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 63 klientů ČSOB z oblasti Západní Čechy absolvovali prohlídku zákulisí spojenou s krmením žiraf a ukázku kontaktních zvířat na Darwinově stanici zoo. V odpoledních hodinách prošli s odbornými průvodci pěší Safari kolem nosorožců až ke lvům a dlabali z dýní vlastní strašidla v rámci Týdne duchů u okapi. Tam proběhla na závěr soutěž pro děti a následovala individuální prohlídka zoo.

27. 10. **Safari v Botswaně**. 9. klubová přednáška v galerii Tengenenge. Petr Rybář hovořil o 4000 km dlouhém putování botswanskou pouští Kalahari za Křováky-Sány, jedinečnými mokřinami Okavanga, divočinou rezervace Moremi, rájem slonů v národním parku Chobe až k Viktoriiným vodopádům v Zimbabwe. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 25 účastníků.

28. 10. **Den s Lesy ČR**. V rámci programu Týdne duchů proběhl na svátek v pátek 28. října v zoo Den s Lesy ČR. Pracovníci Lesů vytvořili v zoo 5 stanovišť, všechna u Kiba a u hradu před Zooshopem. Jedno herní stanoviště bylo ukryto přímo v dětském hradu, kde měly děti za úkol hledat nějaké předměty nebo tajenku.

28. 10. **Přivítání půlmiliontého návštěvníka**. Dvorská zoologická zahrada zažila tento rok mimořádně úspěšnou sezonu a přivítala půlmiliontého návštěvníka, kterým se stala paní Ledvinková. Tu s celou její rodinou zoo odměnila speciálním zážitkovým programem Offroad safari a pobytem v Safari Park Resortu, který je součástí zahrady. Hranici půlmilionové návštěvnosti zahrada naposled překročila v roce 2009. Loňský rok přitom zakončila s návštěvností

Jednou z dalších novinek roku 2016 bylo uspořádání Prvních vánočních trhů v zoo. Ty se konaly druhý a třetí adventní víkend. (aj)

Zástupci hlavního partnera zoo, Skupiny ČEZ, se v prosinci stali kmotry mláděte žirafy a pro samečka vybrali jméno Tobiáš. (zč)

Vánoční zoo nabízí návštěvníkům po setmění jedinečný pohled na bohatě ozdobený areál. (lp)

Pozvání na výroční setkání přátel zoo přijalo mnoho významných hostů, jako chargé d'affaires Demokratické republiky Kongo v ČR Albertine Kabambi, hejtman KHK Jiří Štěpán nebo senátor Jiří Hlavatý. (zč)

494 tisíc lidí a potvrdila tak, že je nejnavštěvovanějším cílem Královéhradeckého kraje.

Listopad

12. 11. **Oslava 6. narozenin mláděte orangutana bornejského samičky Tessy**. Samička orangutana bornejského Indah-Tessa se narodila samici Žanetě dne 13. listopadu 2010. Kromě předání dortu a dárků čekalo na návštěvníky povídání o problematice palmového oleje a s ní související kritické situaci orangutanů v přírodě. Dvorská zoo se tak připojila ke každoroční celosvětové kampani Orangutan Caring Week.

12. 11. **S Martinem na bílém koni.** Pracovník zoo se zúčastnil akce pro veřejnost organizované ZŠ Schulzovy sady. Příjemné sobotní odpoledne přišlo prožít přes 200 dětí se svými rodiči i prarodiči. Děti určovaly, komu patřily vystavené kožešiny, mohly si sáhnout na hada, želvu i agamu.

15. 11. **Seminář pro pedagogy Zvířata v ohrožení**. Seminář pro 19 učitelů biologie a přírodopisu ze třinácti škol Královéhradeckého kraje. Účastníky přivítal zástupce ředitele Jaroslav Hyjánek s příspěvkem o roli dnešní zoo jakožto aktivním ochránci ohrožených druhů zvířat. Pracovníci SEV Divizna představili 3 ekovýchovné výukové programy pro žáky 2. stupně ZŠ s tématem ohrožených druhů zvířat a jejich možné ochrany.

16. 11. **Nový přírůstek v zoo**. ZOO Dvůr Králové získala novou samici nosorožce tuponosého jižního. Samice jménem Temba přicestovala z německého Erfurtu. Dvorská zoo tak chce zvýšit šance na obnovení chovu tohoto afrického druhu. Samice porodila v Erfurtu už dvě mláďata.

24. 11. **Jáva – království sopek**. 10. klubová přednáška v galerii Tengenenge. Putování po nejlidnatějším ostrově světa zavedlo posluchače do rušných velkoměst, starobylého budhistického chrámu Borobudur, do největší mešity v jihovýchodní Asii, na svahy nejaktivnějších indonéských vulkánů a za proslulými sběrači síry na plošině Kawah Ijen. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 40 účastníků.

Prosinec

3. - 11. 12. **První vánoční trhy v zoo**. Návštěvníci se kromě ukázky české a africké vánoční tvorby nebo nákupu dárků mohli těšit ze společného rozsvícení originálního vánočního stromu. Trhy hostily více než stovku prodejců českých a afrických vánočních předmětů, nechyběly ani ukázky klasických řemesel. Svoji práci tak představili podkrkonošští řezbáři, skláři, dráteníci nebo kováři. Zajímavou podívanou byla i výroba vánočních ozdob přímo na místě. Vánoční perníčky přímo v zoo zdobila i Dana Holmanová, která za svoji činnost

obdržela v roce 2011 cenu Zlatý kolovrat za rozvoj tradičních řemesel v regionu.

1. – 20. 12. **Zdobení stromečků**. Zoo uspořádala již sedmým rokem tuto akci pro školy. Třídní kolektivy si mohly přijít ozdobit za desetikorunu svůj vánoční stromeček a potom si i zoo prohlédnout. Zdobit stromeček přijelo celkem 78 skupin z mateřských, základních, středních a praktických škol, školních družin, domů dětí a mládeže a ze stacionářů.

4. 12. **Oslava 14. narozenin sloního samce v ZOO Dvůr Králové**. Kito je jediný samec slona afrického chovaný v zoo na území České republiky a Slovenska. Během své narozeninové oslavy předvedl slon Kito nejprve několik svých naučených kousků dle povelů ošetřovatele, poté byl vpuštěn do druhého výběhu, kde na něj čekal narozeninový dort. O ten se nakonec podělil i se samicemi Saly a Umbu. **Oslava světového dne gepardů**. Enrichment u dvou dvouletých samic Spirit a Aeris s potravou ukrytou v dřevitkových hračkách.

5. 12. **Mikuláš v zoo**. Zoo nachystala pro malé i větší návštěvníky mikulášskou nadílku. Od 13 do 17 hod chodil po zoo Mikuláš s maskotem lva, žirafy, lemura a hrocha. Mikuláš rozdával sladkosti těm, kteří přednesli básničku, písničku či přinesli obrázek.

5. 12. **Slavnostní pojmenování žirafy Rothschildovy**. Zoo přivítala dva nové přírůstky u žiraf Rothschildových. Prvně narozeného samečka v pátek 9. prosince slavnostně pojmenoval hlavní partner dvorské zoo, Skupina ČEZ, jménem Tobiáš. Tobiášovi, ale i celé zoo popřála Šárka Beránková, regionální manažerka komunikace a tisková mluvčí Skupiny ČEZ pro východní Čechy.

9. 12. **Výroční setkání přátel zoo**. Součástí setkání byla komentovaná prohlídka po zoologické zahradě následovaná slavnostním programem v Galerii Zdeňka Buriana. Ředitel zoo Přemysl Rabas zhodnotil ZOO Dvůr Králové v roce 2016. Slavnostní program byl ukončen kulturním vystoupením. Na setkání dorazilo takřka 130 hostů.

15. 12. **Svět v pohybu. Nejen migračním**. 11. klubová přednáška v galerii Tengenenge. Beseda s Michalem Brožou, šéfem kanceláře OSN v České republice o současných i budoucích globálních rizicích, o migraci nejen z pohledu Evropy, o změně klimatu jako o noční můře i příležitosti a také o hledání odpovědí a řešení. Galerie Tengenenge v ZOO Dvůr Králové, 15 účastníků.

17. - 31. 12. **Vánoční ZOO Dvůr Králové**. Během Vánoční ZOO bylo pro návštěvníky jako každý rok připraveno několik akcí. Návštěvníci mohli ve Vánoční ZOO obdivovat desítky svítících dekorací ve tvaru zvířat, více než 150 ozdobených stromečků, mohutný vánoční baobab a samozřejmě zvířata. Po celé období platila pro návštěvníky

prodloužená otevírací doba do 19 hodin (vyjma Štědrého dne a Silvestru) a snížené vstupné.

30. - 31. 12. **Silvestr v zoo**. Po příjezdu do zoo na 80 hotelových hostů zavítalo do Darwinovy stanice na prohlídku kontaktních plazů. Druhý večer silvestrovský program pokračoval slavnostním přípitkem ve vile. Následovala zákulisní prohlídka se třemi průvodci Ptačím světem, Pavilonem goril, Africkou savanou a Pavilonem okapi, hrošíků a šelem.

Mohutný model afrického baobabu se v zoo poprvé rozsvítil během prvních vánočních trhů. (lp)

Konference EARAZA v ZOO Dvůr Králové

Andrea Jiroušová

Účastnici konference na výletě v Kuksu. (th)

Od 5. do 9. září 2016 hostila dvorská zoologická zahrada 22. ročník konference významného mezinárodního společenství – Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií (EARAZA). Konferenci pořádala dvorská zoo u příležitosti 70. výročí svého založení a pozvání na ni přijali zástupci z téměř 70 zoologických zahrad a dalších institucí z desítky zemí.

Kromě vedení EARAZA včetně jejího prezidenta Vladimira Spitsina se konference zúčastnil nejvyšší výkonný představitel EAZA Thomas Kauffels a také prezident Unie českých a slovenských zoologických zahrad Erich Kočner.

Pozornost byla během jednání věnována především spolupráci mezi jednotlivými členskými zahradami, záchranným programům ohrožených druhů zvířat, novým poznatkům v chovu v zoologických zahradách, ale také environmentálnímu vzdělávání pracovníků i veřejnosti.

V rámci programu konference měli účastníci možnost detailně poznat naši zoologickou zahradu, podívat se také do Zoo Wroclaw nebo navštívit významná místa a památky Královédvorska.

Během konference probíhaly prezentace služeb nebo produktů některých účastnických institucí. (sj)

Účastníci konference. (th)

Vzdělávání

Tomáš Hajnyš a Ilona Kratochvílová

Do vzdělávání dětí o africké kultuře se zapojili i naši afričtí kolegové, Mara Facely a Camara Mamadouba. (th)

Ekologické vzdělávání patří mezi nejvýznamnější úlohy moderních zoologických zahrad. Naše zoo je od roku 1997 začleněna do mezinárodní sítě zoovzdělávání pod hlavičkou IZE (International Zoo Educators Association; v letech 2007 - 2012 vykonával Tomáš Hajnyš funkci tajemníka a pokladníka IZE) a klade si za cíl významně přispívat k poznávání přírody a vychovávat k její ochraně nejen mladou generaci, ale i širokou veřejnost. Zoo nabízí 24 ekovýchovných výukových programů pro školní a volnočasové skupiny, 4 výukové programy v angličtině, 6 druhů pracovních listů v polštině, 9 povídání o zvířatech návštěvníkům v zoo, ale i řadu zážitkových programů pro jednotlivce či skupiny. Letošních 583 výukových programů a přednášek se zúčastnilo 13 485 lidí. Zoolektoři se při výukových programech věnovali celkem 221 školním skupinám se 4 593 žáky a studenty. Samostatné sady pracovních listů si zakoupilo 300 školních skupin. Ve spolupráci s libereckým Střediskem ekologické výchovy Divizna jsme obohatili nabídku zoo o tři interaktivní programy (Ohrožené druhy zvířat, Pochybné suvenýry a Prales na talíři) vhodné především v zimním období. Zorganizovali jsme 3 semináře pro učitele a workshop pro zoopedagogy UCSZOO (Výživa a krmení zoozvířat, Vzdělávání zoopedagogů, Zvířata v ohrožení a CITES suvenýry). 62 přednášek a besed pořádaných pracovníky zoo nebo dohodnutými lektory se zúčastnilo 2 892 lidí. Novinkou bylo poskytnutí 25 besed na třinácti školách Královéhradeckého a

Pardubického kraje pro 878 účastníků, do kterých pracovník vzdělávání jezdil s přírodninami a prezentacemi. Návštěvníkům bylo poskytnuto přes devět set povídání o zvířatech. Zážitkového programu Zadními vrátky se zúčastnilo 2 823 lidí ve 219 skupinách, na program Průvodce po zoo se vydalo 1 515 klientů v 99 skupinách. Na brigádách v areálu zoo se vystřídalo celkem 14 skupin, 319 studentů a 23 učitelů, kteří odpracovali celkem 1 094 hodin v předsezónní přípravě. Do dvou zookroužků chodilo celkem 34 dětí. Konaly se dva letní zootábory pro celkem 48 účastníků. 42 studentů České lesnické akademie Trutnov předávalo informace o zvířatech návštěvníkům a v době konání afrického festivalu Africa Live pomáhalo se soutěžemi a africkými trhy. 32 studentů Střední školy informatiky a služeb Dvůr Králové nad Labem vykonávalo ve školním roce 2015/2016 svou celoroční učební praxi v zoo.

Program se zoolektorem	Skupin	Osob
Exotická zvířata	61	1359
Kontaktní zvířata	38	807
Lidoopi	20	395
Šelmy	19	377
Tropický deštný les	13	319
Savana	8	120
Plazi	8	154
Okno dokořán	7	129
Etologie zvířat	6	129
Žirafa	6	123
Slon	5	99
Hmyz	5	93
Ptáci	5	87
Programy v angličtině	4	106
Nosorožec	3	50
Pátrací závod	3	66
Ohrožené druhy	3	58
Život ve vodě	3	45
Vývoj života	2	26
Přírodniny	1	26
Domácí zvířata	1	25
Celkem	**221**	**4593**

Pracovní listy	Skupin	Osob
Exotická zvířata	140	2800
Domácí zvířata	35	700
Šelmy	23	460
Žirafa	17	340
Ohrožené druhy	16	320
Lidoopi	11	220
Plazi	9	180
Tropický deštný les	8	160
Nosorožec	7	140
Slon	6	120
Korálový útes, Fauna	10	200
Etologie zvířat	5	100
Ptáci	4	80
Programy v angličtině	4	80
Pátrací závod	3	60
Savana	2	40
Celkem	**300**	**6000**

Vzdělávací programy a přednášky

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet skupin	395	431	360	384	362	244	477	573	670	583
Počet účastníků	15900	13783	10363	10854	7256	3443	8586	12584	14539	13485
Počet hodin	697	647	510	558	543	366	466	569	611	579

Vzdělávací programy a přednášky

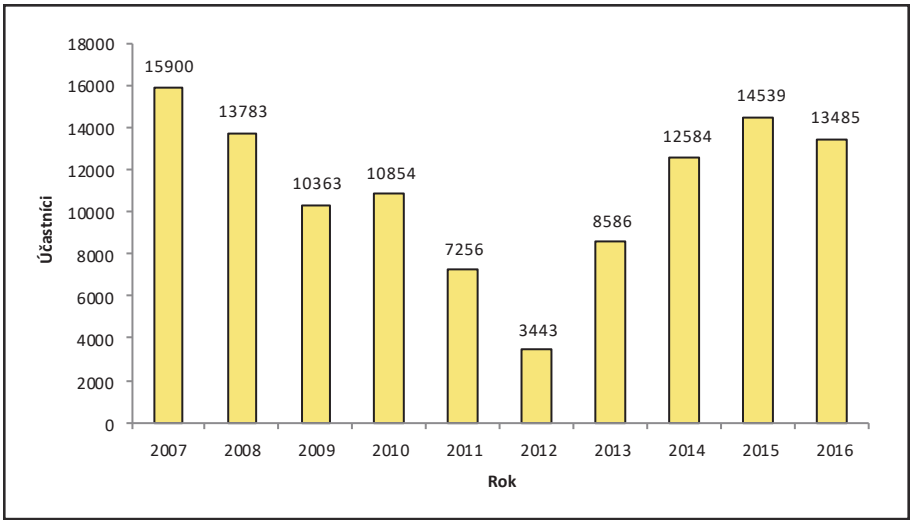

Ekovýchovné výukové programy

Výukové programy absolvovalo 521 školních skupin s 10 593 žáky a studenty. Vzdělávací program se zoolektorem si objednalo 221 školních skupin s 4 593 žáky a studenty. Programy bez zoolektora si objednalo 300 skupin.

Největší zájem byl o **vzdělávací programy se zoolektorem** Exotická zvířata (61×), kdy jsme s dětmi navštěvovali čtyři nejpopulárnější zvířata v zoo (slon, žirafa gorila a gepardi) a Kontaktní zvířata (38×), při kterém si děti mohly sáhnout na živá zvířata na Darwinově stanici. Další pořadí úspěšnosti programů lze vyčíst z tabulky.

Sadu pracovních listů pro samostatnou vzdělávací práci bez zoolektora si v pokladně zakoupilo celkem 300 učitelů pro 6 000 dětí a studentů. Zde byl zaznamenán pokles zájmu prodeje o 94 sad méně než v roce 2015. Největší zájem byl o pracovní listy k vzdělávacímu programu Exotická zvířata (160x), Domácí zvířata (35x) a Šelmy (23x).

Přednášky

Naše zoo zorganizovala nebo se lektorsky podílela na 62 osvětových přednáškách pro širokou či odbornou veřejnost. Těchto přednášek se zúčastnilo celkem 2 892 osob, což je o 19 přednášek a 1011 účastníků více než v roce 2015. Letošní novinkou bylo obohacení přednáškové činnosti o 25 besed na téma „Historie a

současnost ZOO Dvůr Králové“ pro vzdálenějších 13 základních a středních škol Královéhradeckého a Pardubického kraje pro celkem 878 žáků a učitelů.

Přednášková činnost 2016:

6. 1. Hirsch, P.: **Šestnáctitisícikilometrovej vejšlap**. Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 70 účastníků;

8. 1. Rabas, P.: Hodnocení minulého roku a plány do budoucna. Galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana v ZOO Dvůr Králové, 85 účastníků;

11. 2. Hajnyš, T.: **Ptáci**. ZŠ Malé Svatoňovice, 7. třída, 30 účastníků;

11. 2. Hajnyš, T.: **Plazi**. ZŠ Malé Svatoňovice, 5. třída, 28 účastníků;

11. 2. Hajnyš, T.: **Lidoopi**. ZŠ Malé Svatoňovice, 6. třída, 32 účastníků;

17. 2. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Vernéřovice, 1-5. třída, 21 účastníků;

18. 2. Hajnyš, T.: **Za krásami Albánie**. Knihovna Vamberk, 35 účastníků;

25. 2. Ryvolová, A.: **Afrikou za velkou pětkou**. Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 45 účastníků;

1. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Dolní Branná, 3-5. třída, 50 účastníků;

1. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Batňovice, 3-5. třída, 21 účastníků;

1. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Čistá v Krkonoších, Černý Důl, 3-5. třída, 30 účastníků;

2. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Vamberk, 2-5. třída, 21 účastníků;

3. 3. Hajnyš, T.: **Ohrožené druhy ZOO Dvůr Králové. Školení Celní správy v zoo**. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 17 účastníků;

3. 3. Říhová, P.: **Boj o rohy aneb soumrak nosorožců.** Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo v rámci Světového dne divoké přírody. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 70 účastníků;

9. 3. Hajnyš, T.: **Za krásami Albánie**. Obecní úřad, Deštné v Orlických horách, 25 účastníků;

10. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Bohuslavice, 1-5. třída, 63 účastníků;

16. 3. Čulík, L.: **Antikoncepce u žiraf.** Komise pro žirafy a antilopy, Zoo Jihlava, 50 účastníků;

16. 3. Brandlová, K., 2016: **Derbianus Conservation, z.s.** Zasedání komise pro antilopy. Zoo Jihlava, 50 účastníků;

16. 3. Brandlová, K., 2016**: EAZA AG TAG**. Zasedání komise pro antilopy. Zoo Jihlava, 50 účastníků;

16. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ a MŠ Prasek, Nový Bydžov, 1-5. třída, 50 účastníků;

Světový den divoké přírody. Celní správa a Pavla Říhová v zoo 3.3. (th)

Přednáška o migraci zvířat ve východní Africe Václava Šilhy 26.5. (th)

17. 3. Čulík, L.: **Odběr a uchování biologických vzorků pro další využití,** Komise pro žirafy a antilopy, Zoo Jihlava, 50 účastníků;
17. 3. Gloneková, M., **Brandlová, K.**, Žáčková, M., Dobiášová, B., Pechrová, K., Šimek, J., 2016: **Kolik váží žirafa?** Zasedání komise pro antilopy. Zoo Jihlava, 50 účastníků;
17. 3. Gloneková, M., **Brandlová, K.**, 2016: **Výzkum žiraf z českých zoo dobyl svět**. Zasedání komise pro antilopy. Zoo Jihlava, 50 účastníků;
17. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Všestary, 1-5. třída, 70 účastníků;
23. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Miletín, 5-9. třída, 135 účastníků;
23. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. Přírodovědné lyceum, Hořice, 1-5. třída, 50 účastníků;
30. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Vysoké Veselí, 3-9. třída, 90 účastníků;
31. 3. Hajnyš, T.: **Historie a současnost ZOO Dvůr Králové**. ZŠ Nepolisy, 1-5. třída, 60 účastníků;
8. 4. Podhrázský, M.: **Zkušenosti s chovem drilů černolících**. Komise primátů UCSZOO, ZOO Jihlava, 60 účastníků;
29. 4. Brandlová, K., Brandl, P., 2016: **Don't give it up – Stories of hopeless cases**. EAZA AG TAG Midyear meeting, Zoo Dvůr Králové, 30 účastníků;
29. 4. Hrubý, J**.: Chov kopytníků v ZOO Dvůr Králové**, EAZA zasedání komise TAG pro antilopy a žirafy. ZOO Dvůr Králové, 30 účastníků;
28. 4. Lemberk, V.: **Madagaskar – podivuhodná Lemurie**. Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 35 účastníků;
26. 5. Šilha, V.: **Keňa a Tanzánie – ráj pod Kilimandžárem**. Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 55 účastníků;
7. 6. Brandlová, K., 2016: **Zachraňujeme antilopu**. MŠ Semínko, Toulcův Dvůr, Praha 10 Hostivař, 40 dětí;
7. 6. Brandlová, K., 2016: **Zachraňujeme antilopu**. ZŠ Klíček, Praha 11, 1. – 2. třída, 30 dětí;
20. 7. Rabas, P., Stejskal, J.: **Nové informace o vývoji projektu na záchranu nosorožců tuponosých severních.** Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 35 účastníků;
20. 7. Stejskal, J., Hrubý, J.: **Přesun a adaptace nosorožčí samičky Elišky do rezervace Mkomazi v Tanzanii**. Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 35 účastníků;
23. 7. Beranová, Z.: **Afrika nevážně-vážně**. Festival Africa Live. Neumannova vila, ZOO Dvůr Králové, 25 účastníků;

24. 7. Socha, V.: **Blázni a géniové-největší paleontologové historie.** Festival Africa Live. Neumannova vila, ZOO Dvůr Králové, 20 účastníků;
29. 7. Imbrová, M.: **Jak se žije v Zimbabwe a v Tengenenge**. Festival Africa Live. Neumannova vila, ZOO Dvůr Králové, 20 účastníků;
30. 7. Prouza, J.: **Jak Sekera zapomíná, strom si pamatuje – environmentální hrozby v západní Africe.** Festival Africa Live. Neumannova vila, ZOO Dvůr Králové, 20 účastníků;
23. 9. Brandlová, K., 2016: **Antelope, Giraffe, Hippo in the 21st century: Conservation action in Africa**. International Conference Invitation. EAZA Annual Conference 2016, Belfast, Norther Ireland. Oral presentation at AG TAG, Conservation committee, Research committee, 100 účastníků;
23. 9. Brandlová, K., Melichar, L., Hrubý, J., Robovský, J., 2016: **EAZA Antelope and Giraffid TAG priority scoring system for RCP**. EAZA Annual Conference 2016, Belfast, Norther Ireland. Oral presentation at AG TAG closed meeting, 100 účastníků;
29. 9. Holečková, D.: **Portugalsko.** Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 15 účastníků;
11. 10. Rabas, P.: **Přežili rok 2000. Díl třináctý – ropuška baleárská.** Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 18 účastníků;
7. 10. Čulík, L.: **Turovití a žirafovití.** Rekvalifikační kurz pro chovatele pořádaný firmou SVOPAP s.r.o., salonek hotelu Safari Lodge, ZOO Dvůr Králové, 20 účastníků;
8. 10. Hlávka, R.: **Sudokopytníci s výjimkou turovitých a žiraf.** Rekvalifikační kurz pro chovatele pořádaný firmou SVOPAP s.r.o., salonek hotelu Safari Lodge, ZOO Dvůr Králové, 20 účastníků;
15. 10. Podhrázský, M., Adam, M. & Musil, P.: **Vývoj sledování migrace husy velké. „Každý pták se počítá“,** Celostátní konference ČSO, Mikulov, 150 účastníků;
19. 10. Podhrázský, M.: **Změny v chovu papoušků**. Komise papoušků UCSZOO, ZOO Ostrava, 40 účastníků;
27. 10. Rybář, P.: **Safari v Botswaně.** Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 25 účastníků;
6. 11. Brandlová, K., 2016: **Poselství bobků**. Přednášky pro biologickou olympiádu, Gymnázium Botičská, 50 účastníků.
8. 11. Brandlová, K., 2016: **Last living Western Derby elands need our attention**. Tropical Biodiversity Conservation Conference 2017. Czech University of Life Sciences Prague, 80 účastníků;
9. 11. Stejskal, J.: **Poslední tři aneb Jak rozmnožit mrtvého nosorožce**. Přednáška na semináři Wildlife Crime v ČR pro ČIŽP a MV ČR, Solenice, 140 účastníků;
15. 11. Hyjánek, J.: **Dnešní zoo – aktivní ochránce ohrožených druhů zvířat.** Seminář pro pedagogy. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 21 účastníků;

Hra na odchyt žiraf v rámci soutěže pro děti Safari po Safari 13.4. (th)

Beseda pro děti třetích až devátých tříd na ZŠ Vysoké Veselí 30.3. (th)

Etologická pozorování studentek Střední veterinární školy Hradec Králové v zoo s RNDr. Janou Dobrorukovou. (th)

Povídání o krmení želv obrovských s ošetřovatelem Martinem Smrčkem. (th)

15. 11. Hajnyš, T.: **CITES – ukázky zabavených suvenýrů.** Seminář pro pedagogy. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 21 účastníků;
15. 11. Paříková, K.: **Nejnovější informace o používání palmového oleje.** Seminář pro pedagogy. Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 21 účastníků;
24. 11. Plecháč, T.: **Jáva – království sopek.** Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 40 účastníků;
1. 12. Hyjánek, J.: **Dnešní zoo – aktivní ochránce ohrožených druhů zvířat.** Poradní sbor pro EVVO Královéhradeckého kraje. Galerie Tengenenge, ZOO Dvůr Králové, 18 účastníků;
4. 12. Brandlová, K., Grúňová, M., 2016: **Qui nous sommes?** Přednáška pro platformu ekoturismus ve spolupráci s REPES. Zastupitelský úřad ČR, Dakar, Senegal, 20 účastníků;
9. 12. Rabas, P.: **ZOO Dvůr Králové v roce 2016.** Večer pro sponzory v zoo. Galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana, ZOO Dvůr Králové, 130 účastníků;
9. 12. Brandlová, K., 2016: **Derbianus Conservation, z.s.** Zpráva o činnosti v roce 2016. Ministerstvo životního prostředí ČR, 22. listopadu 2016, 15 účastníků;
15. 12. Broža, M.: **Svět 21. století.** Klubový cyklus přednášek pro veřejnost v zoo. Galerie Tengenege, ZOO Dvůr Králové, 15 účastníků;

Zvířata zblízka

Povídání u zvířat je oblíbená a moderní forma vzdělávání veřejnosti. Na devíti stanovištích povídání zajišťovaly tři desítky ošetřovatelů a odborných pracovníků, kteří představovali řadu zvířat chovaných v zoo. Povídání probíhala v květnu, červnu a v září o víkendech a o svátcích, v červenci a v srpnu denně. U výběhů a expozic zvířat bylo veřejnosti celkem prezentováno přes 900 představení, za což ošetřovatelům patří velké poděkování.

Šelmy - 10.00 hod.
moderátoři: Z. Petržílková, L. Pavlačíková, G. Žižková, Z. Hlávková
Želvy - 10.30 hod.
moderátoři: M. Smrček, R. Šleis, P. Kalus, I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš
Sloni - 11.00 hod.
moderátoři: V. Gluz
Ostrov lemurů - 12.30 hod.
moderátoři: Z. Jarošová, Z. Petržílková, L. Pavlačíková, G. Žižková, Z. Hlávková
Primáti Asie - 13.00 hod.
moderátoři: A. Ryšavá, N. Humlová, I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš, K. Korecová, R. Šormová
Žirafy - 13.30 hod.
moderátoři: J. Kabát, M. Voňková, Bc. Markéta Čulíková, M. Syrůček
Primáti Afriky - 14.00 hod.

moderátoři: A. Ryšavá, N. Humlová, K. Korecová, I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš, R. Šormová

Ptáci - 14.30 hod.

moderátoři: Z. Jarošová, D. Kodet

Nosorožci - 15.00 hod.

moderátoři: J. Žďárek, J. Šejnoha, V. Hošková, Ing. P. Petržílek

Průvodce po zoo a Zadními vrátky

V rámci zážitkového programu **Průvodce po zoo** absolvovalo historicky nejvíce - 99 skupin s 1 515 účastníky prohlídky po zoo s odborným průvodcem, což je o 3 skupiny více a 356 lidí více než v roce 2015. V rámci zážitkového programu **Zadními vrátky** jsme zaznamenali rovněž velikou oblibu tohoto zážitkového programu. Pracovníci zoo vodili klienty na VIP žirafí vyhlídku, do zákulisí pavilonu Vodní světy, na Ostrov lemurů a na Darwinovu stanici. Program Zadními vrátky absolvovalo celkem 219 skupin s 2 823 účastníky. Pro další zlepšování této servisní služby by bylo potřeba vytvořit další zákulisní místa.

Zákulisní zážitkové programy, které jsou pro klienty velmi atraktivní, jsou i nemalým finančním příjmem pro zoologickou zahradu. Daří se to uskutečňovat díky spolupráci se zoology, ošetřovateli, pracovníky oddělení výživy, návštěvnického servisu a vzdělávání. Poděkování patří všem.

Průvodce po zoo

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet skupin	57	45	39	28	38	42	44	88	96	99
Počet účastníků	1329	860	630	518	701	685	711	1746	1159	1515

Zadními vrátky

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet skupin	0	0	0	83	115	129	177	167	236	219
Počet účastníků	0	0	0	893	1409	1665	2540	2803	2972	2823

Detektivem v říši zvířat a zajímavosti ze zákulisí zahrady během jarních prázdnin

Od 1. 2. do 13. 3. 2016 nabídla zoo návštěvníkům zdarma prohlídku s odborným průvodcem. Zajímavosti ze zákulisí zoo, netradiční představení zvířat i odpovědi na zvídavé otázky si vyslechlo v desíti procházkách po zoo celkem 87 zvídavých návštěvníků.

Pro všechny, kteří se na chvíli chtěli stát „detektivy v říši zvířat“, probíhal po celé období jarních prázdnin, tedy od 1. února do 13. března, napínavý pátrací závod

po zoo. Pátrání bylo připraveno i v jazyce anglickém. Pro správné řešitele byly připraveny drobné odměny v galerii Pravěk očima Zdeňka Buriana.

Světový den divoké přírody

ZOO Dvůr Králové oslavila 3. března tento významný den se sedmnácti pracovníky Celní správy v čele s plukovníkem Mgr. Lubomírem Doskočilem celodenním programem v zoo. Celníci si s průvodcem prohlédli tropické pavilony včetně zákulisí pavilonu Vodní světy a Darwinovy stanice. V galerii obrazů obdivovali malby Zdeňka Buriana a v expozici Velké expedice Josefa Vágnera se seznámili s africkými transporty divokých zvířat do ZOO Dvůr Králové a vývozy zvířat ze zoo do Afriky. Prohlédli si dotykové stoly, na kterých studenti po celé léto předvádějí návštěvníkům také pochybné suvenýry. Seznámili se s osvětovou činností zoo na CITES výstavce v předsálí galerie Tengenenge. Tam byl World Wildlife Day zakončen přednáškou „Boj o rohy aneb soumrak nosorožců" Mgr. Pavly Říhové, která pracuje jako vedoucí oddělení České inspekce životního prostředí, které se zabývá potíráním nelegálního obchodu s živočichy na území ČR.

Safari po Safari

Dne 13. dubna jsme zorganizovali vzdělávací soutěž „Safari po Safari" s procházkou pro školní kolektivy i veřejnost u příležitosti Dne Země ve spolupráci s DDM „Jednička" a Lesy ČR. Letošní téma se věnovalo ohroženým druhům zvířat: gorila, gepard, lev berberský, nosorožec dvourohý a žirafa. Účastníci absolvovali trasu s pěti stanovišti, kde si ve dvou věkových kategoriích vyzkoušeli znalosti o těchto zvířatech. Na start přišlo celkem 785 účastníků ve třiceti sedmi skupinách ze čtrnácti škol. Trasa byla zatraktivněna přírodninami a zajímavými aktivitami.
Na závěr pochodu si žáci a studenti opékali špekáčky. Děkujeme pracovníkům zoo z oddělení údržby za připravený táboráček a firmě GASTRO - ZOO za poskytnutý čaj a vodu. Slunečné počasí zlákalo nakonec některé skupiny ke krásné procházce po zoo.

Seminář Od přírody k welfare

Dne 10. 5. 2016 se konal 18. ročník semináře pro učitele přírodopisu a biologie. Na začátku semináře pozdravila 17 učitelů Mgr. Eva Voláková ze Školského zařízení pro DVPP Královéhradeckého kraje. Zástupce ředitele Ing. Jaroslav Hyjánek informoval o záchranných projektech zoo a Ing. Tomáš Hajnyš o chystaných seminářích a dalších aktivitách pro školy. Odbornou přednášku na téma Krmení a výživa exotických zvířat měla Ing. Monika Ptáčková. Po přestávce se učitelé přesunuli do kuchyně zvěře a ochovny krmných zvířat, kde po krátké exkurzi připravili krmné dávky pro čtyři vybraná zvířata. Nádherným zážitkem bylo setkání se pštrosy, surikatami, žirafami, hrabáčem a okapi, které

v přítomnosti ošetřovatelů krmili připraveným jídlem. Seminář ukončil Ing. Tomáš Hajnyš projížďkou Afrika truckem po safari.

Seminář Vzdělávání zoopedagogů
Dne 11. 10. 2016 se konal seminář pro 18 zoolektorů z devíti zoologických zahrad z českých a slovenských zoo. Účastníky přivítal ředitel MVDr. Přemysl Rabas s příspěvkem o nutnosti spolupráce mezi zoologickými zahradami, která může vyústit i v záchranu drobného obojživelníka, např. ropušky baleárské. Pracovníci SEV Divizna (Mgr. Miroslava Nováková, Mgr. Jolana Stáňová, Mgr. Kateřina Pecinová a Ing. Aleš Kočí) představili 2 ekovýchovné výukové programy pro žáky 2. stupně ZŠ s tématem ohrožených druhů zvířat a jejich možné ochrany:

1. CITES – pochybné suvenýry. Seznámení se s úmluvou CITES. Proč lidé CITES mají a používají a jaký má dopad na náš běžný život. Vysvětlení významu úmluvy v boji proti obchodu se zvířaty. Společné hledání možností jednání jedince ve prospěch ohrožených druhů zvířat v souladu s CITES.
2. Prales na talíři. Seznámení se s problematikou pěstování palmy olejné za účelem získávání palmového oleje. Poznání dopadů zvýšené produkce a spotřeby palmového oleje nejen na životní prostředí deštných pralesů, ale i na samotné spotřebitele. Společné hledání možných řešení a zamyšlení se nad vlastním spotřebitelským chováním.

Seminář pro učitele - Zvířata v ohrožení.
Seminář pro 19 učitelů biologie a přírodopisu ze třinácti škol Královéhradeckého kraje se konal 15. listopadu. Účastníky přivítal zástupce ředitele Ing. Jaroslav Hyjánek s příspěvkem o roli moderní zoo jakožto aktivním ochránci ohrožených druhů zvířat. Pracovníci SEV Divizna (Mgr. Miroslava Nováková, Mgr. Jolana Stáňová a Mgr. Kateřina Pecinová) představili 3 ekovýchovné výukové programy pro žáky 2. stupně ZŠ s tématem ohrožených druhů zvířat a jejich možné ochrany.

1. Zvířata v ohrožení. Seznámení se s příčinami a důsledky ohrožení zvířat ve světě, jejich ochranou. Poznání významu moderních zoologických zahrad pro tyto druhy (příklady záchranných programů, projekty in-situ ve světě). Společné hledání odpovědi na otázku „co pro nápravu mohu udělat já“.
2. Pochybné suvenýry. Interaktivní vysvětlení významu úmluvy CITES v boji proti obchodu se zvířaty.
3. Prales na talíři. Dopady zvýšené produkce a spotřeby palmového oleje nejen na tropické deštné lesy, ale i na samotné spotřebitele.

Semináře o krmení exotických zvířat se zúčastnilo 17 učitelů přírodopisu a biologie 10.5. (th)

Seminář Zvířata v ohrožení v rámci projektu vzdělávání zoopedagogů 15.11. (th)

Seminář doplnil Ing. Tomáš Hajnyš ukázkami zabavených suvenýrů, která naše zoo získala ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí, MŽP a celníky. Mgr. Kateřina Paříková přednesla přítomným nejnovější poznatky o používání palmového oleje. Seminář byl zakončen krátkou komentovanou procházkou po zoo a zastavením u ohrožených druhů zvířat.

S**eminář Státní zástupci versus wildlife crime**.
Dvoudenní školení (5. - 6. dubna pro 28 státních zástupců. Mezi přednášejícími vystoupili JUDr. Adam Bašný, Mgr. Pavla Říhová z ČIŽP, Mgr. Antonín Budiš, Mgr. Kateřina Weissová a RNDr. Dominika Formanová. Jednalo se o státní zástupce ze všech regionů, kteří byli vybráni šéfy krajských zastupitelství, že by měli do budoucna vytvořit síť prokurátorů s povědomím o environmentální kriminalitě. V rámci krátké vycházky do terénu se seznámili se zařízením Lvího safari.

Výstava CITES
Naše zoo dlouhodobě spolupracuje s Českou inspekcí životního prostředí a ve stálé výstavě ukazuje návštěvníkům pochybné suvenýry zabavené českým turistům při letištních kontrolách. V tomto roce jsme Generálnímu ředitelství cel zapůjčili kly a lebku slona na výstavu „Dny NATO“ konanou v září v Ostravě na Výstavišti Černá louka. Výstavu navštívilo přes 160 000 návštěvníků, kde pracovníci Celní správy ukazovali různé zakázané suvenýry: kabelky, aktovky, peněženky, opasky, boty a jiné předměty vyrobené z kůží ohrožených druhů hadů, varanů a krokodýlů, dále lastury mořských měkkýšů, schránky tvrdých korálů, výrobky ze slonoviny a tradiční čínskou medicínu obsahující komponenty z ohrožených druhů živočichů a rostlin.

Indiánské prázdniny na onkologii v Motolské nemocnici.
Pracovníci vzdělávání ve spolupráci s organizátory Indiánských prázdnin již osmnáctým rokem přijeli na dětský den na onkologické klinice v nemocnici Motol. Pracovníci zoo představili čtyřiceti dětským pacientům a desíti dospělým africké kopytníky, šelmy a kontaktní zvířata z Darwinovy stanice.

Brigády v zoo
V zoo pracovalo v rámci aktivit ke Dni Země celkem 14 skupin se 319 žáky a 23 učiteli. Odpracovali pod vedením pracovníků oddělení zahradní údržby celkem 1 094 brigádnických hodin.

Za pomoc při přípravě na letní sezonu děkujeme tradičně žákům a učitelům ZŠ Batňovice, ZŠ kpt. Jaroše Trutnov, ZŠ bratří Čapků Úpice, ZŠ Velké Svatoňovice, ZŠ Hořičky a ZŠ Sion Hradec Králové.

Brigády

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet skupin	15	15	17	14	14	21	14	12	14	14
Počet účastníků	458	438	510	413	363	457	418	311	404	342
Počet hodin	1 580	1 564	1749	1572	1356	1688	1339	1018	1292	1 094

Také studenti a učitelé ze Střední školy informatiky a služeb Dvůr Králové nad Labem pět pracovních dnů v termínu 29. 3. - 4. 4. pomáhali s přípravou zoo na hlavní návštěvnickou sezonu. Všichni brigádníci v předsezónní přípravě pomohli a zaslouží si naše poděkování. Dík patří také týmu pracovníků oddělení zahradní údržby, kteří žákům práci zadávali a prováděli.

Učební praxe v zoo

Od roku 2009 probíhala v zoo celoroční učební praxe žáků Střední školy informatiky a služeb ve Dvoře Králové n. L. pod dohledem zooučitele Tomáše Hajnyše. Studenti střední průmyslové školy sbírali zkušenosti v ZOO Dvůr Králové již sedmým rokem nepřetržité spolupráce. Ve školním roce 2015/2016 učební praxi v zoo vykonávalo 32 středoškoláků. Jednou za 14 dnů probíhaly šestihodinové výukové bloky, v jarních měsících třídenní praxe studentů u dotykových stolů s přírodninami. Ohlasy návštěvníků na tuto formu osvěty byly vesměs příznivé.

V době konání afrického festivalu Africa Live od 23. 7. do 31. 7. čtyři desítky studentů České lesnické akademie Trutnov pomáhaly se soutěžemi a trhy, u dotykových stolů studenti hovořili o ohrožených druzích plazů, ptáků a savců před pavilony Vodní světy, Ptačí svět a Africká savana.

Zookroužek

Zoo nabídla dětem jeden zájmový kroužek, kterého se pravidelně jedenkrát týdně (středa, 14:30 – 16:00) zúčastňovalo 20 dětí. Vedoucím tohoto kroužku byla Ilona Kratochvílová. Druhý zookroužek, pod hlavičkou DDM Jednička, vedl Bc. Vladimír Jiřička a do čtvrtečních schůzek se zapojilo 14 dětí.

V tomto roce došlo opět k výraznému snížení věkového průměru dětí, nejstarší ukončily činnost a přišlo několik nováčků, převážně z nejnižších ročníků.

Děti měly možnost poznávat zvířata v zoo a aktivně sledovat všechny změny v průběhu celého roku. Na Darwinově stanici se učily starat o zvířata a sbírat zkušenosti ve správném kontaktu s jednotlivými druhy. Absolvovaly řadu kvízů, soutěží a exkurzí do zákulisí a postupně se seznamovaly s chovanými druhy zvířat. Činnost kroužku byla pro děti zajímavá i díky pomoci dalších zaměstnanců zoo.

Pracovníci ZOO Dvůr Králové se zúčastnili 18. ročníku Indiánských prázdnin v nemocnici Motol 22.6. (th)

Tradičního letního tábora v zoo se zúčastnilo 20 dětí a 3 dospělí ze stanice mladých přírodovědců Asterix Havířov. (ns)

Chovatelky z oddělení šelem pomáhaly s realizací enrichmentu, do kterého se děti s velkým zájmem zapojovaly. Velmi oblíbená byla i práce na sezónní údržbě výběhů. Další aktivity probíhaly i v dětské zoo.

Výborná byla i spolupráce s rodiči, kteří pomáhali s náročnějšími akcemi. Dvakrát v roce probíhala společná aktivita, na Týden duchů a při posledním předprázdninovém setkání.
Nejúspěšnější akcí a skvělým závěrem školního roku bylo pro děti přenocování v zoo v Tengenenge, s opékáním u afrického ohniště, večerním safari a noční návštěvou u hrabáče kapského.

Darwinova stanice
Darwinova stanice slouží jako chovatelské zázemí pro kontaktní zvířata a učební prostor pro výuku speciálních programů: Kontaktní zvířata, Plazi, Okno dokořán pro hendikepované a dalších. Při těchto programech byla vždy používána kontaktní zvířata. Absolvovalo je 1090 dětí v 53 skupinách.

Darwinova stanice je také využívána jako jedna ze zákulisních zastávek zážitkového programu. Letos navštívilo stanici 39 skupin. S kontaktními zvířaty a přírodninami jsme se zúčastnili 6 velkých akcí a veletrhů mimo zoo.

Letní zootábory
V termínu od 4. do 23. července se uskutečnily 2 tábory pro 45 dětí a 6 dospělých.
LTD Orlová. Od 4. do 9. července 25 dětí trávilo v zoo nejen dny, ale díky ubytování v kempu i večery. Náplní, kromě her a pozorování, byly vzdělávací programy zaměřené na Africkou savanu a ochranu zvířat. Nejvíce si děti užívaly večerní projížďky po safari a komentované večerní procházky po zoo. Relaxovaly na hřištích a v lanovém centru.

Asterix Havířov. Od 17. do 23. července 20 dětí ze stanice mladých přírodovědců se zúčastnilo týdenního letního tábora již popáté. Zabývali se etologií zvířat, ohroženými druhy, věnovali se problematice palmového oleje a zúčastnili se dalších pěti výukových programů. Zabrousili do dvou zákulisí - do Kuchyně pro zvířata s Milanem Nesvadbou a do Světa hmyzu s Mirkem Pochylým. Na závěr si projeli denní i večerní safari.

Publikační činnost v roce 2016

Tomáš Hajnyš

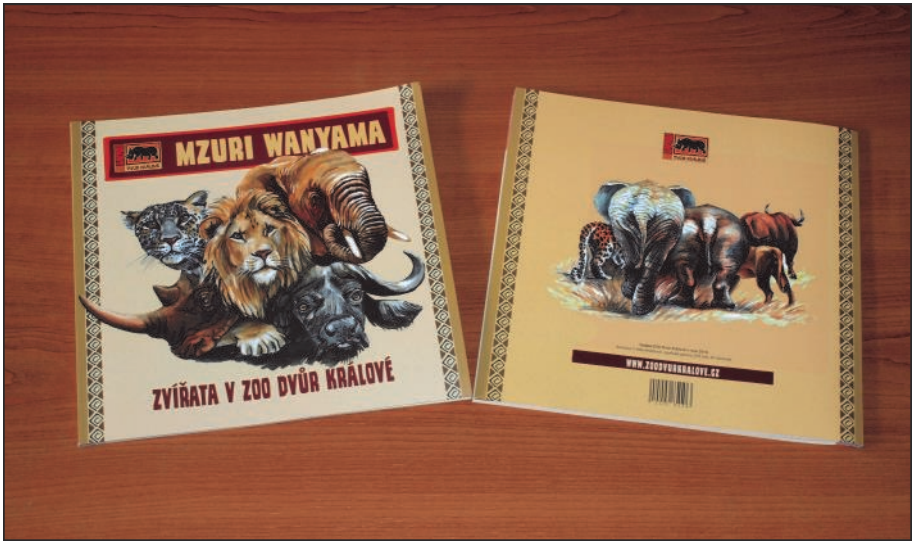

Nově vydaný lexikon zvířat ZOO Dvůr Králové. (th)

V roce 2016 jsme zaznamenali bohatou publikační činnost, přehled uvádíme níže:

- VÝROČNÍ ZPRÁVA ZOO DVŮR KRÁLOVÉ 2015: ZOO Dvůr Králové, Dvůr Králové nad Labem.
- JAMBO 2016: verze jaro 2016 - dril černolící a léto 2016 - hroši obojživelní. ZOO Dvůr Králové, Dvůr Králové nad Labem.
- LEXIKON ZVÍŘAT MZURI WANYAMA. 2016. Zvířata v ZOO Dvůr Králové, lexikon s malbami Jitky Mašínové, Dvůr Králové, tisk: Foto-Design Jiří Semerák.
- KALENDÁŘ Karibu Sana 2017: ZOO Dvůr Králové, kalendář s kresbami Jitky Mašínové, Dvůr Králové, tisk: Foto-Design Jiří Semerák.
- SPECIÁLNÍ KOLEKCE POŠTOVNÍCH ZNÁMEK U PŘÍLEŽITOSTI 70. VÝROČÍ: ZOO Dvůr Králové vydalo v součinnosti s Českou poštou unikátní kolekci vlastních známek, která připomíná 70. výročí vzniku zoologické zahrady. Známky detailně zachycují 25 druhů zvířat, jež dvorská zoo chová. Ke koupi byly k dispozici pro zájemce i jako celý tiskový list. Autorkou výtvarného návrhu byla výtvarnice Jitka Mašínová a grafik Pavel Šereda. První známky, které se týkaly dvorské zoo, vydala tehdejší Československá pošta přesně před 40 lety. Kolekce šesti známek se jmenovala Československé safari. Seznam

zvířat na známkách na tiskovém listě: lev, buvol kaferský, gepard, slon, levhart, hroch, chameleon pardální, nosorožec tuponosý, zmije gabunská, hadilov, bongo, pes hyenový, okapi, zebra, hrabáč kapský, čáp sedlatý, hyena skvrnitá, toko rudozobý, gorila, osinák africký, šimpanz, žirafa, perutýn. Tisk: Česká pošta.

- POHLEDNICE. 4 vícesnímkové druhy: 1. lev, žirafa, IYASA, Kibo, hrad; 2. Gepard, lev, nosorožec, žirafa; 3. karakal, lev, gepard, zebra, žirafa; 4. dril, karakal, surikata, lemur, zebra
- POHLEDNICE. 9 druhů: žirafa, lev, žirafa síťovaná, gepard, levhart perský, hroch obojživelný, mládě drila, lvice, šimpanz
- LEPORELO. 2 druhy: zoo a zvířata
- PODTÁCKY. 12 druhů

Spoluúčast na publikacích a letácích:

- SAFARI KURÝR: Ročník 25. 2016. Pardubický kurýr s.r.o., Pardubice.
- VÝROČNÍ ZPRÁVA UCSZOO 2015: Unie českých a slovenských zoologických zahrad, Liberec.
- POŠTOVNÍ ARCH ZNÁMEK s názvem "Ochrana přírody: Zoologické zahrady I" představil čtyři významné české zoo – ZOO Dvůr Králové, Zoo Jihlava, Zoo Praha a Zoo Olomouc. Na známce dvorské zahrady byl zobrazen nosorožec dvourohý s mládětem, jehož chovem se zoo proslavila, a v popředí pár psů hyenovitých. Tisk: Česká pošta.

Jarní a letní vydání časopisů Jambo a plátěná taška s motivem konta WILDLIFE. (th)

Recenzované články

- Adam, M., Podhrázský, M. & Musil, P. 2016: **Effect of start of hunting season on behaviour of Greylag Geese Anser anser**. Ardea 104: 63-68.
- Gloneková, M., Brandlová, K., Pluháček, J., 2016: **Stealing milk by young and reciprocal mothers: high incidence of allonursing in giraffes, *Giraffa camelopardalis***. Animal Behaviour 113: 113-123, doi: 10.1016/j.anbehav.2015.11.026
- Podhrázský, M. 2016: **Sledování migrace husy velké**. Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 175-177.
- Podhrazský, M. & Hudec, K. 2016: **Anser anser Husa velká – Taxonomie**. 165. In: Šťastný, K. (ed.) 2016: Fauna ČR, sv. 31. Ptáci – Aves I (3., přepracované a doplněné vydání). Academia. Praha, 790 pp.
- Podhrazský, M. & Musil, P. 2016: **Anser anser Husa velká – Tah**. 172-175. In: Šťastný, K. (ed.) 2016: Fauna ČR, sv. 31. Ptáci – Aves I (3., přepracované a doplněné vydání). Academia. Praha, 790 pp.
- Podhrázský, M., Musil, P., Musilová, Z., Zouhar, J., Adam, M., Závora, J. & Hudec, K. 2016: **Central European Greylag Geese Anser anser show a shortening of migration distance and earlier spring arrival over 60 years**. Ibis doi: 10.1111/ibi.12440.
- Saragusty, J., Diecke, S., Drukker, M., Durrant, B., Friedrich Ben-Nun, I., Galli, C., Göritz, F., Hayashi, K., Hermes, R., Holtze, S., Johnson, S., Lazzari, G., Loi, P., Loring, J. F., Okita, K., Renfree, M. B., Seet, S., Voracek, T., Stejskal, J., Ryder, O. A. and Hildebrandt, T. B. (2016), **Rewinding the process of mammalian extinction.** Zoo Biology, 35: 280–292. doi:10.1002/zoo.21284

Odborné články ve výroční zprávě

- Stejskal, J., 2016: **Snahy ZOO Dvůr Králové o záchranu nosorožců tuponosých severních.** Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 164 – 168.
- Stejskal, J., 2016: **Nosorožci dvourozí v Mkomazi, Tanzanie.** Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 168 – 171.
- Stejskal, J., 2016: **Podepsání dohody mezi ČR a Vietnamem na společném boji proti nezákonnému obchodu s ohroženými druhy zvířat.** Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 171 – 174.
- Podhrazský, M., 2016: **Sledování migrace husy velké.** Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 175 – 177.
- Hlávka, R., 2016: **Lví safari.** Výroční zpráva 2015. ZOO Dvůr Králové: 178 – 181.
- **Plemenné knihy:**
- Čulík, L., 2016: **Plemenná kniha žiraf České republiky a Slovenské republiky 2015**. ZOO Dvůr Králové.
- Čulíková, M., 2016: **Plemenná kniha stepních zeber České republiky a Slovenské republiky 2015**. ZOO Dvůr Králové.

Kolekce 25 známek vydaných k 70. výročí vzniku zoologické zahrady s malbami Jitky Mašínové. (pš)

Zahraniční cesty

Hana Dvořáková

Zástupci ZOO Dvůr Králové jednali v národním parku Akagera o možnosti, že by Dvůr společně s několika dalšími evropskými zoologickými zahradami mohl přispět k návratu nosorožců do Rwandy i v Evropě odchovanými nosorožci. (js)

Zahraniční cesty zaměstnanců převážně souvisely s transporty zvířat po celé Evropě jak pro naši zoologickou zahradu, tak i pro jiné české a zahraniční zoologické zahrady. Dále to byly cesty uskutečněné v rámci spolupráce naší zahrady v oblasti chovu ohrožených zvířat se zahradami a institucemi v zahraničí, týkaly se zvláště mezinárodního projektu královédvorských nosorožců v Africe. Další zahraniční cesty se týkaly účasti na odborných jednáních a mezinárodních zasedáních.

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
6.-9.1.	Holandsko - letiště Amsterdam, transport tygrů	Bárta, Vetter
12.-15.1.	Německo - Zoo Chemnitz, Polsko - Zoo Zamosc, transport zvířat	Bárta, Vetter
18.1.	Německo - Zoo Berlin, jednání s IZW, natáčení nosorožců	MVDr Rabas, Mgr. Stejskal
20.1.	Polsko - Walbrzych, zámek Ksiaz, jednání o dotaci CZ - PL	Ing. Hyjánek
20.-21.1.	Rakousko - Zoo Vídeň, transport ptáků	Mgr. Podhrazský
25.-30.1.	Španělsko - Mallorca, transport zvířat	Bárta, Bc. Hrubý
1.-8.2.	USA - Zoo San Diego, jednání a seminář o nosorožcích	Mgr. Stejskal
2.-5.2.	Německo - Zoo Lipsko, transport zvířat	Bárta, Vetter
16.-18.2.	Německo - Zoo Münster, Holandsko - Zoo Kerkrade, transport zvířat	Bárta, Vetter
16.-18.2.	Rakousko - Salzburg, vstupový systém Axess - školení	Pařík Dis., Petráčová
22.-29.2.	JAR - Keňa, nákup zboží	MVDr Rabas
7.-10.3.	Německo - Zoo Hamburg, Zoo Köln - transport zvířat	Bárta, Vetter

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
13.-16.3.	Rusko - Zoo Moskva, zasedání prezidia EARAZA	MVDr. Rabas
21.-25.3.	Maďarsko - Zoo Abony, transport zvířat	Bárta, Vetter
30.-31.3.	Slovensko - Zoo Bojnice, transport zvířat	Bárta, Vetter
4.-6.4.	Maďarsko - Zoo Budapešť, transport zvířat	Bárta
4.-6.4.	Maďarsko - Zoo Veszprém, Polsko - Krakow, transport zvířat	Vetter
10.-13.4.	Francie - Zoo Romagne, transport zvířat	Bárta, Vetter
18.-24.4.	Ukrajina - Zoo Oděsa, transport zvířat	Bárta, Vetter
27.-28.4.	Německo - Zoo Hannover, transport zvířat	Bárta, Vetter
28.4.-4.5.	Keňa, Nairobi, účast na pálení slonoviny, jednání v Ol Pejetě	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
3.-5.5.	Belgie, Holandsko - Zoo Arnhem, transport zvířat	Mgr. Podhrazský, Ing. Mertlík
10.-13.5.	Francie - Zoo Lisieux, transport zvířat	Bárta, Vetter
16.-17.5.	Německo - Zoo Norimberg, transport zvířat	Bárta, Vetter
23.-26.5.	Dánsko - Zoo Copenhagen, transport zvířat	Bárta, Vetter
23.-26.5.	Belgie - Zoo Pairi Daiza, transport zvířat	Vala, Bc. Hrubý
1.6.	Slovensko - jednání o dodávkách vojtěškového sena pro nosorožce	Vala
16.6.-1.7.	Kena, jednání v Nairobi, transport nosorožce	MVDr. Rabas
20.-21.6.	Německo - letiště Lipsko, odvoz nosorožčí bedny (příprava na transport)	Bárta
20.-24.6.	Anglie - Zoo Port Limpne, Zoo Whipsnade, transport zvířat	Vetter, Ing. Hyjánek
26.-27 6.	Německo - letiště Lipsko, odvoz nosorožce Elišky	Bárta, Bc. Hrubý
26.6.-5.7.	Tanzanie - Mkomazi, transport a aklimatizace nosorožce Elišky, jednání	Mgr. Stejskal
26.6.-14.7.	Tanzanie - Mkomazi, transport a aklimatizace nosorožce Elišky	Bc. Hrubý
6.-7.7.	Polsko - Zoo Wroclaw, Zoo Katowice, transport zvířat	Bárta
11.-14.7.	Anglie - Zoo Colchester, transport zvířat	Bárta
13.-14.7.	Německo - Zoo Schwerin, transport zvířat	Vetter
19.-22.7.	Švýcarsko - Zoo Basel, transport zvířat	Bárta, Vetter
26.-29.7.	Itálie - Zoo Parcon, Polsko - Zoo Zamošč, transport zvířat	Bárta, Vetter
27.7.	Rakousko - Zoo Vídeň, propagace zoo	Ing. Hajnyš
29. 7.	Polsko - Zoo Wroclaw, propagace zoo	Ing. Hyjánek
31.7.	Rakousko - Vídeň, odvoz skupiny INSINGIZI	Ing. Hajnyš
1.-2.8.	Německo - IZW Berlín, jednání o nosorožcích	Mgr. Stejskal
17.-18.8.	Rakousko - Zoo Vídeň, transport ptáků	Bárta
19.-28.8.	Tanzanie - vypouštění nosorožce Elišky	Bc. Hrubý

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
7.9.	Polsko - Zoo Wroclaw, transport zvířat	Mgr. Podhrazský
9.-10.9.	Německo - Lippborg, dovoz zvířat	RNDr. Moucha, Smrček
12.-13.9.	Německo - Zoo Köln, transport zvířat, chovné zařízení fos	Ing. Mertlík, Mgr. Podhrazský
12.-17.9.	Ukrajina - Zoo Oděsa, transport zvířat	Bárta, Vetter
20.-25.9.	Velká Britanie, Irsko - Dublin, konference EAZA	Mgr. Podhrazský, Bc. Hrubý
21.-22.9.	Německo - Zoo Kronbert, transport zvířat	Bárta
26.-29.9.	Polsko - Zoo Wroclaw, Litva - Zoo Kaunas, transport zvířat	Bárta, Vetter
4.-6.10.	Maďarsko - Zoo Sosto, transport zvířat	Bárta, Vetter
5.-6.10.	Maďarsko - Zoo Veszprém, konzultance šimpanz	Mgr. Podhrazský, Ryšavá
10.-11.10.	Polsko - Zoo Poznaň, jednání o nosorožcích, vyšetření nosorožců	Mgr. Stejskal
10.-14.10.	Francie - Zoo Montpellier, transport zvířat	Bárta, Vetter
19.-20.10.	Slovensko - Zoo Bojnice, zasedání komise UCSZ - ryby	Šleis, Kalus
23.-27.10.	Anglie - Zoo Whipsnade, transport zvířat	Bárta, Vetter
1.-3.11.	Holandsko, Německo - Zoo Duisburg, transport zvířat	Bárta, Vetter
7.-12.11.	Francie - Zoo Mulhouse, Plaisance, Le Pal, transport zvířat	Bárta, Vetter
7. -9.11.	Polsko - Poznaň, zasedání EEP Comitee - pelikán kadeřavý	Mgr. Podhrazský
9.-10.11.	Rakousko - Schlosswirt zu Anif, školení - vstupní systém Axess	Pařík Dis., Petráčová
10.-14.11.	Rakousko - Mittersill, meeting - orlosup bradatý	Mgr. Podhrazský
10.-21.11.	Vietnam, Singapur, Filipíny - symposium o nosorožcích, ničení rohoviny, záchranné projekty	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
15.-16.11.	Maďarsko - Zoo Györ, transport zvířat	Vetter
15.-17.11.	Německo - Zoo Erfurt, transport zvířat	Bárta, Bc. Hrubý
21.-23.11.	Polsko -transport zvířat	Bárta, Vetter
10.-18.12.	Rwanda - jednání o černých nosorožcích	MVDr. Rabas, Mgr. Stejskal
14.-17.12.	Německo - Zoo Wupertall, Maďarsko - Zoo Veszprem, transport zvířat	Bárta

Jedna ze zahraničních cest zavedla ředitele dvorské zoo Přemysla Rabase a vedoucího mezinárodního projektů zoo Jana Stejskala na demonstrativní spálení zabavené rohoviny ve Vietnamu. (js)

Transport samice nosorožce dvourohého Elišky do Tanzanie. (js)

Návštěvnický servis

Jan Pařík a Lucie Petráčová

Afrika truck ve Lvím Safari. (sj)

ZOO Dvůr Králové je nejnavštěvovanějším místem Královéhradeckého kraje. V roce 2016 jsme přivítali 538.006 návštěvníků, což bylo o 43.949 více než v loňském roce. Jako každý rok jsme se jim snažili nabídnout dokonalý servis. V letošním roce jsme opět nabídli návštěvníkům safari vlastním vozem, Africa expressem nebo Safari busem. Novou nabídkou byly pěší trasy a nový vzhled zoo jako celku. Prodejny a Safari Park Resort připravily pro naše návštěvníky široký sortiment zboží, upomínkových předmětů, rozšíření ubytovacích kapacit a zážitků.
Rok návštěvnického provozu

Jako každoročně jsme rok zahájili ukončením Vánoční zoo, která se opakuje už po desáté. Zimní období je pro chod zoo velmi náročné. V roce 2016 nebyly na horách dobré sněhové podmínky a následné teplotní výkyvy v měsících lednu až dubnu vedly k tomu, že zoo byla v tomto období hojně navštěvována. První a druhé čtvrtletí 2016 proto bylo návštěvností na lepším meziročním průměru. Zoo v tomto období navštívilo 158.612 lidí, což bylo o 6.548 osob více než v roce 2015 (srovnatelné s rokem 2014).

Během zimního a jarního období jsme připravovali zoo na hlavní sezonu včetně novinek, tak aby návštěvníci mohli vychutnat skutečnou atmosféru Afriky a safari.

Pro ty, kdo nemohli do safari vlastním vozem, byly pro tento rok připraveny 2 nové soupravy Africa expressů, tím se zvýšila přepravní kapacita ze 120 míst na 180 míst a tradiční safaribusy o celkové kapacitě 106 osob.

Letní sezona začala už 23.dubna a skončila 2. října, trvala 162 dní, tedy stejně jako v roce 2015. Celkově v těchto dnech navštívilo zoologickou zahradu 440.787 lidí a to včetně večerního safari, kde jsme převezli 7.762 osob a offroad safari kde jelo 1.135 osob. Celkově tedy o 44.476 osob více než v roce 2015. Vjezd osobních vozidel byl stejný jako v roce 2015, kterých projelo do safari celkem 19.803, Africa expressem jsme převezli 72.792 osob a safaribusem 101.275 lidí. Cílem bylo poskytnout zoo pro co nejširší veřejnost. Proto v tomto roce došlo k rozšíření počtu pokladních míst a vstupních turniketů, a to přestavbou původního vstupu z parkoviště (bývalá rotunda), a dále i letního vstupu z parkoviště. Kapacita pokladen byla navýšena ze stávajících 4 na 6 . Vstupních turniketů ze stávajících 5 na 9. V měsíci prosinci se nám podařilo také zprovoznit online nákup vstupenek tzv. webticketing, kterým bychom chtěli do budoucna zrychlit průchody na kasách a usnadnit tak návštěvníkům jejich pobyt v zoo. Tento rok v hlavní sezoně bylo v provozu večerní safari, offroad safari a večerní procházky po zoo. V průběhu letních měsíců návštěvnický provoz také plně zajišťoval veškerý servis u všech nabízených programů pro návštěvníky a hosty, jako byl Africký festival, večerní kina, letní divadlo a přednášky. Rok a hlavní sezonu jako tradičně uzavírala akce Týden duchů, Vánoční zoo a v tomto roce poprvé vánoční trhy. Celkové rozšíření provozu pro návštěvníky vedlo i k navýšení pracovních pozic z 30 osob na 45 osob,

Nástupiště Afrika Truck u nového Restaurantu Kibo. (jp)

Srovnání návštěvnosti (2007-2016)

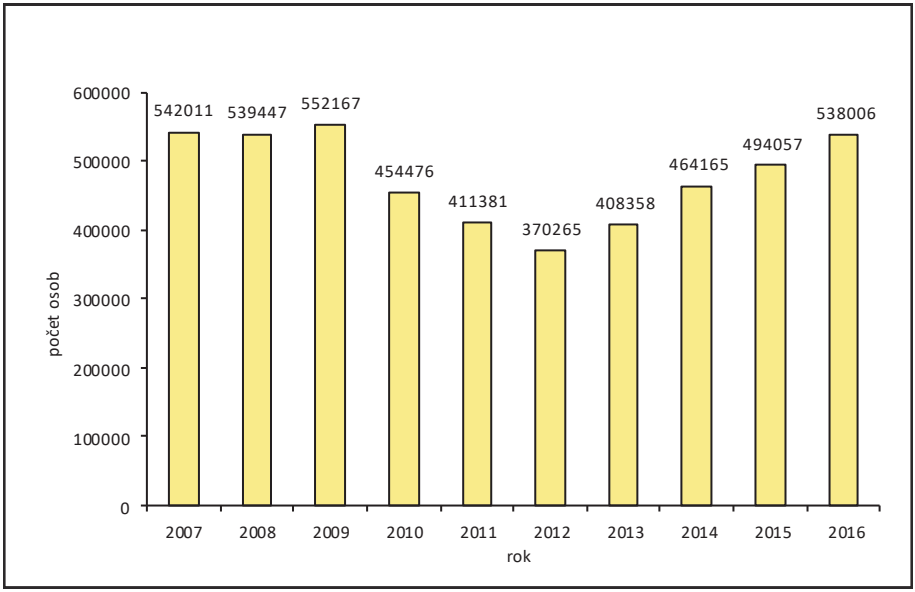

Tržba prodejen 2007 - 2016 (údaje v Kč)

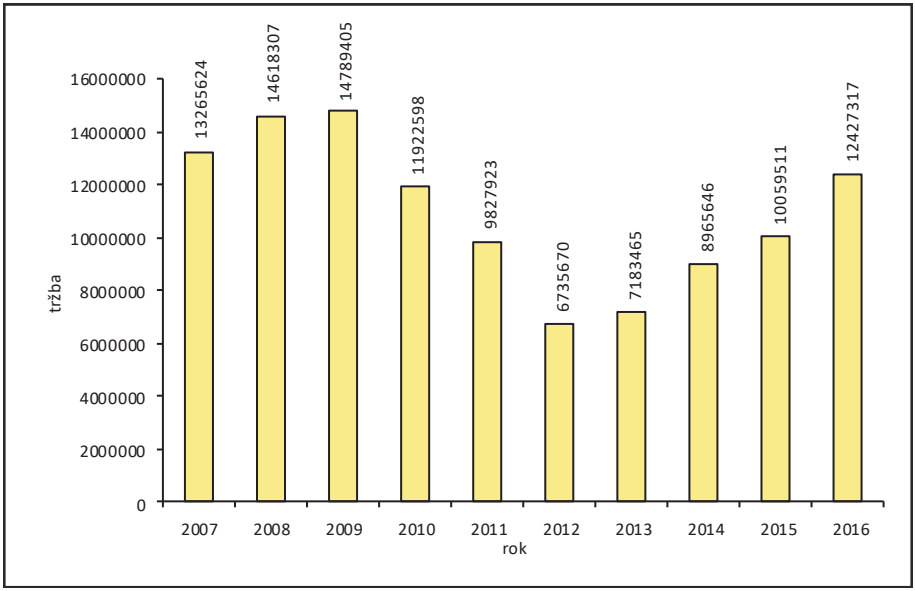

jednalo se o profese pokladních, řidičů, ostrahy, kontroly, úklidu areálu a ubytoven pod vedením vedoucí návštěvnického provozu Lucie Petráčové.

Návštěvnost zoo - v grafu návštěvnosti za období 2007–2016 jsou patrné značné výkyvy měsíční návštěvnosti. Zoo navštívilo přes 538.000 tisíc návštěvníků, což vytvořilo meziroční nárůst návštěvnosti o 8%.

Prodej zboží

Zooshop Serengeti, prodejna v Galerii Zdeňka Buriana a od dubna do září i stánek, který je od roku 2013 přemístěn k pavilonu lvů (drilů) do části safari, již několik let nabízí návštěvníkům široký sortiment upomínkových předmětů a dalšího zboží s tematikou zoo, Afriky, zvířat a přírody. Prodej a další služby zajišťoval kolektiv prodavaček návštěvnického servisu pod vedením Ing. Zuzany Dědové, které se v letošním roce podařilo zvýšit celkový obrat z prodeje. Dále se podílí na tvorbě nových upomínkových předmětů jako jsou trička, pohledy a ostatní propagační předměty.

Návštěvnický servis

Útvar návštěvnického servisu zajišťuje i správu některých objektů. Mezi ně patří Safari Park Resort - Hotel Safari Lodge, Safari Kemp, veškeré sociální zařízení v areálu zoo, letohrádek zoo, ubytovny – rozšíření ubytovacích kapacit pro návštěvy zoo až na 40 lůžek, centrální parkoviště a pronajímané přilehlé budovy. V průběhu celé sezony jsme prováděli pravidelné úklidy a drobné opravy těchto budov. Na bezpečnost a zároveň kontrolu areálu a budov nám dohlížel kamerový systém po celém areálu zoo. Proběhly také drobné opravy nátěrů venkovních i vnitřních částí budov a střech. Servis pečuje o vozový park zoo, převážně pro přepravu návštěvníků v letní sezoně, zajišťuje potřebné revize a bezpečnostní prvky, včetně legislativy.

Pracovníci návštěvnického servisu dále zdokonalují a rozšiřují ve spolupráci s Odborem dopravy města Dvora Králové vnější navigační systém ve městě. V letošním roce byla dopravní situace a dojezd do zoo velmi složitý, nedokonalý a komplikovaný. Od 13. 6. do 23. 10. 2016 probíhala v několika etapách kompletní rekonstrukce páteřního příjezdu do zoo, a to z Benešova nábřeží a Štefánikovy ulice. Celá doprava byla tedy svedena do jediného příjezdu, a to ze směru od Bílé Třemešné, což zoo činilo veliké komplikace. Zoo musela doplnit dopravní značení ve městě i mimo město (přivaděče do zoo) z vlastních zdrojů, dále pak návštěvníky dostatečně a včas informovat o dopravních komplikacích na webu, Facebooku a v jiných zdrojích např. webových stránkách ŘSD. Ke konci roku se podařilo trasy do zoo ještě doznačit stálým dopravním značením – značení turistického (kulturního) cíle ze směru od Hořic.

Vstupné do zoo a ostatní služby

Zoo byla otevřena denně od 9 hodin. Otevírací doba se již několik let nemění a přehled jednotlivých sezon a otevírací dobu přehledně popisuje níže uvedená tabulka, která uvádí ceny vstupného platného v roce 2016. Zoo také nabízí přenosné i nepřenosné permanentní vstupenky pro soukromé osoby, školy a další organizace včetně firem. Uplatnění a zvýhodnění vstupného rozšířenou nabídkou slev a výhod, jak pro žáky, studenty a rodiny s dětmi. Rozšíření možnosti platby na platebních terminálech.

Vstupné 2016

Druh vstupného	Letní sezona	Večer. safari	Mezisezona	Týden duchů	Zimní sezo-na	Vánoční zoo
Dospělí	195	180	175	175	120	95
Děti 4-12 let, studenti, důchodci	150	135	105	105	80	65
Děti 2 – 4 let	50	50	50	50	50	50
Rodinné vstupné	660	590	510	510	360	290
Psi	100	100	100	100	100	60
Skupinová sleva	10 % pro skupiny nad 15 platících osob, 35% pro školní zájezdy přizakoupení výchovného programu					
Zdarma	Děti do 2 let, nevidomí, učitelé (1 na 15 dětí), řidič autobusu					

Rekonstrukce hlavní příjezdové silnice do zoo. (jp)

Nový vstup do zoo. (jp)

Oddělení návštěvnického srvisu (zleva): Žaneta Lárová, Radek Mádle, Jana Hrdinová, Zdeněk Felgr, Jan Pařík DiS., Lucie Petráčová, Jana Mikešová, Marcela Dvořáková

Hotel Safari Lodge

Roman Lahučký a Jan Pařík

Atrium hotelu bez pergoly. (as)

Hotel Safari Lodge*** je provozován od roku 2001 s posláním nabídnout hostům kvalitní ubytování a zázemí na dosah africké divočině, přímo v areálu zoo. Hotel je ideálním místem nejen pro individuální turistiku, ale také pro uspořádání firemní akce či rodinné oslavy. Je spojen se stylovým nekuřáckým Restaurantem Lemur, který zajišťuje stravování hostů a catering. Hosté mají po celou dobu pobytu volný vstup do zoo.

Hotelové služby

Hotel Safari Lodge nabízí kvalitní a komfortní ubytování po celý rok. Díky své poloze přímo v areálu zoo nabízí, jako jediný ve střední Evropě, atmosféru skutečného afrického safari. Ubytování je možné ve 2 dvoulůžkových bezbariérových pokojích typu TWIN, 3 dvoulůžkových pokojích s přistýlkou, 10 pokojích typu etno se čtyřmi lůžky a 7 pokojů typu SUITE s možností až 4 přistýlek. Každý pokoj je vybaven vlastní koupelnou, TV, minibarem, rychlovarnou konvicí, fénem a telefonem s přímou volbou a Wi-Fi. Ke každému pokoji je v letním období k dispozici privátní posezení v zahradě hotelového atria s vyhřívaným hotelovým bazénem o rozměrech 8x4 m. Další možností, jak trávit volný čas, je 4 dráhový bowling pro 32 hráčů. Přímo v hotelu je k dispozici salonek o celkové kapacitě až 60 osob, který nabízí zázemí pro pořádání firemní akce, přednášky, semináře či oslavy. Pořádáme zde privátní, firemní a akce pro širokou veřejnost.

Ekonomika a provoz hotelu

V době celosvětového odeznívání hospodářské krize, které bylo pro celé odvětví po dlouhá léta téměř likvidačním, se podařilo hotelu dosáhnout výrazného zvýšení tržeb, které nastartovalo už v roce 2014 a překračuje částku 18 mil. Kč. Ochota hostů trávit dovolenou v tuzemsku všeobecně přispěla ekonomice českých ubytovatelů, ZOO Dvůr Králové a.s. nevyjímaje. Tradičně k nám jezdí nejvíce hostů z ČR, Slovenska, Německa, Nizozemí, Polska, Rakouska, Ruska, USA, Belgie a Litvy. K prodeji pobytů využíváme internetových distribučních kanálů, které centrálně řídíme z jednoho obslužného místa.

V roce 2016 využilo přenocování v hotelu Safari Lodge o 1 157 hostů více než v předchozím roce, a to celkem 14 219 hostů, kteří utratili za ubytování a služby s ním spojené 18 161 355 Kč, což posunulo loňskou laťku o více než 1,16 mil. Kč. Průměrná obsazenost ale v porovnání s předešlým rokem klesla o 1,82% na 49,83%. Důvodem bylo omezení v období leden-březen, kdy probíhaly stavební práce na recepci a rekonstruovaných pokojích. Procento přímých elektronických rezervací s využitím vlastního rezervačního systému činilo 46%.

FIVA výstava motocyklů Jawa na salónku. (lh)

Národnost	Začínajících rezervací	Počet příjezdů hostů	Počet pokojodnů	Počet přenocování hostů
Česká republika	2290	6923	4646	10715
Slovensko	116	446	290	782
Německo	57	221	285	583
Švýcarsko	17	32	71	130
Rusko	10	15	36	53
Nizozemsko	11	24	30	45
Polsko	10	32	14	39
Rakousko	8	18	15	31
Kanada	3	5	18	30
Spojené království	5	12	25	29
Dánsko	3	7	8	21
Ukrajina	4	13	14	18
Norsko	3	9	6	15
Španělsko	3	4	10	13
Slovinsko	2	4	5	10
Itálie	3	4	8	9
Moldavsko	2	2	7	7
Francie	2	4	4	4
Izrael	1	1	4	4
Srbsko	1	1	4	4
Tanzanie	1	1	4	4
Uzbekistán	1	2	4	4
Bulharsko	1	1	2	2
Belgie	1	1	1	1
Litva	1	1	1	1

Konferenční služby

V hotelovém konferenčním salonku probíhají různé odborné semináře, konference, firemní a soukromé oslavy. Kromě ubytování a konferenčních služeb hotel zajišťuje např. Večerní safari spojené s grilováním u nosorožců, nahlédnutí do ZOO zadními vrátky, hudební vystoupení, barmanské show, fire show a další. Mezi nově nabízené doprovodné akce patří například bubenická show, vystoupení afrických tanečnic a workshopy s africkou tématikou.

Rekonstrukce a opravy

Hotel Safari Lodge je od 1. 1. 2016 nekuřáckým objektem. Výsledkem dlouhodobého dotazníkového šetření u našich hostů bylo rozhodnutí, že se hotel Safari Lodge stane nekuřáckým objektem. Kuřákům jsme vyhradili prostor před vstupem do recepce.

Rekonstrukce recepce

Hotelová recepce nedoznala interiérových změn od roku 2001 a za bezmála 14 let dennodenního používání nám technicky a morálně zastarala. Věříme, že nová recepce se bude líbit nejenom našim hostům, ale i personálu, který na recepci

tráví 12 hodin svého dne. Důraz jsme kladli na kvalitu použitých materiálů a ergonomii samotného pracoviště. V rámci rozsáhlé rekonstrukce jsme pořídili moderní modulární telefonní ústřednu a zabezpečovací systém, který umožňuje komfortní ovládání a monitoring objektu. Zajištění kvalitního připojení k internetu pomocí wi-fi bylo dalším zlepšením komfortu ubytovaných hostů.

Nové posezení v lobby hotelu doprovázené originálními dekoracemi z černého kontinentu dokonale navozují iluzi pobytu v pravé africké lodge. Hosté mají i nadále možnost odpočinku po příjezdu a případnému čekání na check-in.

Také hotelový salonek přispívá bezesporu svými tržbami k celkovému výsledku střediska. Jeho využití je odvislé od poptávky ze strany firemní klientely nebo od interních potřeb zoo. V roce 2016 jsme za pronájem hotelového salonku utržili bezmála 300 000 Kč. Ovšem každý objekt, který je komerčně využíván, je potřeba udržovat v provozuschopném stavu se všemi moderními prvky jako jsou datové zásuvky a AV technika. Začátkem roku jsme se citlivě věnovali rekonstrukci těchto prostor s využitím motorického zastínění stropu salonku.

Ve všech 30 pokojích Lodge jsme vyměnili matrace. Nákup kvalitních taštičkových matrací, které zvyšují komfort spaní našich hostů, byl nezbytný pro udržení dlouhodobě vysokého standardu poskytovaných služeb v Safari park Resortu a pro spokojenost hosta.

Průměrná obsazenost hotelu v letech 2015 - 2016

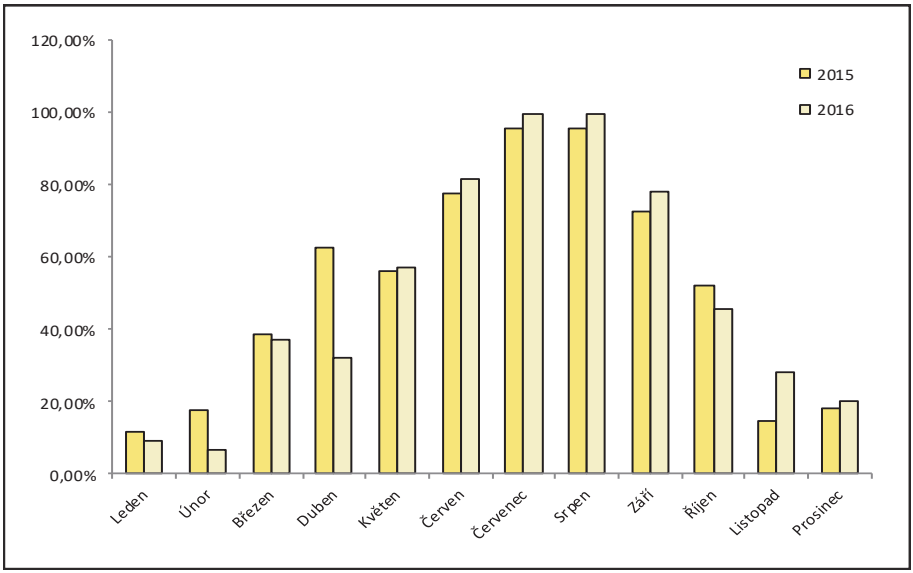

Rekonstrukce recepce. (as)

Přestavba pokojů. (as)

V roce 2016 jsme dále rekonstruovali 8 pokojů v etno stylu. Použili jsme opět netradičních, ale velmi kvalitních koberců a přírodního masívního nábytku, který zhotovili místní truhláři. Pokoje 7-10, 15-18 v etno stylu nyní nabízí kapacitu až 4 prostorných lůžek.

Mezi pokoje určené k rekonstrukci bezesporu patřil i pokoj 6 s označením Lev. Jedná se o pokoj typu SUITE se dvěma místnostmi a v hotelu patří mezi největší. V rámci diverzity hotelových pokojů jsme se rozhodli k jeho rekonstrukci v koloniálním stylu s využitím kvalitních masívních prvků.

Bowlingové dráhy doznaly částečné generální opravy, která byla rozplánována na 3 etapy. 2 etapy jsou za námi a pro rok 2017 zbývá poslední a nejnáročnější část – výměna hracích desek a opláštění konzolí.

V zahradním átriu jsme odstranili dřevěnou pergolu, která vzhledem ke svému stáří nebyla schopna dalšího bezpečného provozu.

Došlo k dlouho očekávané úpravě schodišť, které se stávaly v podzimním a zimním období pro hosty nebezpečné. Dlažba na nich byla nahrazena protiskluzovým a efektním povrchem TopStone. Plaňky zábradlí schodišť byly nahrazeny novými s výraznější povrchovou úpravou.

Prostory prádelny jsou z více jak 75% využity pro praní, sušení, žehlení a skládání prádla. Ostatní prostory slouží jako skladovací. Reorganizací technologických postupů jsme docílili uvolnění nevyužitých prostor, které bylo nutno nejprve opravit a následně využít jako rozšíření skladu režijního materiálu, kterého je při celkové kapacitě Safari Park Resortu potřeba více než v předchozích letech.

Právě v souvislosti s vyšší potřebou ložního prádla jsme se rozhodli pro pořízení profesionální pračky a sušičky na 16 kg prádla. Efektivita prádelenského provozu se tak nyní více přibližuje plánovaným ukazatelům potřeby zdrojů.

Hosté a obchodní partneři

V průběhu roku bylo postupně rozšiřováno portfolio smluvních partnerů nejenom z ČR, ale také i ze Slovenska, Německa, Polska, Velké Británie za účelem zvýšení povědomí o ZOO Dvůr Králové a.s. s navazujícími službami. Významným krokem ke zvýšení počtu hostů z Německa byl podpis smlouvy s CK Der Tour. Spolupráce byla ke konci roku ukončena s uspokojivým výsledkem, který bohužel nesplnil očekávané vyšší cíle prodejů.

Spolupráce se školami

Dlouhodobě spolupracujeme při realizaci odborných praxí se Střední školou informatiky a služeb ve Dvoře Králové nad Labem a nově s Univerzitou Hradec Králové. Studenty zmíněných škol alokujeme převážně v období říjen – červen. Smluvním závazkem je otevření až 10 studentských pozic. Studenti mají možnost v rámci osnov praxe spolupracovat i na významnějších projektech, ze kterých mohou vytěžit praktické zkušenosti s následným využitím pro vlastní bakalářské a diplomové práce.

Plány pro rok 2017

Hlavním tématem roku 2017 je plánovaná přestavba Restaurantu Lemur a části hotelu. V souvislosti se zvyšující se návštěvností našeho areálu a nárůstu ubytovacích kapacit jsme se rozhodli pro zásadní investici do stávajícího Restaurantu Lemur, který se nachází vedle hlavního vchodu do ZOO Dvůr Králové. Restaurant funguje od roku 1999, ale budova je pouze přízemní. Ve 3. a 4. čtvrtletí roku 2017 plánujeme celou budovu od vchodu až po Hotel Safari Lodge „zvednout o štok" a do těchto prostor umístit následující provozy:

- velkokapacitní kuchyň na „naše domácí" klasická česká jídla
- minipivovar s unikátní kolekcí pivních speciálů
- salónek s výhledem na „lemuří ostrov" s kapacitou 80 míst
- wellness s lázní, relaxačními lůžky, infra-saunou a masážním stolem
- kongresový sál s kapacitou 120 míst (v letní sezóně bude tento prostor sloužit jako hlídaný dětský koutek)

V plánu oprav jsou také rekonstrukce zbývajících pokojů typu SUITE a poslední etapa generální opravy bowlingových drah, které jsou součástí pestré nabídky doplňkových aktivit hotelu.

Jak již bylo zmíněno, Safari park Resort si ve vlastní režii zajišťuje prádelenské služby, a proto jsme do plánu investic také zahrnuli pořízení profesionální pračky, sušičky a mandlu. Právě na kvalitu a prezentaci pokojů klademe velký důraz a tento cíl jsme schopni zajistit pouze s profesionálním vybavením, které splňuje kapacitní požadavky v relativně krátkém čase.

Rozšíření funkcionalit rezervačního systému je dalším z dílčích cílů, kterými chceme přimět naše hosty, aby rezervovali napřímo a nevyužívali prostředníků.

Nové stylové vybavení pokojů. (as)

Hotel Safari Lodge (zleva): Martin Bednář, Jiří Kubíček, Romana Hudecová, Andrea Peterová, Kristýna Štipáková, Michaela Procházková, Marie Oulehlová, Jana Brokešová, Monika Vaníčková, Roman Lahučký.

Safari Kemp

Roman Lahučký a Jan Pařík

Bungalovy v Safari Kempu. (sj)

Safari Kemp je provozován od jara 2010. Součástí areálu je výběh afrických zvířat, oddělený pouze nenápadným plotem s možností pozorovat zvířata z velké vyhlídky v denních i nočních hodinách.

Ubytování a služby

Safari Kemp nabízí ubytování v bungalovech. Každá jednotka bungalovu má svůj samostatný vchod, chodbu, koupelnu s WC, TV, minibar, rychlovarnou konvici, fén, telefon, Wi-Fi a možnost přistýlky. Interiéry jsou vyzdobeny originálními batikami a maskami z Keni a Tanzanie a také fotografiemi příslušného zvířete z přírody. Pro hosty je dále k dispozici venkovní dřevěné posezení s grilem před každým bungalovem. Safari Kemp dále nabízí karavanová stání (s přípojkami na vodu a elektřinu), stanová místa a vlastní stany zoo. K dispozici je stylové centrální sociální zařízení s pračkou, sušičkou prádla, přebalovacím pultem. Součástí kempu je recepce s prodejnou drobného zboží, sezónní bufet Banua, venkovní bazén a vyhřívaná vířivka a stylový zahradní nábytek. V areálu kempu se nachází dětské hřiště, míčové hřiště, stoly na ping-pong a půjčovna dětských minikár.

Hosté ubytovaní v bungalovech mají vstup do zoo zdarma po celou dobu pobytu. Recepce zajišťuje pro hosty kempu zážitkové programy zoo: Večerní safari,

Offroad safari, ZOO zadními vrátky, Ošetřovatelem v ZOO a také nové kulturní programy jako bubenické a taneční vystoupení pro převážně firemní klientelu.

Stravování zajišťuje nekuřácký Restaurant Lemur, který se nachází v areálu zoo. Novinkou sezóny byla také možnost stravování v restaurantu KIBO, který je od recepce kempu vzdálen pouze 150m. Hosté kempu mohou využít sezónně otevřený bufet se základní nabídkou nápojů a potravin.

Ekonomika a provoz kempu

V roce 2016 k nám přijelo nejvíce hostů z České republiky a Slovenska. Zaznamenali jsme výrazný nárůst počtu ubytovaných na úroveň 27 727 osob a nárůst celkových tržeb na úroveň 15 789 129,70 Kč. Průměrná roční obsazenost pokojů stoupla v součtu o 6,37%.

V průběhu roku bylo postupně a cíleně rozšiřováno portfolio obchodních partnerů a hostů z ČR, Slovenska, Německa, Dánska a Nizozemí, kteří mají možnost Safari Kemp navštívit za příznivějších podmínek v mimosezóně při předložení členských průkazů ACSI, CCI a Bord Atlas. Nejedná se pouze o jednotlivce, ale i firmy, spolky a školská zařízení. Právě tento segment zaznamenal za poslední dva roky nebývalý nárůst. Hlavním důvodem je také nabídka vzdělávacích programů určených právě skupinovým akcím. V roce 2016 jsme ubytovali celkem 19 škol a školek v období od května do června. Vzhledem k velikosti a povaze kempu to můžeme považovat za velice pěkný výsledek.

Průměrná obsazenost kempu v letech 2015 - 2016

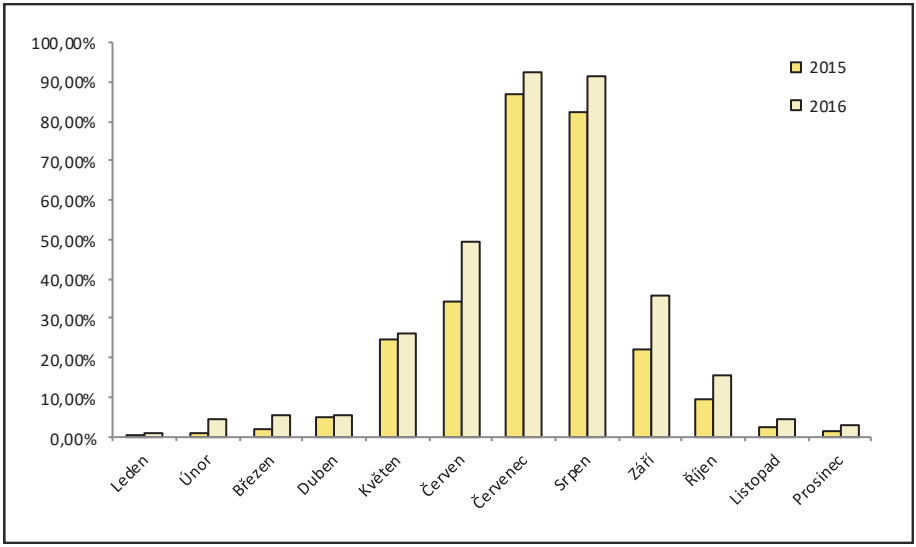

Národnost	Začínajících rezervací	Počet příjezdů hostů	Počet pokojodnů	Počet přenocování hostů
Česká republika	3541	12988	7791	25029
Slovensko	120	421	279	889
Německo	72	174	141	338
Nizozemsko	27	70	67	183
Polsko	29	96	59	182
Dánsko	5	15	15	54
Bulharsko	1	50	37	50
Rusko	6	10	23	37
Řecko	1	8	20	32
Rakousko	8	17	12	28
Švýcarsko	6	11	13	23
Litva	2	11	3	17
Belgie	3	5	7	13
Spojené království	2	3	4	7
Čína	1	6	2	6
Finsko	2	4	3	6
Bělorusko	0	0	2	5
Estonsko	1	1	4	4
Francie	2	4	2	4
Hongkong	1	4	2	4
Slovinsko	2	4	2	4
Černá Hora	1	1	3	3
Thajsko	1	2	1	2
Irsko	1	1	1	1
Moldavsko	1	1	1	1
Španělsko	1	1	1	1

Ubytování

Karavan - Koncem června jsme do nabídky ubytování zařadili 1 zapůjčený vybavený karavan, který se osvědčil v pilotním projektu outsourcované ubytovací kapacity. Karavan s přípojkami na elektrický proud a vodu byl umístěn v areálu Safari Kempu od července do srpna s průměrnou obsazeností 96,72% a celkovou tržbou 161 112 Kč.

Stany Kalahari - Dobrý výsledek zaznamenal prodej kapacity bavlněných stanů zoo (Sudan, Etiopia, Kenya). Tržba 185 000Kč s průměrnou obsazeností stanů 77,23% za období květen až září. Africké stany byly přesunuty blíže k výběhu afrických zvířat, aby iluze noci strávené v Africe byla co nejvěrnější. Pro zvýšení komfortu jsme stany opatřili elektrickými přípojkami, monoklimatickou chladničkou a venkovním nábytkem. Pro zvýšení soukromí jsme mezi stany instalovali dělící rošty.

Stany ve větvích - Ubytování v luxusních stanech v "korunách stromů" s výhledem na africká zvířata

Sedm nových stanů v africkém stylu v těsné blízkosti výběhu afrických zvířat kromě komfortního ubytování nabízí možnost mít africkou přírodu na dosah. Díky velké terase, která je součástí každého stanu, si host může tiše ukryt mezi stromy vychutnávat ničím nerušené pohledy na skupiny pakoňů, žiraf nebo zeber od května do října. Stany jsou vybudované tak, aby hostům poskytly veškeré pohodlí a zároveň si připadali jako na opravdovém safari. Kapacita stanu - 4 dospělé osoby (jedna manželská postel a palanda se dvěma přistýlkami). Za doplatek lze umístit další 2 dětské cestovní postýlky. Součástí ubytování je vlastní sociální zařízení (sprchový kout, umyvadlo a wc, ve stanu č. 7 Zimbabwe k dispozici rohová vana), lednička, věšák, kempingové židle, noční stolky, retro lampička a gril umístěný vedle stanu. Ložní prádlo, ručníky, osušky a koupelnová kosmetika v ceně ubytování stejně jako snídaně a vstup do zoo.

Stany jsme uvolnili do prodeje k 21. 7. a jejich sezónní provoz jsme ukončili k 30.9. Jelikož se jednalo o mediálně dobře podpořenou a očekávanou novinku, recepce kempu čelila obrovskému náporu rezervací a telefonických dotazů. Výsledek sezóny 2016? Průměrná obsazenost činila 91,42% a tržba z prodeje těchto kapacit 1 346 174 Kč.

Opravy a údržba

Na jaře jsme provedli zřejmě poslední opravy bazénového nábytku, který odolával povětrnostním vlivů a náporu chlorované vody bezmála 6 let. V roce 2017 budeme muset provést jeho obnovu.

Oprava vjezdové brány do Safari Kempu. (as)

V průběhu roku údržbáři Safari Park Resortu opravovali svépomocí poškozené fasády bungalovů a budovy sociálního zázemí. Po hrubých opravách následovaly korekční nátěry, které vrátily design do původního stavu.

V nabídce doplňkového sortimentu zaujímá své místo také palivové dřevo, proto jsme v prostoru za recepcí vybudovali dřevník, který pojme až 250 pytlů suchého dřeva. Dřevo hosté využívají ke grilování v celém areálu – host si gril vyzvedne na recepci a odváží na vozíku na své stanové nebo karavanové místo.

Malou vyhlídku jsme opatřili krycími bavlněnými plachtami, aby v ní hosté, kteří se rozhodnou pro přenocování, pocítili více soukromí.

Vzhledem k neúměrnému poškození ramínek a hlavic ve sprchových boxech jsme se rozhodli pro jejich výměnu za kvalitnější a komfortnější provedení.

Sociální zařízení jsme doplnili o 2 nové wellnessové fény, vyměnili zásobníky toaletních papírů a samotný papír za výrazně kvalitnější.

Do stropů sprchových a WC boxů jsme instalovali nová a úsporná svítidla, která hostům ke komfortu hygieny chyběla.

Na základě podnětů našich hostů jsme do prostor recepce instalovali nabíjecí skříň pro mobilní zařízení, která může zároveň sloužit jako trezor.

Vjezd do kempu byl rok od roku problematičtější pro rozměrnější karavany a v některých případech docházelo k jejich poškození. Proto jsme svépomocí stávající bránu demontovali, přeložili zámkovou dlažbu ve vjezdu a zajistili kabeláž k nové, elektronicky ovládané posuvné bráně, která umožní vjezd nejenom rozměrnějším karavanům, ale i obslužné technice. Při té příležitosti jsme také instalovali nový kamerový a televizní sloup, na kterém bude v dohledné době instalována satelitní parabola, bezpečnostní kamera a osvětlení brány, které zde doposud chybělo. Hosté budou tyto novinky vnímat určitě pozitivně.

Změny nastaly také v bungalovech, kde jsme instalovali nové wi-fi routery, které zajišťují kvalitnější pokrytí signálem.

Koncem roku jsme započali malířské práce, dezinfekce slaměných podhledů a drobné opravy interiérů bungalovů, které každoročně připravujeme pro nadcházející sezónu. Výrazným tempem se tak služby Safari Kempu rozvíjí směrem ke spokojenosti hostů.

Významné události, kterých jsme se aktivně účastnili

Fiva World Motorcycle Rally 2016

Ve dnech 22. – 26. června 2016 se uskutečnila ve Dvoře Králové nad Labem (Česká republika) FIVA World Motorcycle Rally, které se účastnilo 133 účastníků ze 16 zemí s 91 motocykly. Hlavním pořadatelem rally byl Veteran Car Club Dvůr Králové nad Labem ve spolupráci s Klubem historických vozidel Metuje a celé zázemí akce bylo v ZOO Dvůr Králové se Safari kempem, kde by postaven velký stan pro parkování motocyklů, servisní stan. Slavnostní zahájení proběhlo v podvečer 22. června v amfiteatheru ZOO Dvůr Králové, kde po slavnostním zahájení a netradičním kulturním programu byl pro všechny účastníky a hosty připraven banket a následné večerní safari. Slavnostního zahájení se zúčastnil prezident FIVA Patrick Rollet, který svou přítomností poctil organizátory, účastníky i hosty. Dalšími významnými hosty, které rally navštívili nebo se jí dokonce účastnili, byli: Palmino Poli (předseda motocyklové komise FIVA), Damiano Zamana (předseda turistické a volnočasové komise FIM), Joan Espelt (FIVA Steward) a Jan Täubel (prezident Federace klubů historických vozidel – Czech ANF).

FIVA /The Fédération Internationale des Véhicules Anciens/ je celosvětová organizace založená v roce 1966 za účelem uchování, podpory a ochrany historických vozidel a jejich kultury pod záštitou UNESCO. Na západ od našich hranic se těší mimořádné úctě a pozornosti a není divu. Na akci pořádané ve Dvoře Králové nad Labem se bylo skutečně na co dívat. K vidění byly věhlasné značky jako Harley-Davidson, Moto Guzzi, Vespa, BMW, Norton, nebo zaniklé Matchless, B.S.A. Indian a mnoho dalších, též méně známé, jako např. italská Laverda nebo mezi laiky téměř neznámé, které reprezentoval třeba dánský Nimbus, polský Sokol, případně švýcarská Motosacoche. Pochopitelně byly k vidění i české Jawy, které připomínaly, že tehdejší Československo patřilo do začátku padesátých let ke světovým motocyklovým velmocem.

Než vypustíme vodu z chladiče 01. 10. 2016

Projekt „Než vypustíme vodu z chladiče – vzpomínková jízda J. Šíra 2016“ byl realizován od 1. června do 30. listopadu 2016, přičemž hlavní událostí celého projektu bylo setkání majitelů historických vozidel a výstava s jízdou historických vozidel, která se uskutečnila dne 1. října 2016. Celé akce se zúčastnilo 129 posádek z ČR a Polska. Nejvzdálenější účastníci byli z Plzně a Brna. Nejstarší automobil byl Ford T z roku 1911 a nejstarší motocykl byl Sunbeam 3½ HP z roku 1916.

Po technických a administrativních přejímkách jednotlivých účastníků v prostorech Safari kempu ve Dvoře Králové nad Labem, které probíhaly od 7:00 do 9:00, byla jízda historických vozidel po krátkém zahájení předsedou VCC Dvůr

Králové n. L. v 10:00 odstartována. Samotná jízda vedla blízkým i vzdálenějším okolím města Dvůr Králové nad Labem, přičemž polední zastávka na oběd byla spojena s výstavou historických vozidel široké veřejnosti na náměstí T. G. Masaryka ve Dvoře Králové n. L. Pro vozidla vyrobená do roku 1945 byla připravena trasa dlouhá cca 80 km, pro mladší vozidla (r. v. 1946 – 1978) trasa cca 120 km. Obě trasy byly předem známé, což ocenili nejen samotní účastníci jízdy, ale i diváci. Závěrečné vyhodnocení se uskutečnilo rovněž v prostorech kempu, který zajišťoval občerstvení pro účastníky.

Spolupráce se školami

Dlouhodobě spolupracujeme při realizaci odborných praxí se Střední školou informatiky a služeb ve Dvoře Králové nad Labem a nově s Univerzitou Hradec Králové. Studenty zmíněných škol alokujeme převážně v období říjen – červen. Smluvním závazkem je otevření až 10 studentských pozic. Studenti mají možnost v rámci osnov praxe spolupracovat i na významnějších projektech, ze kterých mohou vytěžit praktické zkušenosti s následným využitím pro vlastní bakalářské a diplomové práce.

Plány pro rok 2017

V roce 2017 plánujeme dokončit vjezdovou bránu s cílem využít hotelovou RFID kartu, která by se tak stala elektronickou peněženkou, klíčem od pokoje a samotné zoo.

Stany ve větvích – novinka roku 2016 si rozhodně zaslouží několik vylepšení v podobě zajištění větší tepelné pohody za nepřízně počasí. Stejně tomu tak bude u rozšíření počtu elektrických zásuvek ve stanech.

Zvažujeme nákup dalších 3 bavlněných stanů a jejich umístění do stávajících stanových polí nad bufetem. Poptávka po tomto typu ubytování ze strany jednotlivců, ale i škol, je vysoká.

Rozšíření funkcionalit rezervačního systému je dalším z dílčích cílů, kterými chceme přimět naše hosty, aby rezervovali napřímo a nevyužívali prostředníků.
Dále plánujeme realizovat rozšíření plochy bufetu Banua, který kapacitně nevyhovuje potřebám hostům kempu, kteří ho doposud nejvíce využívali sezónně v době snídaní a jako občerstvení během dne až do 21:00. Hodláme využít přístřešků za recepcí, s úpravou pro provoz většího bufetu s vytvořením nového pracovního místa se sníženým pracovním úvazkem.

Akce Než vypustíme chladič na parkovišti Safari Kempu. (le)

Pohled na africké stany v Safari Kempu. (sj)

Gastronomické služby

Igor a Andrea Mašínovi, Jan Majzlík, Martin Kvak, Petra Tomancová a Roman Kohout

Restaurant Kibo – vjezd do Safari Josefa Vágnera. (im)

Společnost GASTRO-ZOO s.r.o. zajišťovala již osmnáctým rokem kompletní gastronomické služby v areálu ZOO Dvůr Králové. Rok 2016 musíme jednoznačně vyhodnotit jako prozatím nejúspěšnější za celou éru spolupráce naší firmy a zoo. Největší radost nám udělala hned na jaře dostavba Restaurantu Kibo a vjezdu do Safari Josefa Vágnera, kterou naše firma ve spolupráci s KB financovala. Také další občerstvení doznala zásadních změn, a to především prodeje točených zmrzlin, které byly do sezóny ve zcela novém hávu. Všechny provozy jsme přejmenovali buď do svahilštiny, případně angličtiny, aby co nejvíce korespondovali s naším zaměřením na černý kontinent.

Restaurant Lemur

Také v tomto roce byl hlavním tahounem veškerých stravovacích služeb – během celého roku se zde odehrála přibližně polovina všech tržeb. Jednotlivé části restaurantu zůstaly beze změn, tj. samoobslužná část a salónky s obsluhou. V době snídaní se tomuto provozu trochu ulevilo, protože v teplých letních dnech chodili hosté Safari kempu posnídat na terasu Restaurantu Kibo. Během jarních a podzimních víkendů a o letních prázdninách každý den před letní terasou vyprávěli africké pohádky Facely a Camara a vyslechlo je spousta dětí. Také Maudy Muhoni na náměstíčku před Lemurem zdatně tesala své sošky. Kromě letních dnů

zde bylo živo také v průběhu adventních prosincových víkendů, kde zde byla část „Vánočních trhů v zoo“ a díky tomu zde vyrostl krásný baobab.

Restaurant Kibo

Název Kibo je odvozen od nejvyššího vrcholu „střechy Afriky“ neboli horského masivu Kilimandžára. V přízemí zůstalo občerstvení s krytým posezením, pokladna s infocentrem a prodejem lístků na Safari truck. Na částečně kryté terase v patře jsme v teplejších dnech každé ráno podávali snídaně pro hosty Safari kempu a během dne pro návštěvníky zoo pekli a vařili sortiment pizza / pasta, obojí z „našich domácích“ těst. Celý tento provoz se okamžitě posunul hned za Restaurant Lemur v objemu tržeb i počtu hostů. Také jsme zde vyzkoušeli nápad inspirovaný cestou do JAR – vyvolávací systém hotových objednávek pomocí pagerů, které má host u sebe na stole. Zkouška proběhla velice dobře a systém rozšíříme na ostatní provozy.

Točená zmrzlina / café & ice cream TIÉBÉLÉ. (im)

Průměrná tržba na návštěvníka v letech 2010-2016 (v Kč)

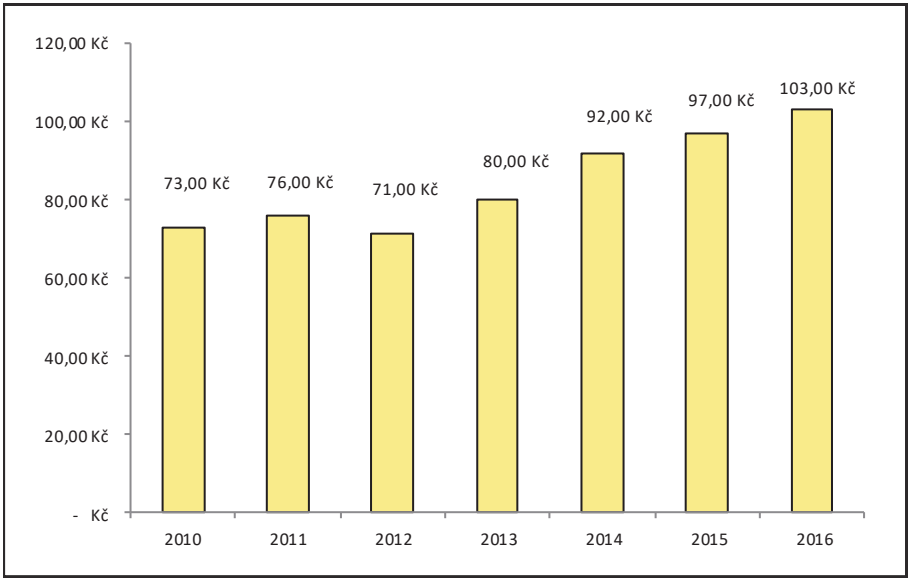

Podíl jednotlivých provozů na tržbách v roce 2016

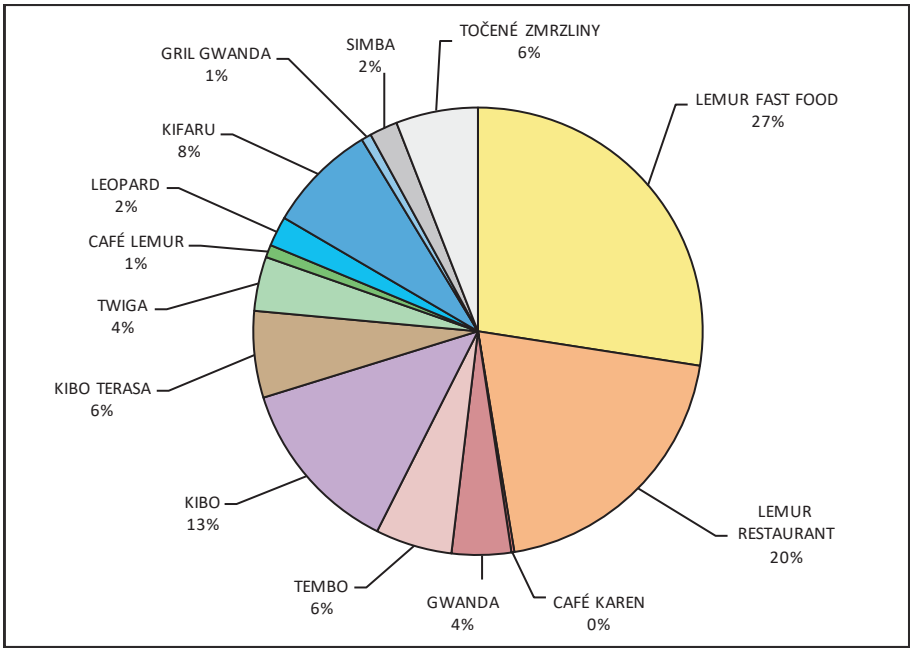

Další občerstvení v areálu ZOO

- Café LEMUR - zrnková káva Mövenpick a „naše domácí“ palačinky
- Café KAREN - kavárna v secesní Neumannově vile, káva z Keni z míst, kde žila Karen Blixe
- Food & Drink GWANDA
- Grill & bar GWANDA - grilovaná uzená kýta
- Burger Grill LEOPARD - výběr „našich domácích“ hamburgerů
- Food & Drink TEMBO – „naše domácí“ bramboráky v různých obměnác
- Točená zmrzlina / café & ice cream TIÉBÉLÉ
- Točená zmrzlina / café & ice cream KIBO – u největšího dětského hřiště v areálu
- Café TWIGA - „naše domácí“ trdelníky
- Restaurant KIFARU – třetí největší občerstvení v zoo u výběhu nosorožců
- Točená zmrzlina / café & ice cream KIFARU
- Food & Drink SIMBA

Točená zmrzlina café & ice cream KIFARU. (im)

Během tohoto roku jsme začali více využívat a prezentovat návštěvníkům tyto loga...

Africké speciality, piva a vína, likéry Amarula, sušené maso biltong, čaj z plodů baobabu

Pokrmy označené tímto logem připravujeme přímo v zoo při použití našich receptur

Chováme se zodpovědně! používáme vratné kelímky CHOM-BO a dřevěné příbory vaříme s použitím nových, úsporných technologií, již několik let nepoužíváme palmový olej, třídíme odpad, používáme elektromobily

Naše další služby a reference

V naší zoo jsme letos připravovali také spoustu firemních akcí, z toho největší byla 4 denní konference EARAZA pro celkem 150 osob. Cateringové služby mimo zoo jsme vzhledem ke spoustě práce v zoo velice omezili, ale i tak jsme letos pár hezkých akcí připravili. Spokojenost partnerů a jejich hostů je pro nás vždy na prvním místě.

S našimi službami byly mimo jiné spokojeni: ČSOB a.s., Královéhradecký kraj, JASS a.s., cestovní agentura ADVENTURA, MAS Královédvorsko, MONETA Money Bank, a.s., Lemon production s.r.o., Chládek a Tintěra, Pardubice a.s., VP AGRO spol. s r.o., HOCHTIEF CZ a.s., Ateliér Technik s.r.o., Stavební společnost PKP Jaroslav Pavelka, MILCOM a.s., OMT group s.r.o., Coca-Cola Česká Republika

CHUTĚ A VŮNĚ Z DOMOVA I AFRIKY

Točená zmrzlina / café & ice cream KIBO. (im)

Restaurant Kibo a tým GASTRO-ZOO (zleva): Kadlecová Jiřina, Loula Tomáš, Denk Pavel, Odstrčilíková Milada, Rejchrtová Kristýna, Kvak Martin, Holičová Jaroslava, Vrabec Michal, Kohout Roman, Čejchan Stanislav, Gyamfi Solomon, Nováková Veronika, Anderson Henry, Kollár Jan, Dušková Diana, Nosková Iva, Mařanová Iveta, Mašínová Andrea, Degraft Mends, Manu Yaw, Mašín Igor, Majzlík Jan

Ekonomika zoo

Ing. Josef Bárta

Během roku 2016 navštívilo zoo více než 538 tisíc lidí. (im)

Ekonomické výsledky zoologické zahrady jsou každoročně závislé na návštěvnosti, kterou ve velké míře ovlivňuje počasí. Finanční plán na rok 2016 byl sestaven jako vyrovnaný na základě předpokladu, že zahrada dosáhne návštěvnosti 495 000 osob a tato návštěvnost kladně ovlivní ekonomické výsledky a umožní dosáhnout vyšší soběstačnost. Již v první polovině roku se tento záměr podařilo postupně realizovat, návštěvnost byla na konci prvního pololetí 158 612 osob a v porovnání s předcházejícím rokem byla o 6 548 osob vyšší, což kladně ovlivnilo už ekonomické výsledky za první pololetí. Během hlavní sezóny, převážně v době prázdnin, se podařilo zahradě tento trend udržet, takže celkem za rok 2016 zahradu navštívilo 538 006 návštěvníků a v porovnání s rokem 2015 to bylo o 43 949 osob více, tj. o 8,89 %.

Ceny vstupného zůstaly na úrovni předcházejícího roku. Za účelem zvýšení návštěvnosti byly v průběhu roku pořádány kulturní a naučné programy pro návštěvníky zahrady. Organizačně velmi náročnou akcí v letním období byl festival AFRICA LIVE s bohatým programem a v měsíci prosinci to byly vánoční trhy. Obě tyto akce a samozřejmě všechny další kulturní a naučné programy pořádané pro návštěvníky zahrady, přispěly ke zvýšení návštěvnosti a tím dosažení kladných ekonomických výsledků.

V průběhu roku 2016 byly realizovány investiční akce v celkovém rozsahu 41 852 tis. Kč. Byla realizována rekonstrukce nosorožince nákladem 6 329 tis. Kč, dále adaptace zimoviště hrochů, která si vyžádala investiční prostředky v roce 2016 ve výši 8 490 tis. Kč, bydlení na stromech za 5 243 tis. Kč,
vybudování západoafrické vesničky, na kterou v roce 2016 bylo vynaloženo 3 892 tis. Kč, dále to bylo zahájení přestavby domečku IV za 2 876 tis. Kč, letní výběh pro hrochy za 1 500 tis. Kč a další investiční akce. Na vybrané investiční akce přispěl v roce 2016 zakladatel, Královéhradecký kraj, částkou 10 000 tis. Kč.

Hlavní část vlastních příjmů získala zahrada v hlavní sezóně, převážně v době prázdninových měsíců – července a srpna. Provozní soběstačnost zahrady byla 72,70 %, další potřeba provozních prostředků byla kryta vyrovnávací platbou za plnění závazku veřejné služby od zakladatele, Královéhradeckého kraje a to částkou 49 000 tis. Kč. Vyrovnávací platba byla o 1 000 tis. Kč vyšší než v předcházejícím roce. Účelovou dotaci obdržela zahrada od Ministerstva životního prostředí a to ve výši 1 260 tis. Kč, dotace byla o 18 tis. Kč vyšší v porovnání s rokem 2015. 83 tis. Kč obdržela zahrada dotaci na plochu zemědělské půdy od SZIF.

Celková výše dotací v letech 2013 - 2016 v mil. Kč

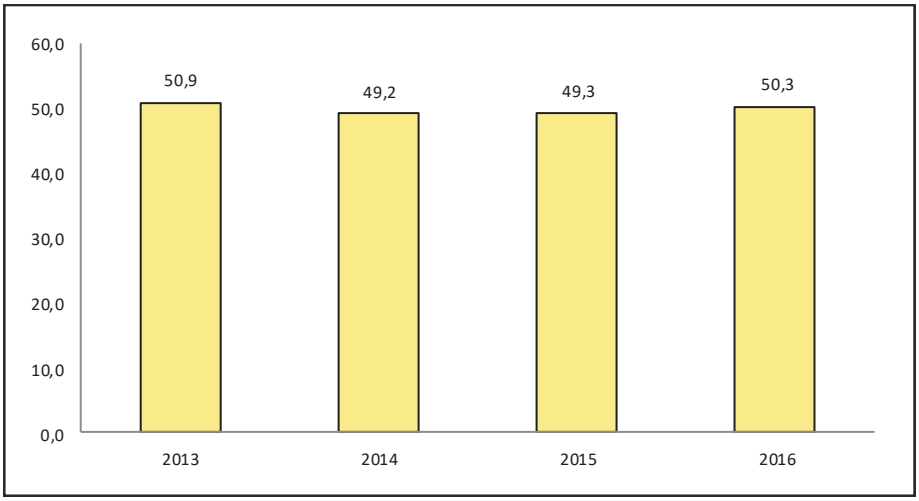

Provozní náklady v letech 2012 – 2015 (údaje v tis. Kč)

Rok	2013	2014	2015	2016
Celkové provozní náklady	139 573	158 455	164 104	178 859

Náklady v letech 2013 – 2016 (v tis. Kč)

Rok	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%
Spotřeba materiálu; krmiva	11 579	8,3	11 132	7,0	11 542	7,0	11 994	6,7
Spotřeba materiálu; ostatní	9 624	6,9	11 286	7,1	13 061	8,0	9 943	5,6
Spotřeba energie	11 711	8,4	11 398	7,2	11 487	7,0	11 886	6,6
Vodné a stočné	2 402	1,7	1 465	0,9	1 482	0,9	1 024	0,6
Náklady na prodej zboží	5 599	4,0	6 565	4,1	7 236	4,4	8 809	4,9
Opravy a udržování	6 263	4,5	17 419	11,0	15 640	9,5	14 526	8,1
Ostatní služby	12 296	8,8	13 903	8,8	14 466	8,8	17 468	9,8
Osobní náklady	54 991	39,4	57 637	36,4	61 208	37,3	65 600	36,7
Odpisy	18 632	13,3	18 706	11,8	19 331	11,8	19 458	10,9
Dodatečný odvod daně z příjmu	-13	0,0	45	0,0	-3	0,0	-3	0,0
Daň z příjmu	234	0,2	289	0,2	443	0,3	383	0,2
Odložená daň	-132	-0,1	-74	0,0	-123	-0,1	-309	-0,2
Ostatní náklady	6 387	4,6	8 684	5,5	8 334	5,1	18 080	10,1
Provozní náklady celkem	**139 573**	**100,0**	**158 455**	**100,0**	**164 104**	**100,0**	**178 859**	**100,0**

Členění nákladů v roce 2016 (v % z celkových nákladů)

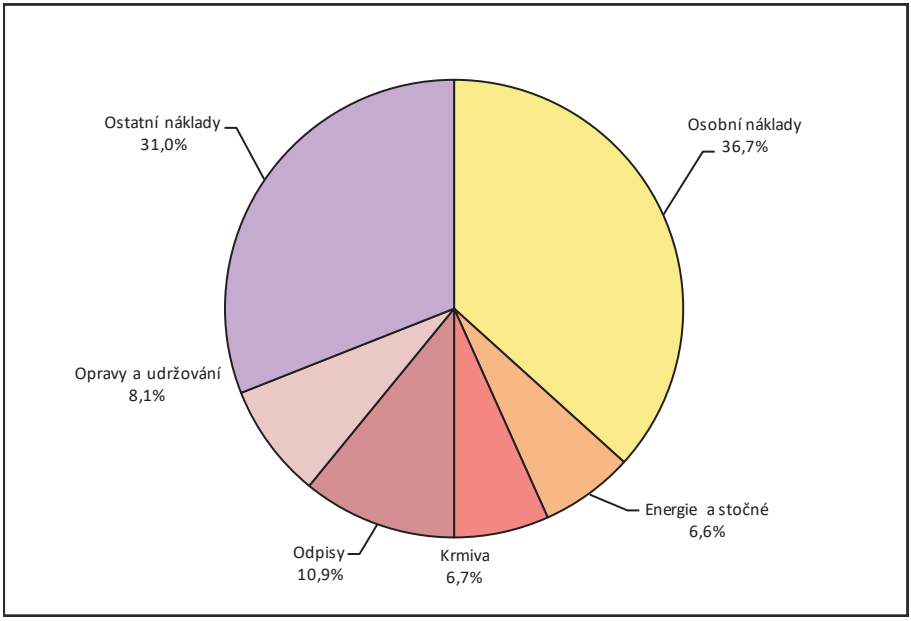

Výnosy v letech 2013–2016(v tis. Kč)

Rok	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%
Tržby za prodej služeb	71 296	51,1	89 172	56,0	96 628	58,5	109 153	60,5
- vstupné	45 167	32,3	54 813	34,5	58 984	35,7	65 964	36,6
- reklama	1 414	1,0	1 493	0,9	1 607	1,0	2 315	1,3
- Gastro - služby, podíl na tržbě	4 139	3,0	5 468	3,4	6 119	3,7	7 122	3,9
- vláček, podíl na tržbě	232	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
- ostatní	20 344	14,6	27 398	17,2	29 918	18,1	33 752	18,7
Tržby za prodej zboží	8 673	6,2	10 633	6,7	11 784	7,1	14 349	8,0
Tržby z prodeje zvířat	4 874	3,5	3 860	2,4	1 382	0,8	168	0,1
Úroky	50	0,0	47	0,0	14	0,0	5	0,0
Provozní dotace celkem	50 880	36,4	49 215	30,9	49 305	29,9	50 343	27,9
- od Královéhradeckého kraje	49 500	35,4	47 000	29,5	48 000	29,1	49 000	27,2
- granty, evropské fondy	0	0,0	898	0,6	63	0,0	83	0,0
- od MŽP	1 380	1,0	1 317	0,8	1 242	0,8	1 260	0,7
Ostatní výnosy	4 021	2,9	6 285	4,0	6 016	3,7	6 330	3,5
Změna stavu zvířat	-137	-0,1	-77	0,0	-120	0,0	42	0,0
Výnosy celkem	139 657	100,0	159 135	100,0	165 009	100,0	180 390	100,0
Hospodářský výsledek po zdanění	84		680		905		1 531	
Dary celkem	1 043		2 129		2 483		2 941	
Soběstačnost s dary	64		69		71		73	

Členění výnosů v roce 2016 (v % z celkových nákladů)

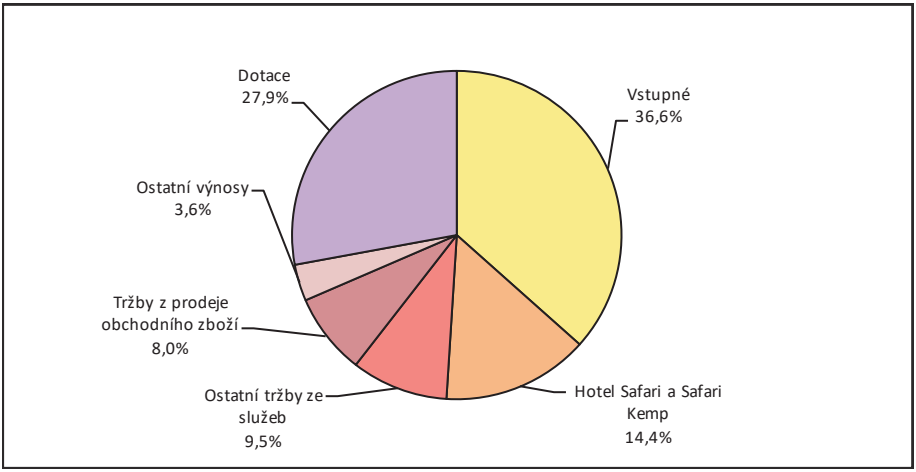

Srovnání ekonomických ukazatelů v letech 2013-2016

Ekonomické údaje	2013	2014	2015	2016
Návštěvnost	408 358	464 165	494 057	538 006
Počet pracovníků (přepočtený)	158,1	161,7	165,1	166,7
Průměrná mzda (včetně odměn, v Kč)	21 199	21 714	22 551	23 687
Dary (v tis. Kč)	1043	2129	2483	2941
Celkové výnosy s dary (v tis. Kč)	140 057	159 135	165 009	180 390
Provozní soběstačnost (s dary)	63,89	69,37	70,51	72,7
Příspěvky na provoz (v tis. Kč)	50 880	49 215	49 305	50 343
Zřizovatel (Královéhradecký kraj)	49500	47000	48000	49000
Ministerstvo životního prostředí	1 380	1 317	1 242	1 260
Euroregion Glacensis a ROP NUTS II	0	0	0	0
Operační program lidské zdroje	0	842	23	0
SZIF - dotace na plochu zeměd. půdy	0	56	40	83

Veverka kapská. (sj)

Náklady na provoz představovaly za rok 2016 bez daně z přidané hodnoty částku 178 859 tis. Kč, byly v porovnání s rokem 2015 vyšší o 14 755 tis. Kč, tj. zvýšení o 8,99 %.

Hlavní položkou materiálových nákladů byla krmiva v celkové výši 11 994 tis. Kč, nárůst oproti předcházejícímu roku byl 452 tis. Kč, tj. 3,92 %. K nárůstu spotřeby došlo u sena o 262 tis. Kč, u slámy o 101 tis. Kč, u granulátů o 228 tis. Kč, ke snížení spotřeby došlo u položky spotřeby masa a to o 166 tis. Kč. Ostatní položky krmiv se pohybovaly zhruba na stejné úrovni jako v předcházejícím roce.

Náklady na nakupovanou elektrickou energii, teplo a plyn představovaly za rok 2016 částku 11 886 tis. Kč, byly vyšší o 399 tis. Kč, tj. o 3,47 %. U elektrické energie došlo k nárůstu o 45 tis. Kč, u plynu došlo k úspoře 21 tis. Kč, u nakupovaného tepla byly náklady vyšší v porovnání s předcházejícím rokem o 375 tis. Kč. Zvýšení nákladů na teplo souviselo s nepříznivým počasím v první polovině roku.

Vynaložené náklady na opravy a udržování celkem 14 526 tis. Kč byly o 1 114 tis. Kč nižší než v předcházejícím roce. Náklady byly vynaloženy např. na opravu dalších pokojů v hotelu Safari, na opravy kanalizací, komunikací, opravy terénu v safari, opravu nosorožince a další, nezbytně nutné opravy, které souvisely se zahájením hlavní sezóny, další opravy byly realizovány po ukončení hlavní sezóny.

Vynaložené náklady na ostatní služby celkem za 18 492 tis. Kč byly o 2 544 tis. Kč, tj. o 15,95 % vyšší ve srovnání s rokem 2015. Nejvyšší náklady v položce ostatních služeb byly vynaloženy na služby hotelu a kempu a ostatní cateringové služby, které ve výši 4 841 tis. Kč narostly oproti předcházejícímu roku o 746 tis. Kč a souvisely se zvýšenými tržbami hotelu a kempu celkem o 2 946 tis. Kč. V průběhu roku 2016 byly uzavřeny smlouvy s ČSOB Leasing a.s. na financování nákupu dvou traktorů Mercedes, dvou koncových přívěsů a lisu na hranolovité balíky, náklady na leasing představovaly částku 765 tis. Kč. Náklady na stočné 1 024 tis. Kč byly nižší než v roce 2015 o 458 tis. Kč, náklady spojené s výpočetní technikou byly vyšší o 364 tis. Kč a souvisely s realizací kamerového systému v areálu zahrady a s údržbou počítačové sítě.

Mzdové a ostatní osobní náklady 48 942 tis. Kč byly o 3 336 tis. Kč vyšší oproti skutečnosti předcházejícího roku a o 942 tis. Kč v porovnání s finančním plánem. Nárůst v oblasti mzdových nákladů souvisel se zvýšením mezd zaměstnanců a dále s nárůstem v položce ostatních osobních nákladů v souvislosti s otevřením dalších pokladních míst a s otevřením informačního centra v hlavní sezóně. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců za rok 2016 byl 166,68, v roce 2015 to bylo 165,07, tj. nárůst 1,61 zaměstnance. Průměrná mzda za rok 2016 ve výši 23 687 Kč byla o 1 136 Kč vyšší než v roce 2015, tj. zvýšení o 5,03 %.

Účetní odpisy byly za rok 2016 celkem 19 458 tis. Kč, byly vyšší o 127 tis. Kč než v roce 2015 a souvisely s převodem dokončených investic do majetku.

Výnosy za rok 2016 celkem 180 390 tis. Kč bez daně z přidané hodnoty byly vyšší o 15 381 tis. Kč, tj. o 9,32 % v porovnání se skutečností roku 2015 a v porovnání s finančním plánem byly vyšší o 14 380 tis. Kč. Tržby ze vstupného byly v souvislosti s vyšší návštěvností vyšší o 6 980 tis. Kč, tj. o 11,83 % a byly proúčtovány v celkové výši 65 964 tis. Kč, přičemž ceny vstupného zůstaly na stejné úrovni jako v roce 2015. Do vstupného byly zahrnuty i tržby za projížďky safaribusy celkem 1 413 tis. Kč, za projížďky Safari expressy celkem 3 919 tis. Kč a tržby za službu „na safari vlastním autem" celkem 3 026 tis. Kč. Zvýšená návštěvnost nejen příznivě ovlivnila tržby ze vstupného, ale současně došlo ke zvýšení tržeb za prodej obchodního zboží v areálu zahrady, které byly celkem 14 349 tis. Kč a byly o 2 565 tis. Kč vyšší než v předcházejícím roce. Vlastní příjmy zahrady kladně ovlivnily tržby hotelu a kempu, které celkem přinesly 26 022 tis. Kč, nárůst 2 946 tis. Kč, tj. 12,76 %. Podíl na tržbách firmy GASTRO – ZOO s.r.o., která zajišťovala v zahradě gastronomické služby pro návštěvníky dosáhl v roce 2016 částky 7 122 tis. Kč, nárůst oproti předcházejícímu roku 1 003 tis. Kč.

Ke zvýšení příjmů došlo na základě darovacích smluv u darů na provozní činnost a anonymních darů o 534 tis. Kč, přijaté finanční dary představovaly částku 2 402 tis. Kč a byly určeny na ochranu zvířat a životního prostředí, z toho 1 000 tis. Kč byl nadační příspěvek od Nadace ČEZ, který byl určen na projekt „Naděje pro severní bílé nosorožce – fáze odběrů oocytů a jejich následná příprava pro reprodukci". U darů - adopcí došlo ke snížení o 77 tis. Kč a byly proúčtovány v celkové výši 539 tis. Kč.

Tržby za transportní činnost 2 030 tis. Kč byly vyšší o 244 tis. Kč, tj. o 13,66 %, k poklesu došlo u tržeb za prodej zvířat, které za rok 2016 představovaly částku 168 tis. Kč, snížení oproti roku 2015 bylo 1 214 tis. Kč, tj. 87,83 % - souviselo se zapojením zahrady do organizace EAZA.

Hospodaření společnosti za rok 2016 vykázalo kladný hospodářský výsledek - zisk ve výši 1 531 tis. Kč, který byl vyšší o 626 tis. Kč ve srovnání s rokem 2015. Provozní soběstačnost počítaná z vlastních příjmů včetně darů byla 72,70 %, byla vyšší v porovnání s předcházejícím rokem o 2,19 %.

Zahrada v průběhu roku 2016 splácela dlouhodobý účelový úvěr, který byl čerpán na výstavbu Safari Kempu, jistina k 31. 12. 2016 činila 14 790 tis. Kč a úvěr bude splacen v prosinci roku 2020.

S výzdobou nově postaveného městečka Tiébélé pomáhali v rámci dobrovolné akce i samotní návštěvníci. (jp)

Hlavní položkou materiálových nákladů byla krmiva. (a)

Technický provoz a servis & Investiční činnost, opravy a projekce

Jiří Děd & Petr Jiřička

Nové luxusní stany, které se v roce 2016 staly součástí Safari Kempu. (sj)

V průběhu roku 2016 přispívala vzájemná spolupráce útvaru technického servisu a pracovníků údržby k plynulému plnění oprav a investičních plánů zoo.

Všechny investiční akce a opravy, realizované v průběhu roku dodavatelskými firmami vyžadovaly od našeho oddělení přípravné a dokončovací práce. Jednalo se především o realizaci stavebních akcí bydlení na stromech, západoafrické městečko Tiebele, letní výběh a zimní ubikace pro hrochy, rekonstrukce zimoviště nosorožců, I. etapa demolice objektu bývalé slévárny, rekonstrukce objektu pro zimoviště pštrosů a žiraf, rekonstrukce zimoviště pro prasata savanová, rekonstrukce restaurace Rotunda a zastřešení hlavního vjezdu do safari, oprava mostu M4 a výstavba nového zimoviště pro gepardy.

Souběžně s hlavní činností servisu jsme poskytovali technické podklady a konzultace všem ostatním útvarům zoo, zajišťovali poptávky stavebních akcí, kontroly cen, dohled na správné provedení prací a na výběrová řízení investičních akcí včetně jejich vyhodnocení.

Investice

V oblasti investic byly zahájeny, realizovány, rozpracovány nebo dokončeny stavební akce v hodnotě 36 988 tis. Kč. Jednalo se především o akci rekonstrukce pavilonu nosorožců, I. etapa demolice objektu bývalé slévárny, adaptace zimoviště hrochů, bydlení na stromech a západoafrické městečko Tiebele.

Rekonstrukce zimoviště nosorožců

Jedná se o opravu a adaptaci bývalého zimoviště skotu watusi na zimoviště pro nosorožce. Přestavbou vznikl jeden velký expoziční box a dva chovné boxy pro nosorožce v zázemí. Došlo k výraznému zlepšení podmínek chovu nosorožců, boxy jsou výrazně větší než stávající, v každém boxu je pro nosorožce k dispozici bahniště. Adaptace s vytvořením vnitřního expozičního boxu je zároveň jediná možnost, jak v chladném zimním období ukázat návštěvníkům nosorožce po celou otevírací dobu ZOO. Při adaptaci došlo k potřebnému rozčlenění vnitřního prostoru, k výměně oken, zateplení objektu a k opravě střechy.

Demolice objektu bývalé slévárny - I.etapa

Za finanční podpory Královéhradeckého kraje jsme letos začali realizaci odstranění budov bývalé slévárny s názvem projektu „Odstranění staré průmyslové zátěže v areálu“. Demolice bude pokračovat v následujících letech.

Městečko Tiébélé ukrývá kromě ukázek afrických artefaktů i expozice drobných afrických zvířat. (sj)

Nová krytá expozice pro nosorožce otevřena pro veřejnost v září 2016. (sj)

Oddělení technického servisu (zleva): Ing. Petr Jiřička, Simona Jiřičková, Mgr. Kateřina Paříková, Ing. Vladimír Mertlík.

Po dokončení demolice a revitalizace plochy je v tomto prostoru plánována výstavba nové expozice jihozápadní Afriky.

Bydlení na stromech
Nosnou myšlenkou tohoto projektu je přinést návštěvníkům možnost exkluzivního ubytování v těsné blízkosti přírody. Akce obsahovala vybudování přístupové cesty na vyvýšené místo se vzrostlou vegetací (tzv. „val“) poblíž výběhu u Safarikempu a na tomto valu výstavbu sedmi plně komfortních stanů. Hygienické zázemí a zádveří jsou zděné, zbylá část je řešena jako stanová konstrukce. Objekty jsou u stanové části vybaveny polokrytou terasou.

Adaptace zimoviště hrochů
U této stavební akce šlo především o rekonstrukci vnitřních prostorů určených pro hrochy v objektu „nové karantény“, tj. oprava bazénu, vybudování hrazení a branek, oprava topení, vnitřní kanalizace, rozvodů vody a elektroinstalace, dále pak o vybudování venkovního koridoru včetně úpravy nakládací rampy a čistících jímek pro kanalizaci. Objekt se nachází v zázemí (hospodářské části) zoo. Tento prostor je určen pro zimní období. V letním období jsou hroši umístěni ve výběhu “dolní VI“ s rybníčkem, který jsme letos pro tyto účely také upravili. Návštěvníci je mohou pozorovat z mostu, který vede nad výběhem v pěší části zoo.

Západoafrické městečko Tiebele a rekonstrukce objektu „domeček IV“
Jedná se o výstavbu skupiny drobných staveb ve stylu „afrického městečka Tiebele“ včetně expozic a výběhů drobných zvířat, která zatraktivnila místo mezi výběhem želv a pavilonem hrošíků. Dále byl opraven objekt „domeček IV“, který navazuje na nové městečko. Jednalo se především o opravy střechy, hrazení, podlah a vnitřních rozvodů. V domečku byla nově zhotovena expozice prasat savanových a zázemí pro občerstvení návštěvníků. Venkovní fasáda byla upravena též do stylu Tiebele.

Rekonstrukce restaurace Rotunda a zastřešení hlavního vjezdu do safari
V první polovině roku byla dokončena rekonstrukce restaurace Rotunda a zastřešení hlavního vjezdu do safari. Vstupní prostor tím získal na atraktivitě a zapadl do koncepce zoologické zahrady ve stylu Afriky. Resturace s novým názvem KIBO má zvýšenou terasu na dřevěných kůlech. Zastřešení je rákosové. V přízemí vzniklo navíc informační centrum pro návštěvníky. Hlavním investorem této akce je firma GASTRO – ZOO s.r.o.

Výběhy gepardů a zimoviště u hydroglóbů
Cílem této stavební akce je výstavba nového chovného zařízení pro gepardy, neboť stávající chovné zázemí poblíž mostu, přes který projíždějí auta

návštěvníků, přestává být vyhovující. Jako nejvhodnější byla vybrána lokalita u hydroglóbů. Nově bude vystavěn chovný pavilon pro gepardy se čtyřmi chovnými boxy, obslužnou uličkou a místností technického zázemí. Na pavilon budou navazovat venkovní dvorky a tři velké oplocené výběhy. Na konci roku byly započaty zemní práce se základovou deskou. Nové zimoviště s výběhy bude dokončeno na jaře r. 2017.

Zimoviště pštrosů a žiraf – bývalá PB stanice
Jedná se o adaptaci bývalé propanbutanové stanice pro chov žiraf a pštrosů. V objektu byly vybudovány chovné boxy, opravena podlaha a vnitřní rozvody (voda, kanalizace, elektro a vytápění). Zvířata z tohoto zimoviště budou vypouštěna do výběhu u Safarikempu.

Most M4 – oprava
Jedná se o opravu mostu, po němž je vedena prohlídková trasa v areálu Safari. Jedná se především o kompletní nahrazení opěr včetně křídel a závěrných zdí novou konstrukcí z monolitického železobetonu, provedení nové hydroizolace mostovky včetně odvodnění a dilatačních závěrů
nové římsy včetně zábradlí, zhotovení nového vozovkového souvrství a sanace povrchů stávajících ponechávaných betonových částí mostu. Oprava byla zahájena po sezóně a bude dokončena v první polovině r. 2017.

Opravy a udržování
Náklady vynaložené na opravy a udržování byly v roce 2016 v celkové výši 14 526 tis. Kč.

Z dalších oprav a investic se útvar technického servisu podílel například na :
- opravě asfaltové komunikace v úseku od valu ke Lvímu safari
- opravě rampy a betonové jímky pro kontejner u Pavilonu bongo a okapi
- opravě dožitých oken a dveří v celém areálu ZOO
- opravě hydroglóbů
- elektrifikaci lávky přes výběh V.
- opravě recepce, pokojů a salónku v hotelu

Oddělení technického servisu (zleva): Miroslav Vršecký, Jiří Děd, Irena Matysová, Jaroslav Chemeljyk, Jana Nerudová, Petr Šlais, Zdena Lukáčová, Ivana Smrčková, Anna Říčařová, Zdeněk Říčař.

Oddělení technického servisu (zleva): Viktor Sochor, Čestmír Hošek, Emil Voltr, Jaroslav Janeček, Jiří Kopitz, Jaroslav Kozák, Miroslav Bednář.

Adopce zvířat

Zdeněk Čermák

Sotva se vylíhnul, už myslí na to, kdo ho nakrmí a jak získá svého adoptivního rodiče. Pelikán africký. (zč)

I v roce 2016 můžeme s radostí konstatovat, že tento způsob podpory zvířat v naší zoologické zahradě pomohl ke zdárnému chovu a rozmnožování celé řady vzácných a ohrožených afrických zvířat.

Do programu adopcí se zapojilo 125 jednotlivců, 7 škol a 11 institucí. Ti všichni přispěli na konto 196402086/0300 v.s. 648 420 celkovou částkou 539 132 korun. Všechny tyto prostředky budou věnovány na zlepšení krmných dávek jednotlivých druhů zde chovaných. Pro příští rok si můžete vybrat z nové nabídky zvířat k adopci na stránce *https://zoodvurkralove.cz/cz/podporte-nas/adopce* a svou podporou se zasloužit o zachování ohrožených druhů africké fauny.

Velké poděkování si zaslouží všichni ti, kteří pomáhají zoo a každoročně podporují chov zvířat, i ti, kteří jednou za čas přispějí na záchranu ohrožených druhů.

Přehled adoptivních majitelů a spolumajitelů za rok 2016 je uveden v následujících tabulkách.

Adoptivní majitelé a spolumajitelé v roce 2016 (zastoupení v %)

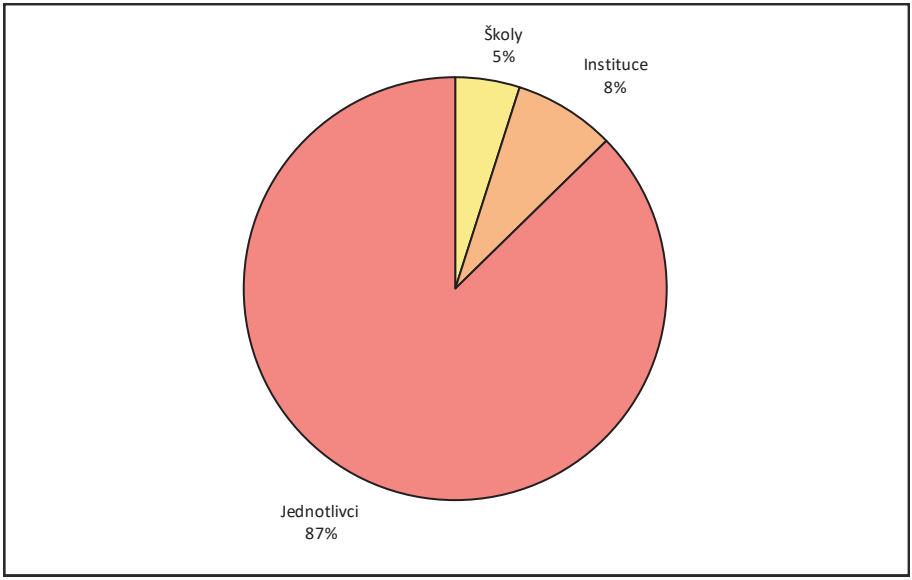

Adoptivní příspěvky v letech 2012 až 2016 (v Kč)

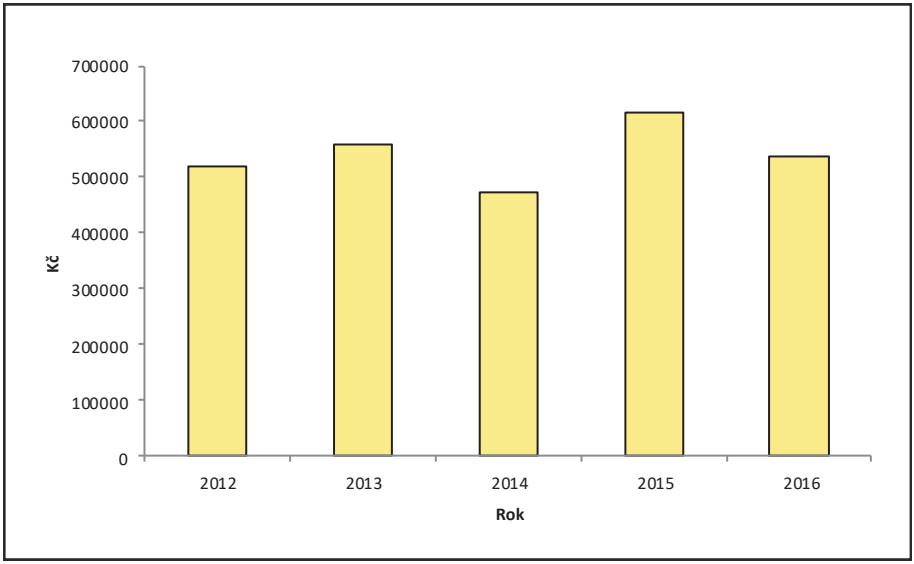

Adoptivní majitelé a spolumajitelé (v Kč)

Druh adoptivního majitele	2015		2016		Rozdíl
	Kč	Majitelů	Kč	Majitelů	
Jednotlivci	389464	123	311050	125	- 78 414
Školy a školní	27500	8	36700	7	+ 9 200
Firmy a instituce	199000	17	191382	11	- 7 618
Celkem	**615964**	**148**	**539132**	**143**	**- 76 832**

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, firmy a instituce v roce 2016

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Amboseli s.r.o, Praha	nosorožec dvourohý	90 000,00
Autocentrum Hájek, Týnec n/L	šimpanz	25 000,00
ZPA Smart Energy, TU	serval	15 000,00
Old Racing Club, DKnL	hroch obojživelný	15 000,00
JUTA, DKnL	buvol kaferský	13 000,00
JASS a.s., DKnL	jeřáb královský, gepard	9 000,00
Panasonic Automotive, Pardubice	jeřáb královský, 2x	8 000,00
ZTS a.s., DKnL	surikata	6 000,00
CARLA s.r.o., DKnL	dikdik Kirkův	5 000,00
Partis a.s., Wajsar Radek, Úpice	gepard	2 672,00
UCZP Pardubice - TEAP (Jevíčská)	koza kamerunská	1 500,00
Regionální muzeum, Chrudim	gepard	1 210,00
Celkem 11 institucí		**191 382,00**

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, školy a školní kolektivy v roce 2016

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
ZŠ Týniště n. Orlicí	hrošík liberijský	12 000,00
SOŠ veterinární, Hradec Králové	surikata	6 000,00
MŠ Holubova, Holice	želva obrovská	5 000,00
ZŠ a MŠ J.Gočára, Hradec Králové	želva	3 000,00
ZŠ a MŠ Libčany	velbloud jednohrbý, kobra kapská	6 000,00
ZŠ a MŠ Pohádka, Hradec Králové	bazilišek zelený, koza kamerunská	3 000,00
Masarykova ZŠ, Stará Paka	daman, chameleon pardálí	1 700,00
Celkem 87 škol		**36 700,00**

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, jednotlivci v roce 2016

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Zemanová Jana, Nové Město n. Metují	fenek, surikata	30 000,00
Čejková Lenka, Horní Počaply	pes ušatý	20 000,00
Fleissig Irena a Jan, Nový Šaldorf	lemur kata	20 000,00
Kasper Rudolf, Trutnov	orangutan bornejský	20 000,00
Szabó Jan, Zeleneč	nosorožec tuponosý	20 000,00
Karešová Blanka, Máslojedy	žirafa Rothschildova	10 000,00
Ladnar Martin, Nové Město n. Metují	nosorožec tuponosý	10 000,00
Staněk Aleš, Bílovice n. Svitavou	štětkoun africký	10 000,00
Teplá Danuše, Náchod	lemur kata	10 000,00
Kryl Milan, Jablonec n. Nisou	zebra Grévyho, oryx jihoafrický	8 000,00
Šrůta Martin, Beroun	zebra Chapmanova 2x	6 500,00
Kult Tom, Rtyně v Podkrkonoší	surikata	6 000,00
Fajt Jaroslav, Hradec Králové	zebra Grévyho	5 000,00
Němečková Jana, Hradec Králové	ibis jihoafrický, serval, veverka kapská	5 000,00
Sidelniková Anna, Brno	hrabáč kapský	5 000,00
Šimek Roman,Hradec Králové	tomistoma úzkohlavá	5 000,00
Vokáčová Radka		5 000,00
Hejzlar Kamil, Praha	osel africký	4 000,00
Malý David, Jičín	výr africký	3 500,00
Malý David, Jičín	výr africký	3 500,00
Barancová Radka, Praha	velbloud jednohrbý	3 000,00
Benešová Vlasta, Praha	zebra Chapmanova	3 000,00
Březinová Hana, Pardubice	zebra Chapmanova	3 000,00
Horáková Sára, Litomyšl	surikata	3 000,00
Kocábek Martin, Hradec Králové	zebra bezhřívá	3 000,00
Košař Petr, Mladá Boleslav	slon africký	3 000,00
Nosková Lenka, Pardubice	zebra Hartmannové	3 000,00
Place Gabriela, Vrchlabí	chameleon pardálí, chameleon obrovský	3 000,00
Trompischová Nicola, Velká Jesenice (Doležalová)	zebra Böhmova	3 000,00
Havel Vladimír, Hradec Králové	chameleon pardálí, přímorožec šavlorohý	2 500,00
Podlahová Miluše, Vodňany	gepard	2 400,00
Součková Matrina, Praha	voduška červená	2 000,00
Zemanová Michaela, Zeleneč	okapi	2 000,00
Bahníková Daniela, Mladá Boleslav	fenek	1 900,00
Hovorka Jiří, Hejnice	vousák senegalský	1 500,00
Kvochová Michaela, Pardubice	zebra Grévyho, zebra Bohmova, osel africký	1 500,00
Nerudová Helena, Hradec Králové	mořské ryby	1 500,00
Trnková Tereza, Třebechovice p. Orebem	ovce kamerunská	1 500,00
Zlatohlávkovi A. a Z., Jičín	zlatohlávci	1 500,00
Holasová Pavla, Hradec Králové	daman, zrzohlávka rudozobá	1 400,00
Bednářová Simona, Praha	žirafa síťovaná	1 000,00
Čapková Martina, Roztoky	veverka kapská	1 000,00
Čech Petr, Most	šakal čabrakový	1 000,00

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Čech Václav, Most	bongo	1 000,00
Čiperová Veronika, Hradec Králové	chameleon pardálí	1 000,00
Daněk Zdeněk, Pardubice	gepard, karakal	1 000,00
Dibelka Jakub, Vilémov	chameleon pardálí	1 000,00
Junák 4. odd., Hradec Králové	chameleon pardálí	1 000,00
Fořtová Barbora, Beřkovice	prase bradavičnaté, bazilišek zelený	1 000,00
Hamzová Gabriela, Brdo	želva obrovská	1 000,00
Hvězda Lukáš, Vamberk	levhart perský	1 000,00
Junková Martina, Hostinné	slon africký	1 000,00
Krpoun Luděk, České Budějovice	gorila	1 000,00
Lenfeld Luboš, Hradec Králové	chameleon pardálí	1 000,00
Lev Pavel, Dvůr Králové n. Labem	leguán zelený	1 000,00
Lukášová Ludmila, Vrchlabí	levhart perský	1 000,00
Matoušek Martin, Praha	žirafa síťovaná	1 000,00
Megová Dana, Modřice	žirafa Rothschildova, lev	1 000,00
Nymburská Monika, Hradec Králové	slon africký	1 000,00
Pekárková Nikola, Batňovice	žirafa	1 000,00
Peterka Vlastimil, Česká Třebová	surikata	1 000,00
Petr Miloš, Hradec Králové	žirafa síťovaná	1 000,00
Petrová Andrea, Hradec Králové	žirafa Rothschildova	1 000,00
Petrovická Diana, Chlumec n. Cidlinou	nosorožec dvourohý, nosorožec tuponosý	1 000,00
Plocek Karel, Siegen, DE	fenek	1 000,00
Divadlo Artur, Praha	polák malý	1 000,00
Šulc Martin, Hradec Králové	chameleon pardálí	1 000,00
Udržalová Petra, Hradec Králové	hrabáč kapský	1 000,00
Zeman Filip, Nupaky	osel zakrslý	1 000,00
Zlatohlávková Zuzana, Rozběřice	zlatohlávci	1 000,00
Reissnerová Iveta, Praha	lev berberský	900,00
Trýznová Berenika, Vrchlabí	bongo	800,00
Buštová Helena, Praha	lemur kata	750,00
Fidranská Lenka, Praha	daman	750,00
Pospíšilová Jana, Hradec Králové	lemur kata	750,00
Trávníček Marek, Hradec Králové	daman	750,00
Osobová Lucie, Praha	daman	700,00
Císař Štěpán, Kroměříž	holub sáhelský	500,00
Dědourek Jiří, Libochovice	hrošík liberijský	500,00
Deml Tomáš, Rudná u Prahy	hrošík liberijský	500,00
Dzodzáková Markéta, Kolín	nosorožec dvourohý	500,00
Eliášková Petra, Praha	nosorožec dvourohý	500,00
Fričová Hana, Hradec Králové	surikata	500,00
Hefka Zdeněk, Bernartice	žirafa síťovaná	500,00
Hlaváčková Markéta, Čestice	slon africký	500,00

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Hlavatý Vladislav, Miletín	ara ararauna	500,00
Hrdý Zdeněk, Pardubice	orangutan bornejský	500,00
Chládek Jiří, Lanškroun	čírka modrozobá	500,00
Chochola Josef, Uhlířské Janovice	surikata	500,00
Kalousek Štěpán, Hradec Králové	polák malý	500,00
Katrenčík Martin, Praha	koza kamerunská	500,00
Kozlovský Ondřej, Hradec Králové	lemur kata	500,00
Krpoun Rákosníková Kamila, Č.Budějovice	gorila	500,00
Kuchař Jiří,	lev	500,00
Lopourová Jitka, Uhlířské Janovice	prase bradavičnaté	500,00
Mědílková Klára, Horní Radechová	štětkoun africký	500,00
Mikyšková Markéta, Plzeň	lev	500,00
Mokrá Jana, Přelouč	koza kamerunská	500,00
Mužík Martin, Trutnov	polák proužkovaný	500,00
Mužíková Eliška, Praha	okapi	500,00
Němeček František, Voletiny	pes ušatý	500,00
Němeček Jiří, Voletiny	lemur kata	500,00
Novák Bořivoj, Vejprnice	žirafa síťovaná	500,00
Nováková Martina, Brno	slon africký	500,00
Pařík Lukáš, Dvůr Králové n. Labem	marabu africký	500,00
Peterka Vojtěch, Pardubice	želva obrovská	500,00
Pokorná Alena, Chotusice	lemur kata	500,00
Polák Pavel, Vysoké Veselí	polák malý	500,00
Poláková Kateřina, Vysoké Veselí	polák proužkovaný	500,00
Polakovičová Klaudia, Bratislava	sklípkan Smithův	500,00
Pořízek Jindřich, Nový Bydžov	hroch obojživelný	500,00
Rejlová Nikola, Čistá	lev	500,00
Starý Jindřich, Hostinné	snovač bělohlavý	500,00
Šlapák Jiří, Pardubice	šakal čabrakový	500,00
Šťastný Martin, Pardubice	okapi	500,00
Šupíková Michaela, Nasavrky	pralesnička	500,00
Teslíková Hurdálková Lucie, Náchod	hyena skvrnitá	500,00
Tončíková Petra, Lanškroun	lemur kata	500,00
Urbanová Marcela, Praha	rosnička	500,00
Valvodová Martina, Praha	gepard	500,00
Vopálka Jakub, Praha	husička vdova	500,00
Machová Helena, Praha	gepard	450,00
manželé Daňkovi, Náchod	gepard	čestná
novomanželé Křížovi	surikata	čestná
novomonželé Tršovi, Dvůr Králové n. Labem	žirafa síťovaná	čestná
celkem 124 jednotlivců		**311 050,00**

Sponzoring a dary

Hana Dvořáková, Jaroslav Hyjánek

Hlavním partnerem projektu Lví safari jsou Lesy ČR, s.p. (a)

Dary, sponzoring a reklamní plnění pro naši zoologickou zahradu v roce 2016 dosáhly ve výnosu z peněžních darů a placené reklamy částky 2 401 766,02 Kč. Ve výnosu z nepeněžních darů a barterových reklam částka dosáhla výše 68 350,00 Kč.

Tímto bychom chtěli poděkovat všem, kteří podporují naši práci a tím chov a záchranu ohrožených druhů zvířat naší planety. Pomocí těchto darů jsme schopni realizovat záchranné projekty, které jsou nedílnou součástí hlavních aktivit každé zoologické zahrady.

Peněžní dary v roce 2016 (údaje v Kč)

Dárce	Částka	Účel daru
ČSOB a. s., Praha	1 000 000,00	financování provozu zOO v roce 2015
Nadace ČEZ, Praha	1 000 000,00	"Naděje pro severní bílé nosorožce"
Anonymní dárci	211 766,02	Ochrana zvířat a životního prostředí
Unilever ČR, spol. s r.o., Praha	100 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Centropol Energy a.s., Ústí nad Labem	50 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Plynosklad s.r.o., Pardubice	25 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Českoslovenští lvi. DKnL	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Paní Radmila Gareisová, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan František Novák, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí

Nepeněžní dary v roce 2016 (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
ZOO Vídeň	500,00	Dudek chocholatý
TP Bernburg, Německo	200,00	Přádelník rezavoocasý 2x
L. Korábková, Svitavy	500,00	Varan stepní
Gaia Park, Kerkrade	1 000,00	Hrošík liberijský
ZOO Magdeburg, Německo	200,00	Kachna žlutozobá
TP Bernburg, Německo	2 000,00	Vousák červenožlutý 4x
ZOO Emmen, Holandsko	500,00	Turako Hartlaubovo
ZOO lešná, Zlín	200,00	Ovce Somálská 2x
ZOO Praha	2 500,00	Komba ušatá 5x
TP Cottbus, Německo	500,00	Čáp sedlatý
Aves Laube, Uhlířské Janovice	4 000,00	Kur bankivský domácí
Aves Laube, Uhlířské Janovice	200,00	Vrabec kapský 2x
Aves Laube, Uhlířské Janovice	1 000,00	Perlička supí 2x
anonymní dárce	500,00	Papoušek žlutotemenný
Dr. Kočí, Dvůr Králové n.L	100,00	Hroznýš madagaskarský
Gaia ZOO, Holandsko	2 000,00	Zebra damarská
ZOO Kodaň, Dánsko	1 000,00	Hroch obojživelný
Pairi Daisa, Belgie	1 000,00	Hroch obojživelný
ZOO Lisieux, Francie	1 000,00	Pes Hyenový 2x
ZOO Arnhem, Holandsko	1 500,00	Volavka proměnlivá 3x
Animal B.C. Okapi, Polsko	500,00	Sparák naholící
ZOO Jihlava	500,00	Bodlín Telfairův
S.Park Beekse Bergen, NL	500,00	Mangabej černý
ZOO Chorzow, Polsko	15 000,00	Kaloň egyptský 30x
Zoo Wroclaw, Polsko	2 000,00	Gundi saharský 4x
Africa Alive, UK	500,00	Mangusta Liščí
ZOO Cholchester, Polsko	500,00	Hrabáč kapský
ZOO Chorzow, Polsko	2 000,00	Plameňák malý 2x
anonymní dárce	20,00	Colosoma sp.
anonymní dárce	30,00	Pangasius sanit.
ZOO Hannover. Německo	5 000,00	Žirafa Rotschildova
ZOO Hannover. Německo	1 000,00	Antilopa Koňská
ZOO Hannover. Německo	1 000,00	Adax
ZOO Koln, Německo	500,00	Čáp simbil
ZOO Koln, Německo	1 000,00	Čejka korunkatá 2x
ZOO Koln, Německo	500,00	Perlička supí 1x
ZOO Koln, Německo	400,00	Lžičák kapský 2x
ZOO Duisburg, Německo	500,00	Kočkodan bělonosý
ZOO Liberec	500,00	Zoborožec naříkavý
ZOO Liberec	1 000,00	Zoborožec šedý 2x
ZOO Le Pal, Francie	2 000,00	Zebra Grevyho
ZOO Erfurt, Německo	500,00	Daman kapský
ZOO Duisburg, Německo	1 000,00	Pelikán africký 2x
ZOO Praha	500,00	Toko žlutý
ZOO Praha	500,00	Zejozob africký
P. Malinský, Sobětuchy	500,00	Papoušek žako

Nefinanční reklama v roce 2016

Partner	Kč	Plnění za poskytnutou reklamu
Dostihový spolek a.s., Pardubice	50 000,00	reklamní tabule na dostihovém závodišti
GOLEMGROUP, s.r.o., Letohrad	40 000,00	inzerát v časopise Abeceda bydlení
GOLEMPRESS, s.r.o., Letohrad	40 000,00	inzerát v novinách GOLEMPRESS
Pardubický kurýr spol. s r.o.	20 662,00	reklama v časopise Pardubický kurýr
BEAS, a.s., Hradec Králové	14 595,00	dodávka krmiva - tvrdé pečivo
Hvězdárna v Úpici	826,00	reklamní tabule ve hvězdárně

Výnosy z reklamy v roce 2016 - finanční

Partner	Kč
Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové	500 000,00
ČEZ, a.s., Praha	500 000,00
Československá obchodní banka, a.s., Praha	248 000,00
Travel Advance s.r.o., Praha 2	215 088,00
Coca-Cola HBC Česká republika, s.r.o.	150 329,00
Plzeňský Prazdroj a.s., Plzeň	150 000,00
GASTRO-ZOO s.r.o., Dvůr Králové n. L.	110 000,00
ČERNÁ HORA - MEDIA s.r.o., Hradec Králové	100 000,00
UNILEVER ČR, spol. s r.o., Praha	50 000,00
EKO-LAB Žamberk spol. s r.o.	24 793,00
BOBY - FLEISCH spol. s r.o., Dolní Brusnice	22 000,00
Město Dvůr Králové nad Labem	20 000,00
ZPA Smart Energy s.r.o., Trutnov	13 000,00
J. Seidl a spol. s.r.o., Dvůr Králové n. L.	12 000,00
Mach drůbež, a.s., Litomyšl	11 219,00
I. SPZ s.r.o., Pardubice	10 017,00
TREDO s.r.o., Bílá Třemešná	7 534,00
JUTA a.s., Dvůr Králové n. L.	5 000,00

Hlavní partner ZOO Dvůr Králové ČEZ a.s. byl i v roce 2016 prezentován v průvodci po zoo Jambo. (a)

NATURA VIVA 2016

Jaroslav Hyjánek

Natura Viva podporuje už řadu let environmentální programy dvorské zoo, mezi které patří i projekty navracení zvířat zpět do volné přírody. (js)

NATURA VIVA z.s. jehož doménou je dlouhodobá spolupráce se ZOO Dvůr Králové a podpora environmentálních projektů, se v roce 2016 zaměřil na přípravu dlouhodobě strategických záměrů v získávání finanční podpory pro záchranné projekty královédvorské zoologické zahrady.

Jedná se zejména o vytipování jednotlivých partnerů, kteří jsou prostřednictvím svých nadací a nadačních fondů ochotni podpořit či dlouhodobě podporovat významné projekty realizované prostřednictvím ZOO Dvůr Králové.

V roce 2016 příjmy spolku dosáhly 36 Kč. Výdaje činily 1 620 Kč (jedná se o bankovní poplatky spojené s vedením účtu spolku).

K 31. 12. 2016 spolek disponuje prostředky ve výši 127 267 Kč uloženými na běžném a spořícím účtu v ČSOB.

Zoologie

Pavel Moucha, Irena Čiháková

Jedním ze tří mláďat nosorožce dvourohého narozených v roce 2016 byla samička Jasiri.(jž)

Zapálený příznivec zoologické zahrady nebo jen pozorný čtenář se z následující souhrnné tabulky stavů zvířat může dozvědět řadu informací jak o celé kolekci tak i o jednotlivých druzích. Častá otázka, na kterou se v tabulkách hledá odpověď, je, zda přibily nějaké druhy a jak se zvýšil počet kusů. Odpověď je ano, přibyly 4 druhy savců a 1 ptáků. Počet kusů vzrostl o 159, tj. necelých 7 %. Je to dost nebo málo? Asi nejlépe tuto změnu vystihuje slovo „přiměřeně“. Přiměřeně tomu, jak se změnily možnosti ustájení, především zimního, protože to u nás nejpodstatněji limituje chovatelské možnosti. Posláním zoologické zahrady rozhodně není hromadění druhů a jedinců za každou cenu. Není zapotřebí pyšnit se šokujícími počty zvířat v souhrnných tabulkách výroční zprávy. Cíle a poslání každé moderní zoo jsou zcela jiné, zaměřené především na záchranu ohrožených druhů, výchovu veřejnosti k ochraně přírody a v neposlední řadě poskytují zoologické zahrady svým návštěvníkům možnost odpočinku a načerpání nových sil do každodenních starostí, které život přináší. V zájmu těchto cílů jsou zvířata chována, jsou pro ně budovány expozice podle našich momentálně nejlepších znalostí a zkušeností, které zajišťují maximální pohodu zvířat. Nejsou to jen stavební úpravy expozic, ale je to i chovatelská práce, která má vliv na spokojenost zvířat a musí respektovat přirozené potřeby daného druhu. Zároveň musí i sledovat příbuzenské vztahy, aby spojováním geneticky blízkých jedinců nedocházelo ke ztrátě genetické diverzity.

Velký význam zde hraje celoevropská koordinace chovu prostřednictvím odborných skupin zřízených Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií (EAZA). To se týká především vzácných a málo početných druhů kde dnešní chov vychází z malého počtu zakladatelů. V naší zoologické zahradě je takto mezinárodně řízen chov více jak 40 druhů savců, ptáků a plazů. Jen díky správné komplexní péči o chovaná zvířata, kterou na zoologii zajišťuje více jak 60 pracovníků, se můžeme dočkat i odchovů, což je ten nejlepší důkaz, že o zvířata je postaráno správně. To platí jak pro „běžná“ zvířata tak i pro ta vzácná. Podrobně odchovy uvádějí následující tabulky. Pokud máme vyjmenovat ty, které nás nejvíce potěšily, pak na prvním místě to je určitě odchov tří nosorožců dvourohých (černých), našich „erbovních“ zvířat. Rovněž tři mláďata odchovali drilové černolící a skupina dnes patří k největším v Evropě. Koncem roku se po dlouhé době narodilo 7 psů hyenových. Odchov je o to zajímavější, že matkou je mladá samice a toto jsou její první mláďata. Z ptáků se již tradičně dařilo pelikánům, celkem bylo odchováno 33 mláďat ve 4 druzích nebo vzácným pižmovkám ostruhatým, kterých bylo odchováno 10. Od úspěšných odchovů, během roku to bylo 248 savců, 236 ptáků a 28 plazů, schází jen krok do cíle a tím je navrácení zvířat do přírody. Je to krok nejtěžší a jsme rádi, že se nám v tomto roce takový krok povedl. Do Tanzanie, konkrétně do NP Mkomazi, byla vypuštěna samice nosorožce dvourohého Eliška, která má ve svém „osobním průkazu“ uvedeno místo narození ZOO Dvůr Králové. O tomto úspěchu a o navrácení pelikánů skvrnozobých na Filipíny pojednávají další příspěvky. Podrobněji o dění na jednotlivých zoologických odděleních píší ve svých příspěvcích odborní zoologové v této výroční zprávě.

Na podzim probíhaly pokusy o spojení lvů berberských se skupinou lvic. (lp)

Šelmy a malí savci

Gabriela Linhart, Radek Hlávka a Michal Podhrázský

Gepardí samec Nescio. (th)

Gepard (*Acinonyx jubatus*) – do roku 2016 jsme vstoupili s počtem 9 gepardů (chovná samice Darili, její odrostlá mláďata Maji Altai, Ignis Fahd, Terra Zee, Spirit Nameri a Aeris Inti, dále šestnáctiletý samec Nescio a dva chovní samci dovezení v předchozím roce z francouzské Safari de Peaugres: Ulysse, Ukulélé). V únoru jsme Darili, která začala projevovat známky únavy a nervozity z přítomnosti dospívajících paterčat, oddělili a přesunuli z klasické části na safari, kde byli rovněž umístěni všichni tři dospělí samci. V březnu byli na základě doporučení EEP koordinátora odvezeni oba odchovaní samci Maji Altai a Ignis Fahd do polských Katowic, a v září samice Terra Zee do rakouského Salzburku. U samce Nescia jsme léčili pravou hrudní a levou pánevní končetinu, na kterých se opakovaně rozvíjely záněty a ložiska cyst. Bohužel se stav končetiny nelepšil, postupně musela být odstraněna velká část měkké tkáně chodidla na pánevní a první prst na hrudní končetině. V červenci jsme se (i s ohledem na věk zvířete) rozhodli pro eutanazii.

Karakal (*Caracal caracal*) – i v tomto roce byl chov karakalů úspěšný. Z předešlého roku odchovaná mláďata Kisu Andrej a Uma Adele odešli v dubnu do litevské zoo Klaipeda. Mezitím už samice Keira odchovávala tři, v březnu narozená mláďata (dva samce a jednu samici). Otcem koťat byl opět Mazuri. Mladí samci Baluby a Benjamin odjeli v listopadu do nového domova – ukrajinské Zoo Limpopo. Transport jejich sestry Barunky je plánován do estonské zahrady v Tallinu.

Serval (*Leptairus serval*) – v letošním roce „oslavil“ samec Batul své 20. narozeniny! On, i jeho partnerka, devatenáctiletá samice Hýta, jsou stále v dobré kondici.

Levhart perský (*Panthera pardus saxicolor*) – vleklá nešťastná situace s údajně poddruhovým křížencem Taianem, který byl v roce 2011 importován z Novosibirska a jeho dcerou Sárou (na obě zvířata byl EEP koordinátorem vydán zákaz dalšího množení či transportu) se posunula (alespoň částečně) ke svému řešení. Dostali jsme povolení převozu samce do maďarské zahrady v Pecs, kam Taian v březnu odjel. Tím se uvolnilo místo pro nového chovného samce, kterým byl doporučen se stát Arkhyz ze Soči.

Lev (*Panthera leo*) – na lvím safari se během denního návštěvnického provozu střídaly dvě skupiny zvířat – skupina samic a skupina kastrovaných samců. V lednu došlo mezi dvěma zvířaty ke konfliktu, nejstarší samice Eva musela být ošetřena, bohužel na následky zranění a vzhledem k věku patrně i sedace, uhynula. Berberští samci Bart a Napoleon obývali expoziční část přístupnou pro pěší návštěvníky a mimo otevírací dobu zahrady byli připravováni na možné budoucí působení na safari (tzn. přivykání na kontakt s motorovými vozidly a spojováni se samicemi za účelem vytvoření expozičně atraktivní skupiny).

Surikata (*Suricata suricatta*) – v roce 2016 jsme měli v chovné skupině surikat 3 vrhy, dohromady 8 odchovaných mláďat, z toho 5 samců. Všechna mláďata se narodila v přírodních podzemních norách venkovního výběhu společném i pro veverky kapské.

Krmení lvů berberských. (sj)

Mládě surikaty. (js)

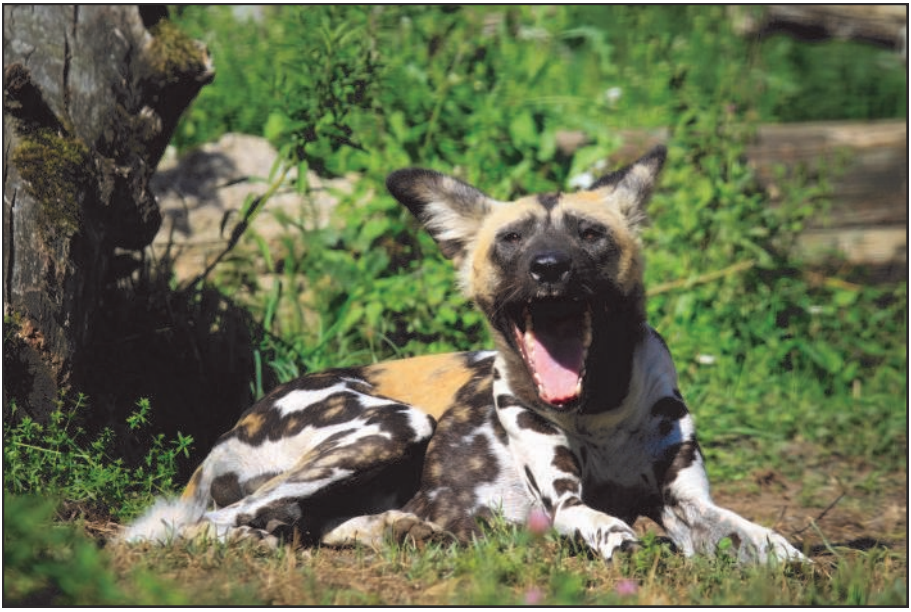

Samice psa hyenového Princezna Fiona se stala v prosinci matkou sedmi štěňat. (sj)

Mangusta liščí (*Cynictis penicillata*) – do roku 2016 jsme vstupovali s 11 zvířaty, což byl vzhledem k rozloze výběhu a expozice již příliš velký počet. V průběhu sezony se nám podařilo část samic a starého samce umístit v jiné chovatelské instituci a v červenci jsme přivezli ke třem našim původním dospělým samicím nového chovného samce z Africa Alive/Kessingland v Anglii. Protože se podařilo odchovat dvě mláďata narozená v květnu, držíme ke konci roku 2016 v expozici mangust liščích na pavilonu slonů celkem šest zvířat.

Promyka červená (*Galerella sanquinea*) – v letošním roce se nám podařilo, jako jednomu z mála chovatelů, opět rozmnožit tento zajímavý druh afrických promyk. Byly odchovány dvě samičky. Loňské mládě, posléze přeurčené na samce, odešlo do ZOO Plzeň.

Ženetka tečkovaná (*Genetta genetta*) – v roce 2016 náš chovný pár odchoval ze dvou vrhů jedno mládě.

Pes hyenový (*Lycaon pictus*) – po několikaleté stagnaci se konečně u psů hyenových začalo blýskat na lepší časy. Po získání mladé samice z římské zahrady na sklonku loňského roku se nám podařilo v květnu 2016 přivézt bratrský pár ze Zoo Lisieux. Po povinné karanténní lhůtě byla všechna tři zvířata bez komplikací spojena v pro návštěvníky skrytém výběhu tak, aby psi měli optimální podmínky pro námluvy a páření během podzimní říje. Zejména samci nebyli totiž na blízkou přítomnost lidí zvyklí a vykazovali stále velmi plaché chování. Očekávaná říje u feny proběhla a jeden ze psů evidentně převzal roli alfa samce a partnera samice, nicméně samotné páření jsme nikdy nespatřili. Čekalo nás tedy několik desítek dní napětí. Teprve v době klidnější zimní sezony se celé trio přestěhovalo na psinec v klasické části zahrady. K naší radosti jsme mohli na mladé feně Fioně pozorovat známky postupující březosti. Trio psů dostalo k dispozici největší z výběhů na psinci a dva boxy s porodní norou. Psinec kromě dalších šelem obývaly i dvě staré feny hyenové. Ty měly expozici i výběh na zcela opačné straně tak, aby se s mladým a nově příchozím triem vůbec neviděly. 14. prosince 2016 Fiona porodila (podle kamerového záznamu) 9 štěňat. Od první chvíle se projevovala jako pečlivá matka, celé dny trávila v noře. Vchod do nory střežil otec štěňat, druhý ze samců se zdržoval opodál. V celém pavilonu byl nastaven režim minimálního provozu. První kontrola nory proběhla po dvou týdnech od porodu. Ve vrhu bylo 7 zdravých štěňat (2 samci a 5 samiček). Dvě chybějící štěňata, jejichž porod byl zaznamenán kamerou, byla buď příliš slabá nebo se zdravotním problémem a byla matkou odstraněna. Mláďata byla zvážena a dostala první dávku prostředku proti vnitřním parazitům. Doufáme, že se budou zdárně vyvíjet a růst v mladou krásnou smečku.

Na rozdíl od předešlého druhu se u dalších dvou druhů psovitých šelem odchov nepodařil. U **šakalů čabrakových (*Canis mesomelas*),** ač jsme se snažili upravit

chovné podmínky, k rozmnožení opět nedošlo. U dalšího druhu, **psa ušatého (*Otocyon megalotis*),** sice k zabřeznutí samice a následnému porodu došlo, ale obě mláďata se narodila mrtvá. Jedno z nich muselo být dokonce vytaženo ze samice asistovaně. Dvě samičky, matka s dcerou, odešly do Africa Alive/Kessingland.

Fenek (*Vulpes zerda*) – u těchto nejmenších psovitých šelem došlo během roku k několika změnám. U obou párů došlo ze zdravotních důvodů, zapříčiněných zejména vysokým věkem, k eutanázii samců. Zbylé samičky se nám podařilo spojit do nezvyklého páru, takže tyto, také již letité, nemusí dožívat osamoceně.

Kaloni – expozice kaloňů se stala jednou z novinek letošní sezony. Byla koncipována jako součást autentické kopie západoafrické vesničky s názvem Tiébélé, nesoucí typické tamější výrazné architektonické prvky. Expozice je společná pro dva africké taxony: **kaloně plavého (*Eidolon helvum*)** a **kaloně egyptského (*Rousettus aegyptiacus*).**

Krysa obrovská (*Cricetomys gambianus*) – v průběhu roku došlo k úhynu obou námi chovaných zvířat, čímž byl prozatím chov těchto afrických hlodavců ukončen. Gundi saharský (*Ctenodactylus gundi*) – zajímavý obyvatel severoafrických pouští, je naopak novým druhem afrických hlodavců, pro něhož byla vytvořena nová expozice v areálu západoafrické vesničky Tiébélé. Čtyři samci tohoto druhu, jež má svůj ESB program, k nám přišli ze ZOO Wroclaw.

Veverka kapská (*Xerus inauris*) – je africký druh pozemní veverky, jejíž chov zatím v dvorské zoo prosperuje, a to tím způsobem, že jsme se rozhodli pokusit se vytvořit druhou chovnou skupinu ve společném výběhu se surikatami, a navíc i několik zvířat odeslat do jiných evropských chovů.

Dikobraz jihoafrický (*Hystrix africaeaustralis*) – i tomuto druhu se u nás poměrně daří, od naší chovné samice bylo odchováno v tomto roce celkem pět mláďat ve třech vrzích. Čtyři starší, u nás narozená zvířata, odešla do jiných zoo. Od letošního roku můžete naší dikobrazí rodinku spatřit během teplých měsíců ve výběhu v areálu jihoafrické vesničky.

Osinák africký (*Atherurus africanus*) - Pár osináků afrických chovaný ve společné expozici s talapoiny severními (Miopithecus ogouensis) zde prospívá. V loňském roce se jim narodilo první mládě, sameček. Hned z kraje tohoto roku se jim narodilo druhé mládě, také sameček. V červnu se narodilo třetí mládě, tentokrát samička. Dva mladí samečci byli odděleni ve stáří jednoho měsíce posledního mláděte a byli nadále bez problémů chováni spolu.

Fenci jsou aktivní zejména v noci, většinu dne prospí. (sj)

Oddělení šelem (zleva): Radek Hlávka, Lucie Pavlačíková, Ivana Váhalová-Grúňová, Gabriela Linhart, Ivana Benhamiche, Galina Žižková, Zdeňka Hlávková.

Kopytníci

Luděk Čulík a Jiří Hrubý

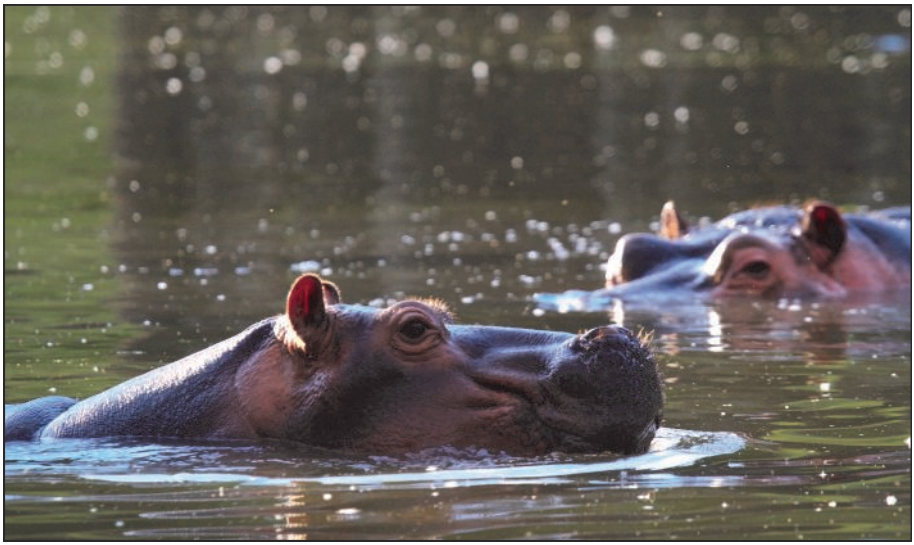

Hroši opět v zoo. (sj)

Ke konci roku 2016 chovala zoo 723 kopytníků v 42 druzích a 54 formách.

Významné odchovy

V roce 2016 se narodilo ve stádech kopytníků 241 mláďat v 29 druzích a 34 formách. Mezi významná narození patří 7 antilop koňských, 5 antilop vraných, 11 antilop losích, 10 kudu malých, 4 sitatungy západoafrické, 3 bahnivců horských, 10 buvolů kaferských, 2 buvoli pralesní, 7 vodušek abok, 35 vodušek červených, 7 vodušek znamenaných, 11 pakoňů běloocasých, 5 pakoňů modrých, 4 buvolci běločelí, 6 antilop skákavých, 11 gazel Thomsonových, 2 gazely dama, 1 dikdik Kirkův, 5 přímorožců šavlorohých, 1 zebra bezhřívá, 4 zebry Böhmovy, 1 zebra Burchelova (dříve damarská), 2 žirafy Rothschildovy, 3 nosorožci dvourozí, 1 štětkoun africký, 19 impal jihoafrických.

Nová zvířata v zoo

Chovné skupiny byly v letošním roce doplněny díky nově se rozvíjející spolupráci s koordinátory a vedoucími plemenných knih o důležité jedince do chovu. Během roku jsme dovezli: 1,0 zebru Grévyho ze zoo Le Pal, 0,1 hrošíka liberijského ze zoo Gaia Park, 0,2 hrocha obojživelného ze zoo Kodaň a Pairi Daiza, 0,1 nosorožce širokohubého jižního ze zoo Erfurt, 1,0 Impalu z Opel zoo, 1,0 kudu velkého ze zoo Sosto a 1,1 ovce somálské ze zoo Zlín.

Nosorožci

Rok 2016 byl na úseku nosorožců velmi rušný a hlavně náročný. Již z předchozího roku jsme věděli o třech březích samicích nosorožců dvourohých, takže probíhala příprava a očekávání třech porodů. To však nebyla jediná významná událost. Stále jsme se připravovali na z podzimu odložený transport samice Elišky do Tanzanie. A jak již to tak bývá, tak samice Eva a Jasmína načasovaly své porody krátce za sebou a právě na období závěrečných příprav přesunu samice Elišky do národního parku Mkomazi. Naštěstí obě prvorodičky zvládly své úlohy na jedničku a oba porody proběhly bez komplikací a následně se i obě matky o svá mláďata staraly vzorně.

Poté následoval již zmiňovaný přesun Elišky. Tentokrát se oproti roku 2009 jednalo jen o jedno zvíře, takže jsme měli dostatečný prostor Elišku na transport připravit. Dokázali jsme zúročit zkušenosti z předchozích transportů a tentokrát jsme s tréninkem nakládání začali již řadu týdnů dopředu. V počáteční fázi jsme pro nácvik využili starý fixační box, kde jsme samici zastavovali cestou do výběhu, aby si zvykla být klidná ve stísněném prostoru a nevadil jí pohyb lidí v okolí. Tento postup probíhal asi dva měsíce a poté jsme za fixační box nainstalovali naši přepravní bednu a cvičení převedli do ní. Po vypouštění do výběhu musela Eliška

Nosorožec dvourohý. (sj)

projít bednou, kam byla potom krmena. Jeden ošetřovatel samici zepředu krmil, a druhý se zkoušel objevovat za ní, aby si samice zvykla na pohyb za transportní bednou, který je pro nakládání nezbytný. Zpočátku byla Eliška mírně nervózní, ale za krátko nebyl problém za ní stát v transportní bedně a samice naší přítomnost akceptovala a zůstala klidná. V závěrečné fázi se k nám připojil jihoafrický veterinář Pete Morkel se kterým jsme spolupracovali na všech předchozích transportech do Afriky a ten zvíře doprovázel až do Tanzanie. Nakládání bylo naplánováno na 26. června brzy ráno. Ukázalo se, že se všechna naše předchozí práce vyplatila a nakládání proběhlo velice hladce a samice byla velmi klidná. Pak již započal samotný přesun a to nejprve nákladním autem na letiště v Lipsku, kde bylo již připraveno speciální letadlo, které Elišku dopravilo až na letiště Kilimandžáro. Odtud pak znovu nákladním autem Eliška dorazila do Mkomazi, svého nového domova.

Nestačili jsme si ani vydechnout a blížil se další porod. Již po celá léta se snažíme před každým porodem být připraveni na to, že věci nemusí jít hladce. To znamená počítat s alternativou, že se samice nebude chtít nebo nebude schopna se o mládě postarat a to bude muset být převedeno na umělý odchov. Tyto přípravy spočívají v tom, že kromě vybavení musíme mít i zásobu zamraženého koňského, ještě lépe nosorožčího mléka a mleziva. Tato opatření přijímáme i v případě zkušených samic, u kterých je předpoklad, že vše zvládnou sami. Třetí březí samicí byla Jola a u ní vzhledem k vleklým zdravotním problémům byla největší šance na komplikace. Již opoždění porodu oproti všem předpokládaným termínům nevěstilo nic dobrého. Naše obavy se naplnily 12. října před půlnocí, kdy Jola porodila životaschopnou samičku, která však vážila pouhých 17kg, což je pouze zhruba polovina běžného průměru porodních hmotností u dvourohých nosorožců. Mládě mělo chuť do života a na nohy se postavilo celkem záhy, problém ale nastal, když se mládě chtělo napít mléka, protože vzhledem ke své velikosti nebylo schopno dosáhnout matce na vemeno. Po několika hodinách již bylo jasné, že nemáme na výběr a museli jsme mládě poprvé napojit. Zde začal náš maraton dojení, napájení a snahy naučit mládě pít od matky. Naši obrovskou výhodou byly v té době tři laktující samice, které nám zpočátku umožnily předkládat hlavně nosorožčí mlezivo a mléko. Zde je potřeba zmínit, že hlavně Jola s námi ukázkově spolupracovala a umožňovala nám oddojovat nemalé množství mléka a hlavně nezměrnou trpělivost při naší snaze mládě učit pít od matky. Po zhruba týdnu, kdy jsme se moc nevyspali, mládě zesílilo natolik, že se ho podařilo navézt na vemeno tak, že se samo napilo od matky. Od té doby byl již každý pokus nadějnější, až mládě již nejevilo žádný zájem o láhev s mlékem a pilo již jen od matky. Tento odchov je unikátní nejen v tom, že jsme měli zdroj nosorožčího mléka, že nám samice umožňovaly jej odebírat, ale i v tom, že po celou dobu mládě zůstalo s matkou a nakonec se ho podařilo převézt zpět na přirozený odchov.

Nosorožec tuponosý na sněhu. (sj)

V roce 2016 se narodila tři mláďata nosorožce dvourohého. (sj)

Samice Hula a Mona přijely do zoo na jaře 2016. (sj)

Zebry bezhřívé. (sj)

Progres pokračoval i ve skupině nosorožců tuponosých jižních. Nejen, že se samec Pamir několikrát pářil se samicí Jessikou, ale na podzim k nám dorazila další samice. Šlo o dvacetiletou samici Tembu, která do naší zoo přišla z Erfurtu a opět zvýšila naše šance na obnovení chovu těchto nosorožců v naší zoo.

Hroši a hrošíci

Loňský rok se nesl v duchu jednoho velkého návratu. Po třinácti letech jsme obnovili chov hrochů obojživelných. Tento ikonický druh jistě v zoologické zahradě zaměřené na Afriku chybět nesmí. Oprášili jsme historický projekt a rozhodli se hrochy vypustit na volný letní výběh s antilopami a vodními ptáky. Vzhledem k finanční náročnosti projektu jsme museli trochu improvizovat a hroši se připojili k řadě dalších druhů afrických kopytníků, kteří léto tráví v safari, ale na zimu jsou přesouváni do zimovišť v zázemí zoo. Hroši patří bezesporu k jedněm z nejnebezpečnějších zvířat, a tak musela být přijata řada opatření a provedeny úpravy výběhu. Vznikl zde malý dvorek, kam jsou hroši uzavíráni na krmení a tím je umožněn úklid výběhu, dále jakási letní stáj, odkud jsou pak hroši přesouváni do zimoviště, které pro ně bylo také upraveno. Koordinátorem evropského chovu nám byly doporučeny dvě mladé samice, čtyřletá Mona ze zoo Kodaň a pětiletá Hula ze zoo Pairi Daiza. Transport byl naplánován na konec května a byl naplánován tak, že obě samice přijely do zoo v jeden den a byly do výběhu vypuštěny společně. Přes počáteční ostych se z nich stala nerozlučná dvojice. V příštím roce by je měl následovat i mladý samec.

V postupném obnovování chovu jsme pokračovali i u hrošíků liberijskýck, zde jsme přivezli mladou samici Malayu ze zoo Gaia Park. Dále čekáme na doporučení koordinátora a doufáme v přesun mladého samce, tak abychom se znovu po letech dočkali odchovu.

Zebry a osli somálští

Chov zeber Burchellových (dříve damarských) pokračoval se střídavými úspěchy. Nový hřebec Dube, který byl v loňském roce spojen se skupinou sedmi klisen, musel být následně po šesti měsících pro vzrůstající agresivitu vůči klisnám oddělen. Bohužel po něm zabřezla jen jedna klisna (Amálka) a ta přivedla na svět hřebečka Abubu. Ostatní klisny nezabřezly. V příštím roce opět zkusíme Dubeho do skupiny zapojit.

U zeber bezhřívých v chovu úspěšně pokračuje hřebec Marty ze zoo Liberec, po kterém se narodilo hříbě, a další hříbata na sebe nedají dlouho čekat.

Ve skupině zeber Böhmových nebyl letos chovný hřebec. Nový hřebec Memphis, který byl v roce 2015 přivezen je ještě mladý a tak je s ním počítáno do chovu až v sezoně 2017.

U zeber Hartamannové byla plánovaná chovná pauza. Po dohodě s koordinátorem chovu i našich letitých zkušeností je dobré připouštět tyto zebry jednou za dva roky, čímž tak nenarůstá počet mláďat po stejném otci a mláďata nejsou ohrožována hřebcem při páření kobyl.

Také u zeber Grévyho byla chovná pauza, ze stejného důvodu, jako u zeber Hartmannové.

Chov oslů somálských byl po několik letech opět obnoven a na doporučení koordinátorky chovu, byly naše klisny spojeny s osvědčeným hřebcem Aidinim. Ten se ujal svého úkolu, a v příštím roce můžeme očekávat přírůstky. Evropský chov jsme posílily odesláním dvou klisen do zoo Zamosc v Polsku a zoo Arcachon ve Francii.

Štětkouni
V letošním roce jsme se poprvé dočkali úspěšného odchovu štětkouna. Po řadě pokusů, úhynech novorozených mláďat a vylepšování zázemí jsme se konečně dočkali. Samice Viktorka porodila tentokrát jen jedno mládě a sameček výborně prosperuje. K porodu, a následném odchovu paradoxně došlo během přestavby pavilonu, kdy zvířata byla provizorně umístěna na pavilonu buvolů. Součástí rekonstrukce byla i expozice právě pro štětkouny a návštěvníci je nyní mohou vidět i během zimních měsíců.

Okapi a žirafy
V roce 2016 chovala naše zoo jen samce Ewanga, který se u nás narodil v roce 2008. Opětovné zapojení naší zoo do chovných programů v rámci EAZA prostoru, přinesl úspěch i u okapi. Koordinátor přislíbil, že doporučí pro našeho samce vhodnou samici a tak bychom se měli v brzké budoucnosti dočkat nastartování nového chovu.

Útlum v chovu žiraf v Evropě pokračuje a naše zoo se potýká s nově nastavenými pravidly v oblasti jejich chovu. Převážná část našich žiraf Rothschildových nedosahuje vytyčeného procentuálního objasnění jejich rodokmenu, a tudíž nejsou doporučena do dalšího chovu. Příčinu neobjasněných rodokmenů musíme hledat hluboko v historii, kdy se k nám žirafy dostaly. Původní stádo dovezené z Afriky bylo v roce 1975 utraceno na podezření ze slintavky a kulhavky. Rok poté se začalo formovat nové stádo z jedinců svezených z celé Evropy. Bohužel tehdejší

Dětskou zoo obývají i oslíci. (sj)

Mládě žirafy Rothschildovy. (sj)

Skupina přímorožců šavlorohých. (sj)

Kudu velký v jednom z výběhů v Africkém safari.(sj)

management nebyl na takové úrovni a tak přišla i zvířata s nejasným původem. V prvních letech chovu, byli dokonce ve stádě tři samci, což ve výsledku také devalvovalo rodokmen potomků. Řešením bude vytvoření nové skupiny, jednak ze stávajících vhodných samic, popřípadě doplněné o samice nové. Samice, které nejsou vhodné do dalšího chovu, nezasáhnou do reprodukce a budou chovány jen expozičně. Chovný samec Tommy, který zde zplodil již 37 mláďat je v evropském chovu již nežádoucí a tak by ho do několika let měl nahradit samec nový.

Chov žiraf síťovaných byl na dva roky pozastaven jednak z důvodu úhynu chovného samce Jitu, ale také z důvodu realizace nové přístavby k stávajícímu pavilonu, kde budou žirafy pro návštěvníky k vidění i v zimních měsících. V době výstavby bude manipulace s žirafami velmi náročná a tak bychom nového chovného samce rádi přivezli, až bude celý projekt hotov.

Antilopy

Antilopy koňské, stejně jako antilopy vrané chováme v naší zoo každou ve dvou nezávislých skupinách. Do každé skupiny je jednou za dva roky spojován samec a tak je kontrolována stabilní populace a odbyt mláďat. Ve skupině antilop koňských byl nově zapojen samec Lothar, dovezený ze zoo Hannover. První jeho potomci, však nesplnily naše očekávání (malá životaschopnost a nízká porodní hmotnost). Budeme dále sledovat porody dalších samic a poté se rozhodneme o dalším působení Lothara v chovu. V jedné skupině antilop vraných se nám stalo, že dva mladí samci nám napářily tři samice a narozená mláďata neměla jistého otce. Oslovili jsme laboratoř firmy Genservice s.r.o. a požádali je o určení paternity u těchto mláďat. Díky již vyvinuté metodě se podařilo u každého mláděte stanovit jistého otce a tak se mláďata mohou dále začlenit do evropského chovného programu. Výsledky metody ukazují, že v budoucnu bychom mohli využívat této metody při stanovování paternity u nechtěného spojení i jiných druhů.

V chovu bong byla reprodukce pozastavena na přání koordinátora chovu, z důvodu plánované obnovy stáda. Naše mladé samice odejdou do jiných zoologických zahrad a u nás se časem vytvoří zcela nová skupina, která by mohla dále fungovat se stávajícím samcem Brunem. K obměně dojde paradoxně z důvodu našeho velmi úspěšného chovu, kdy jsme svými odchovy zaplavily ZOO Evropy, a další šíření stejné genetické výbavy by už nebylo k užitku.

Chov všech druhů vodušek je v naší zoo také řízen a do početných stád jsou samci připouštěni většinou jednou za dva roky. Rok 2016 byl právě rokem, kdy byla stáda bez samců.

V letošním roce jsme se rozhodli spojit stádo samic oryxů jihoafrických ve společném výběhu se stádem zeber Grévyho a stádem žiraf Rothschildových. Naše obavy, že by zebry mohli oryxe napadat, se ukázaly liché. Byli to právě oryxi, kteří ovládli výběh, a ostatní zvířata se jim spíše vyhýbala. Potěšitelné bylo, že za celou sezonu nedošlo k žádnému fatálnímu ataku a tak budeme se spojováním pokračovat i příští rok.

Tento rok byl také důležitý pro chov kudu malých. Konečně jsme se dočkali mláďat po novém Samci ze San Diega, který k nám v předchozím roce dorazil ze zoo Basilej. Jedná se o velmi podstatný odchov generace mláďat, která jsou potomky tento nové linie.

Tuři a ovce
Chov buvolů kaferských se v zoo tradičně daří, což ukazuje i 10 narozených mláďat. Bohužel byl na čas uzavřen jejich návrat na africký kontinent z důvodu veterinárních opatření ze strany afrických kolegů. Doufáme, že se tato situace časem vyjasní.

Dále se nám dařilo rozšířit skupinu ovcí somálských. Další pár jsme získali ze zoo Zlín. Poté se dostavil i první odchov. Věříme, že pestrost chovaných plemen v dětské zoo se tímto stane atraktivnější.

Autosafari a výběh Safarikempu
Provoz safari, včetně nočních vyjížděk byl zahájen a ukončen podobně jako v minulých letech. Znovu zde bylo vypuštěno více jak 140 jedinců mnoha druhů afrických kopytníků.

Výběh Safari Kempu byl letos opět osazen stádem pakoní běloocasých, dvěma samci žiraf (Rothschildovy a síťované), a stádem zeber damarských. Učinili jsme také pokus o zapojení skupiny adaxů. Tento záměr nám bohužel nevyšel, adaxi se nedokázali ve výběhu zklidnit a stále pobíhali až do vyčerpání. Proto jsme raději zvířata odchytili a v příštím roce použijeme jinou strategii spojování a provedeme úpravy ve výběhu, abychom dokázali adaxe nejen dobře prezentovat, ale také jim zajistili optimální podmínky k chovu.

Oddělení kopytníků (zleva): Jan Žďárek, Pavel Petržílek, Miroslava Doležalová, Jana Pochylá, Lucie Vágnerová, Monika Darvašová, Aleš Kopecký, Jiří Hrubý.

Oddělení kopytníků (zleva): Luděk Čulík, Milan Syrůček, Roman Jirousek, Miroslava Kubelková, Markéta Čulíková, Jiří Kubelka, Hana Hájková, Jan Tykal.

Bezobratlí

Gabriela Linhart

Zemní kobylka. (sj)

Svět hmyzu – expozice bezobratlých ukrytá v suterénu Vily, není přímo dominantou královédvorské zoologické zahrady, přesto se těší stále velkému zájmu návštěvníků. Zejména těch menších, pro které je cesta do Světa hmyzu vedoucí tmavými chodbami osazenými nokturními expozicemi hlodavců a modelů dinosaurů často zkouškou odvahy, aby se pak na jejím konci stali součástí pro laiky méně známého světa „mikrozookosmu“, v jehož jednotlivých teráriích žije na 40 taxonů sklípkanů, snovaček, kudlanek, strašilek, lupenitek, švábů, štírů, mnohonožek, koníků, kobylek, pakobylek a sarančí, zlatohlávků, jakož i krevetky, kraba a další druhy, jejichž výčet je uveden v samostatné přehledné tabulce o stavu zvířat. Tradičně přitahují pozornost nejvíce například jako dlaň velicí švábi velkokřídlí (*Archinandrita tessellata*) a syčiví (*Gromphadorhina grandidieri*), kontrastně zbarvený sklípkan (*Brachypelma smithi*), smaragdoví zlatohlávci (*Chelorhina polyphemus*), respekt vzbuzující snovačky jedovaté zvané černé vdovy (*Lactrodectus mactans*) či naopak od listů vegetace nerozpoznatelné lupenitky a strašilky či vůbec bizarně vypadající mnohonožky (*Archispirostreptus gigas*).

Černá vdova. (sj)

Mnohonožky. (sj)

Sloni, damani, bodlíni a hrabáč

Gabriela Linhart

Sloni afričtí nepohrdnou ani dýněmi.(sj)

Slon africký (*Loxodonta africana*) - Z hlediska chovu nedošlo v roce 2016 u slonů k žádným změnám. U 14 letého samce Kita byly pozorovány mírné příznaky musthu, které neměly negativní vliv na samcovo chování vůči chovatelům. V době jeho musthu se spíše změnilo chování samice Umbu, která vykazovala známky strachu. Jinak je Kito se slonicemi Umbu a Saly stále denně spojován ve výběhu bez problémů. Kromě každodenní péče o kůži a nohy u všech tří zvířat jsme nemuseli řešit žádné zásadnější zdravotní problémy. I letos patří velký dík firmě Aromatika za poskytnutí bylinných mastí pro péči o slony. V rámci behaviorální prevence jsou všichni sloni cvičeni na odebírání krve ze zadní strany boltce ucha, u samce i ze zadní končetiny. Do výběhu sloního samce byly pořízeny nové (silnější) řetězy a pařezy, na nichž si mladý Kito rád vybíjí přebytečnou energii.

Hrabáč kapský (*Orycteropus afer*) - po intenzivním komunikačním a vyjednávacím úsilí během roku 2015, jsme letos konečně dosáhli úspěchu. V červenci k nám přicestovala mladá samice Skyla ze Zoo Colchester, aby spolu s naším samcem Ekem vytvořili chovný pár. V srpnu byla obě zvířata spojena v expozici hrabáčů na sloninci. Doufali jsme, že spojování proběhne bez problémů, neboť hrabáči obyčejně nebývají vzájemně agresivní. Eka a Skyla však překonali naše očekávání. Oba byli ze sebe navzájem nadšení a jejich seznamování proběhlo velmi vášnivě. Po roce, kdy jsme u Eka povětšinou znali jen umírněnou aktivitu, předvedli nám

nyní obě zvířata, kolik pohybu a „atletických“ disciplín dokáže hrabáč předvézt. V druhé polovině roku pak hrabáčí pár harmonizoval stále pospolu. Samozřejmě jsme byli zvědaví, zda srpnové páření ponese ovoce. Hrabáč kapský má dlouhou březost (cca 230 dní). V samém závěru roku jsme se rozhodli pro kontrolní sono vyšetření Skyly. Protože je tato samice velmi společenská ve vztahu k chovatelkám a nikdy (na rozdíl od Eky) nezůstane ležet a spát v jejich přítomnosti (kdy by mohla být ultrazvukem vyšetřena), byla několik týdnů před tím trénována na to zůstat v klidu stát (za současné nepřetržité dodávky moučných červů) a nechat se dotýkat lidmi na břiše a později i nanášet sono gel. K naší obrovské radosti hned první ultrazvukový záznam ukázal přítomnost plodu ve Skylině děloze.

Bodlín Telfairův (*Echinops telfairi*) – skupina těchto zajímavých madagaskarských savců, žijící v prostorách naší Darwinovy stanice, se rozrostla o tři mláďata. V rámci spolupráce českých zoologických zahrad byla v tomto roce provedena velká výměna chovných zvířat, aby došlo k vytvoření dalších nepříbuzných párů.

Daman stromový (*Dendrohyrax arboreus*) – v roce 2016 jsme byli spolu se Zoo Ostrava v rámci Evropy jedinými chovateli damanů stromových. Vzhledem k tomu, že jsme drželi jediného samce, rozhodli jsme se jej umístit do Ostravy, aby tak mohl posílit tamější skupinu a zapojit se do chovu těchto v lidské péči vzácných zvířat.

Daman skalní (*Procavia capensis*) – v chovu tohoto druhého taxonu damana nás v posledních letech doprovází nezdary. Počátkem roku se sice podařilo získat k našemu samci dvě perspektivní samice ze ZOO Rotterdam. Bohužel krátce po spojení zvířat došlo k náhlému úhynu tohoto šestiletého samce na zánět střev. Určitým příslibem snad je, že koncem roku přišel k ovdovělým samicím nový mladý samec ze ZOO Erfurt.

Chovný pár hrabáčů kapských Eka a Skyla.(sj)

Ptáci

Michal Podhrázský

Pštros dvouprstý. (sj)

V roce 2016 prošel rekonstrukcí objekt bývalé plynové stanice, úpravy se týkaly zimoviště pštrosů a perliček kropenatých. Dále byly opraveny prostory, které navazovaly na nové zimoviště hrochů. Zázemí pro klimatizaci hrochů, zabralo část tohoto objektu, ale nově řešené voliéry zefektivnili využití těchto míst. Úpravy se týkaly zimoviště čápů sedlatých, zimoviště zoborožců kaferských, jeřábů královských a odstavných boxů pro pelikány. Třetí stavební úpravy proběhly v předsíni zimoviště pelikánů na „modelárně“, které bylo rekonstruováno v loňském roce, zde vzniklo zázemí pro chovatele.

Na začátku roku 2016 bylo chováno celkem 148 druhů (a poddruhů) ptáků, na konci roku bylo chováno 151 druhů (a poddruhů) ptáků. V kolekci zůstali stále jen dva neafrické druhy, jedná se o pelikána skvrnozobého a aru araraunu. Do reprodukce se zapojilo 72 druhů (samice snesla vejce), což je o osm druhů víc než v předchozím roce, vylíhlo se 315 mláďat v 50 druzích. Z významných odchovů lze zmínit 11 odchovaných mláďat plameňáků růžových, 1 jeřába královského, 10 pižmovek ostruhatých, 4 pštrosy dvouprsté. Dále pokračoval projekt Sledování migrace husy velké, který zoo zaštiťuje, v roce 2016 bylo odchyceno rekordních 157 hus a nově označeno 102 jedinců krčním límcem, ze kterých ještě 2 dostaly GPS GSM vysílač.

Pštrosi

Pštrosům dvouprstým (*Struthio camelus*) byla opět všechna vejce od druhé poloviny dubna ponechána v hnízdě ve venkovním výběhu. Všichni tři adultní ptáci se na snůšce střídali v sezení. Vylíhlo se celkem 7 kuřat, bohužel rodiče 3 první zabili, zbylá 4 mláďata byla úspěšně odchována. Loňské mládě bylo v polovině dubna přestěhováno a vypuštěno do posledního výběhu v Africkém safari Josefa Vágnera. Pštros se zde dobře aklimatizoval a vydržel zde po celou sezónu. V historii safari, zde byl pštros vypuštěn na volno poprvé. Odchyt na podzim nebyl jednoduchý, ale nakonec se zdařil a pštros byl přemístěn na zimoviště, zde bohužel uhynul.

Hrabaví

Problémy s křivými prsty u vylíhlých mláďat **frankolínů žlutohrdlých** (*Francolinus leucoscepus*) se opět opakovaly. Z 6 mláďat vylíhlých v líhni měla všechna mláďata křivé prsty. Proto jsme se rozhodli vyměnit chovné ptáky. A také sehnat kočinky zakrslé, plemeno slepic, které se používá pro dobré kvočny. Naši frankolíni snáší v zimním období a na snůškách nechtějí sedět. Jestli k deformacím dochází při nevhodném líhnutí v líhni, tak bychom se mu chtěli vyvarovat podsazením vajec pod kvočny. Dále bylo odchováno 11 **křepelek harlekýnů** (*Cotunix delegorguei*). V průběhu roku byl přivezen pár **perliček supích** (*Acryllium vulturinum*), samice bohužel po karanténě a vypuštění do Velké průchozí voliéry náhle uhynula.

Husice modrokřídlá s konvenčním vysílačem. (sj)

Čírka kapská. (sj)

Plameňák malý. (sj)

Vrubozobí
V chovu vrubozobých byl největším úspěchem odchov 10 **pižmovek ostruhatých** (*Plectropterus gambensis*), chovný samec začal mít na zimovišti problém s jednou nohou, na které přestal ovládat prsty, rozhodli jsme se ptáky před hnízděním nestresovat a počkat jak se situace vyvine. Samec i přes svůj hendikep zvládl samici napářit a všech deset vajec bylo oplozeno. Bohužel se mu noha zhoršovala a nakonec musel být samec utracen. Jednalo se v tuto dobu o jediný pár množící se v Evropě. Uvidíme, jestli se dospívající mladí v budoucnu začnou rozmnožovat.

Dále se podařil přirozený prvoodchov šesti mladých **kachen madagaskarských** (*Anas melleri*), rekordní odchov deseti mladých **husiček dvoubarvých** (*Dendrocygna bicolor*). Osvědčený pár **kachen temných** (*Anas sparsa*) odchoval 7 mladých. Jeden ze dvou párů **čírek černoskvrnných** (*Anas bernieri*) odchoval dvě mladé. Po dvouleté pauze se podařili opět odchovat 2 **poláci malí** (*Aythya nyroca*). S posbíraných vajec, na kterých nikdo nezasedl, jsme vylíhli 1 **zrzohlávku rudozobou** (*Netta rufina*) a 3 **čírky modré** (*Spatula querquedula*).

Kolekce byla doplněna o vzácně chované **lžičáky kapské** (*Anas smithii*), tento druh byl dle databáze ZIMS chován v roce 2016 jen ve třech zoologických zahradách v počtu 9 jedinců. K nám dorazil pár ze ZOO Magdeburg, původně se jedná o ptáky odchované u Ludgerga Bremehr.

Potápky
Pár **potápek malých** (*Tachybaptus ruficollis*) v Ptačím světě v roce 2016 zahnízdil čtyřikrát. Samice snesla vždy 3 vejce. Z 12 vajec byla 4 oplozena a vylíhlo se jen jedno mládě, které se nepodařilo odchovat. Na podzim uhynula chovná samice.

Plameňáci
V letošním roce se podařilo navázat na úspěch z předešlého roku u **plameňáků růžových** (*Phoenicopterus roseus*). 23 párů se zapojilo do reprodukce. Celkem bylo sneseno 25 vajec. 4 vejce byla rozbita. 15 vajec bylo oplozeno. Z 13 vajec se u nás vylíhla mláďata. 11 jich bylo odchováno. 2 oplozená vejce, která byla snesena mimo hnízdo, byla oplozená a u nás se je nepodařilo podložit pro nedostatek párů. Byla odvezena do ZOO Jihlava a zde se vylíhlo a bylo odchováno jedno mládě.

U **plameňáků malých** (*Phoeniconaias minor*) se podařilo ze ZOO Katovice dovézt pár.

Brodiví
Odchov **marabu afrických** (*Leptoptilos crumeniferus*) se v letošním roce nepodařil. Samice snesla tři vejce v jedné snůšce a samec dvě vejce rozbil. Jedno vejce bylo

inkubováno v líhni, bylo oplozené. V průběhu inkubace jsme začali shánět vhodné pěstouny pro odchov mláděte, což se nám nepovedlo. V ZOO Praha, kam jsme v předešlých dvou letech mláďata podkládali, měli nyní svoje mláďata. Rozhodli jsme se zaexperimentovat a vyzkoušet druhý pár. Druhý pár neharmonizoval, samice se samce bála a držela si od něj odstup. Samec i přes to postavil hnízdo. Rozhodli jsme se samici oddělit a samci jsme do hnízda vložili dva podkladky. Samec na hnízdo po týdnu zasedl. Když se začalo vejce v líhni klubat, podložili jsme ho na hnízdo, které samec již urputně bránil. Mládě se vylíhlo, samec ho nezabil, ale nekrmil ho. Mládě jsme z hnízda třikrát denně odebírali, vážili a krmili. Mládě bylo druhý den apatické a nežadonilo o potravu. Po konzultacích jsme se rozhodli jej přeléčit antibiotiky. Výsledek se dostavil hned druhý den, mládě začalo žadonit a žrát. Čtvrtý den bylo viděno, jak se samec snaží mládě krmit. Pátý den bylo mládě od samce nakrmené. Šestý den ráno bylo mládě na hnízdě uhynulé, pitvou byl zjištěn zánět žloutkového váčku.

Samice **čápa sedlatého** (*Ephippiorhynchus senegalensis*) snesla ve třech snůškách celkem 14 vajec. Po zkušenostech z předešlých let, kdy byla všechna vejce neoplozená, jsme se s kolegy ze ZOO Liberec, pokusili o inseminaci. Při prvním pokusu se nepodařilo ze samce vymasírovat semeno. Při druhém pokusu za dva dny se podařilo trochu semene vymasírovat, ale většina spermií nebyla dozrálá a tudíž pro inseminaci nevhodná. Krom toho se letos opakoval zlozvyk samce v odnášení vajec z hnízda a jejich následné rozbití neopatrným upuštěním. V následujícím roce bychom proto chtěli box doplnit o dělící stěnu a před snůškou samce oddělit.

Díky bourání slévárny byli **nesyti afričtí** (*Mycteria ibis*) do letní voliéry vypuštěni s dvouměsíčním zpožděním, což mělo vliv na hnízdní sezónu, tok proběhl na zimovišti a ve voliéře již nebyl natolik silný, aby ptáci zahnízdili. Dále nesytům nevyhovovalo, že zadní stěna již nebyla tvořena zdí slévárny, ale náhradním pletivem a často se plašili. U **čápů simbilů** (*Ciconia abdimii*) se podařilo odchovat 5 mláďat. Dvě další přibližně 14 denní mláďata byla vyhozena z hnízda párem zejozobů, který si v kolonii hledal místo pro své hnízdo. Nejstarší pár **zejozobů afrických** (*Anastomus lamelligerus*) si v letošním roce poprvé postavil hnízdo, samice snesla tři vejce, z jednoho se vylíhlo mládě a ač jsme věděli o úskalích s chovem a odchovem zejozobů, rozhodli jsme se mládě v hnízdě ponechat bez zásahu. Mládě se přestalo šestý den ozývat. Zejozobi zahnízdili v průběhu léta ještě jednou. Samice tentokrát snesla 4 vejce, 2 byla oplozená, z jednoho se vylíhlo mládě. Mládě jsme odebrali hned první den na umělý odchov. Dle vzoru kolegů ze ZOO Praha a ze ZOO Zlín jsme mládě přeléčili antibiotiky, stravu doplňovali probiotiky, krmili natrávenou potravou. Mládě částečně prosperovalo, v 28. dni začalo být apatické a 30. den uhynulo. Po dalších konzultacích jsme

Typicky zbarvený samec čápa sedlatého. (sj)

Nejstarší pár zejozobů afrických si v roce 2016 poprvé postavil hnízdo. (sj)

Pelikáni kadeřaví jsou jedním ze čtyř druhů pelikánů, které dvorská zoo chová.(sj)

Mládě jeřába královského. (sj)

zjistili, že mládě mělo v 28. dni poloviční hmotnost jako mláďata v jiných zoo. Stále před námi zůstává výzva odchovu zejozoba. V průběhu roku jsme naší skupinu doplnili o samce odchovaného v ZOO Praha, čímž jsme se dostali na tři chované páry.

Volavky rusohlavé (*Bulbucus ibis*) odchovali 4 mláďata. **Volavky stříbřité** (*Egretta garzetta*) v letošním roce nezahnízdili. Pár **kladivoušů afrických** (*Scopus umbretta*) vyvedl rekordních 5 mláďat v jednom hnízdění. **Kolpíkům afrických** (*Platalea alba*) se podařilo odchovat 4 mláďata. U **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*) se podařilo odchovat jedno mládě, jedná se o prvoodchov v zoo. Pár **ibisů posvátných** (*Threskiornis aethiopicus*) vyvedl jedno mládě. Dva páry **ibisů hagedašů** (*Bostrychia hagedash*) vyvedli tři mladé. Pár **ibisů hnědých** (*Plegadis falcinellus*) vyvedl jedno mládě, jedná se o prvoodchov v zoo. Pár **ibisů jihoafrických** (*Geronticus calvus*) se pokoušel hnízdit, ptáci měli s velkou pravděpodobností sněšku, ale asi se nic nevylíhlo. Stále se nám nepodařilo sehnat samce na doplnění skupiny. Pár **bukáčků malých** (*Ixobrychus minutus*) zahnízdil ve volné hale v Ptačím světě, ale mládě z hnízda vyhodil. Ke konci roku uhynula samice.

Veslonozí

V chovu pelikánů se opět dařilo, byly rozmnoženy všechny 4 chované druhy, celkem bylo odchováno 31 mláďat - 12 mláďat u **pelikána skvrnozobého** (*Pelecanus philippensis*), 10 mláďat u **pelikána bílého** (*Pelecanus onocrotalus*), 8 mláďata u **pelikána afrického** (*Pelecanus rufescens*) a 1 mládě u **pelikána kadeřavého** (*Pelecanus crispus*).

Dravci

Chovný pár **hadilovů písařů** (*Sagittarius serpentarius*) snesl celkem ve dvou snůškách 5 vajec. První vejce mělo špatně vyvinutou skořápku. Dvě vejce byla ponechána v hnízdě a byla postupně rozbita párem. Dvě vejce byla inkubována v líhni, jedno bylo neoplozené a v druhém mládě uhynulo před klubáním, mělo otočenou polohu mimo vzduchovou bublinu. Mladý pár, který v loňském roce poprvé snášel, v letošním roce opět postavil hnízdo. Snesl tři vejce. Jedno vejce bylo v hnízdě ponecháno a ptáky rozbito. Dvě vejce byla inkubována v líhni. Jedno bylo neoplozené. Ze druhého se po asistovaném líhnutí podařilo vylíhnout deformované mládě, které po třech dnech uhynulo. Třetí mladý pár byl v průběhu roku spojen a postupně si na sebe zvykal.

Krátkokřídlí

Chovný pár **jeřábů královských** (*Balearica regulorum*) na první snůšku dvou vajec, která byla vyměněna za podkladky, nezasedl. Z vajec byla vylíhnuta dvě mláďata, ze kterých bylo jedno odchováno a odešlo ještě v průběhu roku do Anglie do

Safari parku Africa alive. Druhá snůška dvou vajec byla páru ponechána v hnízdě a ptáci na ní opět nezasedli, vejce postupně zmizela. Třetí snůška dvou vajec byla opět vyměněna za podkladky a ptáci na ni tentokrát zasedli. Když se začalo klubat první mládě, vejce bylo vráceno na hnízdo. Mládě se pod rodiči vylíhlo. Den po vylíhnutí došlo k napadení samice samcem. Samice zranění podlehla. Mládě bylo přemístěno na umělý odchov a bylo spojeno s druhým vylíhlým mládětem. Bohužel měla obě mláďata problémy s vývojem nohou a prstů a musela být utracena.

Pár **jeřábů bradavičnatých** (*Bugeranus carunculatus*) byl na zimu přemístěn na centrální zimoviště ptáků, kde jim byl nastaven speciální světelný režim a potrava byla převedena z klidové na rozmnožovací, žádná hnízdní aktivita se ale nedostavila. Do příští zimy se pokusíme pro ptáky vybudovat zimoviště vedle letního výběhu, aby se s ptáky nemuselo hýbat, tento druh má i po přesunu na evropský kontinent sklony k hnízdění v zimním období.

Kolekce byla doplněna o pár **jeřábů rajských** (Anthropoides paradiseus) odchovaných u soukromého chovatele v Belgii.

Bahňáci

Po čtyř leté pauze se nám opět podařilo odchovat **tenkozobce opačné** (*Recurvirostra avosetta*), vylíhla se čtyři mláďata, ze kterých byla tři odchována. Po předešlých neúspěších ve Velké průchozí voliéře, kde byli tenkozobci rušeni jinými ptáky, jsme se rozhodli je nastimulovat k hnízdění na zimovišti a do společné voliéry je přesouvat až po vyhnízdění. **Čejky běločelé** (*Vanellus armatus*) a **čejky korunkaté** (*Vanellus coronatus*) se nám do snášky přivést nepovedlo.

Stepokurové

U **stepokurů hnědobřichých** (*Pterocles exustus*) nedošlo v průběhu roku k žádným změnám, chováme stále 2 samce a jednu samici.

Měkkozobí

U **hrdliček damarských** (*Streptopelia capicola*) a **hrdliček senegalských** (*Streptopelia senegalensis*) se podařilo odchovat po třech mláďatech. Vzhledem k nízkému zájmu o tento druh byla reprodukce usměrňovaná. Chov **holubů skvrnitých** (*Columba guinea*) probíhal stejně jako v loňském roce, na jaře jsme do Velké průchozí voliéry vypustili osm ptáků, zaznamenali jsme vylíhnutí dvou mláďat a na podzim jsme odchytli pouze jednoho holuba, příčinu zmizení jsme nenašli. Podobně tomu bylo u dvou samců **holubů olivových** (*Columba arquatrix*), kteří též zmizeli v průběhu roku. V příštím roce se pokusíme tyto dva druhy chovat v jiné voliéře.

Ostnák africký. (sj)

Holub africký. (sj)

U agapornisů hnědohlavých bylo v roce 2016 odchováno 12 mláďat.(sj)

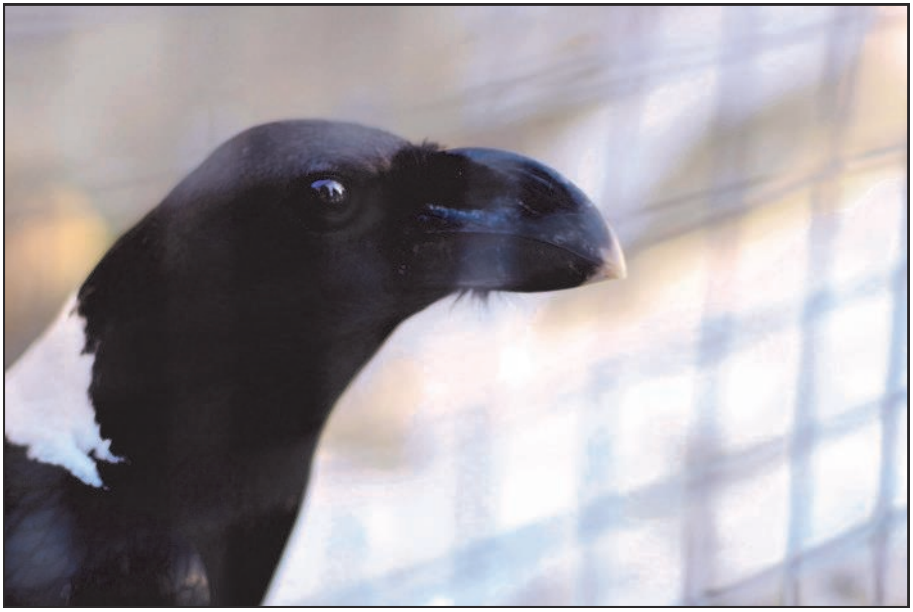

Krkavec bělokrký. (sj)

Papoušci

U agapornisů se snažíme chovat fenotypově přírodně zbarvené ptáky. Nejlépe nám to jde u **agapornisů růžovohlavých** (*Agapornis lilianae*), kde se v letošním roce podařilo odchovat 10 mladých. Všechna mláďata byla zatím přírodně zbarvená. U **agapornisů hnědohlavých** (*Agapornis nigrigenis*) jsme odchovali 12 mláďat a též všechna přirozeně zbarvená. V loňském roce nám ale jedno mládě vyskočilo ve žluté mutaci, tohoto jedince jsme vyčlenili z chovu. V letošním roce se podařili sehnat další dva přírodně zbarvené **agapornise škraboškové** (*Agapornis personata*) a konečně jsme se dočkali snůšky, která byla sice v průběhu inkubace opuštěná, ale je to příslib do příštího roku. Též se nám podařilo na doplnění nemnožící se skupiny **agapornisů růžovohrdlých** (*Agapornis roseicollis*) sehnat dva přírodně zbarvené jedince. O chov agapornisů se snažíme ve společných expozicích s leskoptvemi, špačky, sparáky, turaky a snovači. Ve většině případů tyto kombinace společně vychází. Též jsme se pokoušeli o chov s většími africkými papoušky, opakovaně se nám neosvědčil společný chov agapornisů růžovohlavých a **papoušků žlutotemenných** (*Poicephalus meyeri*). V letošním roce jsme získali mladou samici darem od soukromé chovatelky a opět jsme ji zkusili chovat s agapornisy. Stejně jako v předešlém roce, v případě dvou samců, došlo k napadání a následnému zabití nově vylétlých mláďat.

Protože se zaměřujeme na chov afrických živočichů, tak jsme se shodli na tom, že by nám v kolekci neměl chybět **papoušek žako** (*Psittacus erithacus*) a ke konci roku jsme dovezli mladého samce ze ZOO Brno a starší ochočenou samici jsme získali darem od soukromého chovatele. V příštím roce bychom se ještě chtěli pokusit sehnat další žaka, sestavit skupinu, kde se přirozeně sestaví páry a zkusit tento druh chovat ve společné voliéře ve skupině.

Kukačky

Na dopárování jsme dovezli samici **turaka Hartlaubova** (*Tauraco hartlaubi*) ze ZOO Emmen, samici **sparáka naholícího** (*Corythaixoides personatus*) z Okapi breeding center v Polsku a samce **sparáka hnědého** (*Crinifer piscator*) ze ZOO Rotterdam.

Sovy

Samice u **výrů afrických** (*Bubo africanus*) snesla ve čtyřech snůškách 8 vajec. Jediné vejce bylo oplozené. Zárodek uhynul před klubáním při přirozené inkubaci.

Srostloprstí

Tradiční druh zoborožce, který v zoo množíme je **zoborožec naříkavý** (*Bycanistes bucinator*). Letošní průběh hnízdění byl ale dramatický. Samec začal být apatický a druhý den uhynul. Oba dva chovní ptáci pravděpodobně pocházeli z odchytu a v zoo byli chováni přes 20 let. V době úhynu samce byla samice zazděná v dutině

s jedním mládětem. Štěstí v neštěstí bylo, že samice byla již přepeřená a krátce před vylétnutím. Proto jsme ji vyndali z dutiny a čekali jsme, jestli bude mládě krmit. Tento zákrok pro ni byl ale natolik stresující, že o dutinu s mládětem nejevila zájem. Proto jsme se druhý den rozhodli mládě odebrat a uměle dokrmit. Mládě ze začátku přijímat potravu nechtělo, ale trpělivou prací se ho podařilo naučit žrát z misky a mládě bylo úspěšně odchováno. Další druh, který se podařilo rozmnožit, byl **zoborožec šedý** (*Tockus nasutus*), pár vyvedl z budky 4 mladé. Pár **zoborožců Deckenových** (*Tockus deckeni*) vyvedl jedno mládě. Kolekce zoborožců byla doplněna o pár **zoborožců rudozobých** (*Tockus erythrorhynchus*). **Mandelíky modrobřiché** (*Coracias cyanogaster*) se v letošním roce nepodařilo rozmnožit. V toku zabil samec z jednoho páru samici. Na dopárování jsme dovezli samici **dudka chocholatého** (*Upupa epops*) z Tiergarten Schönbrunn ve Vídni.

Šplhavci

Po desetileté pauze se opět podařilo odchovat **vousáky senegalské** (*Pogonornis dubius*), pár vyvedl dvě mláďata v Ptačím světě. A po osmileté pauze se podařilo odchovat vousáky červenožluté (Trachyphonus erythrocephalus), kteří vyvedli 5 mladých ve dvou snůškách.

Pěvci

U **bulbulů zahradních** (*Pycnonotus barbatus*) a **drozdíků bělotemenných** (*Cossypha niveicapilla*) se podařilo odchovat po dvou mláďatech. **Špačci laločnatí** (*Creatophora cinerea*) poprvé postavili hnízda, ale žádná ze samic nezasedla. **Leskoptve smaragdové** (*Lamprotornis iris*) snesli tři vejce, ze kterých se vylíhlo jedno mládě. To se nepodařilo páru odchovat do vylétnutí. **Leskoptve zlatoprsé** (*Cosmopsarus regius*) odchovali 4 mláďata. Kolekci jsme doplnili o pár **leskoptví dlouhoocasých** (*Lamprotornis caudatus*) od soukromého chovatele. Na doplnění skupiny jsme přivezli pár **leskoptví nádherných** (*Lamprotornis superbus*) od soukromého chovatele. Pár **přádelníků rezavoocasých** (*Histurgops ruficaudus*) snesl dvě vejce, která ale vyhodil z hnízda. U **vrabců hnědohřbetých** (*Auripasser luteus*) se vylíhlo šest mladých, dvě se podařilo odchovat do opuštění hnízda. **Vrabci kaštanoví** (*Passer eminibey*) postavili tři hnízda, ve dvou se objevila snůška, ale žádné mládě se nevylíhlo. Kolekce byla doplněna o pár **vrabců kapských** (*Passer melanurus*) od Firmy Aves. U **snovačů zahradních** nominátního poddruhu (*Ploceus cucullatus cucullatus*) jsme odchovali jedno mládě.

Některé druhy se podařilo rozmnožit poprvé v historii zoo, jiné se podařilo rozmnožit opakovaně, opakované odchovy jsou pro nás cennější a dokazují, že se podařilo osvojit si metodiku chovu daného druhu. Těchto výsledků by nebylo možné dosáhnout bez sehraného týmu ošetřovatelů, kterým patří na závěr poděkování.

Špaček laločnatý. (sj)

Oddělení ptáků (zleva): Miroslav Máslo, Eva Tichá, Dagmar Rejchrtová, David Kodet, Zlatuše Jarošová, Michal Podhrázský.

Primáti

Michal Podhrázský a Gabriela Linhart

V roce 2016 zoo odchovala pět mláďat lemurů kata. Otcem všech byl samec Fanfán Tulipán. (sj)

V roce 2016 se na úseku primátů podařily dva významné prvoodchovy. Pokusili jsme se spojit samce mangabeje černého se samcem gorily. Kolekce byla doplněna o komby ušaté, a probíhala jednání, která by měla vyvrcholit přivezením tří nových samic šimpanze.

Lemur kata

Vzhledem k tomu, že jsme se v loňském roce nedočkali žádných mláďat kvůli nemoci a úhynu chovného samce, s o to větším chovatelským očekáváním jsme vstupovali do roku 2016. Během předchozí podzimní říje jsme pozorovali páření nového samce (deponovaného z francouzské zoo La Palmyre, pojmenovaného Fanfán Tulipán) se všemi samicemi. Úvod březnového porodního období nezačal nejšťastněji. První porodila nejstarší samice Fiana (13. 3.). Mládě (samec) bylo bohužel mrtvé. Další samice pak rodily vždy s odstupem dvou dnů po sobě: Glorie – 1 mládě (samice Regi Grace), Marty – 1 mládě (samice Wilda Mia), Mada – dvojčata (samice Greta Flora a Garbo Fauna) a poslední prvorodička Pája – 1 mládě (samice Kili Po). S příchodem mláďat na svět se ve skupině přiostřily vztahy mezi samicemi. Zejména Pája se místo mateřských povinností věnovala rozdmýchávání bitek. Útoky byly často směřovány na Marty, která proto utržila několik šrámů a opakovaně opustila ostrov překonáním vodního příkopu. Na

Pájino agresivní chování brzy doplatila i její dcera Kili Po. Tu matka několikrát upustila na zem, a jednou tak nešťastně, že několik dní staré mládě utrpělo silný otřes mozku, mělo postiženou hybnost levé poloviny těla a poškozenou rohovku oka. Jakkoliv vypadala budoucnost malé Kili Po černě, díky pečlivé práci chovatelek, opakovaným odborným zákrokům a léčbě veterinárního lékaře a především silné vůli k životu mláděte, Kili Po během několika následujících měsíců všechna zdravotní postižení zvládla a ke konci roku už na ní počáteční hendikep nebyl téměř znatelný. Na konci letní sezony jsme se rozhodli skupinu lemurů kata rozdělit. Dvě dospělé samice (Márty a Pája) se svými mláďaty byly vybrány pro plánovaný transport do Yekatěrinburgu, kam by měly odletět počátkem roku 2017.

Komba ušatá

V dubnu k nám dorazila skupina 2,3 komb ušatých ze ZOO Praha. Jednalo se o skupinu převážně mladých zvířat vyčleněných z pražské skupiny. Po karanténě byla celá skupina umístěna v novém domečku ve vesnici Tiebele. Domeček byl nastaven jako nokturno, ale zvířata si v průběhu celého roku nezvykla aktivovat v průběhu simulované noci, jako je to například v Praze. Vzhledem k tomu, že se jedná o imbrední skupinu, tak budeme muset do budoucna počítat s výměnou některých jedinců pro oživení krve.

V dubnu do zoo dorazila skupina pěti komb ušatých ze Zoo Praha. (sj)

Talapoin severní
U párů talapoinů, který přišel postupně v roce 2014, jsme nezaznamenali žádné změny, což ukazuje, že by něco nemuselo být v pořádku. Oběma zvířatům je již přes pět let. Samice opakovaně přichází do říje, bylo viděno i páření, ale žádné mládě se zatím nenarodilo. Ke konci roku byla tato skutečnost konzultována s koordinátorem ESB. Z obou dvou stran bylo navrhnuto několik postupů. Uvidíme, jak bude situace řešena v následujícím roce.

Kočkodan Campbellův
V prosinci 2015 jsme si vyměnili samce se ZOO Jihlava. Nového samce jsme k našim dvěma samicím připojili v lednu. Spojování proběhlo v klidu, zvířata si sebe ze začátku spíš nevšímala. Po týdnu bylo zaznamenáno první páření. Začátkem září začala rodit menší samice. Porod byl komplikovaný a samici se mládě nedařilo porodit. Přistoupili jsme proto k uspání a vyšetření. Vyšetřením jsme zjistili, že se u samice porodní cesty vůbec neotevřely. Přistoupili jsme k císařskému řezu. Mládě, samička, bylo již mrtvé. Při operaci jsme zjistili, že samici při tlačení praskla děloha a plod byl vytlačen do tělní dutiny. Děloha byla prasklá až do pánevní oblasti, což neumožňovalo zašití a po konzultaci s doktorem jsme přistoupili k utracení samice. Druhá samice porodila v polovině října. Porod též neprobíhal úplně bez komplikací, samice byla po porodu značně vyčerpaná a zesláblá, nicméně mládě nosila a bylo pozorováno, že mládě pije. Zdravotní stav samice jsme se snažili zlepšit energetickou pastou a vitaminovými preparáty. Dvanáctý den po porodu se začalo mládě ozývat pískáním, které jsme do té doby nezaznamenali, a snažilo se od samice utéct. Stav samice se moc nelepšil, byla malátná a stále se čistila po porodu. Rozhodli jsme se proto samici odchytit a prohlédnout. Při kontrole jsme zjistili, že samice pravděpodobně nemá dostatek mléka. Dále jsme si všimli, že má mládě, sameček, zaškrcené prsty na rukou a nohou zalepenými chlupy. Prsty jsme uvolnili a samice dostala čaj na podporu laktace. I přes to mládě za dva dny uhynulo. Pitvou bylo potvrzeno, že poslední dobu nepilo. Samice se pořád po porodu nedala dohromady a má problémy s rovnováhou. Vypadá to, že tento druh časem z chovů vymizí.

Kočkodan bělonosý
Skupina tří jedinců se v září rozrostla o mládě, samečka. Zkušená samice se o něj vzorně starala. Jednalo se o prvoodchov v rámci Unie CSZOO. Ve skupině byla v průběhu gravidity samice pozorovaná opakovaná agrese ze strany samce vůči samici. Jedna potyčka skončila rozsáhlou tržnou ránou na ruce samice. Agresi jsme se snažili tlumit krmením na více míst a rozčleněním prostoru, což mělo částečný úspěch.

Velmi oblíbeným zvířecím párem u návštěvníků jsou talapoini severní Tizian a Felicity. (sj)

Skupina kočkodanů bělonosých se v září rozrostla o mládě, samečka. Jednalo se o prvoodchov v rámci Unie CSZOO. (sj)

Další prvoodchov v rámci Unie CSZOO zaznamenala dvorská zoo u vzácných drilů černolících. (sj)

Gueréza angolská. (sj)

Dril černolící
Skupina drilů, která dorazila v červenci minulého roku, se v novém prostředí zabydlela dobře. Oběma samicím byly při transportu vyjmuty hormonální antikoncepční implantáty. Tři týdny po příchodu přišli obě samice do říje a bylo pozorované páření oběma samci. Jako první porodila 11. ledna submisivní samice. Její přístup k mláděti byl od začátku dosti sparťanský, mládě od prvních dní odkládala a tahala za sebou za nohu, ale bránila před ostatními členy skupiny. Do ničeho jsme nezasahovali a spoléhali jsme sena to, že se jedná o zkušenou samici. Mládě, samečka, zdárně odchovala. Jedná se o prvoodchov v rámci Unie CSZOO. O týden později 18. ledna porodila dominantní samice, také samečka. Ani ne po roce porodily obě samice znovu. Na Vánoce porodila opět submisivní samice samečka a dominantní samice porodila hned začátkem roku 2017 samičku. Skupina se nám rozrostla na 11 členů.

V průběhu roku jsme se potýkali s problémem rozlišování jednotlivých jedinců, a proto jsme při čipování mláďat přistoupili k vrubování uší, stejnému značení, které se v zoo používá u kopytníků.

Gueréza angolská
V průběhu roku porodily obě samice. V únoru porodila Viktorie samečka a v listopadu porodila samice Verena také samečka. Skupina se rozrostla na osm členů.

Mangabej černý
Od roku 2015 jsme koketovali s myšlenkou připojit k našemu samci gorily nějaký druh menší opice. Chovatelky tento nápad moc nenadchnul. První impulz přišel po „sceaningu“ od EAZy, kdy nám bylo doporučeno k samotnému samci připojit jiný druh menší opice. Druhý impulz přišel ze ZOO Jihlava, kde měli dva samce mangabeje černého, a z důvodu příchodu samic musel jeden odejít. S koordinátorem pro mangabeje černé, který chová ve své Gaia ZOO skupinu goril se skupinou mangabejů, jsme se dohodli, že vyzkoušený samec z Jihlavy odejde k samicím do Safariparku Beekse Bergen a z Beekse Bergen k nám přijde starší samec.

Samec mangabeje k nám dorazil v polovině června. Po karanténě byl přesunut do pavilonu goril, kde byly předtím upraveny kontaktní dveře s otvorem. K samotnému spojení došlo v říjnu. Neproběhlo úplně v klidu. V prvních chvílích útočil mangabej na gorilu a gorila ustupovala. Při jednom výpadu dostal mangabej ránu do hlavy a situace se poté uklidnila. Agresivní výpady ustaly, drobnější šarvátky, ale přetrvávaly po celou dobu. V průběhu spojování měl mangabej i přístup do zázemí, kam za ním samec gorily nemohl. Zajímavé bylo, že spát chodil

do expozice, a ne do zázemí. V prosinci se začal zdravotní stav mangabeje horšit a v lednu 2017 uhynul na kolaps srdce. Při pitvě byla u mangabeje zjištěna tuberkulóza. Na výsledek kultivace se v době psaní tohoto příspěvku ještě čekalo.

Závěr - po úhynu mangabeje bylo patrné, že ho samec gorily hledá. Soužití nebylo harmonické, ale zvířata se respektovala. Nicméně je patrné, že pro mangabeje bylo toto spojení stresující a vyvrcholilo kolapsem. Gorily jsou po celém světě chovány s různými druhy malých opic a soužití funguje, proto se nechceme myšlenky na další podobné spojení úplně vzdát.

Orangutan bornejský
V chovu orangutanů se nic výjimečného neudálo. Samice Žaneta oslavila 40. a její dospívající dcera Indah Tessa 6. narozeniny. Zdravotní stav Žanety byl přiměřený jejímu věku bez výrazných problémů.

Gorila nížinná
Též v chovu goril, nedošlo k žádným změnám. Zdravotní stav chovaného 44 letého samce Tadaa byl v pořádku. V říjnu proběhlo spojení gorily se samcem mangabeje černého. Podrobnosti naleznete v odstavci u mangabeje.

Šimpanz
V průběhu roku 2016 byla chována stálá skupina složená ze samce Dinga, samice Bonie a samice Babety. Všichni tři pochází z dovozů v 70. letech a jejich zdravotní problémy jsou spojené s pokročilým věkem. Nejvýznamnější problém se vyskytl u Dinga, kterému částečně ochrnuly nohy. Po léčbě a nasazení pravidelného podávání léků se stav zlepšil.

Krom toho jsme dostali v září doporučení od koordinátora EEP pro chov šimpanzů přivézt dvě samice nominátního poddruhu Chispi (*1987) a M (*2005) z maďarské ZOO Veszprém, jedná se o sestry, které se narodily ve Španělsku v BIOPARCU Valencia. Po zahájení jednání, přišla prosba, jestli bychom si s nimi odvezli i třetí samici, která je s nimi chovaná ve skupině. Jedná se o Susi, která se narodila v přírodě pravděpodobně v roce 1965. Susi připadá k subspecii verus. Měli jsme obavy z transportu takto staré samice a rozhodli jsme se na ni do Veszprému zajet podívat. Susi nás překvapila svou vitalitou a rozhodli jsme se jí přivézt také. Ve Veszprému by jinak zůstala sama. V ZOO Veszprém museli skončit s chovem šimpanzů po vyjití nového zákona týkajícího se chovných zařízení v Maďarsku. Vodní příkop ohraničující venkovní výběh nesplňoval kritéria tohoto zákona. Transport byl naplánován na začátek roku 2017.

Na závěr bych chtěl poděkovat za spolupráci a ochotu všem čtyřem chovatelkám, které na úseku odvedli kus práce a vyrovnávali se s nápady vedoucího.

V průběhu roku 2016 byla chována stálá skupina šimpanzů složená ze samce Dinga, samice Bonie a samice Babety. (sj)

Oddělení primátů (zleva): Alice Ryšavá, Kristýna Korecová, Romana Šormová, Michal Podhrázský.

Obojživelníci, plazi, ryby

Pavel Moucha

Dvacetisedmiletý samec tomistomy úzkohlavé Kraken.(sj)

Rok 2016 byl pro zvířata z kategorie tzv. „nižších obratlovců“ rokem velmi klidným. Především neprobíhala žádná podstatná oprava nebo rekonstrukce, která vždy znamená rušivý zásah do zaběhlého života. Zcela jinak tomu bude v roce 2017, ale o tom až ve výroční zprávě za rok 2017.

Správně by v názvu tohoto příspěvku mělo být uvedeno i slovo „obojživelníci“, ale tato skupina je zastoupena jen dvěma jedinci čolka mečoocasého *(Cynops ensicauda)* a ti jsou ještě umístěni v depozitu. Domnívám se, že dva kusy je tak zanedbatelný počet, že není nutné je v názvu vůbec uvádět. Bohužel, obojživelníci nenachází v pavilonu Vodní světy, kde většina zde zmiňovaných živočichů žije, vhodné životní podmínky, a tak nelze očekávat žádnou změnu. Problém jsou především vysoké letní teploty, které obojživelníkům nesvědčí a kterým se za horkých letních dnů nevyhneme.

Plazi a především druhy pořízené do expozice Jedovatá Afrika v roce 2014 by mohli být uvedeni podtitulem „kdo bude první“. Který druh z nově vytvořené kolekce se jako první rozmnoží? Většina zvířat byla pořízena jako mláďata v roce 2014, a tak se pomalu dostávají do reprodukčního věku. Pokusy o páření jsme pozorovali např. u mamb západoafrických *(Dendroaspis viridis)* nebo zmijí útočných *(Bitis arietans).* V těchto případech jsme se ale úspěchu nedočkali. Zájem o reprodukci je u některých

hadů z jižní nebo severní Afriky nutné podpořit obdobím hibernace. Na dva měsíce jsme v chladné místnosti bez potravy drželi i náš pár zmijí rohatých *(Cerastes cerastes)*. Krátce po návratu hadů do expozičního terária začal samec o samici jevit zjevný zájem, což před tím nikdy nebylo pozorováno. Nakonec jsme viděli i páření. Bylo to 25. 4. a trvalo celý den! Časem samice viditelně „přibrala" a dne 18. 7. snesla 19 krásných, k její velikosti relativně velkých, vajíček. Inkubace proběhla bez větších problémů a všechna mláďata se vylíhla. Zmije rohatá se tak stala vítězem pomyslné soutěže „kdo bude první". Nedlouho po tomto úspěchu se rozmnožil i pár kobříků kapských *(Aspidelaps lubricus)*. Od tak drobných hadů, jako kobříci nelze čekat velký počet vajíček. Samička snesla 4, z toho dvě oplozená a dvě neoplozená. Z oplozených vajíček se vylíhla obě mláďata – samičky.

Nezanedbatelnou součástí naší kolekce plazů jsou želvy. Zcela jistě jsou nejpopulárnější tři želvy obrovské *(Aldabrachelys gigantea)*. Po menších úpravách se před začátkem letní sezony zvětšil jejich výběh a pravidelnou zálivkou se na něm dařilo celé léto udržovat svěží zelenou trávu. Pro naše nejstarší zvířata v zoo tak vznikl v centrální části zoo jeden z nejhezčích výběhů. Želvy se velmi brzo naučily být přes den ve výběhu na pastvě a za chladných nocí se vracely do vytápěného zimoviště. Pavilon Vodní světy byl mnoho let domovem želv uhlířských *(Chelonoidis*

Mamba západoafrická. (sj)

carbonaria), ty ale musely uvolnit místo pro dorůstající krajty písmenkové *(Python saebe)*. Od poloviny roku jsou chovány v Darwinově stanici, o kterou se stará kroužek dětí z místních základních škol. Želvy se i zde dále rozmnožují. Poslední mládě, které se u nás vylíhlo 29. 6., bylo 284. mládě vylíhlé v naší zoo. Další vajíčka jsou v inkubátoru. Jako novinku na následující sezony jsme koncem roku pořídili skupinku afrických želv ostruhatých *(Centrochelys sulcata).* Jsou to velké želvy a díky jejich „otužilosti" je bude možné vystavovat celé léto ve venkovním výběhu.

V expozici Tropická řeka dostávají stále větší prostor africké druhy ryb. Ne jinak tomu bylo i v roce 2016. Darem od soukromých chovatelů jsme získali skupinku dalších druhů afrických tlamovců, a protože do největší sladkovodní nádrže v budoucnu počítáme opět s velkými druhy ryb, ale pouze s africkými druhy, pořídili jsme zatím sumce keříčkovce červenolemé *(Clarias gariepinus)*, kteří mohou dorůst až do délky 1 m. Dalším budoucím gigantem akvária, který je již zde v depozitní nádrži, by měli být nilští okouni *(Lates niloticus)* známí též pod názvem robalo nilský. Několik jich zde již máme, ale zatím jsou velcí jako náš běžný okoun. V přírodě dorůstají do velikosti 130 cm a hmotnosti až 200 kg. Mořská expozice se počátkem roku dočkala další výměny staršího typu osvětlení (zářivky T5) za moderní LED světla. Mimo kvality světla se touto výměnou sleduje především finanční úspora na nákladech za elektrickou energii a za speciální zářivkové trubice, které je nutné pro ztrátu svítivosti vždy po 8 měsících měnit za nové. Ke změně živočichů chovaných v mořských nádržích nedošlo. Pravidelnou kontrolou kvality vody a případnými úpravami, jsou akvária udržována v zavedeném stavu. Zdá se však, že z betonového skeletu nádrží se do vody uvolňují některé prvky, které je čím dál tím těžší udržet v normě odpovídající kvalitní mořské vodě. Akvária byla uvedena do provozu v roce 1999 a vzhledem k uvedeným problémům lze očekávat, že budou brzo vyžadovat rekonstrukci.

Poslední skupina živočichů z pavilonu Vodní světy, která rozhodně stojí za pár slov, jsou krokodýli. Koncem roku byli do bývalé expozice dracén krokodýlovitých *(Dracaena guianensis)* přemístěni dva odrůstající krokodýli čelnatí *(Osteolaemus tetraspis)*. Budou zde do doby, než jim v tropické řece bude vybudována odpovídající expozice. Zatím měří kolem 75 cm a jsou ještě v barevném juvenilním zbarvení. Než zcela zčernají, uplyne ještě hodně času. Na nový domov si za pár týdnů zvykli a dnes si na kliknutí chodí samostatně pro nabízenou potravu. Tomistomy úzkohlavé *(Tomistoma schlegelii)*, jeden z mála neafrických druhů, který dostal v naší zoo azyl, si ani letos žádné příjemné překvapení pro nás nepřichystal. Tak jak již mnohokrát v minulosti snesla samice snůšku nádherných, ale bohužel neoplozených vajíček. Tentokrát se tak stalo 11. 3., o tři dny dříve než v roce předcházejícím, a vajíček ve snůšce bylo 17 kusů. Opět nás Kraken s Penelope nepotěšili, ale my doufáme, že jedno jaro najdeme v kladišti oplozená vajíčka. A proč ne třeba hned to příští?

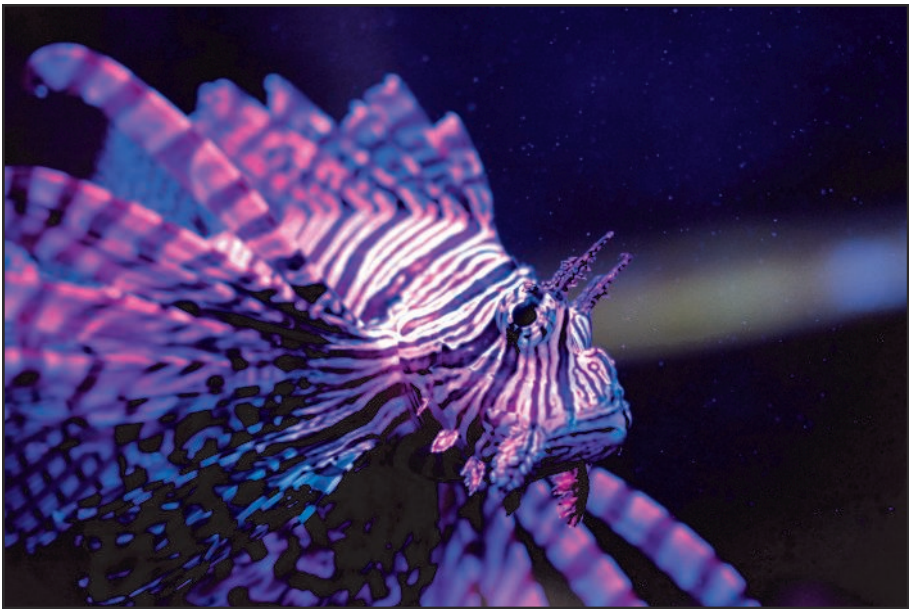

Perutýn. (sj)

Oddělení slonů, plazů a ryb (zleva): Radek Šleis, Radek Jaroš, Jiří Lokvenc, RNDr. Gabriela Linhart, Ph.D., Miroslav Pochylý, Pavel Kalus, RNDr. Pavel Moucha, Martin Smrček

Veterinární zpráva

Jiří Váhala, Lukáš Pavlačík, Tomáš Krejčí

Veterinární zákrok u lemura kata. (sj)

Nadále zůstává hlavní činností veterinární služby prevence. Ta zahrnuje dotaci minerálií a potřebných vitaminů v chovu, pravidelnou kontrolu parazitologické situace s následným odčervením, vakcinaci u ohrožených skupin.

U ptáků přetrvávají potíže s chronickým infekčním onemocněním, kde je potřeba přistoupit ke změnám ve způsobu chovu a přesunech ptactva.

U malých opic se vyskytly komplikace spojené s porody u poprvé rodících starých samic. V jednom případě došlo k ruptuře dělohy a výhřezem mrtvého mláděte do dutiny břišní. Samice musela být utracena. Příčinou byly neprostupné porodní cesty. Druhá stará samice sice porodila mládě, které se snažila i odchovat, ale mládě nakonec uhynulo v důsledku nedostatečné výživy a přidružených komplikací.

U šelem se provádí pravidelná vakcinace proti infekčním onemocněním dle příslušného druhu. U lvů dochází čas od času k poraněním způsobeným při potyčkách mezi jedinci ve výběhu a k výskytu dermatoz.

Přišli jsme o samce servala, snad nejstaršího jedince tohoto druhu chovaného v zajetí. Příčinou byl komplex onemocnění vnitřních orgánů spolu s nádorovým onemocněním. V rámci zoo jsme přesunuli tři nosorožce černé na jiný pavilon a jednu samici jsme ve spolupráci s dr. Morkelem odeslali do Tanzánie.

U jedné samice nosorožce černého došlo k rozvoji příznaků hemoglobinurie, po nasazení terapie došlo k postupnému uzdravení.

Nosorožec bílý, samec Natal, trpí v souvislosti s vysokým věkem a ztrátou kondice četnými proleženinami v oblastech prominence kostí. Dlouhodobě se léze lokálně ošetřují, avšak vzhledem k věku jde jen o podporu a udržovací terapii. Samice Jessika podstoupila v imobilizaci korekci kopyt.

Vedle již dlouhodobě prováděné pravidelné vakcinace u zebry Grevyho proti herpesvirové infekci probíhá již druhým rokem vakcinace u vybraných druhů antilop autovakcínou proti zárodku Arcanobacter pyogenes. V tomto případě došlo k výraznému snížení výskytu abscesů u ošetřených skupin.

Korekce kopyt a paznehtů se stále musí provádět u několika jedinců zeber, antilopy vrané, antilopy skákavé a bahnivce. Jde o zvířata s chronicky deformovanými paznehty, kopyty, kde jde již o chronický stav se špatným postavením prstů. V některých případech je nutná korekce i 2-3x do roka.

Po dlouhé pauze došlo k ojedinělému úniku antilopy mimo výběh, a to u antilopy losí. Mladá samice byla odchycena v uzavřeném prostoru a po imobilizaci navrácena do stáda.

Ošetření poranění tlamy kobry černé. (sj)

Oddělení výměny zvířat

Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová

Transport hroší samice pro ZOO Dvůr Králové z Kodaně, Dánsko. (zb)

Stejně jako v předešlých letech zorganizovalo oddělení výměny zvířat i v roce 2016 desítky zvířecích transportů jak pro ZOO Dvůr Králové, tak pro mnoho evropských zoo.

Každý rok si familiárně na našem oddělení daný rok nějakým způsobem pojmenujeme. Rok 2016 byl námi nazván rokem „hroším“. Pravda, v minulosti jsme už několik desítek hrochů převezli, ale i tak jsme se těšili na další dobrodružství. První transportovaný hroch v minulém roce byl pětiletý samec Buborek, ručně odchovaný majitelem ZOO Abony v Maďarsku. Náš úkol byl převézt hrocha z Maďarska do Zoo Dvorec v Borovanech. Nakládání bylo napínavé, jak to ostatně s ručně odchovanými velkými zvířaty často bývá. Buborek nastoupil do připravené transportní bedny na poslední pokus, který jsme si s místními stanovili. Vyložení v Dvorcích bylo též složitější, než bývá obvyklé. Dnes je však Buborek velkou atrakcí této malé jihočeské zoo.

Dalšími našimi hrošími pasažéry byly dvě samice. Tentokrát pro naši zahradu, která se po dlouhých letech rozhodla chov hrochů obnovit. Jeli jsme zároveň na dvě party, jedno auto jelo pro hrošici do Zoo Copenhagen a druhé pro hrošici do Zoo Pairi Daiza v Belgii. Logisticky jsme připravili vše tak, aby obě auta dojela se

zvířaty do Dvora Králové přibližně ve stejný čas, aby se skládání uskutečnilo najednou. Auta přijela v noci v rozmezí dvou hodin a skládání a spojení hrošic bylo otázkou pár desítek minut.
Hroší transport byl ještě uskutečněn pro Zoo Ostrava, kam jsme v pořádku dovezli dospívající samici ze Zoo Whipsnade v Anglii.

Naše specialita, převoz žiraf, nadále stagnoval. Pohyb žiraf v EAZE se téměř zastavil, a to z důvodu přemnožení žiraf, kterých je v evropských zoo sice mnoho, ale málo vhodných destinací. Převezli jsme pouze čtyři žirafy. Zajímavostí je, že jsme odvezli dvě deponované žirafy ze ZOO Dvůr Králové do ZOO Oděsa na Ukrajině. S touto zemí máme své zkušenosti už z minulých transportů žiraf, ale i tak se stále nestačíme divit dopravním zvláštnostem této země.

Velkou akcí, logisticky organizovanou námi a oddělením komunikace a mezinárodních projektů, byl transport nosorožčí „dámy" Elišky z našeho chovu do rezervace Mkomazi v Tanzanii. Samotný transport byl tentokrát organizačně velmi zdlouhavý, ale díky úsilí všech zúčastněných byla Eliška v pořádku převezena na letiště v německém Lipsku a dále do svého nového domova v Africe.

Dalším naším velkým pasažérem byla samice nosorožce širokohubého severního ze ZOO Erfurt, určená koordinátorem EEP k nám do dvorské zoo. Jednalo se o

Transport hroší samice pro ZOO Dvůr Králové z Kodaně, Dánsko. (zb)

dospělou samici Tembu, která posílila náš úspěšně se rozrůstající chov těchto famózních zvířat.

Za zmínku jistě stojí i to, že jsme převezli další zvířata, tentokrát pakoně modré a vodušky jelenovité, opět do spřáteleného Safari Parku na Mallorce. Stali jsme se předními dovozci pro Zoo Tábor a dovezli jim 1/2 zubr evropský, se kterými má v budoucnosti zoo velké reintrodukční plány. Též jsme transportovali dvě bizoní samice ze Zoo Hamburg a Zoo Köln v Německu pro Zoo Brno. Velmi často našich služeb využívá i polská Zoo Zamosc, kam jsme dovezli novou chovnou skupinu oslů somálských a to z dvorské a liberecké zoo, ze Zoo Chemnitz v Německu a z italského Parco Natura Viva. Mnoho zvířat na přepravu si u našeho oddělení objednávají maďarské zoo ve Veszprému, Sostó Zoo v Nyiergháze, francouzské zoo v Montpellier, Arcachonu a mnoho dalších evropských zoo. Jsme tomu velmi rádi a je nám líto, když někdy nějaké zájemce musíme z důvodu velkého vytížení odmítnout. Často se účastníme různých výběrových řízení, kde samozřejmě ne vždy uspějeme, ale i tak si na nedostatek práce nemůžeme stěžovat.

I to, že jsme za rok 2016 zrealizovali více jak 40 transportů a ujeli 80.000 km, hovoří za sebe.

Fronta aut na Ukrajinské hranici při transportu žirafy ze ZOO Dvůr Králové do ZOO Oděsa. (zb)

Transport šimpanzů ze ZOO Ostrava do ZOO Lipsko, Německo. (zb)

Oddělení výměny zvířat (zleva): Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová, Jiří Vetter.

Výživa

Monika Ptáčková

Ovocno-zeleninový dort pro 6-tiletou Tessu. (th)

Zajišťování servisu krmiva v odpovídající kvalitě a množství pro zvířata v zoo bylo neměnnou konstantou hodnoceného období. Priorita této každodenní činnosti tak předznamenala ekonomická data roku 2016. Nákladovost spotřebovaných krmiv (včetně vlastní produkce a darů) v ročním souhrnu překročila plánovanou výši 12. 000 tis. Kč přibližně o 1,1 %.

Podrobnější rozbor nákladovosti skupin jednotlivých kategorií krmiv potvrzuje rostoucí dominanci objemových krmiv v celkových nákladech. S výjimkou „přírůstku" 2 samic hrocha obojživelného, jehož chov se vrátil do zoo po 14 letech, se počet velkých kopytníků v období 2015 až 2016 nijak výrazně nezměnil. Roční spotřeba všech druhů krmiv této skupiny (luční a vojtěškové seno, senáž, zelená píce, okus) se tak držela po oba roky na stejné hranici 2 000 tun. Meziroční finanční nárůst spotřebovaného „objemu" však byl téměř 15 %. Uváděné navýšení předurčil nejenom charakter klimatických podmínek v době sezónních zemědělských prací (roční poměr zkrmeného sena a zelené píce), ale hlavně dostupnost vojtěškového sena I. jakostní třídy na tuzemských trzích.

Srovnatelné navýšení vykazuje také kategorie „ostatní krmiva". Zde považuji za důležité vyzdvihnout cílené doplňování krmných dávek kopytníků, hlavně

nosorožců a slonů, ve formě chondroprotektiv a speciálních vitamínových doplňků. Chovná skupina 18 nosorožců s několika vysokobřezími a laktujícími samicemi, mláďaty různých věkových kategorií i seniory, se stala, spolu se slony, skupinou, kterou jsme se již dlouhodobě rozhodli řešit na individuální úrovni. Strukturalizace krmné dávky podle fyziologického stavu organismu je u těchto zvířat nezbytná. Z toho důvodu jsme do ní neváhali zařadit také veterinárními přípravky nemalé finanční hodnoty.

Částečné sponzorství a dary výrobců nebo dodavatelů všech, nejenom zmiňovaných, doplňků a krmiv napomohly udržet ekonomiku „krmiv" na určené úrovni. Zde bych ráda připojila své poděkování.

Problematika chovu afrických kopytníků v druhově pestrých i početných skupinách spojená se zajištěním jeho odpovídající krmivové základny se stala v posledních letech velmi často opakovaným, nikoliv neřešeným, faktem. Změnou organizace nákupu rostlinné potravy v návaznosti na její distribuci jsme dosáhli určité garance pokrytí denních nutričních požadavků těchto býložravců. Ovlivnění cen v podmínkách aktuální koncepce zemědělské prvovýroby zůstává nadále problémem.

Pro zvýraznění této skutečnosti jsem využila názorného porovnání vybraných dat spojených s „výživou" zvířat v zoo v roce 2006 a v roce 2016.

Na desetiletém vývoji skladby spotřebovaných krmiv se podílela nejenom zoologická koncepce chovů, ale i racionalizace krmných dávek společně se zohledněním aktuálních odborných poznatků. Postupné změny tak provázela

Připravené krmení pro nosorožce. (th)

např. náhrada některých tradičních krmiv (směsi pro plameňáky, kaše pro primáty) za specifické komerční diety, snižování podílu sacharidové složky ve prospěch strukturální vlákniny a v neposlední řadě rozšíření skupiny objemových krmiv o nové druhy (senáže, různé formy dřevní a listové hmoty, tzv. okusu). Uváděné proměny dokresluje také cenový vývoj ve zmiňovaném období. Z více než 100 druhů aktivních skladových krmiv připojuji několik názorných příkladů.

Významným přínosem pro činnost oddělení bylo celoroční sledování zdrojů krmiv, jejich složení a prověřování identifikačních dat výrobců. V závěru roku 2016 jsme tak mohli realizovat prohlášení o „bezpalmovosti krmiv" v naší zoo.

Náklady na spotřebovaná krmiva (bez DPH)

Rok	Ovoce a zelenina	ostatní krmiva	mléčné výrobky	maso	granuláty	obilniny	krmná zvířata	objemná krmiva,	celkem
	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč
2015	1600	1410	105	1100	3000	75	1975	2305	11570
2016	1579	1728	85	940	2989	70	2073	2632	12096

(náklady jsou uváděny včetně darů, vlastní produkce aj.)

Spotřebovaná krmiva v roce 2006 a 2016

Rok	Ovoce a zelenina	mléčné výrobky	maso	krmná zvířata králík, slepice	krmná zvířata ryba	krmná zvířata hmyz	granulát	seno louka	seno vojtěška
	tis. kg	tis. kg	tis. kg	tis. kg	tis. kg	tis.l	tis. Kg	q	q
2006	228	8,5	32	11	33	1,5	254	8548	745
2016	178	2	19	9	28	1,1	261	8995	900

Průměrné roční skladové ceny (bez DPH) – rostlinná krmiva

Rok	mrekv	jablko	banán	hroznové víno	granulát ZOO A	granulát ZOO C	seno luční	seno vojtěš-kové
	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg	Kč/q	Kč/q
2006	1,99	3,04	25,11	29,5	6,3	5,25	116	161
2016	3	3,83	19,8	62,39	8,94	6,83	151	601
rozdíl (%)	+51	+26	-21	+112	+42	+30	+30	+273

Průměrné roční skladové ceny (bez DPH) – živočišná krmiva

Rok	hovězí maso	králík	slepice	moučný červ	zophobas	krmná ryba	krmá ryba mraz.	tvaroh
	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg	Kč/l	Kč/l	Kč/kg	Kč/kg	Kč/kg
2006	55	55,45	25	200	250	21,68	41,67	44,29
2016	48,55	44	25	200	250	26,86	65,37	37
rozdíl (%)	-12	-21	0	0	0	+24	+57	-16

Sklad objemových krmiv. (zč)

Oddělení výživy zvířat (zleva): Pavel Langer, Miroslav Havelka, Josef Tlustý, Milan Pátý, František Barták , Petr Klust, Jana Tlustá, Jiří Dubský, Monika Ptáčková, Jiří Kroupa, Petr Kiss, Petra Voňková, Jitka Kopecká, Martin Vala, Dita Rindtová, Milan Nesvadba.

In situ a další ochranářské projekty ZOO Dvůr Králové

Jan Stejskal a Michal Podhrázský

Sudán, poslední známý samec nosorožce tuponosého severního na světě, při prohlídce Thomasem Hildebrandtem z IZW Berlín. (js)

Snahy ZOO Dvůr Králové o záchranu nosorožců tuponosých severních

Základní informace o projektu:

V době přípravy této výroční zprávy byli na světě známi už jen tři nosorožci tuponosí severní (jinak též bílí nebo širokohubí, *Ceratotherium simum cottoni*). Všichni tři žijí v rezervaci Ol Pejeta v Keni, kam byli v roce 2009 převezeni ze ZOO Dvůr Králové. Dvorská zoo je jedinou zoo na světě, kde se tato vzácná zvířata podařilo rozmnožit, jejich reprodukce však probíhala příliš pomalu. V naději, že jim to v přirozenějších podmínkách půjde lépe, byli dva samci a dvě samice v roce 2009 vráceni do Afriky. V říjnu 2014 však jeden ze samců uhynul a při vyšetření v listopadu 2014 se ukázalo, že žádné ze zvířat už není schopné přirozené reprodukce. ZOO Dvůr Králové se proto se svými partnery spolupodílí na vývoji metod, díky nimž by tito nosorožci mohli být rozmnoženi uměle. Do snah o jejich záchranu tak byla zahrnuta nejen poslední zvířata v Africe, ale i genetický materiál uchovaný z jedinců, kteří už uhynuli. K záchraně nosorožců tuponosých severních je potřeba vytvořit jejich embryo v umělých podmínkách, přičemž donosit by ho mohla jako náhradní matka samice nosorožce tuponosého jižního. Pro vytvoření embrya je potřeba získat vajíčka, a to buď z posledních severních samic žijících v Ol Pejetě, anebo jejich vytvořením z kmenových buněk. Získání reprodukčních

buněk z buněk kmenových se vědcům zatím podařilo u myší, už ne ale u jiných savců. Výzkum zaměřený na vytvoření reprodukčních buněk nosorožců z jejich kmenových buněk se tak pohybuje na samé hranici současného vědeckého poznání.

Vývoj projektu v roce 2016:
Během roku 2015 začal tým z IZW Berlín, s nímž ZOO Dvůr Králové dlouhodobě pracuje na vývoji umělých technik reprodukce nosorožců, s pokusy o odběr oocytů (vajíček) u samic v evropských zoologických zahradách. V případě, že se celou metodu odběru oocytů podaří dostatečně optimalizovat a následně se podaří v umělých podmínkách vytvořit z takto získaných vajíček embryo, bude možné přistoupit k odběru oocytů z posledních samic nosorožců tuponosých severních v keňské Ol Pejetě a k následnému pokusu o jejich oplodnění. Odběry v evropských zoologických zahradách jsou uskutečňovány na samicích nosorožce tuponosého jižního, a to na samicích, které mají reprodukční problémy, zároveň ale vykazují znaky stále funkčního estrálního cyklu.

Složitý postup odběru vajíček byl dosud použit na dvanácti samicích jižních bílých nosorožců. Všechny dárkyně jsou součástí Evropského záchovného programu (EEP) a některým z nich byla vajíčka odebrána i dvakrát bez jakýchkoli vedlejších

Vyšetření samice nosorožce tuponosého jižního v San Diego Safari Parku. Samice by se v budoucnu mohla stát náhradní matkou pro donošení embrya nosorožce tuponosého severního. (js)

Pokus o odběr vajíček ze samice nosorožce tuponosého jižního týmem z IZW Berlín. (ib)

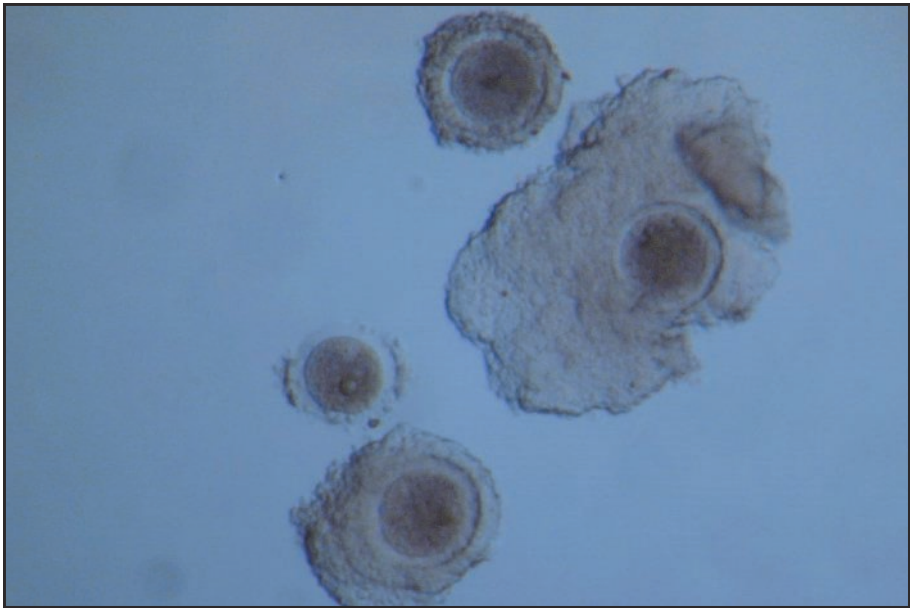

Fotografie oocytů odebraných ze samice nosorožce tuponosého jižního týmem z IZW Berlín. (ib)

účinků. Celý postup neměl žádné negativní dopady na plodnost samic a mohl by být použit i na léčbu neplodnosti způsobené cystami v děloze nebo na vaječníku.

Na základě procedur byly během roku 2016 navrženy úpravy na prototypech nástrojů, které jsou k odběru oocytů používány. Dolaďován byl stále i protokol pro hormonální stimulaci samic, jehož cílem je zvýšit množství oocytů, které by během procedury mohly být z vaječníků samic odebrány.

Odebraná vajíčka byla pravidelně odesílána do Avantey, italské laboratoře specializované na asistovanou reprodukci velkých zvířat v Cremoně, kde se odborníci snaží nechat vajíčka dozrát, uměle oplodnit a vyvinout embryo vhodné pro transfer. Zatím bylo v roce 2016 dosaženo rýhování vajíčka, tedy rané fáze embryonálního vývoje.

Co se týká dalších událostí, tak v první polovině února se v americkém San Diegu uskutečnil seminář o možnostech záchrany nosorožců tuponosých severních, na nějž se sjeli odborníci mimo jiné z USA, Německa a Jihoafrické republiky. Za dvorskou zoo se ho zúčastnil vedoucí zahraničních projektů Jan Stejskal. Součástí semináře bylo vyšetření šesti samic nosorožce tuponosého jižního, které San Diego Zoo Safari Park koupil v Jihoafrické republice. Samice mají své zvláštní oddělení a slouží k podrobnému prozkoumání jejich cyklu. Pokud se v umělých podmínkách povede vytvořit embrya nosorožců tuponosých severních, mohly by se tyto samice stát náhradními matkami, které by tato embrya donosily.

Na začátku května proběhlo v keňské Ol Pejetě setkání komise, která rozhoduje o osudu nosorožců tuponosých severních v Keni. Kromě členů komise (včetně Přemysla Rabase a Jana Stejskala za ZOO Dvůr Králové) se jednání zúčastnili zástupci německého IZW Berlín a jihoafrické společnosti EmbryoPlus a přes skype také zástupci San Diego Zoo a African Rhino Specialist Group. Bylo dohodnuto pokračování výzkumu umělých metod reprodukce a byl stanoven postup, jak se o všechna tři zvířata v Keni starat. Vzhledem k vysokému věku má samec Súdán pro sebe vyhrazenou dřevěnou bomu (ohradu) z kůlů a přes den je vypouštěn na větší otevřené prostranství v blízkosti bomy. Plotem je oddělen od sekce, v níž žijí samice Nájin a Fatu, setkávají se u plotu. Stanovena byla dávka příkrmu, která je v případě nutnosti konzultována se ZOO Dvůr Králové a dalšími odborníky v komisi. V době květnové návštěvy bylo po deštích, všechna tři zvířata vypadala dobře, v případě Sudána s přihlédnutím k jeho vysokému věku.

Rovněž na začátku května vyšel v recenzovaném časopise Zoo Biology velký článek, přinášející výsledky jednání špičkových odborníků ze čtyř kontinentů o záchraně nosorožců tuponosých severních, jež proběhla v prosinci 2015 ve Vídni. Článek zahrnuje otázky týkající se genetických a buněčných technologií, vědecké

etiky, ale také významu dlouhodobých strategických úvah a komunikace mezi různě zaměřenými odborníky.

V červenci jednali Přemysl Rabas a Jan Stejskal s vedením Kenya Wildlife Service (KWS) o další podpoře projektu na záchranu nosorožců tuponosých severních v Ol Pejetě. Šéf představenstva KWS Richard Leakey a ředitel KWS Kitili Mbathi přislíbili pomoc s projektem, a to i ve věci vydávání povolení na případný převoz genetického materiálu z Keni do Evropy. Šlo však spíše o vyjádření strategické podpory, konkrétní kroky je potřeba ještě dohodnout s úředníky na nižších postech. S podporou velvyslance ČR v Keni, pana Pavla Řezáče, byla dojednána strategická podpora projektu i u keňské ministryně pro životní prostředí a regionální rozvoj Judy Wakhungu.

S přispěním ZOO Dvůr Králové navštívil v srpnu berlínské laboratoře japonský vědec Katsuhiko Hayashi. Právě jeho týmu se podařilo vytvořit z kmenových buněk myši reprodukční buňky a z nich novou generaci potomků. V Berlíně společně s kolegy debatovali nad možnostmi, jak stejného cíle dosáhnout i u nosorožců.

V druhé polovině roku pak dále probíhaly pokusy o odběr vajíček ze samic nosorožců tuponosých jižních v evropských zoologických zahradách. ZOO Dvůr Králové by tak chtěla poděkovat následujícím zoologickým za to, že pro pokusy o odběr vajíček poskytly svá zvířata: Zoo Salzburg, Zoo Budapešť, Zoo Schwerin, Zoo Chorzów, Zoo Thoiry, Zoo Montpellier, Zoo Poznaň, Zoo Pairi Daiza.

Během celého roku byl osud nosorožců tuponosých severních rovněž široce medializován. Zástupci ZOO Dvůr Králové tak pomáhali při vzniku filmů či pořadů například pro BBC, National Geographic či pro nezávislé produkce z USA a Holandska.

Na vývoj metody odběru oocytů ze samic nosorožců tuponosých a o navazující snahy o vývoj embrya v umělých podmínkách v roce 2016 přispěla významně kromě všech zúčastněných expertů rovněž Nadace ČEZ.

Další informace o severních bílých nosorožcích a Ol Pejetě najdete v minulých výročních zprávách a na stránce:
http://zoodvurkralove.cz/cz/zvirata-a-expozice/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/zachrana-nosorozcu-severnich-bilych

Přemysl Rabas a Jan Stejskal na jednání s vedením Kenya Wildlife Service v keňském Nairobi. Zcela vlevo je generální ředitel KWS Kitili Mbathi, vedle něho předseda správní rady KWS, světoznámý ochranář Richard Leakey. (a)

Samice nosorožce tuponosého severního Nájin v keňské Ol Pejetě. (js)

Samice nosorožce černého Eliška si v ZOO Dvůr Králové zvyká na transportní bednu. (sj)

Nakládání bedny s Eliškou do letadla DHL v německém Lipsku. (js)

Nosorožci dvourozí v Mkomazi, Tanzanie

Základní informace o projektu: V roce 2009 ZOO Dvůr Králové poslala tři nosorožce dvourohé (jinak též černé, *Diceros bicornis*) do tanzanského národního parku Mkomazi. Samice Deborah a samci Jamie a Jabu si na nové podmínky rychle zvykli. V říjnu 2011 Deborah dokonce porodila samičku Hillu a v červnu 2014 další samičku Tunu. V Mkomazi, kde byli v 80. letech všichni nosorožci vybiti, se tak dnes i díky ZOO Dvůr Králové rozvíjí nadějný projekt, který přispívá k záchraně nosorožců v Tanzanii.

Hlavní zásluhu na tom má legendární ochranář Tony Fitzjohn, který za svého mládí společně s Georgem Adamsonem vracel do divočiny lvy. Na konci 80. let začal v tu dobu pytláctvím a pasením dobytka značně zpustošenou oblast obnovovat a od roku 1997 v Mkomazi běží záchranný program východního poddruhu nosorožce dvourohého. Zvířata jsou přísně střežena v oplocené rezervaci uvnitř národního parku, který se rozkládá na území přibližně 3250 kilometrů čtverečních podél hranic s Keňou. Za hranicemi na něj navazuje národní park Tsavo, kde byli v 70. letech odchyceni nosorožci dvourozí tehdejším ředitelem zoo Josefem Vágnerem. Dvorští nosorožci se tak vrátili do země svých předků.

Nosorožců dvourohých žilo na jih od Sahary v roce 1970 okolo 65 000 kusů. V důsledku nekontrolovaného lovu a zejména pytláctví však jejich stavy poklesly až na 2 300 jedinců v roce 1993. Po řadě ochranářských opatření se jejich počet ve volné přírodě vyšplhal na přibližně pět tisíc, počet zvířat východního poddruhu je ale stále odhadován na pouhých 800, přičemž v Tanzanii jich je jen přibližně 100 až 150. V ZOO Dvůr Králové je tento poddruh chován od 70. let minulého století a do konce roku 2016 se v zoo narodilo 44 mláďat. Jako jeden z nejlepších chovatelů nosorožců dvourohých v zajetí na světě si velice ceníme toho, že se můžeme alespoň částečně podílet na jejich záchraně přímo v jejich původním prostředí.

Vývoj projektu v roce 2016:
Dvě mláďata a přesun dalšího nosorožce ze zoo do Afriky – to je ve zkratce shrnutí skvělého roku pro Mkomazi.

Ke dvěma samičkám, které má v Mkomazi samec Jamie s původně dvorskou samicí Deborou, přibyla v dubnu další samička – Mobo. Tentokrát se Jamie spustil se samicí Grumeti, která do Tanzanie přicestovala z anglického Port Lympne. Jak se však zakrátko ukázalo, svou pozornost poctivě věnoval i další dospělé samici ve společném výběhu, Zawadi. Té se další Jamieho mládě, samička Georgina, narodilo v červnu. Všechna tato zvířata žila po celý rok 2016 ve velkém výběhu, kde je Jamie jediným dospělým samcem. Samec Jabu sdílel po celý rok 2016 svůj

výběh se samcem Mondulim, který do Mkomazi přišel rovněž z anglického Port Lympne.

V červnu se nejen narodilo další Jamieho mládě, ale také vyvrcholila dlouho připravovaná operace – přesun samičky Elišky z dvorské zoo do Mkomazi. Eliška se na transport připravovala už několik měsíců předem za dohledu zoologa Jiřího Hrubého, kterého zná od narození. Do výběhu v zoo jí byla umístěna falešná bedna, kterou musela každý den procházet a postupně si na ni zvykat. Časem do ní dostávala i krmení, několik dnů před odjezdem i pod dohledem Peta Morkela, afrického specialisty na transporty nosorožců.

Vlastní nakládání Elišky do bedny začalo v 7 hodin ráno v neděli 26. června. Na nákladním autě pak zamířila do Lipska na letiště společnosti DHL, která pro celý transport zadarmo zorganizovala let až na letiště Kilimandžáro v Tanzanii. Do speciálního letadla byla Eliška naložena jako poslední a přibližně v 19 hodin se boeing odlepil od země. Plánované mezipřistání v italském Bergamu se kvůli silné bouřce, která rozkývala celé letadlo, protáhlo, takže na Kilimandžáro Eliška dorazila s mírným zpožděním.

Po celní proceduře a vřelém přivítání tanzanskými úředníky následovala několikahodinová cesta na nákladáku do národního parku Mkomazi. Konvoj čítal snad deset aut, kromě policistů se k bedně s nosorožcem přidali strážci přírody z Tanzanských národních parků, představitelé DHL, filmový štáb a samozřejmě Tony Fitzjohn. Policisté a rangeři dokonce vytlačovali protijedoucí auta ze silnice, naštěstí nikoho nedohnali k tomu, aby se převrátil do příkopu. Uvnitř národního parku poblíž rezervace pro nosorožce ještě čekalo oficiální uvítání od tanzanských představitelů a pak už se Eliška konečně přesunula ke své nové bomě (ohradě z dřevěných kůlů). Její bedna byla jeřábem sundána na zem a poté přisunuta ke koridoru pro vypuštění. Po přibližně 31 hodinách cesty tak mohla Eliška konečně šlápnout na pevnou zem. Nejdřív byla opatrná, po chvilce však už obhlížela bomu a začala baštit mrkev.

Po celou dobu přesunu byla Eliška pod dohledem zoologa Jiřího Hrubého a veterináře Peta Morkela. Zoolog s ní zůstal v Mkomazi ještě dva týdny po přesunu a znovu se za ní na týden vypravil asi jeden a půl měsíce po transportu. Během druhé návštěvy dvorského zoologa byla Eliška vypuštěna do většího výběhu navazujícího na ohradu z dřevěných kůlů. Je sice stále přikrmována, pobývá však už v pravé africké buši s akáciemi, takže postupně přechází na přirozenou stravu. Navrátily se jí také divoké instinkty.

Na konci roku 2016, tedy půl roku po transportu, si Eliška stále přivykala na nové prostředí. Zatímco po příjezdu se projevovala neklidně, po několika měsících už

Příprava na vyložení Elišky v národním parku Mkomazi v Tanzanii. (js)

Eliščin první krok na africké půdě. (js)

Eliška v Mkomazi v bomě po přesunu. (jh)

Skupina nosorožců z evropských zoologických zahrad, která se v Mkomazi úspěšně rozmnožuje. Samice z Evropy mají už čtyři mláďata, dvě se narodila během roku 2016. (js)

šlo spíš o ostražitost. Celkově je klidnější a už si našla bližší vztah ke svým dvěma hlavním ošetřovatelům. Přes den většinou odpočívá, pozdě odpoledne a brzy večer okusuje akácie. Každý večer si chodí na seno a pelety. Při tom se nechá přes plot podrbat a někdy i nakrmit z ruky svými novými ošetřovateli. Takhle by si měla zvykat ještě několik měsíců a během roku 2017 by mohlo být rozhodnuto o jejím případném spojení s dalšími nosorožci v Mkomazi.

Skupina nosorožců ze zoologických zahrad si i na konci roku vedla dobře. Dvě nová mláďata byla v dobré kondici stejně jako všechny samice. Pouze Jamie začal být trochu ostřejší k samici Zawadi a svým dlouhým a ostrým rohem na ni dotíral. Veterináři a strážci z Tanzanských národních parků mu proto roh zkrátili, takže už nebyl tak ostrý.

Kromě záchranné stanice pro nosorožce se Tony Fitzjohn snaží pomoci i dalšímu velmi ohroženému savci – psu hyenovému. ZOO Dvůr Králové mu proto i v roce 2016 koupila foukací střely, které jsou potřeba pro imunizaci psů.

Další informace o nosorožcích černých a Mkomazi najdete v minulých výročních zprávách a na adrese:
http://zoodvurkralove.cz/cz/zvirata-a-expozice/konto-wildlife-a-ochranarske-projekty/nosorozci-cerni-v-tanzanii

Osvětové akce ke zviditelnění nezákonného obchodu s ohroženými druhy zvířat

ZOO Dvůr Králové nosorožce úspěšně odchovává a vrací do Afriky. Pro jejich záchranu je však potřeba působit i na spotřebitele nosorožčích rohů a sloních klů přímo v konzumentských zemích. Obchodování se slonovinou a nosorožčí rohovinou totiž vede k masivnímu vyvražďování těchto zvířat, proto je nutné ho ukončit.

Z těchto důvodů ZOO Dvůr Králové už v roce 2014 demonstrativně spálila svoje zásoby rohoviny z nosorožců a v roce 2015 byla v zoo podepsána deklarace o spolupráci mezi ČR a Vietnamem. Cílem úmluvy je především zvýšení osvěty veřejnosti vedoucí k potlačení nelegálního obchodu s ohroženými druhy, a to hlavně se slonovinou a nosorožčími rohy. Česká republika je jednou z tranzitních zemí, přes kterou hlavně nosorožčí rohovina proudí do konzumentských zemí východní Asie, zejména do Vietnamu.

Rovněž v roce 2016 ZOO Dvůr Králové uspořádala nebo se její zástupci zúčastnili významných akcí, jejichž cílem bylo zviditelnění tragických důsledků poptávky po rohovině a slonovině.

Historické pálení v Keni
V sobotu 30. dubna se tak v keňském Nairobi ředitel zoo Přemysl Rabas a vedoucí zahraničních projektů Jan Stejskal na pozvání keňské vlády přidali k účastníkům historického spálení slonoviny a nosorožčí rohoviny, při němž bylo demonstrativně zničeno více než 100 tun slonoviny a více než tuna nosorožčích rohů.

Šlo o dosud vůbec největší spálené množství slonoviny a rohoviny v historii. Pro srovnání při předcházejícím největším pálení bylo zažehnuto přibližně osmkrát menší množství klů. Oheň zapálil prezident Keni Uhuru Kenyatta společně s legendárním Richardem Leakeym, který kdysi vůbec první pálení slonoviny inicioval.

Keňa spálením symbolicky stvrdila svou vedoucí úlohu v ochraně africké přírody. V posledních letech se v Keni podařilo snížit pytlačení jak slonů, tak nosorožců. Podle keňské vlády není její přírodní bohatství na prodej. Vláda přitom zdůraznila, že samotné spálení bohužel nebude znamenat konec pytlačení, zaručí ale, že na spálené slonovině už nebude moct nikdo vydělávat. Spálení bylo také veřejným závazkem, který symbolizuje, že země je rozhodnuta s řáděním pytláků skoncovat.

Kampaň OSN v ZOO Dvůr Králové
V neděli 5. června zahájila populární vietnamská zpěvačka Thu Minh v ZOO Dvůr Králové kampaň OSN zaměřenou na záchranu nosorožců. Thu Minh byla přímo v zoo podpořena i českou Miss Earth 2013 Monikou Leovou.

Thu Minh navštívila dvorskou zoo v rámci oslav Světového dne životního prostředí, který je tradičně pořádán Organizací spojených národů. Kampaň pro rok 2016 s názvem Wild for Life byla zaměřena na boj proti nelegálnímu obchodu s divokými zvířaty. „Uvědomuji si, že nosorožci kvůli obchodu s rohovinou vymírají po celém světě. Jezdím po vietnamských školách a informuji děti o tom, že rohovina nemá žádné léčebné účinky," uvedla v dvorské zoo zpěvačka.

Do kampaně se kromě Thu Minh, Moniky Leové a dvorské zoo zapojilo mnoho osobností po celém světě jako fotbalista Neymar, modelka Gisele Bündchenová nebo herečka Li Bingbing a další. Všechny osobnosti propůjčily svou tvář jednotlivým ohroženým zvířecím, ale i rostlinným druhům.

Průlomové pálení rohoviny ve Vietnamu
Snahy ZOO Dvůr Králové o oslovení veřejnosti přímo v zemích, kde je konzumována rohovina z nosorožců, se naplňují už od roku 2014, kdy zprávy o pálení rohoviny v dvorské zoo pronikly do vietnamských a čínských médií. V roce 2016 se však inspirace poselstvím ZOO Dvůr Králové dostala na zcela jinou úroveň.

Ředitel ZOO Dvůr Králové Přemysl Rabas před slonovinou připravenou ke spálení v keňském Nairobi. (js)

Dosud největší ničení slonoviny a rohoviny v historii proběhlo za účasti zástupců ZOO Dvůr Králové v keňském Nairobi v dubnu 2016. (js)

Pálením rohoviny v dvorské zoo v roce 2014 se inspiroval i Vietnam, jedna z konzumentských zemí rohoviny z nosorožců, a podobnou demonstrativní akci uspořádal nedaleko Hanoje v listopadu 2016. (js)

Pálení rohoviny nedaleko vietnamské Hanoje, listopad 2016. (js)

Vietnamská vláda se v sobotu 12. listopadu rozhodla zničit část slonoviny a rohoviny z nosorožců, kterou zadržela při potírání nelegálního obchodu s ohroženými živočichy. Na pozvání vietnamské vlády se akce přímo ve Vietnamu zúčastnil ředitel ZOO Dvůr Králové Přemysl Rabas a vedoucí zahraničních projektů Jan Stejskal. Spálení rohoviny, k němuž došlo v roce 2014 v ZOO Dvůr Králové, bylo jedním z důvodů, proč vietnamská strana zničila rohovinu z nosorožců rovněž spálením. Záběry ze Dvora z roku 2014 byly i součástí úvodního filmu k dnešnímu ceremoniálu, v němž vietnamská vláda vysvětlovala důležitost boje proti užívání rohoviny a slonoviny.

Celý ceremoniál proběhl na smetišti asi hodinu jízdy za Hanojí a zničeno při něm bylo přibližně 2 tuny slonoviny a spáleno 70 kilogramů rohoviny nosorožců. Hlavní projev přednesl náměstek vietnamského ministra zemědělství Ha Cong Tuan, který v roce 2015 navštívil ZOO Dvůr Králové. Se svým poselstvím vystoupila i Miss Vietnam 2014 Nguyen Tran Huyen My.

Jak uvedl ředitel dvorské zoo Přemysl Rabas, akce ve Vietnamu byla jedinečná tím, že znamenala průlom do tradice. V žádné konzumentské zemi v Asii totiž rohovina ještě nebyla ničena. Rohovina z nosorožců má sice podobné složení jako lidské nehty a vlasy, v rozporu s názory vědců však lidé ve východní Asii tradičně věří, že má pro lidský organismus posilující účinky. Její užívání pak vede nejen k zabíjení vzácných zvířat, ale na jejím pašování vydělávají i kriminální gangy a teroristické skupiny operující po celém světě. „Veškerá naše chovatelská práce i přesuny do Afriky by mohly přijít vniveč, pokud bychom se nesnažili veřejnost přesvědčit o nesmyslnosti užívání rohoviny," vysvětluje Jan Stejskal, proč ZOO Dvůr Králové jela podpořit své kolegy přímo do Vietnamu.

Sledování migrace husy velké

Základní informace o projektu: V roce 2012 zaštítila ZOO Dvůr Králové projekt Sledování migrace husy velké. Společně s Karlovou univerzitou v Praze jsou to dvě hlavní instituce, které tuto dlouhodobou mezinárodní iniciativu zaštiťují. Od roku 2004 je projekt v České republice koordinován Michalem Podhrázským.

Migraci ptáků lze sledovat různými způsoby. Základním principem je individuální značení. U ptáků se používá takzvané kroužkování, při kterém se jedinci připevní na dolní končetinu kroužek s individuálním kódem. První husy byly na našem území okroužkovány už v roce 1934. K jednoduššímu získávání zpětných hlášení se u některých druhů používá takzvané barevné značení. Jedná se o doplňující značení, kterým lze jedince identifikovat bez odchytu. U hus se používají barevné kroužky, barevné kroužky s kódem a barevné krční límce s kódem. První husy byly

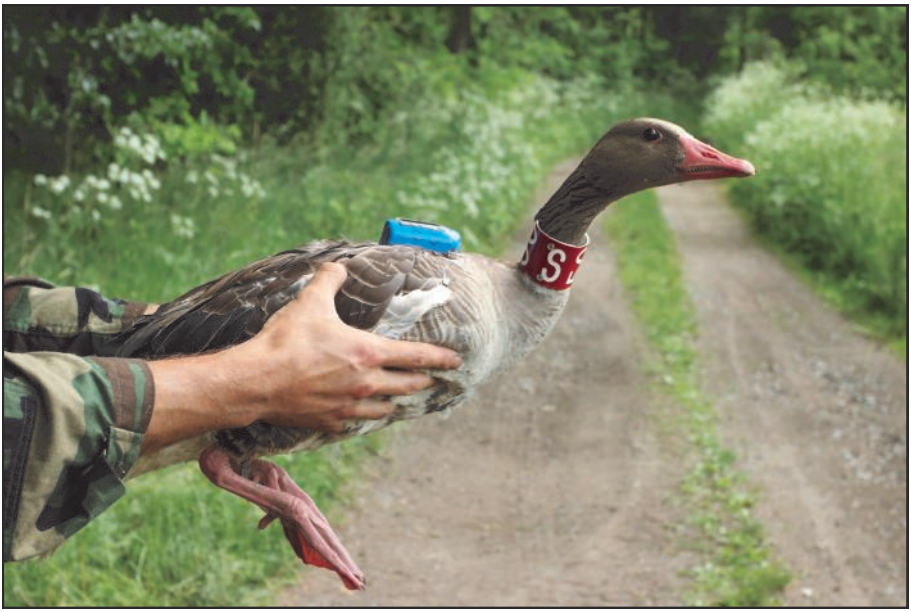

Husa velká s GPS GSM vysílačem. (pp)

Příprava sítí. (kš)

Účastníci odchytu hus na Vysočině. (rd)

Účastníci odchytu v jižních Čechách. (ppa)

na našem území límcovány v roce 1973. K získání detailních informací o přesunech a migraci se používají různé vysílače. V roce 2010 byly u nás u hus poprvé použity konvenční vysílače a v roce 2012 byly poprvé použity GPS GSM vysílače.

Dlouhodobým sledováním migrace husy velké byly zjištěny výrazné změny migrace u tohoto druhu. Za posledních 40 let se změnilo načasování příletu hus na hnízdiště, změnila se doba odletu z našeho území, zimoviště našich hus se posunula na sever a mění se i tahové zastávky.

Vývoj projektu v roce 2016:
V roce 2016 byl naplánován odchyt hus ve čtyřech oblastech. V termínu 21. – 22. 5. proběhl odchyt v severozápadních Čechách na třech lokalitách, a to na Lounsku na Lenešických rybnících, kde se podařilo odchytit tři housata, která byla označena barevným kroužkem. V ten samý den probíhal také odchyt na Mostecku na mokřadu u Mariánských Radčic. Tam se podařilo odchytit celkem 31 hus, 18 bylo označeno límcem, 12 barevným kroužkem a jedno house, příliš malé i na barevný kroužek, bylo označeno pouze ocelovým kroužkem. Druhý den probíhal odchyt na Chomutovsku na Droužkovické soustavě rybníků, kde se podařilo odchytit pět hus, z nichž jedna byla označena límcem, tři housata barevným kroužkem a jedno house pouze ocelovým kroužkem. Na odchytu spolupracovali členové Bílinského ornitologického spolku.

V jižních Čechách v Českobudějovické pánvi probíhal odchyt v termínu 28. – 29. 5. Husy byly chytány tradičně na rybnících Vyšatov a Volešek a nově na rybnících Vlhlavský a Velký Luský. Celkem bylo odchyceno rekordních 93 hus velkých, ze kterých bylo 65 označeno límcem, 25 barevným kroužkem a tři malá housata dostala pouze ocelový kroužek. Na odchytu spolupracovali členové Jihočeského ornitologického klubu (JOK) pod vedením Jaroslava Závory a Pavla Alberta a také studenti z PřF UK a ČZU v Praze pod vedením Petra Musila.

První víkend v červnu (4. 6.) probíhal odchyt na Vysočině na rybnících Studenecký, Dubovec a Mišník. Celkem se zde podařilo odchytit 16 hus, ze kterých 9 dostalo límce, 6 barevný kroužek a jedno house pouze ocelový kroužek. V roce 2016 se opět podařilo získat dva GPS GSM vysílače, které byly poskytnuty darem z francouzského projektu vedeným Matthieu Bossem. Vysílače nebyly použity v jižních Čechách jako v předešlých letech, ale byly jimi označeny právě dvě husy z Vysočiny. Na odchytu se podíleli pracovníci Ústavu pro výzkum obratlovců z Brna, členové Holýšovského ornitologického klubu a místní ornitologové.

O prvním červnovém víkendu (5. 6.) také probíhal odchyt na Hodonínsku na soustavě Mutěnických rybníku (rybník U Vrby). Podařilo se odchytit 7 jedinců,

všichni byli označeni límcem. Na odchytu se podíleli pracovníci Ústavu pro výzkum obratlovců z Brna a místní ornitologové.

Kromě toho byly ještě dvě husy označeny 24. 8. Jednalo se o ptáky odchované v Záchranné stanici živočichů Makov a vypuštěné v jižních Čechách na rybníku Domin na Českobudějovicku.

Výsledek odchytu lze hodnotit jako velice dobrý. Počet 157 odchycených hus je třetí nejvyšší počet v celé historii kroužkování. Ze 157 odchycených hus bylo nově 102 označeno krčním límcem a dva ptáci dostali GPS GSM vysílač. V průběhu roku se podařilo nashromáždit přes 2000 zpětných hlášení od označených hus, což je druhé nejvyšší číslo v historii značení tohoto druhu na našem území.

Dosavadní výsledky projektu byly v roce 2016 prezentovány na celostátní ornitologické konferenci v Mikulově. Vyšly rovněž dva odborné články v impaktovaných časopisech a též dvě kapitoly v knize. Citace jsou uvedeny v kapitole Publikační činnost.

Další informace o sledování migrace husy velké najdete v minulých výročních zprávách.

GPS GSM vysílač. (rd)

Stavy zvířat

Irena Čiháková

Zvířata na safari. (sj)

Stavy zvířat k 1. 1. a 31. 12. 2016

Animal Census on 1st January and 31st December 2016

Stavy zvířat *Animal census*	**Stavy zvířat k 1. 1. 2016** *Animal census on 1st January*			**Stavy zvířat k 31. 12. 2016** *Animal census on 31st December*		
	Druhy *Species*	**Formy** *Forms*	**Kusy** *Specimen*	**Druhy** *Species*	**Formy** *Forms*	**Kusy** *Specimen*
Savci *Mammals*	80	92	863	84	96	977
Ptáci *Birds*	146	148	769	149	151	818
Plazi *Reptiles*	53	53	142	45	45	131
Obojživelníci *Amphibians*	1	1	2	1	1	2
Ryby *Fish*	47	47	287	47	47	264
Obratlovci celkem *Vertebrates in total*	**327**	**341**	**2063**	**326**	**340**	**2192**
Bezobratlí *Invertebrates*	**–**	**61**	**117 + X**	**–**	**54**	**147 + X**
Celkem *Total*	**327**	**402**	**2180 + X**	**326**	**394**	**2339 + X**

X – neurčitý počet; unspecified number

Změny stavu zvířat 2016

Animal Census Changes in 2016

Změny stavu zvířat *Animal Census Change*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Naroz.** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Savci *Mammals; Mammalia*	**863** *228.606.29*	81 *27.24.30*	116 *57.58.1*	324 *139.134.51*	175 *88.67.20*	**977** *249.639.89*
Ptáci *Birds; Aves*	**769** *352.314.103*	77 *34.31.12*	139 *47.52.40*	317 *42.60.215*	206 *54.44.108*	**818** *327.309.182*
Plazi *Reptiles; Reptilia*	**142** *48.47.47*	22 *8.14.0*	33 *4.8.21*	42 *0.0.42*	42 *4.13.25*	**131** *48.40.43*
Obojživelníci *Amphibians; Amphibia*	**2** *0.0.2*					**2** *0.0.2*
Ryby *Fish; Pisces*	**287** *0.0.287*	16 *0.0.16*	0	0	39 *0.0.39*	**264** *0.0.264*
Obratlovci celkem *Vertebrates in total*	**2063** *605.935.523*	**196** *69.69.58*	**288** *108.118.62*	**683** *181.194.308*	**462** *146.124.192*	**2192** *624.988.580*
Bezobratlí *Invertebrates; Evertebrata*	**117 + X**	82 + X		X	52+ X	**147 + X**
Celkem *Total*	**2180 + X** *605.935.640*	278 *69.69.140*	**288** *108.118.62*	**683** *181.194.308*	**514** *146.124.244*	**2339** *624.988.727*

1.0.0 - samec; male; 0.1.0 –samice; female; 0.0.1 – neurčené pohlaví; unspecified sex

Mláďata narozená resp. vylíhlá v roce 2016

Offspring born or hatched in 2016

Mláďata *Offspring*	**Druhy** *Species*	**Formy** *Forms*	**Narozeno** *Born/Hatched*	**Odchováno** *Reared*
Savci *Mammals*	49	55	324 + X	248 + X
Ptáci *Birds*	51	51	317	236
Plazi *Reptiles*	4	4	42	28
Obojživelníci *Amphibians*	0	0	0	0
Ryby *Fish*	0	0	0	0
Obratlovci celkem *Vertebrates in total*	**104**	**110**	**683**	**512 + X**

Savci Mammals *Mammalia*

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Hmyzožravci Insectivore *Insectivora*						
Bodlín Telfairův Lesser Madagascar Hedgehog Tenrec *Echinops telfairi*	**4 . 2 . 1**	1 . 2 . 0	2 . 1 . 0	0 . 0 . 3	0 . 0 . 1	**3 . 3 . 3**
Hrabáči Aardvarks *Orycteropidae*						
Hrabáč kapský Aardvark *Orycteropus afer*	**1 . 0 . 0**	0 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Damani Hyraxes *Hyracoidea*						
Daman stromový Tree Hyrax *Dendrohyrax arboreus*	**1 . 0 . 0**		1 . 0 . 0			**0 . 0 . 0**
Daman skalní Rock Hyrax *Procavia capensis*	**1 . 0 . 0**	1 . 2 . 0			1 . 0 . 0	**1 . 2 . 0**
Chobotnatci Elephants *Proboscidea*						
Slon jihoafrický African Elephant *Loxodonta africana africana*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Primáti Primates *Primates*						
Lemur kata Ring-tailed Lemur *Lemur catta*	**1 . 5 . 0**			1 . 5 . 0	1 . 0 . 0	**1 . 10 . 0**
Komba ušatá Senegal Bushbaby *Galago senegalensis*	**0 . 0 . 0**	2 . 3 . 0				**2 . 3 . 0**
Kočkodan Campbellův Campbell´s Monkey *Certopithecus campbelii*	**1 . 2 . 0**			0 . 2 . 0	0 . 3 . 0	**1 . 1 . 0**
Kočkodan bělonosý Greater Spot-nosed Monkey *Certopithecus nictitans*	**1 . 2 . 0**			1 . 0 . 0		**2 . 2 . 0**
Mangabej černý Black Crested Mangabey *Lophocebus aterrimus*	**0 . 0 . 0**	1 . 0 . 0				**1 . 0 . 0**
Dril černolící Drill *Mandrillus leucophaeus*	**3 . 4 . 0**			3 . 0 . 0		**6 . 4 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Talapoin severní Gabon Talapoin *Miopithecus ogouensis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Gueréza angolská Angolan Colobus *Colobus angolensis palliates*	**3 . 3 . 0**			1 . 0 . 1		**4 . 3 . 1**
Gorila nížinná Lowland Gorilla *Gorilla gorilla gorilla*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Šimpanz Chimpanzee *Pan troglodytes*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan *Pongo pygmaeus pygmaeus*	**0 . 2 . 0**					**0 . 2 . 0**
Hlodavci Rodents *Nonruminantia*						
Veverka kapská Cape Ground Squirrel *Xerus inauris*	**9 . 11 . 2**		6 . 1 . 1	1 . 0 . 3	1 . 0 . 1	**3 . 10 . 3**
Krysa obrovská Gambian Giant Pouched Rat *Cricetomys gambianus*	**1 . 1 . 0**				1 . 1 . 0	**0 . 0 . 0**
Myš bodlinatá Cairo Spiny Mouse *Acomys cahirinus*	**0 . 0 . 18**			X	X	**0 . 0 . 18**
Myška africká Pygmy Mouse *Mus minutoides*	**0 . 0 . 8**			0 . 0 . 12	X	**0 . 0 . 20**
Osinák africký African Brush-tailed Porcupine *Atherurus africanus*	**2 . 1 . 0**			1 . 1 . 0		**3 . 2 . 0**
Dikobraz jihoafrický African Crested Porcupine *Hystrix africaeaustralis*	**3 . 1 . 0**		3 . 1 . 0	2 . 2 . 2	0 . 1 . 0	**2 . 1 . 2**
Gundi saharský Common Gundi *Ctenodactylus gundi*	**0 . 0 . 0**	4 . 0 . 0			1 . 0 . 0	**3 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Ježek bělobřichý Four-toed Hedgehog *Atelerix albiventris*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Letouni Bats *Chiroptera*						
Kaloň plavý African Straw-coloured Fruit Bat *Eidolon helvum*	**0 . 0 . 0**	10 . 10 . 0		0 . 0 . 5	0 . 0 . 1	**10 . 10 . 4**
Kaloň egyptský Egyptian Fruit Bat *Rousettus aegyptiacus*	**0 . 0 . 0**	0 . 0 . 30		0 . 0 . 2	0 . 0 . 3	**0 . 0 . 29**
Šelmy Carnivores *Carnivora*						
Gepard Cheetah *Acinonyx jubatus*	**5 . 4 . 0**		2 . 1 . 0		1 . 0 . 0	**2 . 3 . 0**
Karakal Caracal Lynx *Caracal caracal*	**2 . 2 . 0**		3 . 1 . 0	2 . 1 . 0		**1 . 2 . 0**
Serval Serval *Leptailurus serval*	**1 . 1 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 1 . 0**
Lev berberský Barbary Lion *Panthera leo leo*	**2 . 0 . 0**					**2 . 0 . 0**
Lev Lion *Panthera leo*	**3 . 4 . 0**				0 . 1 . 0	**3 . 3 . 0**
Levhart perský Persian Leopard *Panthera pardus saxicolor*	**1 . 2 . 0**		1 . 0 . 0			**0 . 2 . 0**
Cibetka africká African Civet *Civettictis civetta*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Ženetka tečkovaná Small-spotted Genet *Genetta genetta*	**1 . 1 . 0**		0 . 1 . 0	0 . 1 . 1	0 . 0 . 1	**1 . 1 . 0**
Mangusta liščí Yellow Mongoose *Cynictis penicillata*	**2 . 5 . 0**	1 . 0 . 0	2 . 2 . 0	0 . 1 . 4	0 . 0 . 3	**1 . 4 . 1**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Promyka červená Slender Mongoose *Galerella sanguinea*	**1 . 2 . 0**		0 . 1 . 0	0 . 2 . 0		**1 . 3 . 0**
Mangusta trpasličí Dwarf Moongoose *Helogale parvula*	**2 . 5 . 0**		1 . 3 . 0	0 . 0 . 1	0 . 0 . 1	**1 . 2 . 0**
Surikata Suricate *Suricata suricatta*	**4 . 7 . 0**		3 . 2 . 0	0 . 0 . 11	0 . 0 . 3	**1 . 5 . 8**
Hyena skvrnitá Spotted Hyaena *Crocuta crocuta*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Šakal čabrakový Black-backed Jackal *Canis mesomelas*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Pes hyenový African Wild Dog *Lycaon pictus*	**0 . 3 . 0**	2 . 0 . 0		2 . 5 . 2	0 . 0 . 2	**4 . 8 . 0**
Pes ušatý Bat-eared Fox *Otocyon megalotis*	**1 . 3 . 0**		0 . 2 . 0	0 . 0 . 2	0 . 0 . 2	**1 . 1 . 0**
Fenek Fennec *Vulpes zerda*	**1 . 1 . 0**	1 . 1 . 0			2 . 0 . 0	**0 . 2 . 0**
Medojed kapský Ratel *melivora capensis*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Lichokopytníci Odd-toed Ungulates *Perissodactyla*						
Osel poitou Poitou Donkey *Equus asinus domestic poitou*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Osel zakrslý Sardinian dwarf donkey *Equus asinus domestic dwarf*	**1 . 2 . 0**			0 . 0 . 1	0 . 0 . 1	**1 . 2 . 0**
Zebra Grévyho Grevy´s Zebra *Equus grevyi*	**8 . 15 . 0**	1 . 0 . 0	2 . 1 . 0		1 . 1 . 0	**6 . 13 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Zebra Burchelova Burchell´s Zebra *Equus quagga burchelli*	**1 . 7 . 0**			1 . 0 . 0		**2 . 7 . 0**
Zebra Chapmanova Chapman´s Zebra *Equus quagga chapmani*	**1 . 10 . 0**		0 . 2 . 0			**1 . 8 . 0**
Zebra bezhřívá Maneless Zebra *Equus quagga borensis*	**2 . 10 . 0**			0 . 1 . 0		**2 . 11 . 0**
Zebra Böhmova Grant´s Zebra *Equus quagga boehmi*	**2 . 6 . 0**		1 . 0 . 0	1 . 3 . 0	0 . 2 . 0	**2 . 7 . 0**
Zebra Hartmannové Hartmann´s Mountain Zebra *Equus zebra hartmannae*	**7 . 8 . 0**				3 . 1 . 0	**4 . 7 . 0**
Osel somálský Somali Wild Ass *Equus africanus somaliensis*	**1 . 5 . 0**		0 . 2 . 0			**1 . 3 . 0**
Nosorožec širokohubý jižní Southern White Rhinoceros *Ceratotherium simum simum*	**2 . 1 . 0**	0 . 1 . 0				**2 . 2 . 0**
Nosorožec dvourohý Eastern Black Rhinoceros *Diceros bicornis michaeli*	**6 . 9 . 0**		0 . 1 . 0	2 . 1 . 0		**8 . 9 . 0**
Sudokopytníci Even-toed Ungulates *Artiodactyla*						
Nepřežvýkaví Nonruminants *Nonruminantia*						
Prase savanové Warthog *Phacochoerus africanus*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Štětkoun africký Red River Hog *Potamochoerus porcus pictus*	**2 . 2 . 0**			3 . 1 . 0	2 . 1 . 0	**3 . 2 . 0**
Hrošík liberijský Pygmy Hippo *Hexaprotodon liberiensis*	**1 . 2 . 0**	0 . 1 . 0				**1 . 3 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Hroch obojživelný Hippopotamus *Hippopotamus amphibius*	**0 . 0 . 0**	0 . 2 . 0				**0 . 2 . 0**
Velbloud jednohrbý Dromedary *Camelus dromedarius*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Přežvýkaví Ruminants *Ruminantia*						
Žirafa Rothschildova Baringo Giraffe *Giraffa camelopardalis rothschildi*	**5 . 15 . 0**		1 . 1 . 0	2 . 0 . 0		**6 . 14 . 0**
Žirafa síťovaná Reticulated Giraffe *Giraffa camelopardalis reticulata*	**3 . 10 . 0**				0 . 1 . 0	**3 . 9 . 0**
Okapi Okapi *Okapia johnstoni*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Impala jihoafrická Impala *Aepyceros melampus melampus*	**2 . 24 . 0**	1 . 0 . 0		13 . 6 . 0	4 . 8 . 0	**12 . 22 . 0**
Pakůň běloocasý Black Wildebeest *Connochaetes gnou*	**1 . 14 . 0**			5 . 6 . 0	0 . 3 . 0	**6 . 17 . 0**
Pakůň modrý Blue Gnou *Connochaetes taurinus taurinus*	**5 . 10 . 0**		3 . 0 . 0	1 . 4 . 0	1 . 2 . 0	**2 . 12 . 0**
Pakůň bělobradý White-bearded Gnou *Connochaetes taurinus albojubatus*	**2 . 6 . 0**					**2 . 6 . 0**
Buvolec běločelý Blesbok *Damaliscus pygargus phillipsi*	**4 . 10 . 0**			1 . 3 . 0	0 . 1 . 0	**5 . 12 . 0**
Antilopa skákavá Springbok *Antidorcas marsupialis*	**4 . 7 . 0**		2 . 0 . 0	3 . 3 . 0	3 . 3 . 0	**2 . 7 . 0**
Gazela Thomsonova Thomson´s Gazelle *Eudorcas thomsonii*	**6 . 9 . 0**		2 . 0 . 0	5 . 6 . 0	4 . 3 . 0	**5 . 12 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Dikdik Kirkův Kirk´s Dik-dik *Madoqua kirkii*	**3 . 4 . 0**				0 . 1 . 0	**3 . 3 . 0**
Gazela dama Addra Gazelle *Nanger dama ruficollis*	**2 . 4 . 0**			0 . 2 . 0	1 . 3 . 0	**1 . 3 . 0**
Tur domácí – watusi Ankole Cattle *Bos primigenius f. taurus*	**5 . 12 . 0**		3 . 3 . 0	3 . 5 . 0	0 . 3 . 0	**5 . 11 . 0**
Tur domácí – dahomey Dahomey Miniature Cattle *Bos primigenius f. taurus*	**4 . 2 . 0**		3 . 0 . 0			**1 . 2 . 0**
Zebu Dwarf zebu *Bos primigenius f. taurus*	**1 . 4 . 0**			2 . 0 . 0	1 . 0 . 0	**2 . 4 . 0**
Buvol kaferský Cape Buffalo *Syncerus caffer caffer*	**5 . 18 . 0**			7 . 4 . 0	4 . 1 . 0	**8 . 21 . 0**
Buvol pralesní Red Buffalo *Syncerus caffer nanus*	**1 . 4 . 0**			1 . 1 . 0		**2 . 5 . 0**
Antilopa losí Eland *Taurotragus oryx*	**1 . 18 . 0**		0 . 2 . 0	2 . 9 . 0		**3 . 25 . 0**
Nyala nížinná Lowland Nyala *Tragelaphus angasii*	**7 . 19 . 0**		1 . 2 . 0		4 . 0 . 0	**2 . 17 . 0**
Bongo Eastern Bongo *Tragelaphus eurycerus isaaci*	**2 . 7 . 0**					**2 . 7 . 0**
Kudu malý Lesser Kudu *Tragelaphus imberbis*	**14 . 22 . 0**		0 . 2 . 0	5 . 5 . 0	8 . 4 . 0	**11 . 21 . 0**
Sitatunga západoafrická Sitatunga *Tragelaphus spekii gratus*	**3 . 17 . 0**			3 . 1 . 0	4 . 0 . 0	**2 . 18 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Kudu velký Greater Kudu *Tragelaphus strepsiceros*	**7 . 12 . 0**	1 . 0 . 0		1 . 1 . 0	2 . 2 . 0	**7 . 11 . 0**
Paovce hřivnatá Barbary Sheep *Ammotragus lervia*	**5 . 12 . 0**		8 . 0 . 0	5 . 5 . 0	0 . 3 . 0	**2 . 14 . 0**
Koza domácí kamerunská Domestic Goat – Cameroun *Capra hircus*	**1 . 10 . 0**			12 . 7 . 0	10 . 3 . 0	**3 . 14 . 0**
Ovce domácí kamerunská Domestic Sheep *Ovis aries*	**1 . 15 . 0**		1 . 6 . 0	9 . 9 . 0	2 . 2 . 0	**7 . 16 . 0**
Ovce somálská Somali Sheep *Ovis aries*	**1 . 1 . 0**	1 . 1 . 0		0 . 1 . 0		**2 . 3 . 0**
Chocholatka červená Red Forest Duiker *Cephalophus natalensis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Adax Addax *Addax nasomaculatus*	**2 . 8 . 0**		1 . 1 . 0			**1 . 7 . 0**
Antilopa koňská Roan Antelope *Hippotragus equinus*	**3 . 24 . 0**		0 . 7 . 0	3 . 2 . 1	2 . 0 . 1	**4 . 19 . 0**
Antilopa vraná Sable Antelope *Hippotragus niger niger*	**4 . 20 . 0**			3 . 2 . 0	2 . 2 . 0	**5 . 20 . 0**
Přímorožec šavlorohý Scimitar-horned Oryx *Oryx dammah*	**4 . 7 . 0**			2 . 3 . 0	4 . 2 . 0	**2 . 8 . 0**
Oryx jihoafrický Gemsbok *Oryx gazella gazella*	**1 . 7 . 0**			0 . 1 . 0	0 . 1 . 0	**1 . 7 . 0**
Voduška znamenaná Ellipsed Waterbuck *Kobus e. ellipsiprymnus*	**1 . 15 . 0**			4 . 3 . 0	0 . 1 . 0	**5 . 17 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Voduška jelenovitá Common Waterbuck *Kobus ellipsiprymnus defassa*	**6 . 17 . 0**		3 . 2 . 0		3 . 0 . 0	**0 . 15 . 0**
Voduška červená Kafue Lechwe *Kobus leche kafuensis*	**1 . 37 . 0**		0 . 4 . 0	19 . 16 . 0	12 . 6 . 0	**8 . 43 . 0**
Voduška abok Nile Lechwe *Kobus megaceros*	**2 . 18 . 0**		2 . 6 . 0	6 . 1 . 0	0 . 1 . 0	**6 . 12 . 0**
Bahnivec horský Mountain Reedbuck *Redunca fulvorufula*	**4 . 5 . 0**			1 . 2 . 0	2 . 0 . 0	**3 . 7 . 0**
Celkem 86 druhů, 98 *Total 86 species*	**228.606.29**	**27.24.30**	**57.58.1**	**139.134.51**	**88.67.20**	**249.639.89**

Ptáci Birds Aves

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Pštrosi Ostriches *Struthioniformes*						
Pštros dvouprstý African Ostrich *Struthio camelus*	**2 . 2 . 0**			0 . 0 . 7	1 . 0 . 3	**1 . 2 . 4**
Hrabaví Gamebirds *Galliformes*						
Perlička kropenatá domácí Helmeted Guineafowl *Numida meleagris*	**0 . 0 . 32**		0 . 0 . 10	0 . 0 . 34	0 . 0 . 17	**0 . 0 . 39**
Perlička kropenatá Helmeted Guineafowl *Numida meleagris reichenowi*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Perlička chocholatá Crested Guineafowl *Guttera p. pucherani*	**1 . 2 . 0**				0 . 2 . 0	**1 . 0 . 0**
Perlička supí Guineafowl *Acryllium vulturinum*	**0 . 0 . 0**	2 . 0 . 1			1 . 0 . 1	**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Křepelka harlekýn Harlequin Quail *Coturnix delegorguei*	**4 . 4 . 0**			0 . 1 . 10	0 . 1 . 0	**4 . 4 . 10**
Koroptev Madagascar Partridge *Margaroperdix madagarensis*	**1 . 0 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 0 . 0**
Kur bankivský domácí Red Junglefowl *Gallus gallus*	**3 . 0 . 0**	2 . 6 . 0		0 . 0 . 27	4 . 0 . 16	**1 . 6 . 11**
Frankolín žlutohrdlý Yellow-necked Spurfowl *Pternistis leucoscepus*	**3 . 4 . 0**		1 . 2 . 0	0 . 0 . 6	0 . 1 . 6	**2 . 1 . 0**
Frankolín rudohrdlý Angolan Red-necked Francolin *Pternistis afer*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Frankolín dvouostruhý Double-spurred Francolin *Pternistis bicalcaratus*	**2 . 0 . 0**				2 . 0 . 0	**0 . 0 . 0**
Vrubozobí Waterfowl *Anseriformes*						
Husička dvoubarvá Fulvous Whistling Duck *Dendrocygna bicolor*	**2 . 2 . 0**		0 . 0 . 8	0 . 0 . 15	0 . 0 . 5	**2 . 2 . 2**
Husička vdovka White-faced Whistling Duck *Dendrocygna viduata*	**3 . 3 . 0**	1 . 1 . 0				**4 . 4 . 0**
Husička krátkoocasá White-backed Duck *Thalassornis leuconotus*	**1 . 2 . 0**				1 . 2 . 0	**0 . 0 . 0**
Husa velká Greylag Goose *Anser anser*	**3 . 2 . 0**			vejce	2 . 0 . 0	**1 . 2 . 0**
Husice egyptská Egyptian Goose *Alopochen aegyptiaca*	**3 . 7 . 0**			0 . 0 . 2	0 . 0 . 2	**3 . 7 . 0**
Čírka černoskvrnná Madagascar Teal *Anas bernieri*	**4 . 2 . 0**			0 . 2 . 0		**4 . 4 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Čírka popelavá Cape Teal *Anas capensis*	**2 . 0 . 0**	0 . 2 . 0				**2 . 2 . 0**
Čírka obecná Green-winged Teal *Anas crecca*	**1 . 2 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 2 . 0**
Ostralka rudozobá Red-billed Pintail *Anas erythrorhyncha*	**1 . 1 . 0**	1 . 1 . 0				**2 . 2 . 0**
Kachna madagaskarská Meller´s Duck *Anas melleri*	**1 . 1 . 0**	0 . 1 . 0	4 . 2 . 0	4 . 2 . 0		**1 . 2 . 0**
Kachna temná South African Black Duck *Anas sparsa*	**2 . 2 . 0**		4 . 3 . 0	4 . 3 . 0		**2 . 2 . 0**
Kachna žlutozobá Yellow-billed Duck *Anas undulata*	**1 . 2 . 0**	1 . 0 . 0		vejce		**2 . 2 . 0**
Polák malý Ferruginous Duck *Aythya nyroca*	**3 . 3 . 0**			0 . 2 . 2	0 . 1 . 2	**3 . 4 . 0**
Husice modrokřídlá Abyssinian Blue-winged Goose *Cyanochen cyanopterus*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Čírka úzkozobá Marbled Teal *Marmaronetta angustirostris*	**2 . 0 . 0**	0 . 1 . 0			1 . 0 . 0	**1 . 1 . 0**
Zrzohlávka rudooká Pochard *Netta erythrophthalma*	**1 . 2 . 0**	1 . 0 . 0		vejce		**2 . 2 . 0**
Zrzohlávka rudozobá Red-crested Pochard *Netta rufina*	**2 . 3 . 0**		0 . 2 . 0	0 . 1 . 0		**2 . 2 . 0**
Kachnice africká Maccoa Duck *Oxyura maccoa*	**1 . 3 . 0**				1 . 1 . 0	**0 . 2 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Pižmovka ostruhatá Spur-winged Goose *Plectropterus gambensis*	**5 . 10 . 0**		4 . 6 . 0	4 . 6 . 0	1 . 0 . 0	**4 . 10 . 0**
Pižmovka hřebenatá Comd Duck *Sarkidiornis m. melanotos*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Husice šedohlavá South African Shelduck *Tadorna cana*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Čírka hottentotská Hottentot Teal *Spatula hottentota*	**3 . 3 . 0**					**3 . 3 . 0**
Čírka modrá Garganey *Spatula querquedula*	**2 . 2 . 0**			2 . 1 . 0	0 . 1 . 0	**4 . 2 . 0**
Lžičák kapský Cape Shoveler *Spatula smithii*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Potápky Grebes *Podicipediformes*						
Potápka malá Little Grebe *Tachybaptus ruficollis*	**3 . 2 . 0**			0 . 0 . 1	2 . 2 . 1	**1 . 0 . 0**
Plameňáci Flamingos *Phoenicopteriformes*						
Plameňák malý Lesser Flamingo *Phoeniconaias minor*	**13 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**14 . 1 . 0**
Plameňák růžový European Flamingo *Phoenicopterus roseus*	**25 . 26 . 5**	0 . 0 . 6		0 . 0 . 13	0 . 0 . 4	**25 . 26 . 20**
Brodiví Herons and Relatives *Ciconiiformes*						
Nesyt africký Yellow-billed Stork *Mycteria ibis*	**5 . 3 . 0**		2 . 0 . 0			**3 . 3 . 0**
Zejozob africký African Openbill *Anastomus lamelligerus*	**2 . 3 . 0**	1 . 0 . 0		0 . 1 . 1	0 . 1 . 1	**3 . 3 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Čáp simbil Abdim´s Stork *Ciconia abdimii*	**6 . 6 . 0**	0 . 1 . 0	1 . 2 . 0	1 . 3 . 3	0 . 2 . 3	**6 . 6 . 0**
Čáp bílý White Stork *Ciconia ciconia*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Čáp sedlatý Saddle-billed Stork *Ephippiorhynchus senegalensis*	**1 . 2 . 0**	1 . 0 . 0		vejce		**2 . 2 . 0**
Marabu africký Marabou Stork *Leptoptilos crumeniferus*	**3 . 2 . 0**			0 . 0 . 1	0 . 0 . 1	**3 . 2 . 0**
Ibis hnědý Glossy Ibis *Plegadis falcinellus*	**2 . 2 . 0**			0 . 1 . 1	0 . 0 . 1	**2 . 3 . 0**
Ibis hagedaš Hadada Ibis *Bostrychia hagedash*	**3 . 3 . 0**		0 . 1 . 0	1 . 3 . 3	1 . 1 . 3	**3 . 4 . 0**
Ibis jihoafrický Bald Ibis *Geronticus calvus*	**1 . 5 . 0**			vejce	0 . 1 . 0	**1 . 4 . 0**
Ibis posvátný Sacred Ibis *Threskiornis aethiopicus*	**3 . 3 . 0**			0 . 1 . 0	1 . 0 . 0	**2 . 4 . 0**
Kolpík bílý Eurasian Spoonbill *Platalea leucorodia*	**3 . 3 . 0**			0 . 1 . 0		**3 . 4 . 0**
Kolpík africký African Spoonbill *Platalea alba*	**7 . 4 . 0**		2 . 0 . 0	2 . 2 . 1	0 . 0 . 1	**7 . 6 . 0**
Volavka stříbřitá Little Egret *Egretta garzetta*	**2 . 2 . 4**		0 . 0 . 4		0 . 1 . 0	**2 . 1 . 0**
Volavka červená Purple Heron *Ardea purpurea*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Volavka rusohlavá Cattle Egret *Bubulcus ibis*	**8 . 4 . 0**		4 . 1 . 0	3 . 1 . 0	1 . 0 . 0	**6 . 4 . 0**
Volavka proměnlivá Striated Heron *Butorides striata*	**1 . 0 . 0**	2 . 1 . 0				**3 . 1 . 0**
Kvakoš noční Black-crowned Night Heron *Nycticorax nycticorax*	**9 . 5 . 0**		5 . 2 . 0	0 . 0 . 5	1 . 0 . 0	**3 . 3 . 5**
Bukáček malý Little Bittern *Ixobrychus minutus*	**1 . 1 . 0**			0 . 0 . 1	0 . 1 . 1	**1 . 0 . 0**
Kladivouš africký Hammerkop *Scopus umbretta*	**3 . 4 . 0**		1 . 2 . 0	1 . 4 . 0	1 . 1 . 0	**2 . 5 . 0**
Veslonozí Pelicans and Relatives *Pelecaniformes*						
Pelikán kadeřavý Dalmatian Pelican *Pelecanus crispus*	**6 . 6 . 0**			0 . 0 . 1		**6 . 6 . 1**
Pelikán bílý White Pelican *Pelecanus onocrotalus*	**5 . 5 . 1**		3 . 4 . 0	3 . 5 . 4	0 . 0 . 3	**5 . 6 . 2**
Pelikán skvrnozobý Spot-billed Pelican *Pelecanus philippensis*	**7 . 15 . 0**		2 . 12 . 0	2 . 6 . 4	1 . 1 . 0	**6 . 8 . 4**
Pelikán africký Pink-backed Pelican *Pelecanus rufescens*	**4 . 4 . 4**	3 . 1 . 0	0 . 0 . 6	1 . 0 . 14	1 . 0 . 7	**7 . 5 . 5**
Dravci Birds of Prey *Falconiformes*						
Hadilov písař Secretary Bird *Sagittarius serpentarius*	**3 . 3 . 0**			0 . 0 . 1	0 . 0 . 1	**3 . 3 . 0**
Krátkokřídlí Cranes and Relatives *Gruiformes*						
Slípka modrá Purple Swamphen *Porphyrio p. porphyrio*	**1 . 1 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 1 . 0**
Chřástal žlutozobý Black Crake *Zapornia flavirostra*	**2 . 0 . 0**				1 . 0 . 0	**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Jeřáb královský South African GreyCrowned-crane *Balearica r. regulorum*	**3 . 3 . 0**		1 . 2 . 0	0 . 2 . 2	0 . 2 . 2	**2 . 1 . 0**
Jeřáb rajský Stanley Crane *Anthropoides paradiseus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Jeřáb bradavičnatý Wattled Crane *Bugeranus carunculatus*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Bahňáci Waders and Auks *Charadriiformes*						
Dytík úhorní Stone Curlew *Burhinus oedicnemus*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Tenkozobec opačný Pied Avocet *Recurvirostra avosetta*	**9 . 4 . 0**			1 . 2 . 1	0 . 1 . 1	**10 . 5 . 0**
Čejka korunkatá Crowned Lapwing *Vanellus coronatus*	**1 . 0 . 0**	2 . 1 . 0				**3 . 1 . 0**
Čejka běločelá Blacksmith Plover *Vanellus armatus*	**2 . 1 . 0**					**2 . 1 . 0**
Ostnák africký African Jacana *Actophilornis africanus*	**2 . 1 . 0**				0 . 1 . 0	**2 . 0 . 0**
Vodouš rudonohý Common Redshank *Tringa totanus*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Stepokurové Sandgrouses *Pteroclidiformes*						
Stepokur hnědobřichý Chestnut-bellied Sandgrouse *Pterocles exustus*	**2 . 1 . 0**					**2 . 1 . 0**
Měkkozobí Pigeons and Relatives *Columbiformes*						
Holub skvrnitý Speckled Pigeon *Columba guinea*	**4 . 3 . 0**			0 . 0 . 1	3 . 3 . 1	**1 . 0 . 0**
Holub olivový Olive Pigeon *Columba arquatrix*	**2 . 0 . 0**				2 . 0 . 0	**0 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Hrdlička kapská Namaqua dove *Oena capensis capensis*	**1 . 0 . 0**	0 . 1 . 0		vejce	0 . 1 . 0	**1 . 0 . 0**
Hrdlička damarská Ring-necked Dove *Streptopelia capicola*	**2 . 2 . 4**		0 . 0 . 4	0 . 2 . 1		**2 . 4 . 1**
Hrdlička madagaskarská Madagascar Turtle Dove *Streptopelia picturata picturata*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Holub africký Reichenow´s Pigeon *Treron calvus*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Holub sahelský Bruce´s Green Pigeon *Treron waalia*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Hrdlička modrohlavá Blue-headed Dove *Turtur brehmeri*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Hrdlička senegalská Laughing Dove *Spilopelia s. senegalensis*	**3 . 3 . 1**		0 . 0 . 1	0 . 2 . 4	0 . 0 . 3	**3 . 5 . 1**
Papoušci Parrots *Psittaciformes*						
Agapornis šedohlavý Grey-headed Lovebird *Agapornis cana*	**1 . 0 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 0 . 0**
Agapornis růžovohlavý Nyasa Lovebird *Agapornis lilianae*	**3 . 0 . 11**			0 . 0 . 16	1 . 0 . 7	**2 . 0 . 20**
Agapornis hnědohlavý Black-cheeked Lovebird *Agapornis nigrigenis*	**0 . 3 . 18**		0 . 0 . 1	0 . 0 . 12	0 . 1 . 0	**0 . 2 . 29**
Agapornis škraboškový Masked Lovebird *Agapornis personata*	**1 . 0 . 3**	0 . 0 . 2		vejce		**1 . 0 . 5**
Agapornis růžovohrdlý Rosy-faced Lovebird *Agapornis roseicollis*	**0 . 0 . 5**	0 . 0 . 2				**0 . 0 . 7**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Vaza velký Vasa Parrot *Coracopsis vasa*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Papoušek žako Grey Parrot *Psittacus erithacus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Papoušek žlutotemenný Meyer´s Parrot *Poicephalus meyeri*	**2 . 0 . 0**	0 . 1 . 0				**2 . 1 . 0**
Papoušek zelenobřichý West Cape Parrot *Poicephalus robustus*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Papoušek oranžovobřichý Red-bellied Parrot *Poicephalus rufiventris*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Ara ararauna Blue-and-Yellow Macaw *Ara ararauna*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Kukačky Cuckoos and Turacos *Cuculiformes*						
Turako chocholatý Guinea Turaco *Tauraco persa buffoni*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Turako černozobý Black-biled Turaco *Tauraco schuettii*	**0 . 1 . 0**			vejce		**0 . 1 . 0**
Turako Hartlaubův Hartlaub´s Turaco *Tauraco hartlaubi*	**1 . 0 . 0**	0 . 1 . 0		vejce		**1 . 1 . 0**
Turako bělokorunkatý White-crested Turaco *Tauraco leucolophus*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Banánovec obecný Violet Turaco *Musophaga violacea*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Sparák naholící Ugogo Black-faced Go-away Bird *Corythaixoides personatus*	**2 . 1 . 0**	0 . 1 . 0			0 . 1 . 0	**2 . 1 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Sparák bělobřichý White-bellied Go-away Bird *Corythaixoides leuco-gaster*	**2 . 0 . 0**					**2 . 0 . 0**
Sparák hnědý Western Grey Turaco *Crinifer piscator*	**0 . 1 . 0**	1 . 0 . 0			0 . 1 . 0	**1 . 0 . 0**
Turako velký Great Blue Turaco *Corythaeola cristata*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Sovy Owls *Strigiformes*						
Výr africký Spotted Eagle Owl *Bubo africanus*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Srostloprstí Kingfishers and Relatives *Coraciiformes*						
Mandelík hajní European Roller *Coracias garrulus*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Mandelík modrobřichý Blue-bellied Roller *Coracias cyanogaster*	**2 . 2 . 0**			vejce	0 . 1 . 0	**2 . 1 . 0**
Vlha nubijská Northern Carmine Bee-eater *Merops nubicus*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Dudek chocholatý Hoopoe *Upupa epops*	**0 . 1 . 0**	1 . 0 . 0				**1 . 1 . 0**
Zoborožec rudozobý Red-billed Hornbill *Tockus erythrorhynchus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Zoborožec Deckenův Von der Decken´s Hornbill *Tockus deckeni*	**1 . 2 . 0**		0 . 1 . 0	0 . 1 . 0		**1 . 2 . 0**
Zoborožec strakatý African Pied Hornbill *Tockus fasciatus*	**1 . 1 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 1 . 0**
Zoborožec šedý Grey Hornbill *Tockus nasutus*	**4 . 2 . 0**	0 . 1 . 1	2 . 0 . 3	0 . 0 . 4	0 . 0 . 1	**2 . 3 . 1**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Zoborožec žlutozobý Eastern Yellow-billed Hornbill *Tockus flavirostris*	**0 . 1 . 0**	1 . 0 . 0			0 . 1 . 0	**1 . 0 . 0**
Zoborožec šedolící Trumpeter Hornbill *Bycanistes brevis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Zoborožec chechtavý Piping Hornbill *Bycanistes fistulator*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Zoborožec naříkavý Silvery-cheeked Hornbill *Bycanistes bucinator*	**1 . 1 . 0**	1 . 0 . 0	1 . 0 . 0	1 . 0 . 0	1 . 0 . 0	**1 . 1 . 0**
Zoborožec kaferský Southern Ground Hornbill *Bucorvus leadbeateri*	**1 . 1 . 0**	3 . 0 . 0		vejce		**4 . 1 . 0**
Šplhavci Woodpeckers and Toucans *Piciformes*						
Vousák červenožlutý Red-andyellow Barbet *Trachyphonus erythrocephalus*	**0 . 0 . 0**	2 . 2 . 0	1 . 0 . 2	2 . 1 . 2		**3 . 3 . 0**
Vousák senegalský Bearbet Barbet *Pogonornis dubius*	**2 . 1 . 0**			1 . 1 . 0		**3 . 2 . 0**
Pěvci Passerines *Passeriformes*						
Krkavec bělokrký White-necked Raven *Corvus albicollis*	**2 . 2 . 0**					**2 . 2 . 0**
Bulbul zahradní White-vented Bulbul *Pycnonotus barbatus inornatus*	**3 . 3 . 0**			1 . 0 . 4	1 . 0 . 2	**3 . 3 . 2**
Leskoptev bělobřichá Plum-coloured Starling *Cinnyricinclus leucogaster*	**3 . 3 . 0**				1 . 1 . 0	**2 . 2 . 0**
Leskoptev zlatoprsá Regal Starling *Cosmopsarus regius*	**2 . 4 . 0**		2 . 3 . 0	5 . 2 . 2	3 . 2 . 2	**2 . 1 . 0**
Špaček laločnatý Wattled Starling *Creatophora cinerea*	**5 . 3 . 0**		1 . 0 . 0		1 . 0 . 0	**3 . 3 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Leskoptev dlouhoocasá Long-tailed Glossy Starling *Lamprotornis caudatus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Leskoptev smaragdová Emerald Starling *Lamprotornis iris*	**2 . 1 . 0**			0 . 0 . 1	0 . 0 . 1	**2 . 1 . 0**
Leskoptev purpurová Purple Glossy Starling *Lamprotornis purpureus*	**4 . 4 . 0**					**4 . 4 . 0**
Leskoptev nádherná Superb Starling *Lamprotornis superbus*	**1 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**2 . 1 . 0**
Špaček rudokřídlý Red-winged Starling *Onychognathus morio*	**2 . 2 . 0**					**2 . 2 . 0**
Drozdík běločapkový White-crowned Robin Chat *Cossypha albicapilla*	**2 . 3 . 0**		1 . 1 . 0	2 . 1 . 1	1 . 0 . 1	**2 . 3 . 0**
Drozdík bělotemenný Snowy-headed Robin Chat *Cossypha niveicapilla*	**2 . 4 . 0**		0 . 2 . 0		1 . 2 . 0	**1 . 0 . 0**
Snovač bělohlavý White-headed Buffalo Weaver *Dinemellia dinemelli*	**3 . 1 . 0**					**3 . 1 . 0**
Přádelník rezavoocasý Rufous-tailed Weaver *Histurgops ruficauda*	**2 . 1 . 0**			vejce		**2 . 1 . 0**
Vrabec kapský Cape Sparrow *Passer melanurus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Snovač Napoleonův Golden Bishop *Euplectes afer afer*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Vida límcová Red-collared Widow Bird *Euplectes ardens*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Snovač ohnivý Black-winged Red Bishop *Euplectes hordeaceus*	**2 . 2 . 0**			vejce		**2 . 2 . 0**
Vida dlouhoocasá Yellow-mantled Whydah *Euplectes m. macrourus*	**2 . 2 . 0**					**2 . 2 . 0**
Snovač černobřichý Zanzibar Red Bishop *Euplectes nigroventris*	**1 . 4 . 0**					**1 . 4 . 0**
Snovač kaferský Red Bishop *Euplectes orix*	**2 . 2 . 0**			vejce	1 . 1 . 0	**1 . 1 . 0**
Snovač oranžový Orange Bishop *Euplectes franciscanus*	**2 . 0 . 0**				1 . 0 . 0	**1 . 0 . 0**
Snovatec madagaskarský Red Fody *Foudia madagascariensis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Snovač žlutavý Weaver *Ploceus vitellinus*	**0 . 3 . 0**					**0 . 3 . 0**
Snovač zahradní Black-headed Weaver *Ploceus cucullatus*	**10 . 12 . 6**		5 . 4 . 1	0 . 0 . 2	1 . 0 . 3	**4 . 8 . 4**
Snovač zahradní Black-headed Weaver *Ploceus cucullatus nigriceps*	**4 . 1 . 0**				0 . 1 . 0	**4 . 0 . 0**
Snovač Jacksonův Golden-backed Weaver *Ploceus jacksoni*	**5 . 2 . 0**					**5 . 2 . 0**
Snovač černohlavý Black-headed Weaver *Ploceus melanocephalus*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Snovač žlutý Southern Masked Weaver *Ploceus velatus*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Snovač rudohlavý Red-headed Quelea *Quelea erythrops*	**0 . 2 . 0**				0 . 1 . 0	**0 . 1 . 0**
Snovač rudozobý Red-billed Quelea *Quelea quelea*	**6 . 4 . 0**				3 . 1 . 0	**3 . 3 . 0**
Vdovka dominikánská Pin-tailed Whydah *Vidua macroura*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Vrabec hnědohřbetý Sudan Golden Sparrow *Auripasser luteus*	**4 . 2 . 8**			1 . 0 . 5	2 . 1 . 5	**3 . 1 . 8**
Vrabec kaštanový Chestnut Sparrow *Sorella eminibey*	**4 . 4 . 0**			vejce	1 . 0 . 0	**3 . 4 . 0**
Stračka velká Magpie Mannikin *Spermestes fringilloides*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**
Zvonohlík šedý White-rumped Seede-ater *Serinus leucopygius*	**1 . 1 . 1**			vejce	1 . 0 . 0	**0 . 1 . 1**
Zvonohlík mozambický Yellow-fronted Canary *Serinus mozambicus*	**3 . 2 . 0**				0 . 1 . 0	**3 . 1 . 0**
Celkem 154 druhů, *Total 154 species*	**352.314.103**	**34.52.40**	**47.52.40**	**42.60.215**	**54.44.108**	**327.309.182**

Plazi Reptiles *Reptilia*

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Želvy Tortoises and Turtles *Chelonia*						
Želva annámská Annam Leaf Turtle *Mauremys annamensis*	**0 . 1 . 0**				**0 . 1 . 0**	**0 . 0 . 0**
Želva nádherná Red-eye Turtle *Trachemys scripta elegans*	**5 . 4 . 9**					**5 . 4. . 9**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Želva mapová Barbour´s Map Tortoise *Graptemys barbouri*	**0 . 2 . 0**					**0 . 2 . 0**
Želva mississippská Mississippi Map Turtle *Graptemys pseudographica kohni*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Orlicie bornejská Malaysian Giant Pond Turtle *Orlitia borneensis*	**1 . 3 . 0**				**0 . 1 . 0**	**1 . 2 . 0**
Karetka novoguinejská New Guinean Pig-nosed Turtle *Carettochelys insculpta*	**0 . 1 . 2**		0 . 1 . 2			**0 . 0 . 0**
Dlouhokrčka Siebenrockova Siebenrock's Snake-necked Turtle *Chelodina siebenrocki*	**0 . 1 . 0**				**0 . 1 . 0**	**0 . 0 . 0**
Klapavka běloústá White-lipped Mud Turtle *Kinosternon leucostomum*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Želva obrovská Aldabra Tortoise *Aldabrachelys gigantea*	**2 . 1 . 0**					**2 . 1 . 0**
Želva ostruhatá African Spurred Tortoise *Centrochelys sulcata*	**0 . 0 . 0**	1 . 2 . 0				**1 . 2 . 0**
Želva skalní African Pancake Tortoise *Malacochersus tornieri*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Želva uhlířská Red-footed Tortoise *Chelonoidis carbonaria*	**1 . 1 . 0**		0 . 0 . 7	0 . 0 . 7		**1 . 1 . 0**
Želva paprsčitá Radiated Tortoise *Astrochelys radiata*	**2 . 0 . 0**					**2 . 0 . 0**
Želva zelenavá Hermann´s Tortoise *Testudo hermanni*	**0 . 0 . 0**	2 . 4 . 0	2 . 4 . 0			**0 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Želva čtyřprstá Central Asian Tortoise *Testudo horsfieldii*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Emydura červenobřichá Redbellied Shortnecked Turtle *Emydura subglobosa*	**1 . 2 . 0**				1 . 0 . 0	**0 . 2 . 0**
Tereka africká Helmeted Turtle *Pelomedusa subrufa*	**1 . 1 . 9**				**0 . 0 . 2**	**1 . 1 . 7**
Krokodýli Crocodilians *Crocodylia*						
Kajman hladkočelý Dwarf Caiman *Paleosuchus palpebrosus*	**1 . 0 . 0**		1 . 0 . 0			**0 . 0 . 0**
Krokodýl čelnatý Dwaef Crocodile *Osteolaemus tetraspis*	**1 . 2 . 0**					**1 . 2 . 0**
Tomistoma úzkohlavá False Gavial *Tomistoma schlegelii*	**1 . 1 . 0**			vejce		**1 . 1 . 0**
Šupinatí Squamates *Squamata*						
Ještěři Lizards *Lacertiliaa*						
Chameleon jemenský Veiled Chamaeleon *Chamaeleo calyptratus*	**0 . 0 . 2**				0 . 0 . 2	**0 . 0 . 0**
Chameleon Jacksonův Jackson´s Chameleon *Triceros jacksonii*	**1 . 1 . 0**			0 . 0 . 14	1 . 0 . 14	**0 . 1 . 0**
Chameleon Mellerův Meller´s Giant Chameleon *Triceros melleri*	**0 . 0 . 0**	2 . 1 . 0				**2 . 1 . 0**
Chameleon pardálí Panter Chameleon *Furcifer pardalis*	**0 . 0 . 2**				0 . 0 . 2	**0 . 0 . 0**
Chameleon obrovský Oustalet´s Chameleon *Furcifer oustaleti*	**1 . 2 . 0**	0 . 1 . 0			0 . 3 . 0	**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Leguán zelený Green Iguana *Iguana iguana*	**0 . 1 . 0**					**0 . 1 . 0**
Gekon obrovský Tokay Gecko *Gekko gecko*	**0 . 1 . 1**				0 . 1 . 1	**0 . 0 . 0**
Gekon panenský Common Smoth-scaled Gecko *Lepidodactylus lugubris*	**0 . 0 . 2**				0 . 0 . 2	**0 . 0 . 0**
Dracéna krokodýlovitá Caiman Lizard *Dracaena guianensis*	**1 . 1 . 1**		1 . 1 . 1			**0 . 0 . 0**
Blavor žlutý European legless lizard *Pseudopus apodus*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Agama Weberova Weber´s Crested Lizard *Hydrosaurus weberi*	**0 . 0 . 5**		0 . 0 . 4		0 . 0 . 1	**0 . 0 . 0**
Agama vousatá Bearded Agama *Pogona vitticeps*	**0 . 0 . 4**				0 . 0 . 1	**0 . 0 . 3**
Trnorep africký Dabb Spiny-tailed Lizard *Uromastyx acanthinura*	**2 . 1 . 0**					**2 . 1 . 0**
Bazilišek zelený Double Crested Basilisk *Basiliscus plumifrons*	**0 . 1 . 0**		0 . 1 . 0			**0 . 0 . 0**
Varan stepní Savanna monitor *Varanus exanthematicus*	**0 . 0 . 0**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Varan nilský Nile Monitor *Varanus niloticus*	**1 . 0 . 1**					**1 . 0 . 1**
Hadi Snakes *Serpentes*						
Hroznýš královský King Boa *Boa constrictor*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**

Druh *Species*	1.1.2016	Příchod *Arrival*	Odchod *Depart.*	Narození *Birth*	Úhyn *Death*	31.12.2016
Hroznýš madagaskarský Madascar Ground Boa *Acrantophis madagascariensis*	**0 . 0 . 0**	1 . 0 . 0				**1 . 0 . 0**
Krajta tmavá Indian Python *Python molurus bivittatus*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Krajta královská Royal Python *Python regius*	**0 . 0 . 1**	1 . 1 . 0				**1 . 1 . 1**
Krajta písmenková African Rock Python *Python sebae*	**0 . 2 . 0**					**0 . 2 . 0**
Bojga africká Boomslang *Dispholidus typus*	**3 . 1 . 0**				0 . 1 . 0	**3 . 0 . 0**
Užovka červená Corn Snake *Elaphe guttata*	**1 . 1 . 0**				0 . 1 . 0	**1 . 0 . 0**
Užovka mandarínská Mandarin Ratsnake *Euprepiophis mandarinus*	**3 . 1 . 2**				0 . 1 . 0	**3 . 0 . 2**
Korálovka sedlatá Sinaloan Milk Snake *Lampropeltis triangulum sinaloe*	**2 . 1 . 1**					**2 . 1 . 1**
Langaha madagaskarská Leaf-nosed Snake *Langaha madagascariensis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Lijánovec kapský Twig Snake *Thelotornis capensis*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Kobřík kapský African Coral Snake *Aspidelaps lubricus*	**1 . 1 . 0**			0 . 0 . 2		**1 . 1 . 2**
Mamba černá Black Mamba *Dendroaspis polylepis*	**1 . 0 . 0**					**1 . 0 . 0**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Mamba západoafrická West African Green Mamba *Dendroaspis viridis*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Kobra černá Black Forest Cobra *Naja melanoleuca*	**1 . 1 . 0**					**1 . 1 . 0**
Kobra kapská Cape Cobra *Naja nivea*	**2 . 0 . 0**	0 . 1 . 0				**2 . 1 . 0**
Křovinář ostnitý Eyelash Pit Viper *Bothriechis schlegelii*	**1 . 1 . 0**		0 . 1 . 0		1 . 0 . 0	**0 . 0 . 0**
Zmije Nitscheiova Great Lakes Bush Viper *Atheris nitschei*	**2 . 0 . 0**	0 . 1 . 0				**2 . 1 . 0**
Zmije stromová African Bush Viper *Atheris squamigera*	**1 . 1 . 1**	0 . 1 . 0			1 . 2 . 0	**0 . 0 . 1**
Zmije útočná Puff Adder *Bitis arietans*	**1 . 1 . 0**				0 . 1 . 0	**1 . 0 . 0**
Zmije gabunská Gaboon Viper *Bitis rhinoceros*	**1 . 0 . 0**	0 . 1 . 0				**1 . 1 . 0**
Zmije rohatá Desert Horned Sand Viper *Cerastes cerastes*	**1 . 1 . 0**		0 . 0 . 7	0 . 0 . 19		**1 . 1 . 12**
Celkem 58 druhů *Total 58 species*	**48.47.47**	**8.14.0**	**4.8.21**	**0.0.42**	**4.13.25**	**48.40.43**

Obojživelníci Amphibians *Amphibia*

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Mlokovití Salamanders and Newts *Salamandridae*						
Čolek mečoocasý Gold Dust Newt *Cynops ensicauda*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Celkem 1 druh *Total 1 species*	**0.0.2**					**0.0.2**

Ryby Fish *Pisces*

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Mnohoploutví Polypterids *Polypteriformes*						
Bichir mramorovaný Marbled Bichir *Polypterus palmas*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Kostlíni Gars *Semionotiformes*						
Kostlín obrovský Alligator Gar *Lepisosteus spatula*	**0 . 0 . 4**					**0 . 0 . 4**
Máloostní Cyprinids *Cypriniformes*						
Karas zlatý Goldfish *Carassius auratus*	**0 . 0 . 20**					**0 . 0 . 20**
Kapr Koi Koi *Cyprinus carpio Koi*	**0 . 0 . 20**					**0 . 0 . 20**
Trnobřiší Characins *Characiformes*						
Patetra šestipruhá Sixbarred Distichodus *Distichodus sexfasciatus*	**0 . 0 . 10**					**0 . 0 . 10**
Neonka červená Neon Tetra *Paracheirodon axelrodi*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Piraňa Pacu *Colossoma sp.*	**0 . 0 . 3**	0 . 0 . 2				**0 . 0 . 5**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Sumci Catfish *Siluriformes*						
Anténovec červenooocasý Red Tail Catfish *Phractocephalus hemioliopterus*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Anténovec tygří Tiger Catfish *Pseudoplatystoma fasciatum*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Peřovec velkoploutvý Lizardfish *Synodontis velifer*	**0 . 0 . 1**	0 . 0 . 3				**0 . 0 . 4**
Sumeček žraločí Shark Catfish *Pangasius sanitwongsei*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Keříčkovec červenolemý Harmouth *Clarias gariepinus*	**0 . 0 . 0**	0 . 0 . 6			0 . 0 . 1	**0 . 0 . 5**
Krunýřovec mnohoostný Ancistrus *Ancistrus multispinis*	**0 . 0 . 7**					**0 . 0 . 7**
Krunýřovec černopruhý Black-striped Panaque *Panaque nigrolineatus*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Trnovec Irwinův Irwin´s Megalodoras *Megalodoras irwini*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Sumec Doradid *Doras sp.*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Ropušnicotvární *Scorpaeniformes*						
Perutýn ohnivý Red Lionfish *Pterois volitans*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Ostnoploutví Spiny-rayed Fish *Perciformes*						
Okoun nilský Nile Perch *Lates niloticus*	**0 . 0 . 0**	0 . 0 . 5				**0 . 0 . 5**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Klipka Kleinova Klein´s Butterfly *Chaetodon kleinii*	**0 . 0 . 2**				0 . 0 . 1	**0 . 0 . 1**
Klipka hrotcová Pennant Butterflyfish *Heniochus acuminatus*	**0 . 0 . 4**					**0 . 0 . 4**
Pomec skvrnitý Yellowbar Angelfish *Pomacanthus maculosus*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Tlamovec Lake Malawi Cichlid *Copadichromis borleyi*	**0 . 0 . 15**					**0 . 0 . 15**
Tlamovec Humphead Cichlid *Cyphlotilapia frontosa*	**0 . 0 . 4**				0 . 0 . 2	**0 . 0 . 2**
Tlamovec Moor´s Cichlid *Cyrtocara moorii*	**0 . 0 . 15**					**0 . 0 . 15**
Tlamovec Lavender Mbuna Cichlid *Iodotropheus sprengerae*	**0 . 0 . 15**				0 . 0 . 15	**0 . 0 . 0**
Tlamovec Lake Malawi Cichlid *Otopharynx lithobates*	**0 . 0 . 15**				0 . 0 . 15	**0 . 0 . 0**
Cichlida madagaskarská Cichlid *Paratilapia polleni*	**0 . 0 . 17**					**0 . 0 . 17**
Tlamovec Zebra Cichlid *Pseudotropheus ornatus*	**0 . 0 . 15**					**0 . 0 . 15**
Sapín oranžovo-pruhý Spiny Puller *Acanthochromis polyacanthus*	**0 . 0 . 20**				0 . 0 . 5	**0 . 0 . 15**
Klaun uzdičkatý Tomato Clownfish *Amphiprion frenatus*	**0 . 0 . 3**					**0 . 0 . 3**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Klaun očkatý Common Clownfish *Amphiprion ocellaris*	**0 . 0 . 3**					**0 . 0 . 3**
Klaun tmavý Black Clownfish *Amphiprion polymnus*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Sapín zelený Green Chromis *Chromis viridis*	**0 . 0 . 20**					**0 . 0 . 20**
Sapín azurový Yellow Tailed Azur Damsel *Chrysiptera hemicyanea*	**0 . 0 . 5**					**0 . 0 . 5**
Sapín žlutoocasý Yellow Tailed Blue Damsel *Chrysiptera parasema*	**0 . 0 . 3**					**0 . 0 . 3**
Sapínek South Seas Devil Damsel *Chrysiptera taupou*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Komorník běloocasý White-tailed Damselfish *Dascyllus aruanus*	**0 . 0 . 25**					**0 . 0 . 25**
Králíčkovec čtyřpruhý Rabbitfish *Siganus tetrazona*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Králíčkovec Double Barred Rabbitfish *Siganus virgatus*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Králíčkovec liščí Fox Face *Siganus vulpinus*	**0 . 0 . 2**					**0 . 0 . 2**
Bodlok běloprsý Powder Blue Tang *Acanthurus leucosternon*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Bodlok proužkovaný Lined Surgeonfish *Acanthurus lineatus*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Narození** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Bodlok maskovaný Yellow Mimic Tang *Acanthurus pyroferus*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Bodlok Unicornfish *Naso sp.*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Bodlok pestrý Palette Surgeon *Paracanthurus hepatus*	**0 . 0 . 3**					**0 . 0 . 3**
Bodlok žlutý Yellow Sailfin Tang *Zebrasoma flavescens*	**0 . 0 . 6**					**0 . 0 . 6**
Bodlok hnědý Brown Sailfin Tang *Zebrasoma scopas*	**0 . 0 . 4**					**0 . 0 . 4**
Bodlok plachtonoš Pacific Sailfin Tang *Zebrasoma veliferum*	**0 . 0 . 1**					**0 . 0 . 1**
Čichavec obrovský Gurami *Osphronemus goramy*	**0 . 0 . 3**					**0 . 0 . 3**
Celkem 49 druhů *Total 49 species*	**0.0.287**	**0.0.16**	**0.0.0**		**0.0.39**	**0.0.264**

Bezobratlí Invertebrates *Evertebrata*

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Naroz.** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Korálnatci Sea Anemones *Anthozoa*						
Actinodiscus sp.	X					X
Anthelia sp.	X					X
Briareum asbestinum	X					X
Cladiella sp.	X					X
Discosoma florida	X					X
Gorgonia sp.	X					X
Litophyton arboreum.	X					X
Sinularia asterolobata	X					X
Sinularia brassica	X					X

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Naroz.** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Sinularia mollis	X					X
Sinularia polydactyla	X					X
Scleractinia- skupina	27				27	0
Xenia sp.	X					X
Mlži Bivalves *Bivalvia*						
Tridacna derasa	2					2
Pavoukovci Arachnids *Arachnida*						
Pavouci Spiders *Aranae*						
Brachypelma smithi	1					1
Brachypelma vagans	1					1
Heteropoda sp.	X			X	X	X
Latrodectus mactans	2				2	0
Latrodectus sp.	1				1	0
Nephila sp.	X				X	0
Psalmopoeus cambridgei	1					1
Štíři Scorpions *Scorpionidae*						
Heterometrus petersi	1	2				3
Parabuthus raudus	1				1	0
Damon variegatus	X	X				X
Korýši *Crustaceans Crustacea*						
Calcinus elegans	10					10
Caridinia sp.	X					X
Gecarcinus quadratus	1				1	0
Neocaridinia heteropoda	X					X
Mnohonožky Millipedes *Diplopoda*						
Archispirostreptus gigas	2				2	0
Archispirostreptus sp.	X					X
Coromus diaphorus	0	2				2
Stonožky Centipedes *Chilopoda*						
Scolopendra sp.	2				1	1
Hmyz Insects *Insecta*						
Švábi Cocckoaches *Blattaria*						
Archimandrita tessellata	X			X	X	X
Gromphadorina grandidieri	X			X	X	X
Therea olegrandjeani	X			X	X	X
Therea regularis	0	X		X	X	X
Brouci Beetles *Coleoptera*						
Anthia fabricii	4				4	0
Diconorrhina derbyana layardi	0	2				2
Eudicella aethiopica	0	4				4

Druh *Species*	**1.1.2016**	**Příchod** *Arrival*	**Odchod** *Depart.*	**Naroz.** *Birth*	**Úhyn** *Death*	**31.12.2016**
Eudicella schulzeorum	0	6				6
Chelorrhina polyphemus	12					12
Chlorocala africana	X					X
Mecynorrhina ugandensis	0	14				14
Pachnoda aemula	0	10				10
Pachnoda marginata peregrina	25					25
Pachychila punctata	0	4				4
Xylotrupes gideon	0	16				16
Polokřídlí Bugs *Hemiptera*						
Platymeris biguttata	X			X	X	X
Platymeris rhadamanthus	X			X	X	X
Kudlanky Praying mantises *Mantodea*						
Creobroter gemmatus	0	2			2	0
Rhombodera megaera	0	2				2
Rhombodera valida	0	3				3
Sibylla dolosa	1				1	0
Rovnokřídlí Grasshoppers/Locusts *Orthoptera*						
Cosmoderus femoralis	2				2	0
Diestrammena asynamora	X			X	X	X
Phymateus baccatus	4				4	0
Stilpnochlora couloniana	X			X	X	X
Strašilky Walkingsticks *Phasmatoptera*						
Diapherodes gigantea	X			X	X	X
Eurycantha calcarata	X			X	X	X
Heteropteryx dilatata	X			X	X	X
Necroscia annulipes	X				X	0
Parapachymorpha zomproi	X			X	X	X
Peruphasma schultei	X			X	X	X
Phaenopharos khaoyaiensis	X			X	X	X
Pharnacia ponderosa	X			X	X	X
Phyllium giganteum	4	15		X	X	19
Phyllium philippinicum	4				4	0
Sungaya inexpectata	X			X	X	X
Trachyaretaon sp.	X			X	X	X
Ježovky Sea Urchins *Echinoidea*						
Diadema sp.	9					9
Celkem 70 druhů a forem *Total 70 species and forms*	***117 + X***	***82 + X***		***X***	***52+ X***	***147 + X***

Přehled deponovaných zvířat k 31.12.2016

Druh *Species*	**Počet** *Number*	**Deponován v** *On Loan to*	**Druh** *Species*	**Počet** *Number*	**Deponován v** *On Loan to*
Savci Mammals *Mammalia*					
Gorila nížinná Lowland Gorilla *Gorilla gorilla gorilla*	0.1	Zoo Praha, Česko	**Daman stromový** Tree Hyrax *Dendrohyrax arboreus*	1.0	Zoo Ostrava, Česko
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan *Pongo pygmaeus*	1.0	Zoo Bělehrad Srbsko	**Dikobraz jihoafrický** African Crested Porcupine *Hystrix africaeaustralis*	0.0.1	Zoo Praha, Česko
Levhart perský Persian Leopard *Panthera pardus saxicolor*	1.0	Zoo Orsa, Švédsko	**Dikobraz jihoafrický** African Crested Porcupine *Hystrix africaeaustralis*	0.0.1	Biotropica, Francie
Tygr ussurijský Amur Tiger Panthera tigris altaica	1.0	Zoo Plzeň, Česko	**Dikobraz jihoafrický** African Crested Porcupine *Hystrix africaeaustralis*	1.0.0	Zoo Magdeburg, Německo
Tygr ussurijský Amur Tiger Panthera tigris altaica	0.1	Zoo Tábor, Větrovy, Česko	**Zebra Grévyho** Grevy Zebra *Equus grevyi*	0.1	Zoo Norimberk, Německo
Tygr ussurijský Amur Tiger Panthera tigris altaica	1.0	Zoo Ohrada, Hluboká n. Vlt., Česko	**Nosorožec širokohubý severní** Northern White Rhino *Ceratotherium s. cottoni*	1.2	Ol Pejeta, Keňa
Šakal čabrakový Black-backed Jackal *Canis mesomelas*	0.1	p. Jindra, Hřebeč, Česko	**Nosorožec indický** Indian Rhinoceros *Rhinoceros unicornis*	0.1	Zoo Lisabon, Portugalsko
Pes ušatý Bat-eared Fox *Otocyon megalotis*	0.1	p. Jindra, Hřebeč, Česko	**Antilopa losí** Eland *Taurotragus oryx*	2.2	ČZU Praha, Česko
Medvěd hnědý Brown Bear *Ursus arctos*	0.0.1	Státní zámek, Náchod, Česko	**Voduška červená** Kafue Lechwe *Kobus leche kafuensis*	1.0	Zoo Ústí n.L. Česko
Paka horská Mountain Paca *Agouti taczanowski*	0.2	Amazon World Park, U.K.	**Watusi** Ankole Cattle *Bos primigenius f. taurus*	2.2	Zoo Vyškov, Česko
Ptáci Birds *Aves*					
Čáp bílý White Stork *Ciconia ciconia*	1.0	Ochrana fauny, Votice, Česko	**Plameňák růžový** European Flamingo *Phoenicopterus roseus*	0.0.1	Zoo Jihlava, Česko
Marabu africký Ringed Teal *Leptoptilos crumeniferus*	0.0.2	Zoo Antverpy, Belgie	**Plameňák karibský** American Flamingo *Phoenicopterus roseus*	1.2.1	Zoo Ostrava, Česko
Marabu africký Ringed Teal *Leptoptilos crumeniferus*	1.0	Parc Merveilleux, Lucembursko	**Kachnička šedoboká** Ringed Teal *Callonetta leucophrys*	2.2	Z.Veverka, Prachatice, Česko
Pelikán bílý White Pelican *Pelecanus onocrotalus*	0.0.1	Zoo Plzeň, Česko	**Pižmovka ostruhatá** Spur-winged Goose *Plectropterus gambensis*	0.0.3	Zoo Košice, Slovensko
Pelikán bílý White Pelican *Pelecanus onocrotalus*	0.0.2	Farma Aves, Česko	**Banánovec chocholatý** Lady Ross´ Turaco *Musophaga rossae*	0.1	Zoo Lešná, Česko
Pelikán bílý White Pelican *Pelecanus onocrotalus*	2.2	Litva	**Zoborožec šedý** Grey Hornbill *Tockus deckeni*	0.0.3	Zoo Ohrada, Česko

Druh *Species*	**Počet** *Number*	**Deponován v** *On Loan to*	**Druh** *Species*	**Počet** *Number*	**Deponován v** *On Loan to*
Pelikán skvrnozobý Spot-billed Pelican *Pelecanus philippensis*	0.0.6	Farma Aves, Česko	**Špaček laločnatý** Wattled Starling *Creatophora cinerea*	0.0.1	Zoo Ohrada, Česko
Pelikán africký Pink-backed Pelican *Pelecanus rufescens*	0.0.6	Farma Aves, Česko	**Timálie čínská** Red-billed Leiothrix *Leiothryx lutea*	2.0	Zoo Děčín, Česko
Plameňák malý Lesser Flamingo *Phoeniconaias minor*	0.2	Zoo Lešná, Zlín, Česko			
Plazi Reptiles *Reptilia*					
Želva obrovská Aldabra Giant Tortoise *Dipsochelys dussumieri*	1.1	Zoo Praha, Česko	**Kajman hladkočelý** Dwarf Caiman *Paleosuchus palpebrosus*	1.0	Zoo Brno, Česko
Dracéna krokodýlovitá Caiman Lizard *Dracaena guianensis*	0.0.2	Zoo Brno, Česko	**Gaviál indický** Gharial *Gavialis gangeticus*	0.3	Zoo Berlin, Německo
Krajta kobercová Northwestern Carpet Python *Morelia spilota variegata*	1.1	Zoo Brno, Česko			
Celkem k 31. 12. 2016 *Total (on 31st Dec. 2016)*				**83 zvířat v 35 druzích** *83 animals of 35 species*	

Sněžná nadílka v zoo. (sj)

OBSAH

3 Úvodní slovo
5 Vedení a zaměstnanci

Zoo a veřejnost
6 Marketing
12 Významné události
50 Vzdělávání
68 Publikační činnost
72 Zahraniční cesty

Služby a provoz zoo
76 Návštěvnický servis
82 Hotel Safari
90 Safari Kemp
98 Gastronomické služby

Finanční zprávy
104 Ekonomika zoo
112 Technický provoz a servis & Investiční činnost, opravy a projekce
118 Adopce zvířat
124 Sponzoring a dary
127 NATURA VIVA

Zoologické zprávy
128 Zoologie
130 Šelmy a malí savci
136 Kopytníci
148 Bezobratlí
150 Sloni, damani a hrabáč
152 Ptáci
166 Primáti
174 Obojživelníci, plazi a ryby
178 Veterinární zpráva
180 Oddělení výměny zvířat
184 Výživa

Články
188 In situ a další ochranářské projekty ZOO Dvůr Králové

208 Stavy zvířat

Generální partner ZOO Dvůr Králové

SKUPINA ČEZ

Hlavní partner ZOO Dvůr Králové

LESY ČR

Partner Lvího safari